

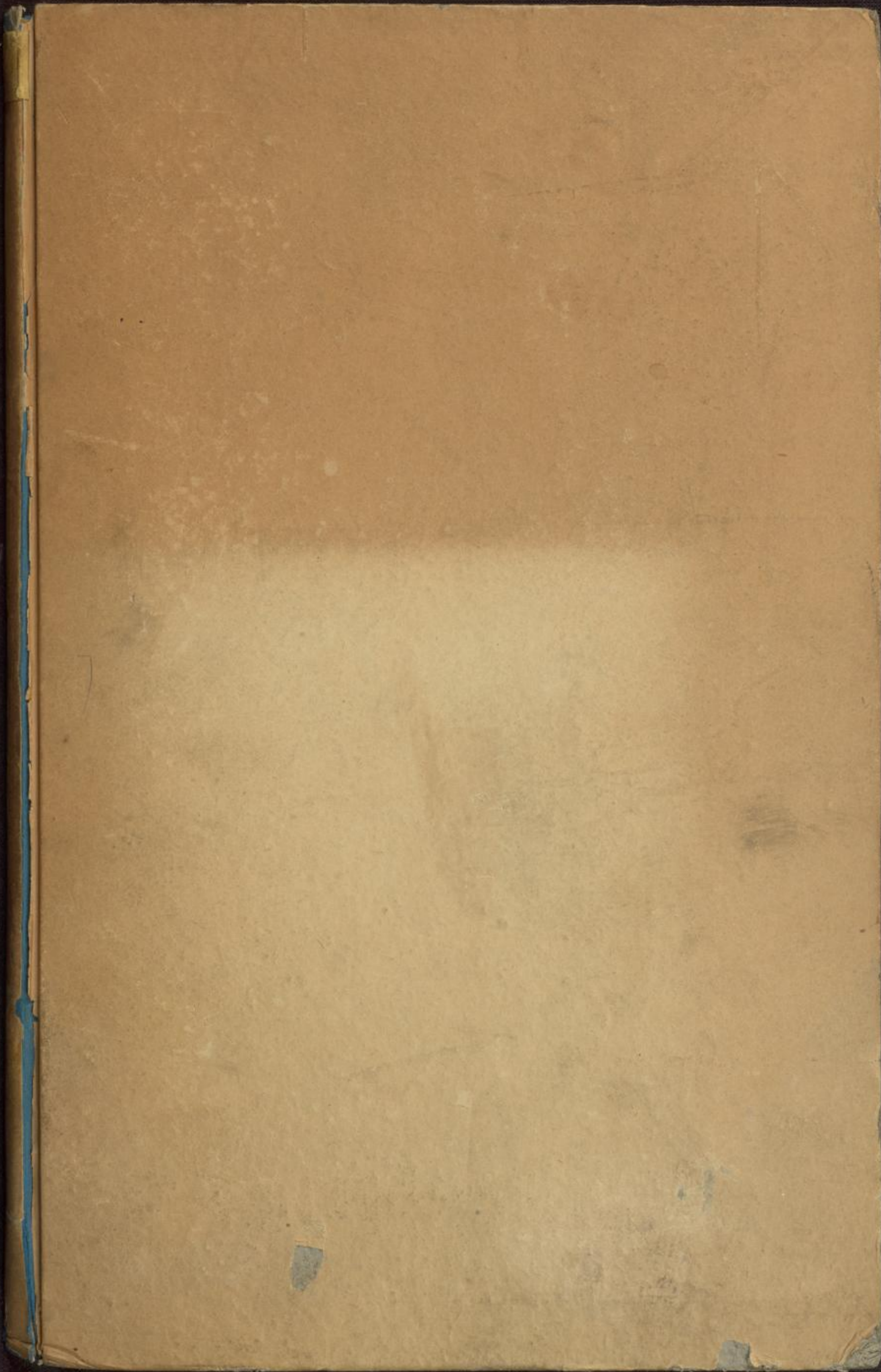
Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Terrae sanctae vetus effigies ex. scripturae libris
adumbrata - Cod. Ettenheim-Münster 117**

[S.l.], [18. Jahrh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-111337](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111337)

G. M. 117

7
Effigies
TERRAE SANCTAE
adumbratae
per
P. Gallum Cartier.
Ettonianum.
e j.

Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Fragment of handwritten text from the adjacent page, including words like "Ter", "frat", "nem", "ten", "libi", "qua", "nem", "gole", "gati", "cup", "in", "conle", "mwa", "nec", "hwa", "ex", "to", "horo", "id", "libe".

2

Terræ Sanctæ
VETUS EFFIGIES
Ex
S. Scripturæ Libris
Adumbrata.

Proœmium.

Terræ S. nomine eam Regionem intelligimus, quam
Israëlitæ seu filij vel populus Nabates Patriarchæ Jacob ex Aegypto
venientes pulsis et subactis illius populis Ineribus Moysse et Josue
occuparunt, et qua utramque Jordanis fluvij ripam occidentalem
scilicet et orientalem attingit; sicque non modo regionem illam,
quæ ab occidentali Jordanis ripa ad Mare magnum seu meditera-
neum protenditur, atque cis-Jordanica vocatur, Sed et eam com-
plectitur, quæ ab hujus fluminis ripa orientali ad montes
Galad et Arabiam usque porrigitur, ac trans-Jordanica nun-
cupatur, in qua Moyses subspere à Deo fuisse montem Nebo,
in Moabitide situm ostendit, à quo regionem cis-Jordanicam
contemplatus ibidem vitam posuit, Deut. 32. 49. et 34. 1. p.

Ubi ad novam S. Bibliorum nostrorum editionem ani-
mum adiecit, inde alia non modo consultum, Sed et velut
necessarium ducimus, speciali quodam tractatu veterem hujus
terra sanctæ effigiem ex ipsis sacris codicibus adumbratam
exhibere, ut sic non tantum major tua eadem asunderatur,
Sed et Commentariorum nostrorum et notarum Singulis horum
codicum capitulis adjectarum moles minueretur, ac
ibidem omnia, quæ inseri debuerant, nobis Geographis,
liberalius alia commentemur.

Et hoc est huius Tractatus argumentum, quod, ut omnia recte procedant ordines neque verum in eo expendendarum multitudine confusione in aliquam eadem afferre videatur, in duas partes dividimus, varijs capitulis et paragraphis distinctas, in quarum prima de Terra Sancta limitibus ambitu, varijs nominibus et Jacolis, libertate, aquis, montibus, vallibus, campis, desertis saltibus & dispersis: in secunda vero singulas eius regiones et provincias, earumque urbes et oppida expendemus.

TERRA SANCTA
VETUS ET NOVA
2. Scriptura Libris

3

Terra Sancta vetus effigies.
Ex S. Scripturae libris adumbrata

Pars I.

De
Terra S. limitibus, ambitu, varijs no-
minibus et incolis, ubertate, aquis,
montibus, vallibus, campis,
desertis, saltibus p.

Hujus partis duo erunt capita, suis paragraphis
distincta, in quorum primo de Terra S. limitibus,
ambitu, nominibus, incolis, et ubertate agemus,
in secundo autem de illius aquis, montibus, vallibus,
campis, desertis, saltibus p. tractabimus.

CAPITULUM I.

De
terra S. limitibus, ambitu, no-
minibus, incolis, et ubertate.

Hoc caput quinque §§ concluditur, in quorum
primo terminus et ambitus Terra S. exhibemus, in
secundo de terra Chanaan dicta S. ubi et de Chananeis
agemus. In tertio unda Palaestina vocata fuerit, ubi
de Philistinis. In quarto de terra promissionis
et Terra S. nuncupata fuerit, exponemus. In quinto
denique de illius ubertate disceptamus.

§ I.
De limitibus et ambitu Terra Sancta.

Jam superius in praefatio memoravimus terram S. utraque
Jordanis fluvij ripam occidentalem nempe et orientalem
attingere, et ubi ab occidentali hujus fluminis ripa ad ma-
re magnum proceditur, cis-Jordanicam nuncupari, ubi
però ab illius ripa orientali ad montes Galaad et Arabia
porrigitur, trans-Jordanicam dici.

Terminum terra S. universon limitem sunt ad ortum
Arabia, ad austrum Desertum Pharan et Aegyptus,
ad occasum Mare magnum seu Mediterraneum, et
ad septentrionem montes Libani, qui illam à Syria
et Syria distinguunt.

Quod illius ambitum abinet, juxta S. Hieronymum,
Josephum, Eusebium, et Venerarium vetus Jerusalemi-
tanicum, ejus longitudo à Meridie in Septentrione m.,
nimirum à Bersabee in Tribu Simeon usque Dan
in Tribu Nephtali, est 160. miliarium Romanorum

* Miliare Romanum seu Hebraeorum: * ab Emmausa vero usque Dan 183.
aeque ac haebraum-
mille passibus geome-
tricus, quorum quilibet
est quinque pedum, m-
meratur. quatuor hujus
miliaria unicum
germanicum efficiunt,
et una leucam gallica.

Latitudo autem ab Occidente in Orientem, nempe ab
Ascalona urbe Tribus Juda in litore maris Mediterranei
posita usque ad montes Galaad et Arabiam 89. miliarium
Romanorum; et à Joppa urbe maritima in Tribu
Issachar usque ad eundem montes 97.

§ II.
Unde terra S. dicta fuerit Terra Chanaan,
et de Chananeis, seu filijs Chanaan, eo-
rumque posteris.

Regio, quae à Jordanis ripa occidentali ad mare me-
diterraneum porrigitur, olim, et primitus terra

Chanaan dicta est, à Chanaan filio Cham unius de
fratribus Noë filijs: amborum fit mentio gen. 9. 18. et
10. v. 1, 6, 15.

Comunis opinio est, Chanaan in hac regione post
diluvium vixisse sac. diem supremum obijisse, antiqui-
tus ostendebatur ejus sepulchrum 25 pedes longum,
in spelunca montis Parcorum non procul ab Jeru-
salem.

4
9. Josa
9. leg.

Verum quicquid ea de re sit, exploratum habemus
ex Scriptura Gen. 10. 12. et quidam ejus filios terram
hanc primum habitasse atque inter ipsos diversas, quorum
causa poteri singulorum nominibus in scriptis fuerunt
specialiterque populos constituerunt, qui omnes terram
hanc, priusquam ab Israelitis occuparetur, incolerunt,
quorum primas sedes posuit Moyses. Gen. 10. 19. inter
urbes Sidonem ad Septentrionem et Garam ad Mari-
diem, et ab Occidente versus Orontem usque Sodomam,
Gomorkam, Adamam, et Gebaim urbes ad mare Mor-
tuum sitas, nec non Garam, qua, inquit S. Hieronymus,
quasi ad gen. 10. 19. nunc Callitiae dicitur, ubi aqua ca-
lida prorumpentes in mare Mortuum deflunt.

Hae Chanaan filios Scriptura hoc ordine recenset. Gen.
10. 15. et Leg. Sidon primogenitus, Chanaan, Tubusanus,
Amorrhaneus, Gergaseus, Hevaeus, Aracanus, Sidonius, Fra-
dus, Samaritanus, et Amathaeus.

5

A Sidone dicti sunt Sidonij Sidonis urbis ab ipso con-
dita et Chanaan Metropolis incolae. Hi populi Spa-
cialia Chanaanorum nomen retulerunt, atque inter
caetera videtur Scriptura. Num. 13. 30. et Jos. 11. 3. ali-
ter de Chanaan singulari inter populos Chanaan-
gentis sentit Salaxius. vid. infra. n. 22. Sidoniorum
regio ab ubera palmarum, quam praefert, à Graecis
Chamaice ipsique Chamaice appellati sunt. Posuere enim
palmarum significat. Urbs Sidon sita est ad Medi-
tanearum in finibus borealibus terra Chanaan in
agro amano dicitur inire à Canade, ubi Jordanes flu-
vius è lana, cujus meatibus à lacu Chama, è quo or-
turi ducit, parvulis erumpit. Commode postea ornata
est. Quavis Josa in sorte Tribus Aser. Jos. 19. 28.
ubi Josa eam Magnam Sidonem appellat, et Jud.
1. 31. recensita fuerit, nunquam fames hujus Tribus
viri illa aut illius tractu potiti sunt, quod incolae
Josa semper mascula resistebant.

Clarissima sunt Sidoniorum nomina Baal hu-
dai, et Hatha. Sed luna. Herculeam etiam colere.
Chamaicum cultus idololatrias sepe inter Hebraeos
ingressit, potissimum post ductam ab Achab Rege Israe-
lis Jezebelam filiam Ethaalis Sidoniorum Regis. 2. reg.
16. 31.

6

Ab Hatha Hathaei procreati sunt, sedamque sua
habuerunt circa Hebronem in meridionali terra Chana-
an ora. Gen. 23. 2, 3, 7, et 10. Num. 13. 30. dicuntur una
cum Tubusanis et Amorrhaneis habitasse in Montanis. No-
men istud alijs quoque foris quendam cum ipso profugis
gentibus dari videtur. Jos. 1. 4. Jud. 1. 26. et 2. Reg. 9. 26, 27.
ubi videtur Salomon Hathaes facere tributarios. Job. 6. 19.
Leges Hathaorum memorantur, qui in Aegyptum aut in Sy-
ria misse videtur. Item 4. Reg. 7. 6. ubi dicitur Rex Israe-
lis adversum Syria conduxisse Reges Hathaorum et Aegyptiorum.

7

Tubusanus palas sunt Tubusorum. Gen. 10. 16. Jos. 15. 63.
profugiam, qua ipsorum, sui ipsius patris sui illius con-
ditoris nomina Tubus dicta sunt, viciniorque montes hanc
habuit. Tubusici erant, hancque urbem adversus Hebraeos
truxerunt usque ad Davidis aetatem, in quo, et post se, fuerit
2. Reg. 8. 6.

8 Amorrhæus, ex quo Amorrhæi. Hi habitabant in Apont-hamar. Gen. 14. 7. quæ est Engaddi. 2. par. 20. 2. id est, Urbs palmarum et in convalla Mambra et Ecol seu in valle Betri iuxta Hebronem. ibid. 13. Deut. 1. 29. Num. 13. 30. Exploratores missi ad explorandam Terram promissionis referunt Hethæos, Jebusæos, et Amorrhæos habitare in Montanis. 2. Reg. 21. 2. Jabaonita dicitur esse ex reliquijs Amorrhæorum. Amorrhæi etiam trans Jordanem Sodem suam protulerunt, scilicet ad Septentrionem Arnonis Fluvij, ubi parat ex Num. 21. 42. ubi Arnon dicitur esse terminus inter Moabitæ et Amorrhæos, quoque Sidon Rex Amorrhæorum possedit omnia ab Arnon usque ad torrentem Jaboc. Num. 21. 24. Ino etiam ultra torrentem hunc habitant Amorrhæi. Num. 32. 39. Josue. 24. 8. Quare non Sidon captum, sed et Og Rex Basan seu Basanea appellatur Rex Amorrhæorum. Jos. 9. 10. pueris nempe Ammonitis et Moabitæ, qui prius has terras possidebant, Sidon ad Meridiam imperavit, Og vero seu Rex Basan ad Septentrionem. Num. 21. 21. et 22. 33. 35. Deut. 1. 4. et 2. 9. 24. 26. 30. Psal. 134. et 135. Josephus, l. 4. antiq. 5. horum Amorrhæorum regionem peninsulam esse scribit, cujus latus occidentale Jordanes constituit, Arnon meridionale, et Jaboc Septentrionale.

9 Gergesæi à Gergesæ quinto Chanaan filijs, trans mare Theriacis et ad illius littora potissimum resederunt, Gergesæna urbs in hujus maris ora posita guberni Mesopotolis fuit, quæ postea Gerasæ etiam dicitur fuisse, postquam Gerasæni apud ipsum Christum hujus Demoniacos et herant, demonæque à quibus offendebantur, porcos, qui forte ibi pascebantur, intrare permisit. Math. 18. 28. Cis Jordanem apud Terichinam unacum Amorrhæis, et Jebusæis adversus fratilitas pugnasse narrantur. Jos. 24. 11. foris etiam ultra Jordanem terras quasdam possederunt.

10 Harai Har sexti Chanaan filijs progenies Sodem habuerunt ab Haserim urbe, quæ Hasereth creditur, in Arabia paraa, ubi Hebræi in itinere par desertum castra metati sunt, Num. 11. 34. et 13. 1. Num. 33. 17. regna Harum urben firmæ in extremitate meridionali terre Chanaan ad mare Mediterraneum positæ. Inde eos postmodum Sidon seu Philistinæ extirparunt. Deut. 2. 23. et Jos. 13. 4. Sichemite etiam et Gabao inter tripos Harorum fuera; hi circa Jeropolitam et alii vero ad Euro agulum mesem in Sindria inco luerunt. fuere etiam Haræi trans Jordanem ad radices montis Harmon Chamiciæ ad Orientem, Jos. 11. 3. qui Gen. 15. 19. Admonæi, id est, Orientales Chamien habuerunt; Radon anim vox hebræa Orientem significat.

7 Caphtorim

11 Aracæi poster Aræ Septimi Chanaan filijs ad radi ces montis Libani Sodem fixis dicuntur, quorum Mo topolis Aræ, seu Aræ, quam tribus tribus Aræ suipse quædam volunt.

12 Sinacis, à quo Sinai. Stos in monte Libano non parant ab urbe Aræ seu Aræ Sodem habuisse ait S. Hieron. quod lib. in genesi. Aræ mentionem facit propugnaculis in eodem monte positi Sinna dicit. Sinac apud Arabes sunt tripolis in Camaria prole.

13. Aradim, ab ipso Arady dicitur sunt. urbem et Insu lam Mediterranæi ad latus Chamiciæ incoluerunt, quæ iporum nomine Aradim dicitur est, et cujus ambitus Septem drabaxat pediorum fuit. Quamquam fræ tribus destinata fuisse, et tamen diu caruerunt, et primum Sub Davidæ et de Comona iporum facta est.

14

Samaritanus pater Samaritanorum, qui creduntur fuisse veteres Simyra urbis Phoenicia ad Orthosiam eisdem regionis civitatem maritimam incolae.

15

Amath, à quo Amatheni, quos nunc Amath seu Amath vel Emosam in Syria ad Orontem fluvium incoluisse quidam opinantur. Hi omnes generali nomine à fundatore suo Chananei dicti fuerunt.

16

Præter hos modo recensitos filios Chanæan eorumque posteror, alibi Scriptura paulo aliorum ualorum terra s. Incolarum numerum mit, atque iterum, quos mox ad docemus, quibusdam omnibus, eisdem alios supponit. Gen. 10. 19. et 25. hi dacom numerantur: Cincæ, Cenezei, Cedmonæi, Hethæi, Cheruzæi, Raphaim, Amorhæi, Chananei, Gergesæi, et Jabulæi: ubi non tantum Incolae terra Chanæan, sed et Libani et aliarum regionum ad Euphratem usque recensentur. Alibi etiam eadem Scriptura eisdem duntaxat gentes terram Chanæan ante offuscationem adventum inhabitasse commemorat, nempe Dent. 7. 1. Jos. 3. 10. act. 13. 19. et alibi, nempe Hethæi, Gergesæi, Amorrhæi, Chananei, Cheruzæi, Hethæi, et Jabulæi.

Item alio loco scilicet Exod. 3. 8. et 23. 23. duntaxat numerantur, Amorrhæi, Hethæi, Cheruzæi, Chananei, Hethæi, et Jabulæi. Ibid. vero. c. 23. 9. quæ solummodo numerantur, nimirum Chananei, Hethæi, Amorrhæi, Hethæi, et Jabulæi, Cujus rei, inquit Pelandus, varia probabilia, non tamen certa afferri possunt argumenta, ut, præcipuas gentes nominari, neglectis reliquis, quæ aut nullo numero potius ceptæ sunt, aut deletæ ab alijs abserptæ, uel latentes sub peregrino nomine, aut in alias regiones migraverint.

His igitur Scriptura locis hi populi numerantur velut terra Chanæan incolae, quorum Gen. 10. nulla saltem nomine lenis fit mentio, scilicet Cincæ, Cenezei, Cedmonæi, Cheruzæi, Raphaim, et Chananei.

17

Cincæ ab occidentali mari Meridii in ea, læge quæ Tribus Juda ditionis facta est usque in Arabiam petraeam præcedenti fuerunt, omnium eorum regionem infra illius fines longè excurrere ex eo intelligimus, quod pater Moysi cognatus Sacerdos Madian fuerit. Exod. 2. 1. Madianitis autem Arabiam petraeam incoluerunt: sicut Cincæ Jud. 16. ac. 1. par. 2. 25. nec non Saulis tempore Cincæ inter Amalecitas apud eam etiam Arabiam incolae habitarent. Ea quæ inter pater Moysen intercedebat acceptitudo, causa fuit, cur Cincæ omnibus, qui sponte se Hebraeis subiecerunt, regio Libana fuerit, quamvis ex eis essent, quorum Sedes Deus Israëlitis destinaverat. Gen. 15. 19. Caleni, qui iterum jugum declinauerunt, ad Phumæos, et Amalecitas se recaperunt. Montes inaccessos et cavernas incolabant; hinc eorum pater Cui dictus est, quod nunc et cavernam dicitur, et Cincim, quæ reddi potest, τρωγυταί, id est, populi cavernas incolentes. post regnum Saulis de illis Scriptura silet, quamvis cum Phumæis et ceteris Arabum petraea populis confusi adhuc subsisterent.

♀ significat

18

Cenezei creduntur montes ad Meridiam Judææ locum esse. Conjectura est, quod Cenezei quartus filius Eliphaz filij Esau nomen et domicilium ab illis obtinuerit. probabile est iterum nomen Esau deservisse, quod post obijt tempora alium Esau illis filium.

19

Cedmonæi ipsam fuerunt ac Hethæi, de quibus egimus sup. n. 16.

20

Cheruzæi caprorum Chanæanorum progenies, ab illis duntaxat in eo distincti videntur, quod certis sedibus carentes huc illic per eandem regionem Scy-

tharum et Nomadum in bar vagantibus; hinc Cheruzer
id est, sparsi et dispersi vocabuntur. Jordanis oras, mon-
tes, et agros sparsim incolabant.

21 Raphaim id est, Gigantes, qui terram Chanaan, ante
quam Hebraeis eaderet, incolabant, vallem praecipue occu-
pabant in finibus terrae Juda, de qua suo loco agemus.

22 Chananeos eodem esse ac Ticונים . Jep. 1. 5. dixi-
mus. Reliquos tamen eos speciales populos gentiumque
singularem, quae inter Chanaan posteros sibi Chananeos
cum nomine retinuerit, esse vult, eorumque regionem
à maris Magni seu Mediterranei litora ad ripam
Jordanis praedictam fuisse conjicit ex Num. 13. 30. et
ex Jos. 11. 3. ubi Chananeos dicitur habitasse ab Orien-
te et occidentem. Tertius terra Chanaan. Montana
verò incolabant amonhai, athhai, cheruzer, et ja-
husai, ibid. adeoque hinc inde versus mare et Jorda-
nem ad occidentalem, et orientalem plagam Chana-
neos habitasse scribit. Haec de nomine terra Cha-
naan, primisque ejus post diluuium Incolis.

§ III.

Unde Terra s. dicta sit Palastina, et de
Philistaeis.

23 Eodem terra Chanaan Calistina dicta fuit
à Philistim seu Philistim, ~~quod~~ id est Philistaeis vel
Philistinis populis, qui ex Insula Cappadocia, quam Vul-
gata nostra Cappadociam, Jen. 2. 24. et Jerem. 47. 4. Sp-
magistra vero Καππάδοκία latine Cretram, quae nunc Candia
dicitur, reduunt, solantes in eam appulerunt, plurimos
litora, repleto Harario Chananeorum populis, Cheruzi-
cem usque occupauerunt, Jen. 2. 24. ubi Vulgata zo-
stra eos Cappadocia nuncupat. Sunt, qui uelint,
Philistim seu Philistim nomen à Calusis urbe egypti
ad officium orientalis Nili rami 10. stadiis à maribus
sua derivatum esse, promissa regionem Cappadocia videri
in ora maritima circa Calusum quaerendam esse, re-
vocam Calistim alimunde commodius duci, quam à Caluso.
Non numquam hebraeis Scriptura lectus eos Crethim,
id est prope Septuaginta Crethenses mas. Ezech. 25. 26. et
Isaiah. 2. 5. quod Vulgata nostra interlocutores, et gente
paucorum reddidit ad liberam, quia Crethim homines
significat, qui excivium et destructionem movent.
3. Reg. 30. 14. mentio fit Crethi, hab. Creth, seu Creth,
id est terra Crethim, seu Philistinorum. 2. Reg. 8. 18.
et 20. 23. idem 3. Reg. 1. 18. ac 1. Para: 18. 17. Calisti et
Calisti ex Geth Philistinorum urbe ortundi sub Da-
vide celebrantur lingua fortissimi miles, et corpo-
ris ipsius custodes.

Invaluit autem nomen Philistim seu Calistim, la-
tine Philistaei seu Philistini, ex quo Graecorum et lati-
norum Palastini, quo regionis hujus populus infig-
nivus, regionem vero ipsam Palastinam dixerunt.

Philistim seu Calistim vox hebraea non est, quam
proinde Septuaginta Philistini, id est, alienigena reddere
conseruerunt, ipsorum que regio ab Israëlis terre alie-
nigenarum dicta est, non quod primum alimunde ad ea
delati sint, ut qui ante Israëlis in ea fuissent, sed quia
prope ea habitanter religione et moribus alieni, respec-
tu ipsorum alienigena fuissent.

Philistim originem duci dicuntur à Castuchaeis,
Castucim seu Castuchim qui patrem habere Misraim
Gen. 10. 14. Populi isti in parte poli Cyrenaicam,
seu tractum Cantarchenitem in Aegypto inferiori seu
prope Aegyptum à regione Crete Insula Incoluerunt.
Strabo. lib. 17. p. 837. inter portum Cyrenas et portum
Crete Orion, metaxon, id est, Stellam arabio dictam.

1000 Stadia ponit. Olim frequens erat commercium
Lyrenaiam inter et Cretam insulam, prout ex eadē
Strabone et Plinio habemus; hinc omnino verisimile
est, Carthagos ex Lyrenaiā colonias in hanc insu-
lam misisse, quae postea ad Palaestina littora transme-
tes, ea occuparint, à quibus deinde universa regio no-
men accepit, nec non Palaestina dicta fuerit.

§ IV.

De ceteris nominibus Terra Sanctae.

24

Ullarius Regio haec Terra promissionis vocata fuit, quae
Deus populo in libro d. populi Israelitici dicitur
La illam regionem posteris daturum promiserit. Nam
Terra Israelitica (quod post fugatos ac magna ex par-
te subactos Chananaeos populus Israeliticus in ea tepe-
rit, nec non inter tribus suas illam distribuerit. Terra
Sancta quoque eam vocant Iudaei ac Christiani:
Illi quidem, quod ipse Deus eam suam dicit, etiamque
in terris saepe dicitur eam suam, nec non species li-
sue cultus sacraverit, proindeque, quod ut primum dixi-
mus, illa populo suo promiserit, ac suo tempore, ex-
pulsis profanis gentibus, incolentiam tradiderit. Chri-
stiani vero, quod Christus ipse Deus filius deus et verus
humana carne indutus in hac terra à virgine nasci
voluerit, atque incoluerit, ac praesentia sua terma-
verit per omne spatium illud, quod à cunis eius ad af-
cessum in caelos usque effluerit, nec non innumeris pa-
ne ipse miraculis et factis inauditis miraculis di-
vinisque doctrinae suae illustravit. Denique etiam Ju-
daeā nominari videtur à Iudaea dicitur propria, quod haec
omnium tribuum Israeliticarum praecipua esset.

§ V.

De ubertate terrae Sanctae.

25

Terra haec etiam admodum montosa est, et fertilissimam
sanon fuisse Scriptura varijs testatur locis, haec quae ex
sacris et hulle manantem praedicit, celebrat et omnino
antiqui Scriptores, id, quam omnia à ista necessitate
et communitatem abundantem praesentem memorant,
silicet oleum, vinum, Salem, frumentum, hordeum, aliisque
fuerunt species, armenta, oves, capras et porcos, quos
praecipue mare Magnum seu Mediterraneum, Jordanis
flumen, et lacus sine mare Adriaticis copiose supra-
ditant; omnis generis volatilia quoque, item mel tum ab
apibus elaboratum, tum ex arboribus in silvis maranis
Terra Libani dicitur et; quod et Joannis Baptistae eli-
mentum fuit, Math. 3. 4. Omnis species arborum
fructifera, videlicet quae palmas et Balsami fructices
eminant, lanam et lenam ad hominum vestitum
necessariae sunt.

Equidem nunc paulo tristioram exhibet haec regio
faciem, quod certissimis observationibus testatur faciunt,
qui ibi peregrinasti sunt, propriisque oculis illam
perlustraverunt; adest enim magna terra parte nisi
nisi rupe horridaque silvas continere, paucos agros
in ea cultos et cultos esse.

Verum haec minima obstat, quia verissima sunt,
quae de ejus ubertate et omnium rerum abundantia.
Tum d. Joannis, tum Scriptores antiqui Ethnici Thabae
et Libani uno velut ob praedicantur. Nec mirum
quod, postquam Iudaei ad eam rediit fuerit miseriam
in eam exurbati deditur per orbem usque et exor-
tes dispersi fuerunt, bellum ipsa via divina usque
gerens aliam eamque tristissimam induerit faciem.
Sacro etiam bello, quod Ptolemaeus per Libani iteratis
vicibus in hac regione suscepit, ut eam Chaldaei

8
fenes exuerent, parva devastata fuit. Sed modum
Srabes, alijque Romanas confirmis bellis inter Legatos
illam afflictiſſimum populationem, & agrum confite-
rentur, ac etiam adhuc confiduum, ita ut in tota terra
eius ordo nunquam minus fuit ab infidijs et frequen-
tibus avarorum hominum extorsionibus magis molatu-
rifer carpatur. Accedit quoque incedatque penuria et
desidia, qui terram colere negligunt, atque vel raptu
vel commercio vivere malunt. Certe rupes illae, quae
modo in hac regione moce carantur, antiquis tem-
poribus terra uel fida vinearum et frugiferis arboribus
luxuriabant, silva nitidius erant, arborum copiosius
numerabant cultores p.

C A P U T II.

de Terra s. aquis, montibus, val- libus, campis, locis in- cultis, et saltibus Seu silvis.

Huius capituli quinque sibi paragraphi, quo-
rum unus est de aquis, de maria, lacu, flumine,
fontibus p. terra s. de montibus, alius valles, alij
campos, deserta et solitudines. De loca inculta et
saltibus seu silvis.

§ I.

De aquis Terrae s.

Præter Mare Mediterraneum seu Internum, 26
quod hic Magnum ~~intermedium~~ idem Philistæorum
appellari solent, aqua terram s. ab Occasu affluit, ali-
quot adhuc magni lacus, quos Hebraei etiam nunc
Maria appellant, in ea continentur. Eorum facila
precipuum est, quod Asphaltites, a bitumine græce
ἀσφαλτος, quod egerit, idem Mara dicitur ob ni-
miam visum aquarum salitudinem, ac etiam
Mara mortuum, quod pisces non alit, sed hi, ob
nimiam visum salitudinem, eum fugiant, aut si
in illum desati fuerint, statim embriantur, nun-
cupari solent.

Asphaltites

Longitudo eius est 60. miliarium Romanorum
et latitudo dicitur. Et dicitur antiquitas, quod in illo
velut in solido omnia ferantur, ac supernebant, ni-
hilque mergitur, id autem maxima ac in solida aqua
cum visum salitudinem tribuendum est, enim visum aqua,
quo salior est, eo visibior evadit, et corporibus dif-
ficiliorem concedit ad ima transire.

Verum omnia in illo velut in solidis ferri non
arbitramur, cum non modo navibus sed peruis, sed
et natantibus, cui quidem experientia s. majori
vi sursum ferri ac sustentari quam in alijs aquis,
id, ut dicitur, aquarum salitudinem tribuendum, noxa-
quam vero, ut tradunt, nihil in eo nargi possit. 7 Debeat,

Situs et locus ista ad orientem tribus Juda. Huius
lingua extrema lingua nuncupatur, ab australi
lingua ad borealem iuda limes est orientalis. In
boreali lingua Jordanes in eum habitat.

Sunt, qui credant, lacum hunc primum eo tem-
pore natum fuisse, quo Sodoma, Gomorpha, Adama,
et Belorim a Deo subversa fuerunt, ita ut aquis illius
facta et mersa sint: et nostro iudicio perperam, nec
que enim in tota Sieridura, a qua harum urbium
subversiois historiae ~~est~~ terramur, ulla est
earam subversiois memoria. Gen. 19. 24 et 25, dum
taxat dicitur Deus pluisse super Sodomam et Go-

montem Sulphur et ignem, ac subvertisse civitates
has et omnem circa regionem, unipertis habitatorum
urbium et cuncta terra vicentia. et 128. Abrahā
vidit ascendentem favillam de terra quasi fornacis fu-
mum: nihil huius de eluvie, nihil de inundatione, nec
Sulphur et niterat, ignis, fumus, subversio.

Equidem ibid. c. 14. 3. et 8. dicuntur Reges Sodomorum
Gomora, Senna, Labim et Bala seu Regor conve-
nisse in valle Silvestri, quae est Mare Salis, ibique
dirigisse aciem contra Reges suos, ex quo id dicitur
appellatum, postea Mare Salis. Leu. 13. 11. 12. 13.
Sunt enim vallis illa aquis maris huius intrudite
fuisse, aut exuberantia fluvio Jordane, aut aquis sub-
terraneis aliisque, de quibus, quia incertum, quomodo
et quando contigerit, nihil adire necessarium est.
Non dicit Sacer Lix tu quinque urbes illas Sodomā
nempe et reliquas, sed quae in valle Silvestri; imo
contrarium ex eo praeiur, quod illarum quinque ur-
bium Reges coepto exercitu, per se valem Silve-
strum se contulerunt, ibique convenerunt; proinde
vallis illa diversa fuit ab illa regione, in qua quinque
illarum urbes illa erant.

27 Occurrunt duo Lacus seu Mara Tiberiadis vel Gere-
sareth, item Galilaea, quae nomina habet sunt a
Galilaea, in cuius plaga orientali positum est in
ab urbe Tiberiade seu Gerasareth vel Gereseth seu
Ceneseth quondam celebri, quae ad illius occidentale
latus sita est.

Josephus l. 3. de bell. c. 15. longitudinem ejus 100
stadiorum patitur, latitudinem vero 190. latitudinem
40. adeoque iuxta Josephum $12\frac{1}{2}$ circiter miliarium
Romanorum, et secundum Hegerijum $17\frac{1}{2}$ est ejus
longitudo, latitudo eadem 5.

Citharae figuram exhibet, aqua ejus dulces sunt
et agrissime potabile, pisciumque divites. Jordane
a Borea in Austrum lacum hunc perfluit medium
locus. Strabo l. 16. ait, lacum hunc, calamum art-
maticum et microbotanum seu glandam unguenta-
riam ferre, aqua ejus acida frigida sunt, et valde sa-
mi Solis radij, et calidiora, haud valent. S. Be-
nignus, Andreas, Johannes et Jacobus, qui piscatores
erant, erem illam in hoc lacu observaverunt.

28 Hic lacus Samathones. situs est inter Tribum
Rephathim ad occidentem, et dimidiam Manasse,
trans Jordanicam ad orientem. Jordanes enim lacus
medium. ad illius ripam septentrionalem fuit urbs
Hasor seu Hoz, in qua fabii Chananeorum Rex
imperavit, Jos. 11. 1. cuius loco postmodum Sabucia
visa est.

Centum stadia a lacu Tiberiadi distat versus Aqui-
lonem. 60. stadia longus est et 30. latus. Nomen
ejus quidam a voce Arabica Samach, quae piscem
significat, dicunt; alij a Chaldaica Samach, quae ru-
brum denotat, quod aqua ejus rubra, turbida, nec non
particulis ferrosibus turbida sit.

In S. Scriptura, quantum videmus, nullibi huius la-
cus facit mentionem.

Quidam arbitrantur aquas Merom, quas etij-
mologicè aquas superiores interpretantur, de quibus
Jos. 11. 12. sit mentionem, ad quas Joseph fabii Regem Hoz et
Haceratos ducit, ac Sodomam huiusmodi usque persecutus
est. ibid. 13. sic hunc ipsum lacum, hunc etiam in pla-
tisque tabulis Geographicis lacus Merom scribitur. At
alij verisimilius contendunt Merom campum esse seu
regionem sanctam de Merome, et Aquas Merom.

9 seu Hasor

de quas ipse cum hostibus dimicavit, fuisse inter
horum in Cifon, monte in Carmelum, Thanae et Mag-
gedo urbes dimidia Tribus Manasse cis-Jordanica,
ubi etiam postmodum Barac Saceram Regis Jabin
Bellum cum David et fugavit. Jud. 4. 15. et 5. 18. et 23.

Enimvero quod Josue praelium atrox, longe cri-
ptilius est, Jabin et federatos Reges usque ad Terren-
tem Cifon perrexisse, ibique vicum in regiones suas
occidentem occupasse angustias, quod Josue Graecorum
Ducem ab irruptione arcerent, vel ut eum in pro-
prios possessionibus adirentur, quam ut illum in
vicis provinciarum suarum prosequerentur, ac univer-
sam Galileam, totamque tractum a torrente Cifon
usque ad Simachoniam lacum ei relinquerent solue-
rent. Ex his Merom, seu Merum urbem dicit,
campus colorat in milliariis Romanis a Sebaste
seu Samaria versus Bethaim urbem Tribus Zabulon
cis-Jordanem.

Praelium vero, quod Barac Saceram fugavit, initu
fuit haud procul a torrente Cifon prope Thanae
et Maggedo urbes in dimidia Tribu Manasse cis-
Jordanem sitas, unde et ubi Merom in hancum
tractu colorandi videtur, hic ergo non solum videtur
Barac et Saceram, sed et inter Josue et Jabin fe-
deratorum suorum initum et praelium; locus enim
propter vicis angustias magni erat momenti, diffi-
cilisque erat per eum exercitum deducere a Judaea
in Phoenicem seu Galileam, et vicissim in Phoeni-
ce et Galileam in Judaeam.

He. Lacus Chiala profundissimus sub monte
Hermon seu Barnea vel Banis, qui est pars Libani,
ad fines Tribus Naphtali versus orientem in
Thachonitide seu media Tribu Manasse trans Jor-
danem, suo radio a Caprea Chitipi seu Chit-
reade, quae ab aliquibus Dan, seu Danis spe di-
citur in Tribu Naphtali, positus.

Chiala, dicitur a sua figura, quae in nomine
Chiala rotunda est: ejus aquae nec minuantur
nec augentur, sed intra margines suos se con-
finent. censetur esse verus fons Jordanis, qui ta-
men olim pro eo habitus non fuit, quod aquae
ejus sub terra inde usque Baneadem laberentur.
Tandem illum esse verum Jordanis fontem primus
demonstravit dicitur Agrippa Rex in actis in hunc
lacum paleis, quae per ductus subterraneos jux-
ta Baneadem redita fuerunt.

Aliae a ligni minores dactes in Terra S. memo-
rantur, quae cum exigui nominis sint, nec ad
fons Jordanis nostrum quinquam conferant, recense-
re omittimus.

30 Et lacubus ad luminia transipus, videtur
quae Jordanes in descriptione celebratissimus adeo
amnis, ut solus nomen fluminis merori videatur,
unde Josue l. i. arripit. nulla alia voce addita illi
velut per antonomasiam fluvium nuncupat.
ubi originem suam habeat, prae indicatissimis,
nec quidquam verisimile proferant, qui a fons illi
civili autumant; corrigenda quoque sunt Geogra-
phica illa tabula, in quibus duo rivuli velut ejus
fontes, quorum unus for, id est fluvius, alter Dan,
ab urbe Dan vocentur, exarati sunt; Jordanis enim
nomen iam diu ante conditam urbem Dan notum
fuit. Probabiliter dicendum, Jordanis nomen a
Hebraea for-edan, quod iam est, ac fluvius de-
ducitur, deduci.

Quae illam dividunt in Majorem et Minorem;
at haec eque in amnis sunt nomina: qui fons proxi-
mus est Minor, at majori alioo exceptus Major dicitur.

7 Chiala

29

Illius cursum ita describit Josephus l. 3. de bello c. 19. for-
 dānes ea strata ostendit, ut deinde p. 120, strata sub terra
 means ac deis & Paracada erumpens lateralium Amacho-
 nitum, postmodum alia 120 stadia emens, nec non a liquid
 fontium aquis auctus Laphar nam inter et Corodaim Sa-
 cum Genesareth permeat, et cum Sitisolis seu Bethsa-
 urbis tractum perfluit, atque ad ostium vergens prope
 aurum suis compluit, et ad Decasum Cistnam, ad Oria-
 lem vero pulchrum Jacob sibi iungens intumescit. Brevis
 à Samaria lapso, quaedam debeatata oppida irrigat, ad
 ostium camporum elioab, et ad Decasum regionem Jerichun-
 tis palmis ditatam, ac deinceps per alios sibi iunctos fo-
 tos lacui Aphelkith seu Mari Mortuo velis inuitus in-
 mergitur. Apud enim illum cum gubentibus et vene-
 nosis huius maris aquis per integrum horam spatium
 colluctari, spualis inque per illarum nocuum sibi offer-
 mara cursum, donec tandem ab ipsis absorbeat. Ita-
 tem ac lacum hunc ingreditur amenam et salubram
 entedinem suam amittit, piteoque quos lacum in illa
 desert, statim deso innatant, ac moriuntur.

Sunt qui dicant, Jordanam, ubi Mare Mortuum in-
 travit, horumque vertice seu abisso absorberi, atque per sub-
 terraneos ductus in Mare Rubrum et Mediterraneum
 duci. Id à vero ablicera non videtur, cum enim Mare
 Mortuum Jordanis influxu non augetur, verisimile est,
 illud eam, quam à Jordane accipit, aquarum coham
 in unum et alterum horum Marium vel alterum in
 alterum remittere.

Jordanis latitudo, in tractu Jerichuntino est circiter
 60. pedum, ipsa vero ita rapidus est, ut nemo illum vado
 transire valeret. utraque eplo latera planities ripat, qua à
 lacu Genesareth seu Mari Siteriadis ad Mare Mortuum
 usque porrigitur. Josephus de bello l. 3. c. 4. ait, huius plani-
 ties longitudo inchoat ad 1200, latitudine in vero ad 120 stadia
 protendi, eamque asate aridissimam esse, aerem qui
 in ea spirat, ob nimium asum valitudine officere, atque
 solas Jordanis ripas humectari, reliquum desertum esse.
 Tempore maximo fluvius hic supra alveum suum ma-
 xime effertur, et aquis abundat. Ripae illius siccis, a-
 ruidissimis, canis, salicibus atque tyrrum dumatis accipit, quae
 illas ad se attrahunt, ut per ea ipsa aqua via conspici
 possint. Inter haec dumata latrant Cones, quae ubi flu-
 vius exundat, deserere coguntur. illius etiam duo sunt al-
 vei, unus in quo communiter fluit, alter quam in pbb, quan-
 do exundat, sumque Cones ex suis exspella salicibus.

Erasmus in Jordane patrata narrat de iudicis sicut,
 cum dicitur est, ut liberum Habraio duce populo pararet
 idar, Reg. 3. 12. cum Elias et Eliseus hie pbb illum
 proiecissent. 4. Reg. 2. 8, 12. Cum Eliseus falcis ferrum in via
 flymen delapsum aquis irruere iussit, 9. Reg. 6. 7. Cum
 Ho in Jordane bapptato cali aperti sunt, et Spiritus d. in
 eum descendit, Math. 3. 18.

31. Reliqui terra et fluvij admodum exigui sunt, nonnulli
 sinone in excipiunt, cunctis propius est in l. de iudicis me-
 moria. Alij trans, ad Jordanam alij fluent. Trans for-
 danem pbb autio ad aquilonem occurrunt. Id paros torrens et
 Moabitarum limes. ab oriente ad Occidentem fluens Mari mor-
 tuo mergitur. de eo Num. 21. 12. Deut. 2. 13, 14.

32. 2do. A 1700. v. montibus Galaeae seu Moabitarum pro-
 fluens primo ex Septentrionali in Meridiam directo cursu
 postea converso ex Oriente ad Occidentem in plagam orientalem
 Maris mortui desertur. De eo fit mentio. Num. 21. 13 p. et 22. 30.
 Deut. 2. 29, 36. et 3. 8 p. item 4. 44. Josu. 12. 17. Gen. 13. 9, 10.
 Jud. 11. 13, 18, 22. 9. Reg. 10. 23. Isa. 16. 7. Jer. 48. 20. Limes
 inter Moabitarum et Syrochaeorum regiones fuit. Jordanem
 concludunt, cum orbem habere in finibus Arabiae atque in
 illum velis committere alacrum alios labi, quos Num. 21. 14.
 torrens sinone memorantur. Multi homines tractum illum
 difficilem faciunt, arbitrantur, Deum spualis illius transire
 facilem efficiere vel humos utroque vel flendo, que praedictam
 in Mare rubro, vel quos homines per spualis lapsos occurrunt.

Et loci Silam invenimus urbem, quae in Syriae Iudith. p. 1. admodum appellatur, in Vulgata nostra vero Chulmor, quae for-
te fluvio hinc, qui alius Cifon dicitur, etiam nomen adu-
erbi dedit. Ad hunc fluvium seu torrentem Elias 450, pro-
phetas Baal occidit, 3. Reg. 19. 40.

43

7mo. Belus, Belus, Pagida, Pigada, Bel exiguus (a
Silam in Tribu Aser fluvius in mare Mediterraneum sub
dip. duobus à Helamada influens, cuius idem infra Men-
tis Carmeli radices in quoda lacu hinc palude, quae Canca-
ria vocatur, oriri, ac quinque circiter miliaria percursu-
rare. ejus aquae non hauriuntur, aliteraque habent li-
mosum; ab unda maris, quae ejus ripam superant, fac-
tum hinc repulentes aranae adhaerent, quae sunt vitium.
Ejusmodi ora, à qua haec arena educitur, quingentis ad he-
tam passibus protenditur, et quamvis ea illa post bat-
tecula arena longae educatur, minima tamen, et hanc
ritur, nec non novis quotidia arenas acquirit, optimo
est, haec arenam vitri invectionem occasionem ~~prae-
buisse~~ praebuisse, Plinius l. 36. c. 26. sic rem narrait: cum mor-
cabores nitri negotiationem exercebant, huc navim mto
conspicam appulsiunt, eaque excessa cibos cocturi delecti
aliorum lapidum calcem nitri frustis superposuerunt,
quae ubi eadem superpositus ignis excalescit, ac lateris are-
na immiscuit, hinc praeterea limini vitri novi cupida
liquoris, qui ubi eos defecit calor, vitrum a parvulae.

44

8o. Ethan. Lex fluvij Ethan, de quibus p. 79. 18. he-
u casti fluvios Ethan. id est rivos junta vim hebraici
nominis Ethan, quod valde est, seu forte significat. de
Neminitus ab offialibus trajectis, cum in terra s. con-
derant, eundem locum intelligunt Iudaei, admodum
Arnon hanc lacus ac Jordanem hinc plura transmittunt
Iudaeis praebuisse. Iudaei, qui hunc Psalmum de aquis
Ethan intelligunt, loco ubi per aquas irriguo, nec non
hortorum elegantia amano dubito Iudaeis hinc sexa-
ginta radijs ab Ierosolima in ora meridionali, quae
Vestimon traerandi animi gratia non raro diversabat.
Iidem in eadem nominis urbem ex parte confos. i. par.
4. 22. et 2. 6. Hic opinantur fluvios Ethan esse flu-
vios nova sacra et sacca, qui ambo conveniunt circa
Sufaim et in vira s. Iudaeis Tom. 1. ad. 55. p. 6. 83. et
Tom. 2. p. 294. et 309. appellatur fluvij eorum, quos he-
mus, maximis et profundissimi; nimirum hi fluvij in
Mare Mortuum labuntur, cui adiacet regio quatuor ur-
bium à Deo coeferum; hae etiam videtur esse opinio
Theodorici, qui Commentario in hunc Psalmi locum ait,
Deum hic esse fluvios Iudaeorum, Gomorrae et regionem
adiacentem.

45

A fluminibus et torrentibus Terra s. ad ejus fonte
progrederetur. Clarior quidem in terra haec olivae olim
fuisse inde colligitur, quod Deut. 8. 7. appellatur terra ri-
vorum agrarum et fontium. Item 2. par. 32. 3. Rex E-
zechias magna vi hominum coacta iussit eos alturare
capite fontium, qui extra urbem Ierosolimam erant,
ut Iudaei per invenirent. ad mare longe diversa est
haec haec terra s. haec, nec enim haec, quod ad e-
glorietur de fontium copia. Igitur hinc de temporis per-
multa ex parte in ad fontes, postea autem, cum iam
Dei, neglecto ejus cultu, ac praecipue, parata fuit Ho-
ac innotando pondus divina indagationis provoc-
verunt, quae in fontium explicatione hancnam palam
s. ps. 120. ipsa bellus persensit; enim vero rari admo-
dum hinc in terra haec haec, ac ceperunt, rarissimi
circa Ierosolimam tractum, ubi modo bellus fere
Silae existit.

46

9o. Beauris Silae, Sila, vel Sida, fontis infra Ie-
rosolimam in eam ad latere orientali eam inter ac fontem
hanc Eudon. Cum fontis Regal hinc Iudaeis, de quo
ps. 120. et 118. 16. Item 2. Reg. 17. 13. et 3. Reg. 1. 9. fons hanc
fundendus est, cum enim fons Regal hinc ad orientem
et infra mania urbis Ierosolimae esset, hinc qua uni-
tantam hinc fontem expulsa confos, quidni nomen hanc quo
confatur?

Si etiam erat fagnam, seu piscina, natatoria
 P. dicitur, quia fontis Siloe aquis replebatur, ad eam
 Jo. 9. coecum natum ad oculos sibi largiens misit. Joan.
 9. 7. alba quoque piscina, qua in Vespere nostra Joan.
 5. 2. Bethsaidi dicitur, legi debet Bethsaida. / græce
 Probatica, id est leucalis, quod in ea pecora, græce
 κροβαρ in leucis affluere solent, etiam ad
 orientem profectura lita erat, nec non ortum à fonte
 siloe videtur quoque habuisse. Quingue porticus habebat
 ob formam forte pentagonam, quas multi agrati occu-
 pant, singulum, qui ovis aquam moveret, praestolante,
 quod certis quorundam temporibus observabatur, et qui tunc, omni
 nempe movebatur, in eam infunditur, à quo tunc mor-
 bo sanabatur. Si Jesus hominem triginta et octo annos
 habentem in infirmitate sanavit. Jo. 5. 2. 6. 7.

47. 200 Gihon seu Gion fons ad occidentem Ierosolyma,
 ubi Gelothon regia constructa à Sumo Sacerdote Gedec et
 Nathan profecta inauguratus est. 3. Reg. 1. 33. Superiore
 hujus fontis casulam Rex Saba in urbem deducen-
 dum curavit, ut hales eandem offendant illius aquam
 comido privarentur. 2. Par. 32. 30.

48. 30 fons Sabaïticus seu Sabaïticus amarus est,
 cuius aqua fons Bethaniam alius Beth-san in Jor-
 danem provelantur.

49. 40 fons Samsonis ad propectam à Samone ofini ma-
 xillam ortus, Gen. 15. 19. Et dicitur molari hujus maxilla
 seu mandibula a fini ortum inuere velle videtur locutus,
 et fons pulvis à silice, qui nomen eius molaris fuit he-
 braice מַשְׁכֵּל ^{prosilice} cum voluit, qui dicitur et for-
 sape in tribu Dan prope urbem Beth. Mandibulam
 perspici. Rabbini opinantur prope torrentem ledon in
 tribu Juda, alij iuxta torrentem in tribu Zabulon; alij de-
 nique in suburbio Elantheropolis in tribu Dan illum collo-
 cant. Sape scriptura precantibus iudaeis et iudas pedras
 copulantes dantes nunciant. ut. i. Reg. 14. 4.

50. 50 fons Saronicus seu Saronicus prope Ierusalem
 in tribu Benjamin, cuius papinum saporem ipsa conat
 ac salubrem officio. 4. Reg. 2. 19. et 20.

51. 60 fons seu pulvis Jacob prope Bethaniam urbem Sama-
 riam in tribu Ephraim, supra quam Jesus ex Sionem saluta-
 tus ledens cum muliere Samaritana colloquutus est. Jo. 4. 6.

52. 70 fons Iudicus seu Iudicus, Gen. 14. 7. idem est ac aqua
 contradictoria, in tribu Iuda ad meridiem Hebron, et cir-
 ceter militiar. Romanis ab ea distans. hic Moyses et Aaron
 aqua penuria laborante populo, et ad id mirum murante,
 ex silice jubente Domino, aquas educerunt. Num. 20. 11.
 quæ ob populi murmuracionem aqua contradictionis
 dicitur. Num. 16. 13. et quod Moyses et Aaron hic omni-
 potencie Dei signum et signum vultu vultu, morte
 ab ipso damnati sunt, quia ipse terra promissa potius
 de precia. 16. 13. et 27. 14.

53. 80 fons Agar hic dicitur ab Agar aegypcia et Sara
 Abrahami uxoris ancilla. hoc in monte Sara ab Abraham
 una cum Hagar filio suo dimissa in aegypcium patriam
 suam redire cogitans in deserto seu solitudine Beth-laha urb.
 qua tribu Simeon cepit, Jos. 19. 2. errabat, cuius aqua
 deficiente filio eius iura sibi iam animam ageret, fon-
 tem hunc in Angelis ostendit, cuius aqua fons et roso
 vitatus est. Gen. 21. 19.

54. 90 fons Daphne in tribu Naphthali. Cuius aqua prae-
 dantes argatur. Plus namin vulgata nostra Num. 34.
 2. sub nomine fontis Daphnim, Iuda habet Chaleus;
 hebraeus Chaleus habet fontem.

55. 100 fons aethiops, cui nomen hoc ex hebræo per
 philippum Thacatum, act. 8. 36. Eumulo latere Regina
 videtur costato inditum est. flum alij ad Bethlaam vel ad
 Bethsuram in tribu Iuda collocat. Cuius aqua et vetusto
 Ierosolyma Sionem est ad radicem montis, cui Beth-
 laa infidet. Bethsuram vero distat 20. mil. ab Ierosolyma,
 atque prope Bethsuram lita est.

56. 110 fons Saronicus arch. 4. 12. ad Saronem castellam sig-
 nificandam superius videtur. In Saronem est fons ingens
 tanta cum omnia à Bethlaam, quem Phax, id est quod si-
 pra equum, ipse voluit verum huius incertus.

2, 1, 4, 5, 8. via undecim dierum interceptis deut. 1, 2. Dominus
e ten egratum dehora in tuo castris recepit. Gen. 8, 11. Dominus
populo suo apparuit super lignum, sicut, et Hieron. ait Moyses
in castris. Deut. 34, 2. hinc intelligimus, montes hinc ad orientem
diem maris mortui Elaf ad Apontelior. Penitiae rudes per nos
ad mare rubrum constitutos. Intra hos montes sedem habet
bat Elan, ad quam Jacob a Mesopotamia rediit, peribique, et
quid mali. Elan sibi. Iniqua interpretatur, videri quocum ad illum ipse
miser, a quo paulo post exortus est Chamel iuxta torrentem
Jelboe inter et Jordanem. Intra eorundem die rediens est Elan in
paulo igitur longius ab eo loco sedem habebat in montibus ad orientem
lex maris mortui. Gen. 32, 3. et 33, 14. Moab et his iunguntur
2, Bar. 20, 10. 22, 23. Ezechiel. 25, 8. Chabitis vero in orientali parte
maris mortui sola erat. Job. 18, 10, 11. Mons hinc dicitur esse
in confinio tribus Iuda, proxima etiam ad meridiem terra cha
naan, cuius partem meridionalem occupavit tribus Iuda, pro
terribiliter.

68.

his Jordanem loquaces occurrunt montes, qui recentiori
mercatorum.

1° Mons Oliveti, hinc est ad orientem Ierusalima, a qua de
Iordanis Cadron et vallis Josaphat, qua a Ierusalima ad mari
diem protenditur, interyallo Ierusalimae est. In hoc monte Salomon tem
pli Ammonitarum et Moabitum templum edificavit in gradibus
uicorum, quas ex illis partibus duxerat, 2. Reg. 11, 17. hinc mons
ista. 2. Reg. 23. vocatur mons offensionis, heb. Corruptionis. a Ie
rosolima quinquaginta pedibus, id est 625 passibus geometricis sed quae
ta parte unius hinc Galilea seu itineris unius hora, vel ut
meminit S. Lucas ~~12, 12~~. 12. Hinc dicitur sabbati, quae
hinc dicitur Iudaeis die sabbati conficere cibos.

2° Duobus

Tribus cacuminibus mons Oliveti seu Olivetum affurgit, seu ad
tribus veluti montibus confas, quorum alter alterum consequitur
a septentrione ad meridiem. Ab eo qui meridius est, Christus in cae
los ascendit; in meridionali Salomon templum solis erectum, hinc
fronialis vero alij est alior, dicitur a medio duobus pedibus, hinc
furgit Galilea; inde quidam autumant hinc montem inlele
xise Regulum math. 28, 7. Cum ait Christum discipulos suos in Ga
lileam praecipuum; alij autem volent illud hinc Galileam
dicitur, quod Galilei, qui Christum ad caelos ascendere
viderant, in eo die fuerunt commemorati; alij autem hinc die dicitur
putant.

3° hic excitavit templum.

Equam Dominus hinc caelos ascendit, mons Oliveti Christianis
patebat argumentum esse capit. refert Eusebius in vita Con
stantini. lib. 3. C. 43. in ascensionis loco speluncam exhibuit, in
quam certissima Traditione Dominus ingressus fuisse creditur, in
discipulos hinc circa praecipua Religionis Christianae mysteria
docebat. Veterum Cadum la profano consentis, eo in loco, ex
quo Dominus ascenderat, haec ipsi vestigia solo ipse adfuisse, et
eorum abate adhuc separaverat, quatenus pietas et devotione
impulsi Christiani illius quidam quatenus asportare et

S. Helena Constantini Imperatoris mater peractam quatenus
ita, ut locus ascensionis Christi illius centrum esset, cumque, per
montem inferretur, locus ille sicut non solum, nec etiam ad
per quem Christus caelos ascendit, conamerrari. Exstat adhuc
vestigium Christi Domini vestigium tribus digitis alte in lapide effo
lato autem, cui haec pergit dextrus, hinc hinc Imperator inde, ut
Ierusalimam transfugeret, et hinc in illo templo collocatus, in
monte praecipua turarum mofcha est, uti adhuc asportavit
tur, quo tamen nulli Christiani palat adire. alij enim Chris
tiana vestigia in monte isto fuisse asportata, et eorum locum quam ma
Christianis fuisse locum asportata; licet enim hinc Ierusalima
obsidente decima Romanorum hinc in illo asportata habuerit
tamen nunc potuit, ut hinc Domini vestigia asportaretur, vel
eum memoria inseruit. plures meminit S. Hieronymus in
his hinc in monte Oliveti erecta, qua et procul conspicua

69.

1° Mons Moria, in urbe Ierusalimae in cuspide vertice hinc
plum Ierusalimae Salomon edificavit, a par. 3, 1. Valde
ferunt hinc montem immolante Isaac Domini Abrahamo
dicata. Gen. 22, 14. qua tamen, quatenus difficultate non caret
Samaritani pro Moria legunt Mora, et impium a Deo Abrahamo

antiquant ad Mors juxta Sichem Gen 12, 6. Dent. 11, 20
atque sacrificij certum locum montes Gariſim designatum tra-
duat. Mors morra alias aham mons lion dicitur, quod hic
in illius lateri populus lib. servat de his forte alibi, et ubi de
Jerusalem notis erit sermo, plura.

70.

Ho Gariſim et Hebal duo montes sibi vicinam vicin, ac
quorum cuntes in media valle jacet urbs olim Sichem, postea
Neapolis dicta in regione Samaritan et tribu Ephraim.
colorum montium garimus fertilis omnino est, alter vero per-
tilissimus. Eodem hebraei post Jordanis transitum de Galilaea
urbem hai et nicolaz ejus ascendere iussi sunt a Deo, divisi hinc
et inde duodecim tribubus. Dent. 11, 20, et 27, 12, 13. Ita vero divisi,
qui Gariſim ascendissent, bona in divina legis judicio; ab qui
Hebal, mala in reprobis parcere condemnantur. Trajecto igitur
Jordane prope Judith divinum proceptum in verticem montis
Hebal universum duxit populum, ac post offarum in athari eam
in ita excivato sacrificium, divisive tributus, nec non parte
una Gariſim ascendere, altera in Hebal manere iussit benedictio-
num et maledictionum ceremonia nilo peracta est, ps. 8, 23.

Et Vertice montis Gariſim postquam filius heron sich-
mitas allocutus est angue ingratitudinem suam ex probrato
maledixit, Gen. 9, 7 et leg.

Dux Alexander Magnus Tyrum opul. Sanababat
Moabita pro Tanis Rege benjarum Samaritan principis Leu
praefectus, ad eundem Alexandrum desecit, oblatoque ei 9000
selectissimorum militum auxilio ab eo impetravit, ut dem-
plum in monte Gariſim excideretur, cui praefect Manases
gener Levi Judaeorum summus sacerdos, qui ob inibum con-
tra legis proceptum cum ejus filia uxore alienigena coni-
vitum prophetis, a Nehemia excubatus. 2. P. 13, 28. Samaritan
ad eum Levi cauerat. Illius exemplum plures Israe-
lites, qui cum alienigenis conjugia inseverant, secuti, illuc
quoque confugerunt, potius que excitium quam divortium subire
malentes. igitur in montis vertice templum adificatum est,
atque Israeitarum Deo consecratum. de hoc seculo locuta est
mulier Tamaritana, quandis sermonem habuit cum Christo
foris in pulo Jacob juxta urbem Sichem aspiciant. Joan. 4, 9.

71.

Ho Lederon Leu Somerom mons fertilis, latissime Levi comodo
et miliaribus a Dothaim fundemque a Merom, est 4. ab Utharoth,
ubi res Amri Samaritan condidit in tribu Ephraim. antiquae cele-
stem locum effecerat victoria, quam Abias Rex Juda vaticis 900000
exercitu nummis in proboamo Rege Israe- litis majori et 800000,
selectissimorum veteranorum, exercitu supra reportavit, ubi
500000 Israeitarum desiderata fuere. 2. par. 13.

Alaudis montem, in quo exercitus proboami Abia oc-
curret, Temaraim vocat, vulgo alium est a Lederon, quam-
vis illud etiam in montanis Ephraim collocet.

72.

Ho Geth Mons sex miliaribus ab Beethan Leu Sypholi
in dimidia tribu Manasse vizordania, ubi vicum supra flo-
rentissimum nomine Geth apud Syphus et S. Hieronymus,
proelio Philistaeos vicer et Israe- litas inter-
fecti Saul et Jonathan ejus filius interfecti 1. Reg. 31, 1. et leg. David in
lugubri namia de Saul et Jonathan obitu uberissimum supra
montem insinat. 2. Reg. 1, 6.

73.

Thabor mons Galilae, Graecis Thaborius sive Atthaburius.
Situs est in finibus tribus Zabulon in media Galilae, decem
milibus passuum a Syphori Leu Dioclaerea orientem versus,
ac finis tribuum Manasse et Joseph contingit. Illud supra
6. Reg. 22, in finibus Manasse condidit. Centrum amplissimum et
potentis agri, hinc vallis Israe- litis hinc magni campi altissimi
sine padura 30 occupat, atque velut conus in sublime erigitur
visu amanissimus virescentibus herbis et arboribus vestitus. In illius
vertice vastissimus panctus campus ubi olim urbis castris insigne
fuit monasterium, at mois regno nilis regis monasterium ubi
erat. Thabor et Hermon hinc et inde ad latera opposita valli
Israe- litis erigebantur. de utroque canis Galles legunt. ps. 84, 13.
Thabor et Hermon in nomine suo seu habuit. hic ille ipse est,
quem idem psalmista ps. 132, 3. Hermon numquam de Thor-
tem modicum dicit ad aspirationem Magnum montis Hermon in
transjordanicis, de quo supra dicitur n. 54.

locus in monte Thabor capiti Thabor et Baraa Haram in
fata Doliduam ad radices montis Thabor adorti sunt ac desce-
runt, Jnd. 4. 6.

Spe C. 5. 11. Principibus fructus et sacerdotibus videlicet aure-
la probat ac vito verbis, quod facti essent rebus suarum in
Thabor, quod tunc ad idem seu altaria profana ad seducendos in
sepulchrum populos istam erecta spectasse videntur.

Traditione plurimum retro seculorum receptum est, quod cum
sum illud, Jacobo et Joanni in monte Thabor transfuratur
de spectandum dicitur, Math. 17. 1. Luc. 9. 28. ad non desunt, qui
id negant, aliumque fuisse montem volunt non procul ab urbe
Tari seu Caesarea Philippi in tribu Naphtali positum. Certe
Beres Euklio, Hieronymo et Damasceno, qui hinc traditioni
stipulantur, antiquiores, ubi de transfuratur Domini ipsi et
sermo, de monte Thabor altum dicitur, ut et Evangelista ipse.
Paulo ante suam transfuratur Christum ad vicos dicitur
seu Caesarea Philippi in finibus septentrionalibus tribus Naphtali
prophetus est. Math. 16. 13. Marci. 8. 27. siquidem aliquando mo-
ratus est: cum post sex dies, ait dicitur Math. 17. 1. Marci 9. 2.
a fratribus Petrus, Jacobum et Joannem
nulla facta mentione itineris ad locum remotum, quod et mon-
Thabor, qui plus quam 18 leucis Galicis a Caesarea Philippi
distans est, et dicitur illos in montem excelsum dicitur
remanebant ubique in vicinia caeteris discipulis, nam dicitur
ac Dominus cum dicitur dicitur e Luis discipulis de monte de-
scendit, illico illi et reliqua turba eadem obviam venire leguntur.
Luc. 9. 27. et Marci 9. 14. atque veritate est, siquidem
tres istos discipulos in aliquam non procul a Caesarea positum
montem certo nomine dicitur dicitur, et reliquos discipulos
sientes enim non longe abesse, in illis ubi eos reliquerat, loco
expetasse, donec ad eos dicitur, prout revera videtur, nec enim
verisimile est reliquos discipulos prope Caesarem relictos, quibus
visum cum coram tribus in montem dicitur, quibus vestigia
de aliis proficere ut procul a Caesarea et ex illo monte dicitur
una cum turba occurrerent.

Denique mons iste trans Jordanem collocandus videtur, non
illic Domini sic dicitur Evangelista: a Regione Genezareth
Math. 14. 24. et Marci 6. 53. pervenit ad fines Tyri et Sidonis, Math.
15. 21. et Marci 7. 24. inde reversus est ad mare Galilee
Math. 15. 29. et Marci 7. 31. quo nam transfuratur venit in fines mo-
per in fontes Jordanis Math. 15. 39. Marcus C. 8. 10. dicitur enim in
partes Dalmanatha venire, quam a Magadan non procul ab
credunt interpretes. prope in regionem Caesarea Philippi transfuratur
Math. 16. 13. Marci 8. 27. inde in montem dicitur dicitur de discipulis
Math. 17. 1. Marci 9. 1. cum per Galileam Math. 17. 24. Marci 9. 29
venit Capharnaum, Math. 17. 23. Marci 9. 32. inde transfuratur
nem, ac per Peraeam in Juceam Math. 19. 1. Marci 10. 1. venit
perichytem, Math. 20. 29. Marci 10. 46. Luc. 18. 35. ad denique
montem olivae Ierusalem, Math. 21. 1. et 12. Marci 11. 1. 11. Luc.
19. 29. 45. Ratio huius itineris dicitur videtur, quod a Ca-
sarea Philippi non fuisse profectum ad montem Thabor
et inde reversum Capharnaum sed montem istum, in quo
transfuratur est, esse ignoti nominis, ac prope Caesarem esse
locos quarendum. Et profecto, cum scribentes, licet adeo dicitur
gentes nomina locorum notent, in quibus aliqui memorantur
a Christo profectum est, hinc montem Thabor hinc omiserunt
si in eo Christum transfuratur fuisse. I. Petrus Ep. 2. C. 16.
referens de transfuratur Christi ad fuisse, montem, in quo
facta fuit, montem hinc hinc dicitur dicitur.

74.

70. Gaas mons ad meridiem Thammath - hinc in
tribus Zabiam mora ad sepulchro hinc celebri. Jnd. 19. 50. et 29.

75.

71. Montes Bethel, quorum sit mentio Gen. 28. 17. et C. 8. 14.
montes aromatum vocantur. nomen habent ab urbe Bethel
quae ab aliquibus putatur esse Bethoron in tribu Ephraim

76.

72. Carmelus mons ad mare mediterraneum Dora ad
Pentecostem, et Holoim, ad meridiem in tribu Issachar colli-
catus est. ad istos radices in regione septentrionali hinc
flus, mons iste dicitur fuisse, verum qui hinc latius patens, ut
fuit. Cum inscriptura celebrat Jnd. 19. 26. et 3. Reg. 16. 13.

alibi scriptum. In ejus latere ad mare occurrit antrum, quod
Elia domicilium fuisse creditur. nota sunt, quae Elia in hoc mon-
te, ut populum israeliticum ab idololatria ad verum Dei cultum
revocaret, agit; quomodo ejus precibus ignis de caelo descendens
holocaustum suum immolavit. 3. Reg. 18, 38. Carmelita contem-
puit dominum suum in hoc monte quod Elia fundatum fuisse,
et ad hoc usque tempora propagatum fuisse; ab haec opinio
ab alijs rejicitur.

Carmelus juxta suam etymologiam vineam Dei significat.
hoc Carmeli nomen omnibus locis, vineis et arboribus buxi-
feris non raro tribui solet. Sunt, qui credunt, illud etiam de
pomina dictum fuisse, quod a radicibus hujus montis versus
septentrionem ostrea in hunc usum piscatum caperentur.

§ III

De Vallibus et Campis terrae S.

77.

Postquam de montibus terrae sanctae egimus, modo etiam
quaedam de ejus vallibus et campis subjungimus.

Vallis ab hebraeis dicitur *lele*, quod inter duos pluresve
montes intelligitur, item regio littorali maris adfuit. Ea
autem saltem earum praecipuas in camporum, quorum
scriptura nominat, hinc recensere astringimus. 1. igitur notanda
78. jmo Vallis benedictionis in tribu Juda ad occidentem maris
mortui in deserto Thecae, hic a Josephat Regi et populo Juda
vocata, quod postquam ibi benedixissent et tunc per dominum,
Ammonita, Moabita, et Incole montis Seir, qui adversus eos di-
micaturi venerant, Deo ita disponente, in bellum conver-
sibus vulneribus conciderunt. 2. Car. 25, 26. vid. inf. n. 89.

78.

2do Vallis silvestris gen. 14, 2, 8, 11. in hebraeo vallis *haphidim*
nuncupatur, quod alij reddunt agrorum, alij salis, septuaginta
vallis in *Saliam*, dicunt. In ea quondam civitas ab aliquibus di-
cuntur urbes *Idoma* et *Gomorra*, quibus tamen alij obstant.
80. 3to Vallis *Salina* gen. 14, 2, 8, 11. in hebraeo vallis *haphidim*
nuncupatur, quod alij reddunt agrorum, alij salis, septuaginta
vallis in *Saliam*, dicunt. In ea quondam civitas ab aliquibus di-
cuntur urbes *Idoma* et *Gomorra*, quibus tamen alij obstant.
81. 4to Vallis *Salina* gen. 14, 2, 8, 11. in hebraeo vallis *haphidim*
nuncupatur, quod alij reddunt agrorum, alij salis, septuaginta
vallis in *Saliam*, dicunt. In ea quondam civitas ab aliquibus di-
cuntur urbes *Idoma* et *Gomorra*, quibus tamen alij obstant.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

5to Vallis *hava*, id est urbis *hava*, alio nomine vallis
Regis est Regione *jerusalyma*. hic *Abel-hach-bach* Abrahamo
a victoria quinque Regum ~~facti~~ *radari* occurrere dicitur,
gen. 14, 15. alij volunt id ad radices montis *Thabor* contigisse.

6to Vallis *Salinarum* vulgo collocatur in *Pumaa* meri-
dionali ad austrum maris mortui; at videtur in *Pumaa*
orientali inter *Thadmar* et *Bofram* consistere. Hi bis
prolio vici *Pumai* dicuntur *Level* a *David* 2. Reg. 8, 13.
i. par. 18, 1. et *pl. 89, 2.* iterum vero ab *Amasia* filio *Joas*
Rege Juda. 4. Reg. 24, 7. nomen habet a *hale* *copio*,
quo velut *disseminata* est.

7to Vallis *Saphaim*, id est *Siphantim*, seu ex Graeco *Sipa-
nim*. 2. Reg. 23, 13. In finibus *tribus* *Juda* *asud*, *Josue*, et in
libris Regum, ubi de illa sermo est, constituitur. adeo autem
ad *jerusalim* proximè accedebat, ut dubium sit, *Juda* ne an
Benjamin *tribus* adscribenda sit.

8to Vallis *Dotri* seu *horrens Dotri*, *Nabel-Escol*, nomen
vallis terra *promissionis*, in parte illius australi *hite*, ubi
exploratoris *israelita* magnum *horum* *carpsera*, quem
a *planitie* pendente, ne *laderetur*, in *veche* ad *castrum*
lades uno *viri* *detulerunt*. *Num. 13, 25.* Hac nostra *estate*
in terra *sancta* *viti* *tant* *toti* *varum*, quodum *pondus*
novem *circiter* *librarum* *fuit*.

9to Vallis *Israhel* eadem est ac vallis *Esdrelon* sine magno
campus ab oriente in occidentem *stretus* a *Bethsan* sine
jerusalim usque ad radices montis *carmeli* *perducitur*. *pl. 17, 16.*
et Jud. 6, 33. hic *madianita* a *Gerone* *fusi* *sunt*. *ibid. 7, 19.*

10to Vallis *manbre* in parte meridionali terra *sancta*
est in *tribu* *Juda*, in qua *urbs* *hebron* *hita*, forte a nomine
viri *Amorhaei* sic *appellata*. in ea *divus* *Abraham* *devo-*
ratu est. *gen. 35, 27.* hic *sub* *arbore* *quam* *leatus* *hebraeus*
Elath *dicit*, *septuaginta* *Terabinthum* *plerumque* *reddunt*.

~~de quercu~~
de quercu seu ficem, ulmum, castaneam, vertuat. vult
gabi nostra hic suspiciter arborem nominat, abraham
angelos hospitio recepit. gen. 18, 1. Cum Lea pater ab Hebraeo
removeret Josephus de bell. l. 6, c. 7. 2000 passuum Hieronymus
et vultu itinerarium ab ea urbe distare aseruat. 16. p.
menus hist. l. 2. c. 4. is pater ab illa eam removeret.

Quam arborem hanc cum illa turbintho, ad cuius radice
facit ex oleo profetama reuix idola à domesticis suis inde apo
stata defodit gen. 35, 4. male confundunt. hoc enim retro ur
suelum in tribu Ephraim collocata erat. sub eadem arbore
innocentium creditur fons Domini cum pater. Jos. 24, 26. et
melch filius Ieremias in Regem à Behemini in auguratum
Iud. 9, 5. utroque loco eam quercum appellat nostra vulgata.

86.

9mo Vallis Achor in agro Ierichuntino non procul à
Galgalis in tribu Benjamin, ubi Achan sacrilegus cum tota
sua familia et suppellectili armatis et pecoribus lapidibus
vinctus est et combustus. Jos. 7, 25.

87

10mo Vallis Aijalon, ab urbe nomen habet, posita est in
tribu Dan inter Bethsamem et Thamnaim. videtur ea esse
qua fuit Regibus qui urbem Gabaon edificabant. Josue
sua luna allocutus est. C. 10, 12. luna contra vallem
Aijalon ne moueris.

88

11mo Vallis arundinis seu arundineti, in Hebraeo vallis
seu forens tanxa, non procul à mari mortuo et Taphne
Jos. 11, 5. et 17, 2.

89

12mo Vallis Josaphat. Putat Aeneas hanc vallem esse
esse, ubi Rex Josaphat à Moabitibus, Ammonitis, et Naonibus
seu habitatoribus montis Seir facili negotio magnam re
tulit victoriam 2. par. 20, 1. p. quoque ab ipso vallis Benedic
tur o iha est, ea qua sup. n. 78. equimus. alij eam non
procul à Ierosolyma urbem hanc inter et montem oliu
locant, iunguntque illam à torrente Cedron inter huius, nomine
Josaphat regis dictam, quod ipse fors in ea quidquam ad
causet, aut memoratu dignum gessisset.

Vallis Josaphat meminit propheta Joel C. 3, 2. his verbis
"Congregabo omnes gentes in vallem Josaphat, et disceptabo
cum eis ibi. Nam. V. 12. "conuergent et ascendant gen
tes in vallem Josaphat; quia ibi, dicitur, ut iudicent omnes gen
tes in circuitu. hinc nata praefatum inter Iudeos et gra
no vallem Josaphat Ierosolimam inter et montem oliu
etiam ultimo et uniuersa li Dei iudicio destinatum esse
abque uniuersalem hominum resurrectionem ad mortem
vlti fore. et verisimiliter alijs videtur, nomine vallis Josaphat
Ierosolimam hinc regi locum aliquem designasse, in quo
omnes homines iudicandos ante suum tribunal adducet, et
Josaphat enim hebraice iudicium Dei sonat, sique vallem
Josaphat seu iudicij Dei symbolicè à Joële exprimi, quod
ad modum eodem C. 119. eandem vallem vltimè conuersionem
in qua sibi et Deus hostes suos conuincet et disperdet, omnes

90.

13mo Vallis Emon seu vallis filiorum Emon Jos. 15, 11
et 18, 15. 4. Reg. 23, 10. et 2. Esdr. 11, 20. Nam Jerem. 7, 31.
et Tophet vocatur à sacrificijs infantium quos Choloche
oblatis obrepentibus simpanis, qua hebraice Tophet dicitur
re dum comburere videtur, eorum, quibus audiretur epulatio
et edificarentur excessu Tophet, qua est in valle filiorum
Emon, ut meminerat filios suos et filias suas igni
inquit Jerem. C. 7. aduersus filios Iuda.

Ex eodem propheta ~~Tophet~~ C. 19, 11. intelligimus
Tophet locum fuisse impurum, in quem caeuera et pueri
te privata honore propicebantur. Josias Rex locum
hunc, ubi templum Choloche festerat, profanauit, et
in manifeste muneri sacrificia ibidem à quoquam ex
hiberetur. 4. Reg. 23, 10. p.

Tophet nomine etiam designata videtur cloaca Iero
solyma in eadem valle posita, ubi perpetuus ignis erat

13
dicebatur absumendis mortuorum et immunditijis ex urbe de-
latis. huic onerem comburandi in Tophet cadavera Isaacph
videtur Isa. C. 2, 33. Item Jeremias C. 31, 40 ubi vallem hanc
vallem cadaverum nuncupat. Vallis Canon sita dicitur jux-
ta murum propetyma versus meridiem

91. 14° Vallis Abulicum. i. par. 4, 14. et 2. Ep. 11, 35 ad for-
tarem in sorte Benjamin collocatur. ab artificibus, qui
in ea morabantur sic dicta est.
92. 15° Vallis Lapis. Isa. 14, 21. in tribu Benjamin ignoti tamen litus
93. 16° Vallis Leptael. Isa. 19, 17, 18. Litus Sabulon quo lito sita, vicin
94. 17° Vallis Loree in tribu Dan a torrente, qui eam perfluebat,
abque a tribu Simoon distinguebatur sic dicta. huius Dalia tam fortis
amasia habitata dicitur. Jud. 16, 4, 5 vid. supra: n. 38.
95. 18° Vallis Labrim. i. Reg. 13, 14. Labrim urbs erat ex quatuor
villis, quas ignis a caelo dalaptes absumit. gen. 10, 10, et 14, 2, 8.
Jud. 20, 25. osce 11, 4. ad mare mortuum contra desertum, in-
cebat. i. Reg. 13, 14. quo lito vicinatum. videtur urbs hanc huc
et sic temporis restituta fuisse. 2. Ep. 11, 34.
96. 19° Vallis Gad. Trans Jordanam sita est in ejusdem nomi-
nis tribu facit secundum Arnon fluvium. per eum transiit
Joab cum Davidis supra populum numeraret. 2. Reg. 24, 5.
97. 20° Vallis Lachrymarum seu flentium. heb. Bochim, graec.
Clanthmon, quod idem est ac locus flentium. Vallis hanc sic dicta
est, quod in ea Angelo Israëlis prævaricationes suas ex-
probrante amare fluerunt. Jud. 2, 4, 5 Quidam contendunt
eam prope urbem Silo in tribu Gad sitam fuisse, quod
populus, postquam flerit, beneficia Abulise digunt. 1. 5.
sacrificia autem operi in lege non permittabatur, nisi in loco
ubi Tabernaculum collocatum erat erat autem in Silo: alij
prope Jerusalem eam fuisse dicunt: ubi tempore David. 2. Reg. 24,
Philistaei judit. ab vulgata nostra locum libum hic Cyra
vocat ab Hebraeo Bochim, quod non modo flentium. ad Hebraeo
pyra et moros significat. forte duo hinc in terra sancta vallis,
que Hebraeo Bochim vocantur. Vallis Lachrymarum etiam
meminit psalmista. psal. 80, 7.
98. 21° Vallis visionis Isa. 22, 1, 2, 3, 4, 5. videtur nomen hoc a
Silo propetyma non ab appellatione vulgari alicujus loci ortum.
Propetyma igitur et figurato Silo propetymam significat,
Vallis quidem per antiphrasin dictam, quippe quae monti in-
ferretur; visionis vero, hinc quod oraculorum Isaie argumen-
tum est, hinc quod templum propetyma in monte Silva,
namque monte visionis. gen. 22, 14. Isa. 22.
99. 22° Vallis pinguis. sita est ad radicem et circum urbem
Samaritanam in tribu Gad. Regio erat pinguis et optima,
unde Isa. 28, 1. Samaritanos habitatores intelligit, quando ait
eorum aspe in versus vallis pinguis prima.
100. 23° Vallis interfectignis. Jerem. 7, 32. Eadem est ac vallis
concessionis et Soldaphat, vide n. 89.
101. 24° Vallis Victorum ad orientem maris, Isa. 39, 11.
hoc nomine quidam designatam arbitrantur regiam viam
ad radices montis Carneli ex Judaea in Aegyptum, et ex
Regione Philistinorum in Chanaan, et vice versa ducentem,
quae ad orientem maris erat. alij vero putant vallē
hanc aspe trans Jordanam, per quam viatores ab orientem
venientes transiunt ad mare mortuum, vel Libani per-
gentes.
102. 25° Vallis multitudinis Gog seu Sepulchra exercitus
Gog, Ezechiel 39, 11 et 18. hoc nomine vallis propetyma de-
signari videtur, ubi exercitus Cambyses igni per Gog hic
intelligitur, post quod nostrum scribitur fugaturus creditur.
103. 26° Vallis montium. Zachar. 14, 3. hoc nomine quod
hinc prophetam vallis propetyma circumjacentis designan-
tur, ad quas Judei Christi a Romanis urbe in loco pra-
sentissimo periculo subirent, confugerunt.
104. 27° Vallis seu convallis Isa. 12, 5. a quercibus
et agrorum amœnitate sic nuncupata videtur. sita est juxta
Jerusalem in tribu Gad. hebraeus ly b
Ehon More, vallis querens.

- 105. 24vo Vallis Cedron . 4. Reg 23, 4... 6. ad orientem Jero-
solyma inter hanc urbem et montem olivarum.
- 106. 29no Vallis seu convallis Gihon . 2. par 83, 14. ad occide-
alem Jerosolyma, ex quo procedit, unde fluit gurgis fontis Gihon
qui ab occidenta ad meridiem labens in torrentem cedron in-
fluit. ab hoc fonte vallis ipsa nomen habet. vid sup. n. 47.
- 107. 20no Convallis tabernaculorum, ps. 57, 8. et 107, 8. in
trao vallis locoth, ubi ejusdem nominis trans Jordanem et
me ad fluminis hujus ripam in tribu Gad posita Subjecta.
- 108. 31no Vallis Linnim. Jud. 4, 11. ~~vid sup. n. 47.~~ Locus olim Haber
Haber Linai a posteris Jethro Moyses sacer, et fatalis via
Saram Barac, a quo infus fuerat, fugientem hoppersu rece-
pitque dormientem adale in lamp. ius clavo inplecit
vid 18 et 21. locus erat in Galilaea in tribu Nephthali et prop-
terea Nephthali seu Lannam urbem.
- 109. 32no Vallis Terabim. 1. Reg 17, 2. ubi Goliath Philista
militarum exercitum sub latere exprobravit, 26. et a Davit
adhuc juvene interfecit. 2. 49. Sita erat ad meridiem Jero-
solyma loco et Abzaram urbes versus.
- 110. 33no Vallis Ephata. 2. Bar. 14, 9, 10. ubi Asa Rex Juda
vigintiethiopyum exercitum fudit. Sita erat in tribu
Juda ad meridiem Jerosolyma Chanrasam urbem versus.

§ IV.

De Campis Terrae S.

Duorum praecipue terra S. Camporum frequenter me-
minit S. Scriptura, atque ambo ab Historicis et Geographicis
Magni appellantur, in sacris paginis vero plerumque sola
nomen duntaxat. Unus Esdrelon, Legionis, et Legionis cam-
pennuncupatur; alter vero magnus Jordanis campus dicitur
hic trans Jordanem ad mare Tiberiadis seu Lethroth o rugibus
urbis Genezarath seu Tiberiadis sumit initium, ex quoque loc-
gibus usque Legor urbem ad austrum maris mortui colloc-
tam protenditur, atque 1200. Stadium, latitudo autem 120.
Milia Scriptura nominat. 2. 4, 49. 1. 2. et 12, 3.
— Alter ab oriente ad occidentem extendit a Jerosolyma seu
Bethlan urbe ad Jordanem Sita usque ad radices montis Car-
meli et Holmnaidem urbem maritimam in tribu Aser por-
gitur spatio fere 75. miliarium. ab urbibus, quas ambobus
suo continet, campus Esdrelon, Legionis seu Legionis inter-
vocabitur. In eo sub nomine campi magni fit mentio Judic. 4,
1, 8. et 4, 5. ambo campi isti seu Cavities quandoque de
nominibus Aulon, Aulos, Araba, id est planities designantur.
Praeter hos duos campos adhuc alij in terra sancta occurrunt
ut in regione maritima a monte Carmelo versus austrum
usque ad terminos ejusdem terrae S. nulli enim montes in
hoc tractu inveniuntur, bene autem colles et arenarum
tumuli. In hac viginti planitie campopria Saron, praecipue
celebrantur. Saron, inquit S. Hieron. tom. vi ff. 33. omnia
et circa Joppam Lydamque appellatur regio, in qua latissimus
et campi fertilesque raduntur. et in ff. 65. pro campopria
in hebraeo Saron ponitur. omnis regio circa Lydam Joppam
et Jamniam quae est pasceus gregibus. De campopria
Saron fit mentio 1. par. 29, 29. item 1. machab. 4, 15. ubi
Juda Maccabaeo dicitur quod hanc pascentiam fuerit usque
in campos Jinnica et Aton et Jamnia. Notandum hic, quod
hinc temporis australis Judda portis nomen Jinnica gregi-
Campopria quoque Thabor et mare Tiberiadis etiam Saron
vocata fuerit. Item ex 1. par. 5, 11. trans Jordanem in tribu
Gad etiam Saron fuit. Notandum quidem Galat. h. i. c. 25. ps.
nullam hujus nominis regionem trans Jordanem agnoscit
quod autem Scriptura l. c. dicit Gaditar, habitasse in Galatia
et in Spasari et in vicinis ejus, et in cunctis suburbaniis
et Lydda finitimam, quam sextus Scriptura adducit sub no-
me suburbanorum Saron designavit, pasceas deducit
in quo hallucinari videtur, enim verb locorum designatio
por videtur, quod quod si credere possumus, eo minus, quod

iii

ii2

ii3

at ubi desertum Iudae memoratur, id semper de solitudine
Jordanem intelligitur, id quo in sacris libris ubi semper col-
locatur.

118.

Græci hoc desertum seu tractum viciniam, alia adhuc sol-
itudines et solita in sacris libris memorantur. id desertum
Gabaon, ab eisdem nominis urbe occupatum in tribu Ben-
jamin ad confinia tribus Ephraim. 2. Reg. 2, 24. Desertum
seu solitudo Jerichensis tribus quoque Benjamin urbis ubi
qua ita. 1. Reg. 12. solitudo Bethaven videtur appellari, et
qua Josue urbis Ibi excolas fugitales caecidit. Jos. 8, 24. et
hanc solitudinem videtur fuisse ubi Ephraim seu Ephraim
in qua Christus barabbas furoribus declinans delinuit. p. 11.
Desertum seu solitudo Bersabee, in qua Agar ab Abra-
ma cum Ismael filio suo dimissa creabatur. Gen. 21, 14. Bar-
bee seu Beer-labee urbs est tribus Simeon 20. miliaribus
ab Hebron ad occidentalem et versus mare mediterraneum.
Desertum Cades iuxta Cades - Barne urbem positionem
austrialem iude ad extremam illius orbis oram in Arabia
petraea. p. 28, 8. Desertum Pumaa. 1. Reg. 22. cuius
miles et dimensiones exacte definiti non possunt, quia enim
Pumaa longius intra montes Arabiae protrahatur, atque
plagam iude australem attingebat, imo hac ipsa australe
Iudea plaga Pumaa nomen habet. Desertum seu
campus solitudinis Putor seu Pofra ubi tribus Ruben
trans Jordanem. Jos. 20, 8. et alibi. Desertum Deblata
Ezech. 6, 14. iuxta urbem eisdem nominis trans Jordanem
in parte montis Saba live Chagga positam inter Moabi-
ticas. Jer. 48, 22.

119.

Græci hæc deserta aliorum adhuc extra terram sanctam
occurrentium meminit scriptura, et desertum Balmyra
2. par. 8, 4. à Balmyra urbe in desertis Euphratem inter
et amnes Orontem et Chrysonum iacentibus condita à Sa-
lomone. Desertum Sui ad extremam maris rubri ora-
m quo Agar Sarai dominam suam fugiens pererrabat
Gen. 16, 7. Græcice pedem referentis à mari rubro seu
istud continere. Ezech. 15, 22. Sui quoque Amalecitas à
Hevila Arabia felicia regione usque huc perculsi. 1. Reg. 15, 7.
Desertum Charan circa quendam nominis urbem in Ara-
bia petraea ad meridiem terra sancta. Cedarahomor facta
fuit Regis belto in Reges Centopaleos seu quinque urbium
stat, regionem usque ad arva Charan vastaverunt. Gen. 14, 6.
Agar egyptia Sarai ancilla è domo Abrahæ ex pulsa in
deserto Charan una cum Ismael filio suo adom facta. Gen.
21, 21. Græcice in Sinai montes in eodem deserto ca-
stra metati sunt. Num. 10, 12. Iude thoyko ad explorandum
Chanaitiam seu Calasiam vel terram sanctam quendam
Græcicos misit. Num. 13, 3. Corri cum viri illi missi legas
a Cades Num. 13, 27. ea urbe in deserto Charan fuisse dicitur
Iosue etiam montem Sinai in eodem deserto iuxta Moysen
videtur; cum dominum in monte Charan esse Græcice vi-
dum exhibuisse dicit, Deut. 29, 2. et Tenm Hebraeis in de-
Charan apparuisse testari videtur Habucuc c. 3, v. 3. Iam
sacrum declinaturo in desertum Charan descendit, 1. Reg.
25, 1. Cum Iosue sua mensuram faceret, quibus in Pumaa
memoratur est, omnes mares orbem interimere, ita à
Pumaa filium adhuc infantem Ieri patris sui acci-
perunt, atque ea Pumaa orientali in Madianitium
de in Charan, ac demum in egyptum illum deportarunt.
3. Reg. 15, 16.

120

Desertum Sui ad meridiem terra sancta in Arabia
petraea. duo huius nominis deserta memorantur in sacris
codicibus, non tamen eisdem libris scripta; unum enim
per Simeon, Jos. 14, 15. scriptum est ad egyptum ac mare
rubrum propius accedit inter Elim et Sinai, in quo He-
brai egyptum via agrapi castra metati sunt. Ezech. 10, 1.
17. 1. nec non ubi primam illam polio. Alterum Sui
seu Sini per 2. Reg. 14, 2. dicitur; ad meridiem
Calasiam est deflectens tamen versus mare mortuum.

Da hoc urbe fil. moysi
2 Reg 10, 6. 8.

20. 1. et 33, 36. item Deut. 32, 51. E' Charan à Moïse
missi, qui terram Chanaan explorarent; ab hoc deserto usque
Rohob & urbem Lyria in confinis Septentrionalibus Galilee
Libanum inter et antilibanum Liban in via, quae ducit in Emath
Leu Emesam ad Orontem fluvium populum pervenerunt, Num.
13, 1, 3, 4, 22. usque universam Chanaaniticam seu Galatiam
à plaga Australi ad borealem peragraverunt, ac penetraverunt.
Hi etiam Moyses et Aeron ad aquas contradictionis Domi-
num Lenkaryns. Num. 27, 14. Desertum hoc regionem
Chanaan et Iordem sua ad quibus terminabat. Num. 34, 3.
Jos. 15, 1-3. ubi Lina vocatur

121.

Desertum Sinai circumjacet seu adiacet monti Sinai in
Arabia petraea. In eo per annum Israelita commorati sunt,
ubi Decalogus variisque leges à Deo sancta promulgantur.
Moyses altare conficit; tabernaculum quoque sacerdotis con-
struit et Aram. Opusculis absente Moïse vitulum aureum
ab Aaron confectum adoratur, puniuntur per Exod. 19, 1. p. ibid.
20, 2. p. 21, 1. p. 22, 1. p. 24, 4. p. 26, 1. p. 32, 1. p.

122.

Desertum Arnon ab Arnone fluvio, qui à montibus Galaad
Leu Moabiticis profluens mare mortuum impergitur, sic
dictum. Hi etiam castra metati sunt Israelita, Num. 21, 13.

123.

Desertum Egypti, Ezech. 20, 36. ubi captivi usque de-
sertum, in quo Hebraei ex Egypto pedem referentes per
40 in laqueos annos peregraverunt. Item Jos. 8, 3. Raphael
Angelus Demonium in deserto superioris Egypti, facili
Thebaidis, reliquit.

124.

Desertum sine adito lege exprimit deserta Arabia inter
Jordanem et montes Galaad ac Euphratem media: 2: 9:
Exod. 23, 31. sollicitur Deus Israelitis, se curaturum totum
regionis tractum à deserto usque ad fluvium, scilicet à mon-
tibus Galaad usque ad Euphratem. et Deut. 11, 24. ac Jos.
1, 4. dicit de illis permissurum, quicquid excurrit inter
Libanum, Desertum, Euphratem, ac Mediterraneum.

125.

Similitudines seu deserta Libani seu saltus jungimus:
emin vero ab ipso Libano expositus etiam viculis annu-
merantur bos, in qua plurimum saluosa sunt et silva se.
Occurrit pro saltus Haret in Tribu Juda, ad quam da-
vid tanta persecutionem sustulit, à Moabitibus iuxta moni-
fiam quae Moabitibus se recepit, ac delituit. 1. Reg. 22, 9. Post
modum in alia silva, quae in solitudine Iph. erat, se abscon-
dit. ibid. 23, 15.

126.

2do saltus Eglaim trans Jordanem, in quo Absalon cum
exercitu patris sui David conflixit, ac devictus est. 2. Reg. 18, 6. p.
nec non fugiens arboris ramo hospit, atque sic ex eo pendens
à pedibus fractus fuit. ibid. 9, et 19. Hic saltus non longè
aberat à Mahanaim urbe Levitarum in Tribu Gad, ubi fane
David morabatur, 2. Reg. 17, 24. ubi urbs hac castra nuncu-
pantur. Mahanaim enim hebraicum latine duo castra signi-
ficat. Tradunt aliqui ex hoc saltu geminos montes prom-
issa, qui pueri Eliseo à periculis in Bethel a ten-
denti in via iterantes columnam per constantem iterum
appellantes, devoraverunt. 4. Reg. 2, 24.

127.

3to. 4. Reg. 14, 9. fil. montis saltus Libani et Libanum
Leu ferarum ejus. Ceteris aliisque arboribus densus fuit.
Hoc etiam nomine in Assyria appellatur Libanum à Salo-
mone Hierosolymis excitatum. 3. Reg. 7, 1, 2. et 10, 17.
Nomen istud autem adibus suis videtur sine ex ligni cedri-
ni affluentia, hinc ex columnarum silva, quibus tota moles
sustentabatur. Sunt, qui eas adas in monte Libano constructas
excipit; sed nos malumus credere eas Hierosolyma ex-
citatas fuisse.

Terræ sanctæ vetus effigies.
ex I. Scripturæ libri adumbrata

Pars II.

De

Singulis illius Regionibus, et provinciis
earumque urbibus, oppidis et vicis

128

Ubi Israëlita, partim pulso partim ~~subactis~~ subactis
tribus Terra I. Sibi a Dae in parente suo Abrahamo
misa gen 15, 18. nicolis, illius possessionem ad ipsi
sui choros, et post ipsum Ioseph eam in duodecim portiones
eisdem tribubus assignatas iuxta numerum filiorum
col, qui duodecim erant, distribuere; e quibus tamen tri-
bus Levi specialem regionem hanc obtinuit, nec Ioseph, cuius
locum subire Manasse et Ephraim illius filij; sic ut
vix duodecim tribus tota regio fuerit distributa ea ratione
ut cis Jordanem novem tribus et dimidia, trans Jordanem
vero hae cum dimidia duas suas acceperint.

129

Cis Jordanem ab Austro ad aquilonem fuerunt Tribus
Tribus Simeon, Tribus Dan, Tribus Benjamin, Tribus
Iuda, dimidia Manasse, Tribus Ephraim, Tribus Zabulon,
Tribus Aser, et Tribus Naphtali. Trans Jordanem ab Aqu-
lone ad Austrum fuerunt dimidia Tribus Manasse, Tribus
Gad, et Tribus Ruben.

130

Postquam sancta scilicet templa secundo in quatuor
duodecim principales regiones Terra sancta divisa fuit
nimirum cis Jordanem in Judaeam, qua Tribus Iuda, Ben-
jamin, Simeon et Dan comprehendebantur; in Samariam
qua Tribus Ephraim et dimidiam Manasse complectebat-
tur; et in Galileam, qua Tribus Ephraim, Zabulon, Aser
et Naphtali continebantur. Trans Jordanem vero in
Bithoniam seu Thuraam, qua in duas alias provincias di-
visa erat, nempe in Trachonitidem et Bithoniam, quae
hinc altera dimidia Tribus Manasse, nec non Tribus Gad
et Ruben includebantur; aliam Thuraam adjuvunt.

131

Tandem a Sale Christi Territoris nostri Terra sancta
universam in sex regiones seu provincias distributa erat
quarum tres cis Jordanem versus mare mediterraneum
collocatae erant, scilicet Galilaea, in qua Tribus Zabulon,
Aser, et Naphtali continebantur; eam D. Calmet in superi-
orem et inferiorem dividit, atque inferiorem hae
memoratas Tribus complecti ad occidentem maris Ioseph
seu Thuriadis; superiorem vero etiam ut possit
ultra Jordanem porrigi. Trachonitidem, Bithoniam, et Bithoniam
versus, atque Galileam gentium aethiopicam
sive quae vocatur Saveri Ethiopeos, sive quos Chamaeos,
et Arabes finitimos habet. Samaria, qua proprie
Tribus Ephraim et dimidiam Manasse continebat. Et
Iuda propria, qua Tribus Iuda, Simeon, Dan, et Benjamin
comprehendebantur. Duae vero trans Jordanem, nempe
Trachonitis, in qua dimidia Tribus Manasse, regiones
Iuda seu Bithoniam et Galilaeam includebantur; et Thuraam
seu Caraea, qua omnia Tribus Gad et Ruben complectebat-
-Tonique Thuraam, quam aliqui in orientalem et occi-
dionalem dividunt; haec ad meridiem Terra sancta col-
locata; vis enim in plaga australi Iudaea Thuronem usque
porrigebatur; orientalis vero ad orientalem maris aethi-
ocum erat. verum de Thuraam fufus suo loco agemus.

132

Hanc hinc usque Terra sancta distributionem hinc in
re animus est; provincia hanc tractatum nostri partem

16
In hae capita varijs & difficiela dividimus; in quorum
uno de Judaea, in 2do de Samaria, in 3to de Galilea,
in 4to de Trachonitide, in 5to de Phoenicia, alii 6to demigne
de Syria differemus.

CAPIT. I. de Judaea.

133 Judaea, quod primum diximus, quatuor tribus com-
plectitur, scilicet tribus Juda, Simeon, Dan et Benjamin.
Similes habet ad orientem mare mortuum et partem for-
dam fluvij, ad septentrionem tribus Zabulon, ad occiden-
tem mare mediterraneum, et ad meridiem phoenicem et
israelitarum regionem. Eius longitudo ab oriente
in occidentem est circiter 30 miliarium Romanorum seu
hebraeorum, latitudo vero 10. Singulas, quas continet, tribus
singulis & exhibemus.

§ I

De Tribu Juda.

In Tribu Juda ambitu clauduntur Tribus Simeon et Dan,
unde ipsam ac Judaea limites ei sunt, nisi quod versus sep-
tentrionem Tribum Benjamin attingat. In ea occurrit.

134 Ino. Jerusalem urbs antea Jebus Jos. 15, 18. et, quod
multorum est opinio, Salem, Gen. 14, 18. Hebr. 7, 1. vocata
Salem Solyman et Ierusalymam dicunt. Hebraei pronun-
tiant Jemschalaim live Ierushalem, quod reddi potest,
visio, possessio et hereditas patris. Sita erat 27. miliari-
um Romanis a Joppe et mari mediterraneo ad orientem,
et 30 a mari apertio ad occidentem.

Metropolis seu caput fuit non modo totius Judaea, sed
et universae terra sanctae, ex quo Jona ilam in eodem tempore
sui elegit, adeo exacte fines tribuum Juda et Benjamin
occurrebat, ut ejus illarum spes haud satis digno haberetur,
unde modo illi modo huic attributa fuit. filij Juda Jebusos
urbis hujus incolae debere non potuerunt, sed locum in ea
habitare eos permittere debuerunt; deinde filij Benjamin
cepit, qui se Jebusos locum in illa manere siverunt. Jos. 15, 28.
Ephraim Josue filij Juda ad eum applicuerunt, expugna-
tione in eadem tradiderunt. Jos. 18, 25. quam tunc et sic
de Bethelam relinquerunt, vel iterum amiserunt, aut non nisi
inferiorem urbem tenuerunt Jebusos arcem defendentibus
preces quos et ea hora regne ad Davidem asalem, qui statim
Regni sui initio ea paritionem in eam suscepit. 2. Reg. 5, 6, sed
causamque tribui Juda adiecit non modo, sed et filij Regni
eodem praecipuum constituit; unde Jos. 7, 67. ait. "Domum
non Ibraim elegit sed tribum Juda et montem Sion.
in quo Jos. novam urbem extruxit hogue nomine
insignivit.

Quia Jerusalem jure veteris divisionis ad Benjamin
spectabat, postea jure acquisitionis ad Judam, post illam
hostibus bis capta, ac primum sub Judibus, ac
tandem sub Davide.

Urbs haec duobus collibus insidebat, montiumque corona
ambiebatur. Jos. 15, 2. collis erat petrosa et stulti. 60 sta-
diorum longitudinis. Suburbana illius fontibus Gihon et
Siloe irrigabantur, ac torrentes Cedron et aquae Ethan me-
nia alluebant. Urbs urbs, quam David Jebusos eripuit,
a Jebusis pomerijs claudebatur, quippe qua mon-
tem Sion, in cuius vertice postea Salomon templum aedi-
ficavit, tandem complectebatur. In monte Sion, priori e
regione opposito et ad aquilonem Sion, David novam urbem
extruxit. Sio nomine appellatam. 2. Reg. 5, 7. 9. et 1. Cor. 7, 8.
idem 3. Reg. 6, 12. et 2. par. 3. 1. 47, 3.

Inter hinc montes istos vallis Mello saeculab, quae Da-
vide et Salomone ejus filio ac successoribus curantibus a
aggesta humo completa urbes ambas conjunxit. 3. Reg. 9, 15, 29.
1. II, 27. Post Manasses Rex Juda e captivitate re-

duo novam urbem extruxit ac moenibus circumdedit. 2. 17.
33, 14. Deinde Machabei quibusdam adjectis à se plethra
illam produxerunt; adeo ut aliam levium collem com-
pulerent. Joseph. de Bell. l. 5. c. 6. quartum collem nomi-
ne Bozethum ad septentrionem templi lacum in torre al-
cedron Agrippam addidisse et moenibus ambire coepisse
idem Josephus. quare urbs Jerusalem nunquam antiquior
fuit quam ubi à Romanis obsessa est, quippe cuius tunc
temporis ambitus 33. stadiorum seu 4125 passuum erat
qui leucam Gallicam et fere dimidiam exsuperat.

Jerusalem magnifice exornatam et aulam à da-
vide Salomon ejus filius praeclaris aedificiis ita ampli-
avit ut urbem orientaliem magnificenti summa haberetur. Cap-
tum variis calamitatibus pressa fuit, multotiesque oc-
cupata et capta. Regnante Roboamo Salomonis filio et Sa-
lomonis à ~~se~~ Sese Rege Egypti occupata est, sacerrgue
Regis thesaurus deportatus. 2. Reg. 12, 18. et 2. par. 24, 25. Aliqua-
do post Amasias ejus filius bello contra Joas Regem Isra-
elensis imo victus in hostis venit Jerusalem, qui ea occu-
pavit. Jerusalem ingressus thesaurus templi et domus Do-
mini, urbisque muros à porta Bethanem usque ad portam
angusti spatii 400 cubitorum dejecit, ac eam Samariam
versus est. 2. Reg. 12, 18. et 2. par. 25, 23, 24. Sub Dac-
chus Rege Juda Amasias Rex Assyriorum quibus validum
exercitum, qui Jerusalem obsideret, ad Ezechiam et Sa-
lomonem deprecantibus angelus Domini 185000 Assyriorum
relaxavit. 2. Reg. 18, 17. et 19, 1. Regnante ~~Roboamo~~
Joachim filio Joasim Nabuchodonosor Rex Babylonis
anno urbem hanc obsedit et obtinuit, ablatisque domus
domini et domus Regis thesaurus, Regem ipsum unacum
sua familia, Principes omnes, uniuscujusque populi
solus relictis pauperibus, Leum Babylonem traxit captivum
pro Joachim Chasania ejus patris in Regem constituit
in ~~captivitate~~ nomine imperii. 2. Reg. 24, 10. Cumque hic
adversus ipsum rebellasset, coacto eorum valido exercitu in-
victi in Jerusalem, captamque penitus evertit nec templo
caeteris aedificiis parcenti. populus vero et Regem Saccaria
in fuga appulsum post occisos coram eo filios suos et
oculos suos jussit, sicque orbatum oculis in captivitatem
abiecit. 2. Reg. 25, 1. Hic initium sumunt 70. anni ca-
ptivitatis Judaeorum à Jeremia 26, 11. et 29, 10. predicti.
Quibus exactis Cyrus anno primo quo Babylone regna
relaxata captivitate Judaeis facultatem ad propria reme-
di dedit: tunc ipsi templum ac urbem restituerunt, pro-
prie narratur in hinc Esdrae libris; postquam usque ad
papa Nerva Romani Imperatoris, cuius imper-
anno secundo Christi 70. Titus ipse filius post graulm
suor mensuram obsidione à mensis aprilii postea usque
Augustum eam apulsi obtinuit ac penitus exedit. Hic
omnium, quae urbs ista sustinuit, memorabilissima fuit
quippe in qua usque 110000 Judaeorum perierunt. In
quodam urbs excogitari poterat formidinis obsidionibus
tedius, quidquid admirabilem nihil tunc à Romanis con-
est; nec agrosorum seu peritiae militari, seu videtur
constantia quicquam cepit obsidionem arce resistere. In
veto omnia, quae diuturnarum obsidionum sunt aperi-
miseri hoc urbs ea parte fuit, fuit in, quod da illa ju-
antea vaticinatus fuerat Jeremias. C. 7, 21. et C. 9, 11. ac
visum Christi ipse Chas. 29, 2. et Luc. 23, 29. emiserit
post, fuit, videtur, minusque videtur non minus
ista urbs laetum est, quam hostium suorum. Hoc factum
supremum fuit divina justitia de sorte et exitu super-
pugis metropolis in perfidia ac ingratis sumi captivum
omni ultionem latum judicium.

135

2do Eleutheropolis. De hac urbe S. Hieronymus tam me-
minit, eam Salomon hic saltem amovere placuit, quod Celsus
tribus et S. Hieronymus, quorum aule celeberrima erat, ab
illa omnia urbium meridionalium Juda motiantur intervalla.
Sita erat ad occidentem jerosolyma medio ferme itinere ab
hac urbe ad mediterraneum. 20. miliaribus ab ea a Beth-
trand Josephus, et 27. ab Ahalona, nec non 18 a Lyda in
gheneratio Antonini perhibetur. Eusebius istam 8 miliaribus
a Geth, ad latus, 25. a Gerara, 20. a Jether, et 4. a Caria re-
novet.

136

3to Maeceda Urbs 8. miliaribus ab Eleutheropoli Dorien-
lem versus et jerusalem juxta Eusebium. Jotue i Maeceda
libanum processit. Jos. 10, 29. et 15, 41. Maeceda Tribus Juda apud
natum.

137

4to Libna seu Lobna Jos. 15, 42. ubi Labana nomen
patris. Urbs sacerdotalis et Refugij. ibid. 21, 13. et 1. par. 6, 37.
Cum summi sub Regno Joram pugnam exciperent, Lobna
etiam te in libertatem aperuit. 2. Reg. 8, 22. In parte me-
ridionali Tribus Juda sita erat. Eusebius et Hieronymus
in Eleutheropoli regione istam locant. alia non est a Libna
Lep Libna prope quam Graecitarum per desertum itineran-
tium passio fuit. Num. 33, 20. Athamen quidam voluit locum
hunc in Arabia fuisse. Somaeharib Rex asyriorum hanc
urbem obsidebat, cum angelus Domini una nocte 185000 de
exercitu ipsius trucidavit, Regne afflictionem solvere eum
coegit. 4. Reg. 19, 35. et 36. et 37.

138

5to Canathiarum, ~~Canath~~ Canath. Baalath,
Baal, urbs in confinio Benjamin, Dan et Juda 12. miliaribus
Romani cruciter a jerosolyma versus occidentem. Primum
Gabaonitarum supra dicitur Jos. 9, 12. Tribus Juda attribuitur.
ibid. 15, 9. Iste Arca Domini in anno amine ab
sancum levata est, donec a Davide jerosolymam exferre-
tur. 2. Reg. 6, 2. et 1. par. 13, 5. p.

139

6to Oollam, Oollam, et Adulam urbs sita 12. milia-
ribus ab Eleutheropoli ad austrum versus mare mortuum.
Jotue hujus urbis Regem interfecit. Jos. 12, 15. Tribus Juda
istam adripit. ibid. 16, 26. Davit a hunc profugus in
spelunca Oollam delituit. 1. Reg. 22, 1. Idem fuit in
praesidio, dum Christini in valle gigantum castra ha-
terent. 2. Reg. 23, 13.

140

7to Marisa seu Maraschi urbs 2. miliaribus Romani,
ab Eleutheropoli ad orientem posita. Caria Michaca Cro-
phata, Mich. 1, 1. Juxta istam in valle Ephata initium est
proelium inter Asa Regem Juda, et Zaram Regem Ethiope,
quem 100000. militum exercitu Nipatum Asa fugit su-
gantque, nec non Geraram usque persecutus est. 1. par.
14, 8. p. Cro Marisa. 1. Mach. 8, 66. legitur Samaria,
quod mendum est librarij.

141

8vo Bethsur, Bethsur, seu Beth-Dura urbs vel arx
validissima in Roboam Rege Juda mentionibus instructa,
2. par. 11, 7. Sita 20. miliaribus a jerosolyma Hebronem
versus. Tribus Juda asperit est. Jos. 15, 58. De ea etiam fit
mentio. 1. Cor. 2, 45. et 2. Cor. 3, 16. Castellum a tali Macha-
beorum celebrata fuit, ac de ea fit mentio. 1. Mach. 9, 61. et
61, 7, 26, 31, 40, 50. ibid. 9, 82. et 10, 14. nec non 11, 65. ac
14, 7, 33. 2. Mach. 11, 5. ubi dicitur quinguo dromedaxat Sady's a
jerusalem abesse, verum error est, qui in lectum inposit.

142

9vo Socho seu Soc, urbs 9. miliaribus ab Eleutheropoli
jerosolymam versus sita. Tribus Juda attribuitur. Jos. 15, 35.
Philister adversus latulem proelium initum inter Soc et
adeca urbem Eleutheropolim inter et prulem positam castra
metati sunt. 1. Reg. 17, 1. Saul persequens Davidem ad
espernam magnam, quae est in Socho venit. ibid. 19, 22.
Benkesed urbem ex duodecim profectis, qui Salomoni
Regi et omni ejus annonam providebant, partimuisse
dicitur. 3. Reg. 4, 10.

143

10. Jerimoth urbs 4. milliariibus ab Eleutheropolis ad Jeronem Hierosolymam versus. Hinc Regem occidit Jofue. Jf. 10, 23.

144

11mo Maspha, sive Chiffna, et Chiffat urbs ad marginem Jerusalem postea, ad 6. leucis ab illa distans, ad Septentrionem Hebronis et Eleutheropolis. De ea fit mentio Jf. 15, 38. et in ope Chiffa Benjamin. Jf. 10, 17. et 18, 26. ita h. 21, 5. ac. i. h. 21, 16. Duo Hebraei orandi gratia convenire solent, ac catum dicebantur. i. Reg. 1, 3. p. 10, 12. 3. Reg. 15, 22. 2. par. 10, 6. 2. Ep. 3, 7. et i. Mach. 3, 46.

145

12mo Theue seu Thocua urbs 12. milliariibus a Jerosolyma versus meridiem ab Elethris et Hieronymo celebratur. Atque tamen idem Hieronymus, 6. milliariibus a Bethleem meridiam versus itam quoset. ejus fit mentio. 2. par. 11, 6. De Theue Thocue occurrit. 2. par. 20, 20. quod non longe a mari suo palabat. i. Mach. 9, 4.

146

13o Bethleem, Bet-lehem, et Beth-lacham, id est domus panis. Jf. 17, 7. urbs exigua in colliis clivis posita duabus leucis Gallias ad austrum a Jerusalem. Vulgo dicitur Bethleem. Tuda, ut ab alia spudam nominis urbe in Tribu Zabulon dicitur quatur. Ruth. 1, 1. Vocatur etiam Ephraim gen. 48, 7. et h. 5, 2. et ejus incolae Ephraim nuncupantur. i. Reg. 17, 12. Nunc magis Tadmec nec opibus celebris celebras tamen ob natum apud ipsam mundi servatorem nobilitate antecellit. Agrum seu hircum in quo Christus natus est, non inza sed extra urbem in parva sub, atque pro stabulo adhibebatur.

147

14o Gomorha urbs regia et inter florentissimas palmarum Gen. 10, 19. Atque Abrahami speciales sicut habuit Regem ac et civium suorum. Sclera una cum josis igne caelesti consumpta est. Jf. 19, 24. p. et Dent. 29, 23. In hinc eam inter quinque Centa poleos urbes maxime Splendorem et opulentiam habuit, cujus ruina in mari mortuo non procul ab Engaddi adhuc cerni dicitur.

148

15o Engaddi alio nomine Asaphthamar, id est urbs palmarum 2. par. 20, 2. regioni hinc palmarum confita, hinc ad mare mortuum 300 stadiis ab Jerusalem. Vinea, ligna et balsami arbutulus abundabat, hinc vinea Engaddi a monte celebrantur Cant. 1, 17. In spuma aquae Engaddi latens laus et integranti necem inferre possit. i. Reg. 20, 17. Hujus urbis alio etiam fit mentio in Jeremia, ut Jf. 15, 1. ubi Tribu Juda ascribitur. Jf. 47, 10.

149

16o Lebori inter quatuor urbes Centa poleos caelestis igne asphinghas una gen. 19, 24. p. et Dent. 29, 23. postea totam urbem inter et Engaddi ad lacum Asphathim et mare mortuum. Hujus nominis urbem ad ripam occidentalem maris mortui adhuc hinc et hinc exhibet Elethris et Hieronymus morant. forte post Abrahami et Loti tempora in eodem loca altera ejusdem nominis urbs edificata fuit. Vallis Lebori. i. Reg. 13, 18. et hujus nominis urbs in Tribu Benjamin. 2. Ep. 11, 34. occurrunt.

150

17mo Sodoma Metropolis Centa poleos prope mare mortuum in palaga australi Jucea Thamar inter et Lebori edificata. In ea Loti Abrahami filius aliquamdiu versatus est gen. 13, 12. Hujus urbis civium sceleribus divinam iram provocantibus, ignis a caelo delapsus illos in sanguine consumpsit una et dolagranis Gomorha, Lebori, et Sodomae, quae orientalem maris mortui ripam hinc perhibetur, criminum communitate conjuncte civitates. gen. 19, 24. p. Dent. 29, 23. In amano et ferili agro urbes istae hinc et hinc parvas fruges exhibebant. gen. 2, 8. et deus tunc faber vulturam fulmine caelesti incensum hinc in illa regione hinc exarsit. In aqua fluminis succedebat hinc undarunt, et ipse hinc succedebat mare mortuum pro tempore ambire. In eadem urbe, cui etiam lacus Asphathim et hinc bitumine seu Asphalto ex aquis abuliente nomen videtur est. vid. nota de isto lacu videmus par. I. n. 26.

Spaw Crophat urinarum Sodoma et Gomorha de his fit mentio. ut Jerem. 49, 18. et 50, 38. Amos. 4, 11. et Jf. 2, 19. Tradit Josephus in bello C. S. C. S. circumspicentem illam urbem agrum viciniam etiam servare reliquias, et eorum harum urbium extare vestigia. Sodoman testimonium restitutum fuisse, hinc in eodem agrum erat toto, hinc juxta illum locum eo conspicitur, quod in veteri notitia Ecclesiastica Sodoma urbs Episcopalis recensetur.

* Centa poleos seu Centa poleos nomine quinque simul urbes Sodoma, Gomorha, Thama, Lebori, et Sodomae significantur. Illae omnes, igne caelesti delapsi consumptae fuerunt, praeter Legor, ubi nomine Pala Gen. 19, 2, 6. qua ad praesens tota servata est. Gen. 19, 29. Sodomae vero urbs exigua ad alteram partem anguli meridionalis maris mortui sita erat.

cujus laevus Episcopus Concilio Picensi suffraganeus, nec non
Thamar inter et Engaddi confirmatur.

151

1870 Thamar urbs. Eam veluti terminum meridionalam
Judaea Eschiel constituisse videtur. Esch. 47, 19. et 48, 28. Ad
angulum meridionalam maris mortui Jacinthe videtur unius
diei itinere Jerusalem versus à Bethlora urbe 20. circiter milia-
ribus Romanis ab Hebrone ad austrum lita. Jos. 15, 26. et 19, 2.
Fuerit eadem esse ac Chaceloth. Num. 23, 25, 26. Tribus Simeon
attributa Jos. 19, 2. i. Bar. 4, 28.

152

1900 Gerara urbs 25. miliaribus ab Eleutheropoli ultra du-
romam in plaga meridionali Tribus Juda posita. Illam
Choyser inter Tades, et Sur Arabia Baraa urbem collocat. Gen.
20, 1. et S. Hieronymus de Trad. Heb. in Genes. ab ea Hierabo-
lymam litem iter metitur. Torrentis seu vallis Gerara fit
mentio Gen. 26, 27. Aa Rex Juda Geraram Ethiopeum Regem
paralio filium Geraram usque persequitur. 2. par. 14, 13. Cro-
sachuram totius ora à Bolemaude usque Geraram seu Geru-
nos Antiochus Eupator Juda Otachabao dedit. 2. Mach. 13, 24.
Abraham et Isaac abale Reges Gerara communem Abi-
melech nomine appellabantur: cum ambo hi Patriarcha
pater et filius successore eodem aliquantulum verberari cogentur,
uxores suas, quas apud se habebant, broeo suas dixerunt,
verberari, ne quia solus erant, repererunt, ipsi vero ceci-
derunt. Gen. 21, et 26.

Geroma sive Gerom
ve Hebraea meridiem
gnificans; et plagam
meridionalam Juda apud Eu-
thium et Hieronymum.
Isti hoc nomine totius ille
tractus appellabatur, qui
Eleutheropoli. Arabiam
Arabiam versus ex litem
ad meridiam spatium
miliarium, ab oriente
ad occidentem à ma-
ris mortuo usque Geraram
describitur.

153

2000 Tades seu Tades Baraa urbs, alio nomine
Fons Mispah, id est Fons iudicij dicta. Gen. 14, 7. 24. circiter
miliaribus ab Hebrone ad austrum sita. Celebram esse re-
rum Maria Soror Moysis et Aaronis in ea diem iudicij cum
ipsi Moyses et Aaron, cum super ad aquas contradictionis per-
cutere ipsi des omnipotentia diffidere aliquantulum usque morte
damnari fuerunt ostendit. Ipe terra promissa potunda praecipi,
Num. 27, 14. Hujus urbis Rex à Jera dicitur Jos. 12, 22. In
ter urbes Tribus Juda receptus. Jos. 15, 23.

154

2100 Hebron seu Chebron una ex vetustissimis mundi ur-
bibus, ut quae lexlen anno ante Turrim Inferioris Egypti
meriopolim condita fuerit. Num. 13, 22. Cuiusque Egypti suam
urbem iacobem Jerusalem, ac cevera illorum regio post Sa-
belis dispersionem omnium prima vicinas habuerit, omnium
antiquissimam fuisse Hebronem fatendum videtur. In loco apud
Ira erat 22. miliaribus à Jerusalem versus meridiem, et
20. à Bersabee ad orientem.

Nomen ipsius nomen fuit Arba, seu Arbae. Gen. 23, 2. et 35, 27.
Dein Ariath-arba id est civitas Arba Jos. 14, 15. ab Arba
quo institutore: qui fuit gigas palestinae vetustissimus ex
patre Enac genitus, à quo Enacim gigantes dicti sunt,
Jos. 15, 13. qui adhuc Hebronem incolabant, dum Jephia cha-
naanidem subegit. ibid. 14.

Quando urbs Haec Hebron nunciari coepit, ignota est.
Nonnulli autemant lalab ea positum Jos. 15, 13. istam He-
bronis filij sui nomine vocasse: et nomen Hebron antiquum
ac potius lalab filium hunc illius nomine decorasse videtur.

Abraham ex Egypto movens in convalle Mambræ prope
Hebronem sedem fixit, Gen. 12, 13. In sub Quercu seu Tere-
bintho huc Angelos excepit. Gen. 18, 1. Sara ejus uxor
ibi etiam vitam pepit, ac in Mambræa falvica angelici
laxelitur. ibid. 23, 2, 19. post ipsi Abraham. ibid. 25, 7, 8. ac de-
nyre Isaac pporum filium. ibid. 35, 29.

Jacob à Mambræa redire venit ad patrem suum Isaac,
qui et ipse in valle mambræ prope Hebron, quae hinc adhuc
Arbae vocata fuit, morabatur. Gen. 35, 27. Jaceps à Jacob patre
de valle Hebron mittitur ad fratres suos, qui in Sichim's
greges pascebant, Gen. 35, 14. Jaceps Hebron ex pugnet
Jos. 10, 37. fit civitas refugij, et datur filijs Aaron. Jos. 10, 7.
et 21, 10.

David adhuc aulicis fugiens capis Amalechis, de Jbron
Jolij's dona mittit ad habitatores Hebron. i. Reg. 20, 21. In
haec urbe Rex Juda primus, deince Rex Israel proclamatur
et unigitur. 2. Reg. 2, 4. et 5, 13. Regnat in ea septem annis,
ibid. 45. et 2. Reg. 2, 11. Nam i. par. 20, 27. Hic etiam conjuratio
Abylon in David Hebron Num. evanpit. ibid. 18, 17.

155. 22.º Lijoh urbs tribu Juda concessa Jos. 15, 24, 25. a quo
sum millium ab Hebrone ad orientem posita. In eam
David aliquandiu latuit fugiens de Bethleem. 1. Reg. 23, 19.

156. 23.º Gaza urbs 8 miliaribus ab Ekatharogoli scriptis Aulis
et Hebronem. In ea, ut fert, Domemus. Hyl. l. 8, c. 19. et de
pulebrum Sabacne Prophe. Phil. 1, 20. eam oppugnante
David p. Saul profugus cecidit, ubi tunc cecidit, inde
cecidit eum Saul erant trahunt, aufugit, atque in deserto
Lijoh se recepit. 1. Reg. 23, 1. p.

157. 24.º Lachis urbs sub Chananaei regia, quatuor leu-
gallieis a Jerubalam ad austrum, septem miliaribus Ro-
nanis ab Ekatharogoli ad Eurostomum. De ea fit mentio
10, 26. et 15, 39. Lennacheris Rex Asyriorum supra dicitur
adit, ac inde Bethleem profugam misit, ut ubi hujus
vicinas ad seditionem incitaret. 2. Reg. 18, 17. p. 19, 8.

158. 25.º Arath Lepher item Carath - Lenna, et Dabir urbs
non procul ab Hebrone ad occidentem sita, a Josue capta
et vastata fuit, atque Jis interfectus Jos. 10, 38, 39. In
Lis et Carath - Lepher nuncupatur Jos. 15, 15, 18, 29. et Jos.
1, 11, 12. p. Tribu Juda assignata Caleb cepit Jos. 15, 15. eum
Dominum obtinuit opa Othonielis qui eam expugnavit
atque in rei hanc gesta namum filiam illius Atham accepit
in uxorem, Jos. 15, 17. et Jos. 1, 13. dote est filius Aaron et
refugij facta Jos. 15, 15. et 1, par 6, 58. ubi Dabir vocatur.
18, 28. fit mentio urbis Dibon a filio Juda inhabitata, quae
videtur eadem esse ac Dabir seu Karath - Lepher, ac ubi
Jos. 12, 13. vulgare nomen ex Hebraeo Dabir habet, septuaginta
Dibon legunt.

159. 26.º Arad sive Arath, Arath, Arad, Ara. urbs Chan-
naei ad meridiem tribus Juda in Arabia petraea, in vi-
cina Cades quatuor miliaribus a Malathi, et viginti ab He-
bron ad Africum posita. Hujus urbis, Rex iter Israelitarum
qui in Chananaem non proceperant Num. 21, 1. prohibere
public cum illis certavit profere primum successu, ad He-
bron eam. Regione in Arabia carvenstibus, iterum ca-
misa praesidio excipit est, tunc in regione igni et ferro Juxta
voti obligationem tradita. Num. 21, 2, 3. Arad post eam cla-
dem restituta fuit.

160. 27.º Gaza urbs sita ad mare mediterraneum ad ostium
torrentis Baser, quem quidam putant esse illum torrentem
Aegypti, a quo Jos. 15, 47, 47. et Jos. 27, 12. sita 22. miliaribus
ab Jerusalem ad Africum. De ea fit mentio Gen. 10, 19.
Jud. 1, 22. Inter quinque oppida Philistinorum recen-
sebatur, cumque loci opportunitate ea ubi maximi aspectu
momenti, viris vicine fortuna capibus periclitata fuit. Jos.
illam occupavit, ac nihilominus Philistaeos in ea religiose
videtur. Jos. 10, 41. et 11, 22. Urbs tribu Juda tradita est
Jos. 15, 47. cui et cepit. Jos. 1, 18. tum domo Philistaeo-
rum facta est, in qua sancta duo miracula miraculosa fore
fuerunt sua faciemina edidit, non pa. urbis hujus porta
una cum portibus erectas humeris suis imponens in mo-
tus verticem datus. Jos. 10, 13. Item domum seu templum
Poli Dagon concupit, qui hinc remittebatur, columbis suis
verit, ubi sua millia utriusque sexus animarum unam
gisse miserunt. Jos. 20. Epachias Rex Juda eam hinc
legitur. 4. Reg. 16, 8. Culpis Syris Asramonae seu Chan-
naei non semel istam subegit. 1. Mach. 11, 61. et 13.
I. Inca atale deserte erat. act. 4, 26.

161. 28.º Ascalon urbs in regione Philistinorum inter
et a. ad mare mediterraneum positae quinque milibus
dico de locaginta duobus miliaribus cum dimidia a Jeru-
salem. Haec urbs unam ex quinque urbibus Philistinorum
viri Juda post obtinuit supra occupavit Jos. 1, 18. ad Jos.
ad Philistaeos recipere debuit, nam Jos. 14, 19. sancta
nem de condita tribus quinque viros occidit. Scribitur
Ceterum hujus urbis frequens occurrit in S. Scriptura
mo, ut 1. Reg. 6, 17. 2. Reg. 1, 10. Jos. 25, 20. et 47, 5, 7.

vilam gen 34, 25. commotior dixi eos infectatus
 & malitiosus prout ibid 49, 2. furor eorum, quia
 & pertinax; et indignatio eorum, quia dura. dicitur
 in facit et dispersam eos in israel. et tunc amba
 tribus non nisi ~~in~~ in israel dispersa habitaverunt.
 la enim certa terra et hereditas egi; capitula est
 tui quo Simeonis pars quadam et tribu iuda conuella
 fuit assignata, Jos. 19, 1. quam huius tribus iura mon
 tei ad meridiem palestina, ubi amaleitarum reli
 quias persecutus, et nonnullis regionibus, in deserto
 Gador, quo plenitudine circa Tydam et Emman
 Sabactis nonnulli auerunt, i. par. 4, 38.

igitur tribus Simeon, in medio tribus iuda substituta
 ita, ut ad occasum propior esset mediterraneo, quam
 ad ortum mari mortuo; ad aquilonem vero tribus
 & Philistaeos respiceret, ad austrum vero Arabiam
 fream. Illius longitudo ab oriente ad occidentem erat
 45 miliaria Romanorum, ha. Hebraeorum
 latitudo autem a septentrione ad meridiem 30. In
 praecipua numerabantur sequentes urbes

169

1° Bersabee, seu Beerabee, cuius iuramentum
 vel pulena eadem, quod tibi Abraham fecerat cum
 Abimelech rege Gerara, gen. 21, 22. idem eadem
 in iurati federis monumentum illi dono dederit, Jos.
 Bersabee primum tribus iuda a Josue tradita Jos.
 Jos. 19, 28. deinde tribus Simeon cessit, Jos. 19, 21. In
 ad austrum 20 miliaribus ab Hebron. Saep. i. de
 ha terra iuncta fines his uerbis notat, a Dan usque
 Bersabee, 2. reg. 17, 11. et alibi. ad aquilonem enim
 ha terminum Dan, ad austrum Bersabee, prout
 alibi indicauimus.

170

2° Molada, Malatha, Malathim urbs ad orientem
 posita. primum tribus iuda Jos. 19, 25. dein tribus
 Simeon adscripta, ibid, 19, 2. Eadem videtur esse ac
 celoth. Num. 33, 25. Graecis in suo itinere ea ag
 mouentes a Leptis uenerunt Graec, inde Maletia, quod
 ut dictum creditur esse Malathim seu Malatha.

171

3° Hazerhual Jos. 19, 28. tribus iuda attribuitur
 dein. Num. 19, 3. tribus Simeon.

172

4° Asem Jos. 19, 13. eadem forte ac ~~se~~ asem
 seu Asemona, Num. 33, 29. ad meridiem Aegyptum
 uersus Seta, Jos. 15, 4. quae regio fuit depraedatum
 deserto, Num. 34, 4. videtur etiam eadem esse ac
 Simeon, de qua i. Reg. 23, 29.

173

5° Bethul seu Bethuel et Bethuel, prout
 eadem ac Bethulia seu Bethulia Garam uerbis
 quam Hieronymus lib. Eccl. lib. 5. cap. 15. Suburbium
 dicit. Eam quinque dierum itinere a Seta
 Aegypti urbe ad ortum nili uersus Palestinam collata
 distare ait. Hieronymus in uita S. Hieronymi. Sa
 epta Bethulia obsequio Holophernis a Judith in
 fecti celebri. Judith. 6. i. ca. 13, 10.

174

6° Horma, Herma, Harma, et Arama urbs
 in ultimis finibus Simeon ad meridiem uel Euro
 posita. ab Hebraeis Horma, id est anathema
 men accepit, cum prius Ephraim appelleretur, prout
 cum Lex uerbis Graec meridiem terra promissionis
 feneat Hebraei praelio uicisset, illi, ut uictoriam
 Deo obtinerent, omnia quae illius forent, anathema
 deuota et habitus Domino sponteauerunt. hinc

Seu lais occupaverint, dicendum videtur, ea, quae
19, 47. leguntur, deinceps ab alio, qui Joseph recepit
fuit, addita fuisse, nec non ex Jud 18. huc transfusa
majoris claritatis gratia, et ut omnes post se habentes
Dan legentium oculis simul subicerentur. Praecipue
hic annotatur

179. ~~180~~

1o Dan, lais, seu lesem, alias etiam Baneas, in
caesarea Philippi, deprimus, Neronias dicta. Urbs
in ultimis finibus septentrionalibus terra Israëliana
ae tribu Neftalim ad radices montis Libani, hinc Jordan
e terra erumpit, collocata, quare ut jam alibi asserimus,
quod sacros scriptores in designando ditione
Israëlica extremitatibus non raro haec propheta
currit, a Dan usque Berfabee, ut i. Reg 30, 20, 2, 29,
et 17, 11 item 24, 2. atque passim. Dan neque ad
septrionem terram Israëliticam terminabat, et ad
ridiem Berfabee. In urbe Dan ferobeam filium
Nabath post ad eum adversus Roboam filium Salomonis
regnum Israëliticum, simul aureum consecra-
vit, 3, reg 12, 29.

~~181~~

Dan dicta est a viris illis ejusdem nominis tribus
rum Supra meminimus, cum prius etiam Baneas
diceretur à monte Banio, ad cuius pedem sita est, ut
à Phenicibus. postmodum in honorem Augusti Imperatoris,
vel ut alij placet, Tiberij ejus successoris Lippus
Magni herodis filii Caesarem Philippi appellari voluit.
Illius hinc hoc nomine filii medici
Math. 10, 13. et Marc. 8, 22. famina illa, quae
bruce vestis Christi contacta à fluxu sanguinis libera
est, Math. 9, 20. et Luc. 8, 43. ex hac urbe fuisse dicitur.
Denique Caesarea nomen junior Agrippae in Neronias
nomen ab Nerone in peratorem commutavit.

Nonnulli post Eusebium et Hieronymum Baneas
à Dan distinguunt, hancque ab illa quatuor miliaribus
in via Tyrum versus collocant; posterique sanam ut
eam urbem credunt, quod Hieronymus in Epist.
48. Dan seu lesem Canadensis nomen habuisse testatur.

180

2o Saraa huc Thara urbs sita in plaga meridionali
tribus Dan versus Africum, et ad confirmatum
bus Simeon non procul ab Esthaol, Jos 19, 11. hanc
urbem Eusebius Sitam pariter justitiam laphar fora
10 miliaribus ab Eleutheropoli Nico, solum seu Carac
versus. fuit patria Samsonis Jud 13, 24. Et Saraa
et Esthaol duo viri illi Danite, quorum Saraa
meminimus, praecesserunt ad urbem lais seu lesem
Jud 18, 11.

181

3o Esthaol urbs ad torrentem Sorec, et urbs
raa ad Africum posita 10 miliaribus ab Eleutheropoli
Nico versus. Crimpe tribus Juda fuit post
deinde tribus Dan asusa Jud 19, 4. Urbes hanc
inter et Saraa Danite castra metati sunt, adversus
Philistaeos, ubi tamquam agregia superiora fortitudinis
Sua edidit specimina, Jud 13, 25. hic quoque
tus est in tumulo patris Sin Manna postquam
annorum spatio Israël Judicasset. Jud 16, 31.

182

4o Selebin seu Selebin urbs Esthaol ad Caesarem
Jos 19, 42. Selebin amonhai sibi asseruerunt,
Esthaimites et Manassai filij Josaphat, eos subjugaverunt
nec non tributariorum visi effugerunt, Jud 1, 35.
Rex Salomon profectum hadrus unum ex illis

falsis autem hunc scriptura locum interpretari videntur
qui ex eo colligunt, Ebraimitas in Aegypto adhuc versan-
tes inde egressos in urbem Geth expeditionem molituros
atque hac occasione ab illius indigenis fructibus fuisse.

6. Germani Carder commemoratum in hunc locum.
Inter nubes Damiricas à Josepho antiq. lib. 8. 2. i. recensetur
quoniam in catalogo tribuum Israel à Josepho
nunquam legitur.

Ab hac urbe ortum dixerunt gigantes Goliath albi-
dinus sex cubitorum et palmi i. reg. 17, 4. quem David
fravit iud. 40, 50. et eius frater, cuius hasta lignum
quasi licinorum texturatum, quem percussit Davidus
filius Isachar Bethlehemiensis iud. 20, 5. et alius Senor
bens digitos, id est, simul viginti quatuor, quem percussit
Jonathan filius Samae fratris David. iud. 20, 6. et 7. Hi
fuerunt filij Leu de origine Recha in Geth iud. 21.

Quid regni sui initia in huius urbe ex pugnatione au-
catus est. 2. reg. 8, 1. et par. 18, 1. Davidi Absalom
filium suum fugienti se iunxit Ethai de Geth cum
Sexcentis Gethens valentibus pugnantibus. 2. reg. 19, 18. et
2. reg. 21, 20. recensetur bellum à Davide susceptum
versus Geth, inter bella ipsius ordine quartum. ab huius
hoc non videtur esse aliud ab illo, quo regni sui initia
auspicatum cum fuisse quidem diximus, atque regem
Geth Gethaenque sibi tributarios dimittere fecit.

Septem servos suos ad Achis regem Geth profugos por-
tans Ierusalem rediens, quos contra mandatum
Lombis urbe egressus est, iussu ipsius interfecit.
3. reg. 2, 36. et 37.

2. par. 11, 8. Geth inter urbes munitas à Roboamo
Lombis filio edificatas recensetur. ex quo colligere licet
vel urbem hanc à Salomone occupatam fuisse, vel quod
ejusque filius Roboam ius praesidij in ea habuerint, et
Lombis ipsorum tributarii fuerint. Labane regno ipsius
Geth jugum excussit, quare ab Ozra rege Iuda captus
et in Iuda munitus. 2. par. 26, 6. postquam Hobaac
rex Syria eam obtulit ac obtinuit. 4. reg. 14, 17.
Prophecia Amos et Michae Geth tanquam urbs
delictissima atque à jure regni Iuda exorta habebatur.
Amos 6, 2. Mich. 1, 10, 14. quare illi recensenda Ozra
ut dicimus et post ipsam Gethias sub Michae quae
hanc frustra impetierunt.

Eadem est ac Gethaim, de qua 2. reg. 4, 3. et 2. par.
11, 33.

Sub Davide inter milites corporis sui custodes Leu
torianos legio etiam Gethaorum, cui praeserat Ethai
recensetur. 2. reg. 19, 18. et 18, 2.

Cum autem vox Geth Leu Geth fortiter sonet, quae
multa huius nominis loca in Galatiana occurrunt.

189

11mo Gethethon urbs in Galatia orientali sita
prope Ios. 19, 45. Eadem forte ac Gabbatha. Geth
filius Abie de domo Leu tribu Issachar. Nabal
Issachar Gethethon, quae tunc Philistaeorum erat, ob-
pugnata est, atque pro eo regnavit. 3. reg. 15, 27.

190

12mo Geth Remmon Jos. 19, 45. 10 miliaribus
Troisoli Leu Tepax in via ad Eleutheropolim sita
tas. Levitis est familia Getha celsi.

191

13^{ho} Gammia Leu Gammia urbs maritima inter
Adobum et Joppem. commoda portu videtur. eius
in lexone Hebraeo et vulgata nostra Jos. 15, 45. non

22
quibus sed tantum in Græco rubi Jamnani dicitur
Abne post Accaron in enumeratione urbium sua
recensetur. hanc urbem ofias rex Judo filius Amasia
à Philistæis redemit, 2. par. 26, 6. Tribus Dan caput,
Esa Josepho antiq. lib. 5. c. 7. Joabum Jamnia 240
stadiis seu 30 miliaribus Romanis à Jerusalem ab-
fuisse legitur 2. mach. 12, 9.

§ IV.

De Tribu Benjamin.

192

Regioni Benjamin terminus describitur Jos. 18, 11. p.
Sed autem ad orientem Jordanis flumen, ad occidentem
tribus Juda, ad occidentem tribus Dan, et ad septentrionem
tribus Ephraim. In ea notari meretur

193

1mo Jericho urbs æque in novo ac in veteri Testa-
mento celebrata, tribus Benjamin aserta, Jos. 18, 21.
Septem circiter miliaribus à Jerusalem aborientem, et
duobus à Jordanis ad occidentem distita. Eam Moyses
Deut. 34, 3. urbem palmaram appellat, quoniam ejus
plantæ palmarum abundat.

Hanc in Chanaanitis primam urbem Josue præ-
missis exploratoribus novo æque miraculoso obsidionis
genere expugnavit, penitusque caecam diris devovit,
maledictionibus, utpote cum, qui in proterum illam re-
staurare cogitaret, Jos. 6, 26. et 27. Hæc maledictio
post 875 annos implata est in Hielle de Bethol. Rex
regno Achab, qui eam urbem restituerat, cum illius
fundamenta jaceret primogenitum suum Abiram ami-
sit, et cum portus imponeret. Legit illius nati mini-
mus filius extractus est 3. Reg. 16, 34.

Quis tamen ante Hielle caecam urbem quædam
in ea regione fuit, cui Jericho nomen, in vicinia Beth-
el veteris posita; nam tempore Judicum in eadem
plaga Eglon Rex Moab paravit urbem palmaram
Jud. 3, 13. que non alia à Jericho fuisse videtur. Nam
legati Davids ab Ammonitis proterose habiti homines
in Jericho sustulerunt, donec barba eorum creverat,
2. Reg. 19, 4. p. Hæc duas ejusdem nominis urbes, sicut
aperte distinguit Josephus de bello 5, c. 4. ubi ait, mo-
do hinc tempore hinc quædam occurrere prope ve-
terem Jerichuntam à Josue olim eversum, quo circum-
jacentia arva late irrigabantur. Post reparatam
à Hielle hanc urbem urbem in ea urbem habere
nemo renuit: Elifas et filii Prophatarum in illa do-
micilium habuerunt, etque Elifas illius fontis aquæ
pernis amarus et calidus dulces et jucunde potabiles effudit,
4. Reg. 2, 18. p. Jesus prope Jericho cæcis visum reddidit,
Math. 20, 34. Marc. 10, 52. et Luc. 18, 43. Ibi etiam
apud Zachæum principem publicanorum dicitur ipse
Luc. 19, 1. p. Hæc Jericho scriptura commendat
Ecc. 29, 18. aliam etiam hujus urbis, sacri præfer-
ri veteris instrumenti scripturas frequen-
ter meministunt.

194

2° Emmaus vicus 60 stadiis seu 7 miliaribus
Romanis cum dimidia à Jerusalem distans versus
Lycolenturam. Hinc sola præteractionis Christi die
videntibus duobus illius discipulis posse vellet iter agens
se junxit eorum, ac libenter cum illis conversatus se
agnoscendum illis præbuit, nec non subito ex illorum
oculis evanuit, Luc. 24, 13. p.

195

3^{io} Maspha, Masphata, Masphale, urbs sanctissima
Jos. 18, 26. 3. Reg. 15, 42. 2. par. 10, 6. Hic phœlisa

Jer 31, 15. quam prophetiam Mathaeo ad luctum Ra-
chelis pro haec puerorum in ~~Bethlem~~ Bethlem ab
Herode parata interpretatur Math 2, 18. et cum vulgata
nostra apud Jeronimum le. in excelsis habet, apud Mathaeum
ponit in Rama.

199

2mo Bethel urbs ad occidentem Hai Gen 12, 18. in confi-
nijs Iudaei Ebraim, in miliaribus Romanis à Ierusalēem
versus mehem secus viam, qua ducit Sichem collocata. tri-
bus Benjamin ad Iudaeam legitur Jos 18, 13.

Jacob viam fratris sui declinans ac in mesopotamiam
decedens prope hanc urbem post solis occasum requievit,
dormiensque angelorum visionem habuit, qua occasione urbs
haec, qua prius Luzra nuncupabatur, Bethel, id est domus
Dei ab ipso dicta fuit, Gen 28, 11. et 19. Num 35, 6. et 48, 3.
Jos 10, 12. et 18, 10. De hac urbe alias in scriptura fre-
quens fit mentio.

In defectione decem tribuum Israel à Roboamo Rege
Iuda et Salomoni filio sub Ieroboamo filio Nabath Ibra-
himo urbs haec regni Israel facta est, utque in ea Rex
ista vitulum aureum creavit, 3 Reg 12, 10. ... 28. Tum
filijs Iuda, qui domum Davit adhererant per contemptum
eam loco Bethel id est domus Dei, Bethaven id est
domus nihil, seu iniquitatis appellaverunt 2 Reg 4, 15.
et 5, 8. item 10, 5.

Verum jam ante tempora ~~Roboami~~ Ieroboami
nomen Bethaven in scriptura usurpatum legitur,
quo vel urbs vel campus seu campus hanc partem
à Bethel designatur. Josue capta Ierichum mittit, qui
urbem Hai explorarent, qua ad orientem plagam
Bethel ~~et~~ Iudaeam Bethaven sive dicitur Jos 12, et
14, 12. filiorum Benjamin Ierimini per solitudinem
Bethaven trahebant. 1 Reg 13, 5. Philistaei in Machmas,
vico 9 miliaribus à proflyna Ramam usque ad orien-
tem Bethaven castra metati sunt, praelium cum Iudae
institui, et ibi 14, 23. victi fuerunt philistaei, et pugna
pervenit usque ad Bethaven.

200

3to Hai urbs non procul à Bethel versus orientem
sita Jos 7, 2. inter Lachis usque et Bethel Abraham
à Sichem regione locavit tabernaculum suum, et
aedificavit altare domino invocans nomen eius Gen 12, 6. 8.
Ad hanc urbem expugnandam Josue 30000 Lalec-
thim viros miserat, quos strenue excipientes incesse
in fugam verperunt, Deo ita perveritate, ut violatum
Abrahae anathema in hierichum prolatum ulcif-
ceretur, cum scilicet ex praeda ejusdem urbis Josue sibi
spolia eripuit Jos 4, 3. et prius tandem criminis urbs
capta, diruta, et incendio consumpta est ab hebraeis; om-
nes incolae succidati, Rex quoque cornu in parvulo
suffensus Jos 8, 19.

201

4to Betra Remmon, rupes aut urbs supra pra-
eruptum saxum posita, ad quam Benjaminis praelio
hebraei se receperunt, Jud 20, 47. Sita erat non procul
à Gaba et Hai 15 miliaribus à proflyna ad
orientem.

202

5mo Gulgala locus celeberrimus ad occidentem
Jordanis et ad orientalem plagam urbis Iericho, ubi Is-
raelitae post trajectum Sicco pedem amnem castra me-
tati sunt Jos 4, 19. Successu temporis urbs ibidem com-
ta est, sed eorum gestarum memoria in scripturis sacris
celeberrima. Hic Josue jubente Domino, filios Israel
circumcidit Jos 5, 2. Manna quoque descendit ibi Jos 12. de
Gulgalis ascendit Josue, ut Gabaonibus foederatos suos
a quingentis Ligebus obsessis liberaret Jos 10, 9.

Quicum aetate dolo Gulgalis fuisse memoratur
Jud 3, 19. Hic fuit à populo in Regem electus est
1 Reg 11, 15. Oseam idem Saul immolavit ante

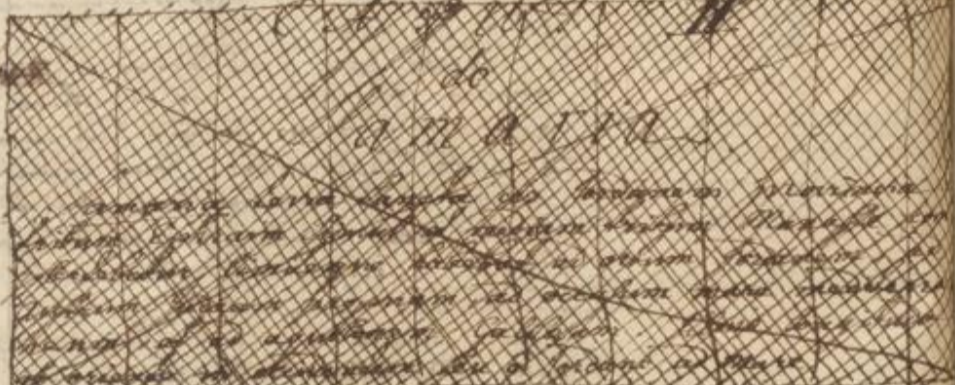
Samuelis adventum victimis Dei indignationem, in se
miserit. 1. reg. 13, 9. p. qui et regem Amaleciorum sententiam in se
prolatam accepit, quod dicitur Amaleciorum regem in
vire permisisse, quumagne spolia servasset contra Domini
praeceptum. ibid. 15, 2, 3, 12, 18, 23. p.

Et cladem Abalom David regiam repulens transiisse
Jordanem venit in Galgala omni populo Israe comitante. 2. reg.
19, 40. Cum levare vellet Dominus Eliam per turbam in
caelum, idem Ise et Eliseus de Galgalis. 4. reg. 2, 1. videtur
quod Eliseus etiam in Galgalis domicilium suum habuerit
Ibid. 4, 38.

Vinculum aureum populorum cultum ibi vel a Jeroboam
rege Israelis, vel ab alio quodam eius successore excutum fuisse
testatur facere videntur. Propterea. 1. reg. 12, 30. et 2. reg.
11, 35. et 12, 10.

203

¶ Non hic praesens est urbs Nob seu Nob
videtur eadem esse ac anathoth, de qua 1. reg. 13, 18. quam
Eusebius v. anathoth tribus miliaribus ab Hierosolymis rem
vel, quem Iovinianus L. Hieronymus in Jerem. vel 31. Iosaphat
vero ant. l. 10 c. 10. 20. Iudaea ab ea dybulam fuisse memora
quod ferme ad eandem redit distantiam. in colligi videtur
2. reg. 2, 26. Auctor libri 2. Ep. c. 11 v. 32. eas distat

¶ quere videtur, aut enim filios Benjamin occupat
anathoth et Nob. Verum quoniam ea de re 1. reg. 13, 18. non
est adeo vicina fuisse dicitur, ut unus idemque locus
fuerint reputari.

204.

Anathoth 1. reg. 21, 14. filii civitas confugij et filij Aaron
tribuum. 2. reg. 23, 27. Inter insignia fortis exercituum
Davidis recensatur Abiathar de anathoth. 2. reg. 2, 26. Salomon
Abiathar sacerdotem filium Achimelech sacerdotis in No
amandavit in urbem suam anathoth, ut inde colligi, anteq
hanc eandem esse ac Nob, cum in Nob Abiathar habit
fuisset. 1. reg. 2, 23. Inter Israelitas, qui duce Zerobabel in
captivitate Babylonia reversi sunt in Jerusalem, viri in
anathoth 123 ab 2. Ep. 7, 27. 128. numerantur. Iam 10, 138
urbs haec pauperentia vocatur. fuit patria proxima prophe
tae. Jer. 1, 1. Conversus fuit, qui ei mortem ministravit
et contra eos prophetas, exitum praedixit. c. 11. v. 21. p. 138
Sedecia Regis babilonij, in carcere detentus agrum in
anathoth emisit. Jer. 32, 7. 138.

Nob seu Nob, si non eadem cum anathoth, saltem ei
adeo vicina fuit, ut eam attingere videretur, atque etiam
sacerdotis aut ipsi patria Achimelech sacerdotis, ad quem
David a Saul profugus veniens ab eo gradum Goliath, qui
ibidem aperiatur, et panes propinquos, quos Achimelech
quale ante a sacris mensis habundabat, ad comidandum
accepit, qua de re a David sumas certior factus fuit
Ipsum Achimelech et omnes sacerdotes Nob. 1. reg. 21,
1. 22, 9. 16, 20. urbs hanc populatus est. 1. reg. 11, 32. cap. 10, v. 32. Sennacherib regem Assyriorum in Nob
cum exercitu venturum praedixit.

Nob haec conjuncti non debet cum alia, eadem nomi
ni urbe trans Jordanem, ut in amirata tribu Manasse

nec non in una plaga Septentrionali posita, quae prius
Chanath seu Canath dicta, tunc primum Robe vocari
cepit, cum eandem quidam Israelita, qui pariter Robe
vocabatur, occupavit, atque nomine suo insignivit Num.
32, 42. Sed con usque ad hanc urbem, hinc est Maria
vitas Jud 8, 11. Jair filio legit ascribitur. i par. 2, 23.

C A P U T II

De

S A M A R I A .

205 ~~206~~
Samarina terra sancta cis Jordanam provincia Tribu
Ephraim simul et mediam Tribum Manassae complectebatur,
limitesque habebat ad orientem Jordanam, ad austrum Judaeam
propriam, ad occidentem mare mediterraneum, et ad occi-
dentem Galileam. Illius longitudo ab oriente in occidentem
seu à Jordane ad Mare mediterraneum erat circiter 63
milliarium Hebraeorum seu Romanorum; Latitudo au-
tem à meridie ad Septentrionem seu à Judaea ad Galileam
33. circiter.

A Regno Israel, quod decem Tribubus, quae montes
Salemora à regno Juda secessionem fecerant, constabat,
disrupta non fuit, atque primum Samarina nomen
adopta est ab urbe Samarina, ab Amri Rege Israel à
fundamentis exstructa atque solius Israelitici regni mo-
dipoli facta. unde Samaritanorum nomina censeri
possunt decem Tribuum Israelitae, qui regnum hoc
vivere sine tenebant; et consueto sacerdotum assessorum
sibi illi duntaxat Samaritanum vocabantur, qui tri-
bum Ephraim et mediam manassae incolunt, et quos
Salmanassar Rex Assyriae occupatis hinc duabus pro-
vincijs earumque omnibus incolis ad longinquas re-
giones in captivitatem abductis, et remotissimis trans-
euphratae regionibus in illas deduxit. 4 reg 17, 24.

Ili cum veteri Dei cultum ignorantes falsa sua numi-
na colere pergerent, à bonis subitè inveniuntibus
deverabantur, unde in captivitate missus ad eos sacerdos
Dei Israel, à quo Hebraeorum religionem edocuerantur,
quam ita amplexi sunt, ut pristinam idolorum reli-
gionem retinentes cultum veri Dei cum veteri su-
perscriptione jungerent. ibid v 28 et seqq.

Quamvis is rerum status permaneret, vicentium
est: post regressum Sardan à captivitate Bala jam
abierit videntur, tunc omni Israelitas etiam latente
stiahi rogantur, ut in edificatione templi se socios
adhiberent, sedati se jam à diebus Aor Haddan regis
Assyriae, qui Salmanassari successerat, veram reli-
gionem professos est. 1 Ed 4, 1, 2. Neque sane
inspiciam, quod cultura idolorum populo illis ex-
probrat, quamquam aliorum criminum per insimulatores,
veluti invidi in eos animi, atque intractatum in illos
fraudum et calumniarum, ut regna edite contra illos
ostenderent. 2 Ed 2, 10, 11. et 4, 2. item 6, 1, 2. Bala
modum ipse sibi templum vere Deo dicatum in mon-
te Garizim exstruxerunt, qua de re disputamus
supra parte I, c. 3. n. Eundem montem et
templum indicavit Samaritana cum Christo misens
Semonem Joa 4, 30.

Samarina frumenti, vini variorumque fructuum
nec non palmarum feracissima fuit, Samaritanis
regio, ut quod Joseph de bello fr. 12. Inter Judaeam et
Galileam sita est. namque nisi à Judaea discedat,
nam ante montem hunc et camposque agroque co-
nendo molles atque optima, nec non et arboribus

« Sene : pomique tam subiectibus quam manibus
« dant, atque natura sunt prima, inordinumque Paris ha
« beat : dulces autem per eas summa modum sunt aqua
« bonique gremis copia, praeterea alias carum pecora tam
« abundant, quodque maximum virtus est, atque quibus
« ha Specimen, utraque viris valent est. ad modo
« Samaria plerumque delecta est et munda.

Huius regionis nomen non raro occurrit apud sacros
N. T. Scriptores : transitus per mediam Samariam
id est, per regionem Samariam Luc 17, 11. « oportet
« eum transire Samariam Jo 4, 4. « venit in civitate
« Samariae quae dicitur Sichar ibique cum femina
« maritima collocatus est Jo 4, 5. Post accom. S. Jo
« ni discipuli per urbes Iudaea et Samariae dispersi sunt
« act 1, 1.

Samaria ut iam dictum binas continet provincias
tribum Ephraim nempe et dimidiam Manasse, quas haec
§ § expendimus.

§ I.

De Tribu Ephraim.

206

Tribus Ephraim inter tribum Benjamin et mediam
Manasse collocata est, haec ei ad aquilonem, illa ad austrum
est. in ea notari merentur loca sequentia.

207. ~~208~~

pro Samaria metropoli regni ejusdem nominis dicitur
decem tribuum, ab Amri Rege Israelis condita 3 reg 16, 24
atque ex montis Sion, quem duorum tabulorum
argenteorum pretio a viro quodam Sinar, dicto omi, et
cui illam indicavit, nomina Samariam dixit. Spem
in collis amari et culti vertice posita erat, 17 milliaria
Romanis a Bethaim, totidem a Meron, et quatuor a
Atharoth et 36 a Jerusalem versus Septentrionem.

Sunt, qui ante Amri statum iam ista quadam in
ejusdem nominis existisse suspicentur, ut cuius ante
tempora mentio occurrit 3 reg 13, 32. ad alij volunt hoc
loco virum Dei per prophetam seu anticipationem de ur
be Samaria locutum fuisse.

Verum quicquid ea de re sit, illud sane constat, Sa
mariam nomen post Amri celeberrimum fuisse, neque ante
quam post illam abasae regni in ea constituta
qua prius Therse erat.

Eius gloria augetur qua munitionibus qua divitijs
ges Sigeel totis membra viribus. Achab obnoxias
Kithel abra instructissimas in ea edificavit 3 reg 22, 3
praecelaram urbem huiusmodi sub Jeroboamo III. etiam
exhibet Amos 3, 15. et 4, 1, 2.

Fora publica seu vias Benadad Rex Syriae suae in
provincia Samaria edificavit 3 reg 20, 34. forte ut com
dis suorum mercatorum ibi negotiorum causa versan
tium servirent. Benadad ejus filius armis eam inva
dit proelio victus obsequiumolvere coactus est 3 reg 20,
cuiusque anno Septem reparato caesura bellum repit
legit, novo proelio fractus annis aliquot se confinavit
3 reg 20, 26. His electis deinde Samariam archa et
ne profectus anno, ut dicitur fame cives vexante mater in
ta. Sed, quae filij sui carnibus uelenter. Tandem non
sine Dei prodigio fugientibus hostibus a praesentissimo
culo urbe liberata est 2 reg 17, 26. et 17, 30. Denique
post triennale toleratam oppressionem armis Salmana
sani regis Assyriae cessit, cuiusque a victoribus non
in urbem tantum, quam secundum Michaeam prophe
tiam c. 1, 10. in fruem lapidum redegerunt, sed et
dictum Osee c. 10, 14. in cives sine servitute, et in cap
vitalem abducti sunt 4 reg 17, 26. deserta regio quae
alijque Babylois populo ad incedendum tradita est
a Rege Assyriae 2 reg 17, 34. qui ut narrat Josephus antiq.

lib. i. cap. ult. eversam urbem negligenter, sic hanc cogni-
metropolim confirmaverunt. non tamen Samariam adeo
neglexisse videntur, quia sub ipsam Israëliticam à capti-
vitate aggressum quaedam illius aedificata cernuntur
i. Ep. 4. 17. et 2. Ep. 4. 2. Demum Herodes magnus
Christi illam Helenam restitutam in honorem Augusti
Imperatoris Sabastiam Latine Augustam dici voluit, Ep. 4.
ant. l. 15. c. 11.

Philippus Taurinus ad hanc urbem veniens pluri-
mos ad Jesu Christi fidem traduxit, quibus S. Spiritus
illapsus confirmandis Petrus et Barnabas in eam se con-
tulerunt. Ea occasione Simon magus in ea urbe ve-
rans jam à Philippo baptizatus munus conferendi spiritum
S. pecunia blata comparare sibi ab Angelis tentavit,
act. 8. 1. p.

Ea loci corpus Abdia Deschota sepultum fuisse vul-
go creditum tradit Hieronymus in Abdia; ubi de
puella Elisei et S. Joannis Baptista ibi fuisse ait
in Mich. i. 4. et in ope i. nec non Ep. ad mar. 1. 1. 1.

208. 209

Sichem urbs Samaria et levitica posita in confinio
Manasse 40. 17. 1. et in monte Ekkim 40. 26. 7.
prope montem Garitum id milliariis romanis seu
hebraeis à Selo ad aquilonem 40 à Jerusalem pariter
ad aquilonem, et 52 à Sichem ad Euro-aquilonem - m. 1.

Hic per Jerusalem eam Sichem vocant, quod
Sichem exprimit, forte sumpta hujus nominis occa-
sione ex eo, quod Hajar Ephraimitarum Siccoriga, id est,
ebrios nuncupat. E. 38. 1. de corona superbia ebrii
Ephraim. Incola eam Mabartha seu Marnotha
dicunt. Tandem Romani, postquam Judaeos perditos
oppresserunt, urbem hanc inquisitionibus intrinsecerunt,
atque Nazareth vocaverunt, quod nomen haec urbs ser-
vata videtur.

Abraham praecipiente Domino relicta patria sua
venit usque ad locum Sichem ibique altare Domino
aedificavit gen. 12. 4. 1. Jacob agrum apud eam urbem
emittit gen. 33. 19. in quo ossa Josephi, quae Hebraei de
Aegyptum secum ducebant, sepulta sunt 40. 29. 1. 22.

Sichem filij Jacob occiso habitatoribus exciderunt,
gen. 33. 28. et refamulatum Abimelech filij Gedeon ex
concupina oppugnavit, interfectis, quae habitatoribus daturu-
m ista ut Seli in ea dispergeret. Jud. 9. 45. Postmodum
refutura fuit, ad eam enim venit Roboam filius Salo-
monis, ut ab Israëlitis ibidem congregatis in regem
eligeretur, ubi cum ipsorum postulatis annuere re-
cusat, duraque ipse respondisset, tum eo adriato Jero-
boam filius Nabath Ephraemum Seli regem constitu-
erunt, qui Sichem pendens refamulavit ac aedificijs auxit,
Tandemque suam perit. 3. Reg. 12. 1. p. Est eversam à
Salmanasare rege Assyria Samariam Sichem regio-
ni Samaria metropolis facta est, idemque privilegium
etiam Alexandri Magni huic urbi mansisse auctor est
Josephus ant. l. 11. c. 11.

Juxta hanc urbem fons Seli videtur, cuius
cuius JESUS Christus effudens cum muliere Samaritana
sermonem habuit. 4. 1. 1.

209 210

Sic Mello juxta vulgaram nostram Jud. 9. 6. urbs
prope Sichem, cujus incolae una cum Sichemitis Abi-
melech Gedeonis ex concubina filium regem salutarunt.
verum hebraei pro urbe Mello legit Domum
Mello, unde videntur a Seli Mello potest esse viri Si-
chimita, seu vici urbis Sichem. et sane nulla Asia
in terra Israëlitica urbs hujus nominis occurrit, cujus
sermo in S. vulgaram nostram locis est excipias, metoni-
cis.

Tale Eusebii et Hieronymi aetate urbes ad viciniam con-
 ditionem in Thracia jam fuerant. Si enim ~~hic~~ ille scribit
 in Chronologico Scriptorum duo esse vicos 12 miliaribus ab alia
 non Ierusalim versus Nicopolim seu Emmaum, quorum unus
 a Septem dicitur Bethoron superior, quam edificavit Salomon
 aliter Bethoron inferior latus Betho in possessionem. Josephus
 de bello l. c. j. et ant. l. c. 4. centum miliaribus a Ierusalim
 Bethoron locat, et Hieronymus in Epistola ad Paulum affert,
 et Paulum a Sichem seu Neapoli Ieroblymam pergentem
 per utramque Bethoron transisse, urbes esse a Galopone
 conditas, sed varia postmodum bellicum tempore deletas.
 et in Iosaphat. i. ait: Rama et Bethoron et reliquae urbes
 nobiles a Salomone constructae parvi viculi demonstrantur.

At Eusebius nimis sibi invicem vicinas has duas ponit
 urbes, ut qui utramque 12 duntaxat a Ierusalim miliaribus
 distare a se ait cum certum sit, tum ex Iosaphat. i. 3. 5. tum
 ex I. mach. 4. 45. eas longius a se invicem remotas esse,
 nec non Bethoron superiorem ab inferiori diu itinere quam
 ad modum Gadara s. ut quae sub eadem cum ipsa linea
 paulo versus orientem sit constituta, distabat esse. quod ergo
 hic Eusebius de ambarum viciniam seu viciniam a Ierusalim
 distantia loquitur, intelligi duntaxat debet de Bethoron
 inferiori.

Quod demum dicatur Salomon has duas urbes edificasse,
 cum coniectum sit, eas jam diu ante huius regis aedificium
 fuisse, id ipse accipiendum, ut nempe earum habitariis atque
 mundiciis intraverit, qui loquendi modum in sacris li-
 bris admodum frequens est.

1no Thamnath - Saraa urbs, quam filii Israel Iosaphat
 postquam singulis tribubus terram possessionis dedit di-
 visisset, dederunt in possessionem Iosaphat. 50. hinc mor-
 tuus est ac sepultus Iosaphat. 24. 30. et Iud. 2. 9. ubi urbs haec
 Thamnath - Saraa nuncupatur. Ista erat in plaga septen-
 trionali montis Gaas Gazet inter et Bethoron infimo-
 rem in confinibus tribus Benjamin.

2no Gazet seu Gazara item Gadara s. urbs sub
 Chanandis regia, cuius regem Josue una cum populo
 Josue percutit ad interfectionem Iosaphat. 33. et Iud. 12.
 Urbs huiusmodi facta est ad certis assignata Iosaphat. 21. nec tamen
 Chanandis, erepta fuit, sed Josue eam retinuerunt fueruntque
 Ephraimitarum tributarij Iosaphat. 10. et Iud. 1. 29. Pharae
 postmodum illam occupavit et micendit, deinde filia huius,
 quam Salomoni uxorem tradidit, dedit in uxorem, eamque
 Salomon restauravit, 3 reg. 9. 10. 11. Diu itinera, ut hi-
 pra dicitur, a Bethoron superiori distabat posita in con-
 finibus Benjamin quatuor miliaribus Romanis ab Emmao
 seu Nicopoli ad septentrionem versus Ierusalim et Iosaphat
 Iosaphat. 4. 15. Gazara nuncupatur, et 2 reg. 25. 25. Gazet,
 tandem I. mach. 4. 18. Gazeron.

3no Lyda seu Lyda vel Diopsolis hebraice Lud Lue
 Iud. 12. vel 13. civitate miliaribus Romanis a Iosaphat ad Euro-
 notum. ad tribum Ephraim pertinebat, at post captivi-
 tatem babilonicam a Benjaminis frequentata e creditur
 ex 2 Esd. 4. 34. ubi ipsi in Lud fuisse dicitur. una est
 ex Iosaphat. a Samaria devulsa atque Iudaeis tradita
 I. mach. 11. 34. Hic I. Petrus Curam paralyticum
 sanitati restituit Act. 9. 33. 34.

4no Ramatha urbs Iuda Lydam inter et Iosaphat
 4. angulis miliaribus a Iosaphat et 3 a Lyda, quae ipsa ad
 latum est versus melem, in plaga meridionali tribus Ephra-
 im et in confinibus tribus Dan, hinc inter Ierusalim et
 Iosaphat 30. miliaribus Romanis a Ierusalim. Postmo-
 dum et jam abate Christi, Arimathia seu Iuxdam vul-
 garum nostram Arimathia fuit nuncupata, nomen
 a Ramatha, quod celsitudinem significat, derivatum.
 patria fuit septem annis postmodum est decurionis, nec non
 Christi discipuli occulti, qui laudatur ab Evangelistis

ex 3 reg 9, 17. et par 8, 5.

219

210

217

218

223 jmo Thebes urbs Ephraim, deinde dimidia tribui Ma-
nasse adjecta, 13 millibus passuum a Sichem Bethsan seu
Sycopolim versus, Abimelech Gedeonis ex concubina filius
eas obsidum jacto in eum a muliere mole fragmine occi-
ditur Jud 9, 50. Abimelech filij probacul seu Gedeonis at
urbis Thebes fil mentio 2 reg 11, 21. conjectura est esse
Tabath urbe illa, de qua Jud 7, 22. ubi narratur,
quod cum madianita in valle Jezrael seu campo magno
contra Gedeonem castra locassent, uoxis in la artius effusa
fuga ad Bethelam, et propinquam Abelmehula in Tab-
bath profugerint.

224 2do Thebes urbs primam Ephraimica deinde tribus
Manasse facta. De Thebes huc occidisse perhibetur Jos 12, 29.
Thebes fuit una Regum Israelis de decem tribubus a
regno probocam filij Nabath usque Amri 3 reg 14, 17. 15, 21, 33.
16, 6, 9, 15. 17, 23. Sita erat 12 millibus passuum a la-
maria versus orientem.

225 3to Taphua urbs pariter Ephraim sed et tribus Manasse
attributa Jos 17, 2. Sita fuit ad fontem seu torrentem ejsdem
nominis illiusque regio terra Taphua dicitur ibi 2 Reg. in
utrisque Tribus finibus non procul a Jordana, in quem
torrentis ille influat.

226 4to Ephra urbs in confinijs Ephraim, quam aliqui
eidem ascribunt, Thebes inter et Taphuam, patria Ge-
deonis ubi ipse ex vitauribus aureis, quibus ~~et~~ Thelili-
ta madianitas spoliaverat libi Ephae consecit, quod ejus
domni factum est in ruinam Jud 6, 11. 8, 24. 27. et 9, 5.

227. 226 5to Abelmehula urbs sita non procul a Bethsan 3 reg
4, 12. a qua 10 millibus passuum com Eubabim remansit
versus meridiem. Madianita Gedeonem fugientes ad pignus
urbis eripidinem se receperunt Jud 7, 26. fuit patria
Elisei 3 reg 19, 16.

228 6to Aennon locus octo passuum millibus a Bethsan
versus meridiem juxta bellm et Jordanem, ubi Joannes
Baptisabat Joan 3, 23.

229 jmo Bethsan urbs primam tribus Sactar, sed dimi-
dia tribui Manasse adjecta Jos 17, 11, 18. Jud 1, 27. Sita
erat in plaga Septentrionali ad Jordanem et in finibus
campi magni laocentis fadijs seu 65 miliaribus roma-
nis a Jerusalem ad Euro-aquilonem 2 Mach 12, 120. Jse-
phus de vita sua 120 fadijs seu 15 miliaribus cum di-
midio a Tiberiade ad austrum eam locat. post pugna
Galboe Philistaei cadaveris Saulis posth illud e manibus
Bethsan suspenderunt, at habebat fatesq. galeas usq. transf-
Jordanica noctu venientes illud Bethsan honorifice coi-
diderunt in nemore prope fates una cum cadaveribus fi-
liorum suorum. 1 reg 31, 10. qua postea David inde ve-
lit atque sepeliri curavit in terra Benjamin in sepul-
cro patris Saul Cis, 2 reg 21, 13, 14.

Urbs haec postmodum Sycopolis dicta est, quod nomen
jam etiam Machabeorum invaluerat, nam 2 Mach 12, 29.
civitas Syccharum, et ibid 130 cives illius Sycopolita nun-
cupantur, illudque a Sycis, qui imperante Ptolema filio
Antoni Rege Ptoea pallopinant mirari, derivatum quidam
arbitrantur.

Bethsan seu Sycopolis potissima fuit inter decem urbes,
a quibus regio illatum Decapolis vocata fuit, cujus quid
Math 4, 45. et apud Marcum 5, 20 et 7, 21. fit mentio,
quo urbes praeter Bethsan et Trans Jordanem circa Hippum
Bethan, et Gadaram teste S. Hieronymo collocata fuerunt.
Hippi et Betha non meminit Hieronymus; Hippus tamen
celebratur a Josepho velut Hyperos modica regionis me-
tropolis (S. Ep. de bello ultra lacum Genesareth 30 fa-
dijs a Tiberiade et 60 a Gadara eam reponit sed de
vita sua. Bethan vero Strabus ex juvenis agrorum
fuerit laudat (S. Ep. Eusebius in Opem V. Aristote 6 millio-
ribus a fates inter ipsam et Geratem collocat.

230

1no Beth-Zecha urbs decem circiter miliaribus à Bethlan ad occidentem. Eam invadens Baachides plerosque incolas in puteum projecit i mach 7, 19. fors eadem est ad Bethach de qua Jud 1, 4, 5. et i reg 11, 8.

231 229

2no Bethaim urbs 12 miliaribus à Samaria ad occidentem. hic Joseph à fratribus venditus est finaalibus mercatoribus ex Galaditide venientibus gen 37, 29. p. Holofernes castra in Bethaim usque Chelmon urbem prope Babelon posuit in tribu Ephraim habuit Jud 7, 3. Urbs haec etiam vocatur Bethaim, ubi Elieus fuit, quando Regis Syria infirmitas in qua Graeli delavit 4 reg 6, 8... 13.

232 228

3no Merom à regione Bethaim ad meridiem ac orientem 12 miliaribus versus montem Aurum à Samaria prope torrentem seu aquas merom, ubi Ioseph exercitum habuit et federatorum Regum delavit Jos 11, 5, 6, 7. sita urbs. Jud 5, 18. Merome vocatur, ubi duo tribus Zabulon et Neptali belli aleam habuerunt.

233 227

4no Dor urbs maritima cum portu satis incommodo sita in castris Balastina inter et montem Carmelum posita, et 5 leu, et quidam volunt, 9 miliaribus à Borsam ab ea distans. haec apud antiquos scriptores inter Phoenicia in his recensetur. Regnum habuit regem, caputque fuit Regni, quod ab illa nomen habuit, Jos 11, 2. Nam Ioseph et frater eius interfecit, ac dimidia tribus Manasse tradidit Jos 12, 23 et 17, 11. quae Chananeos veteres illius vicinas locum habitare permisit, etque postea ibi habitatores fecit. Jud 1, 27, 28. in hac urbe Antiochus Demetrius filius Triphonem Syria tyrannum occidit i mach 15, 11.

234 226

5no Caesarea Balastina antea Turris Stratonis dicta. Hanc urbem Herodes Magnus in honorem Augusti aedificavit ac loco, in quo olim turris Stratonis eminebat * sita erat ad orientalem maris mediterranei litus; 600 stadiis à Jerusalem ad occidentem remotam, iudaei Balastina de bell. lib. 2. ant 163 c. 19. cum portu satis commo- Huius urbis frequentis est in novis testamento mentio. Huiusmodi agrorum populi laudibus sumens nec Ioseph gloriam referens à Deo percipere ait Jos 12, 23. Cornelius centurio istiusmodi hospitio habitavit et à Caesario ait 10, 1. Caesarea domicilium habebat Philippus diaconus quatuor virginum mater ait 21, 8, 9. Hic Agabus propheta Saulo apostolo carcerem et vincula Hierosolymis invidere praedixit Act 11, 11. Tandem iam apostolus in hac urbe tandem custoditus fuit donec Romam abduceretur ait 23, 35 et 24, item 25. Hanc urbem longius intelligitur, quod in scriptura nomen Caesarea hic addito legitur.

* Strato Graecus quidam fuisse creditur, qui constructa à se hic fuerit de suo nomine appellaverit. prof. xavilla 103 in corpore fuit confectus.

235 225

6no Tanach urbs 4 miliaribus à monte Carmelo versus orientem, nec procul à Merom et Bethaim ad occidentem posita; facta ab civibus refugii ac civitatis concessa Jos 21, 25. Eadem est ac Thanae, cuius Pax à Ioseph interpretatus dicitur Jos 12, 21. Jud 5, 18, 19. Reges Chanana in Tanach pugnas, magedo pugnasse memorantur. i. reg 6, 70. dicitur vocatum, utque civitas ex familia Caath tradita dicitur.

236 224

7no Magedo urbs Tanach inter et Bethoron in regione sita procul ad meridiem nec procul ab ea; nec multum à Merome abhisse conjicitur ex Jud 5, 18, 19. ubi duo tribus Zabulon et Neptali animas suas obtulerunt in regione Merome; et Reges Chanana pugnasse in Tanach iuxta aquas Magedo dicitur in cartis triumphali gratiarum actionis daboza et Barac, post victoriam caesura ad radices montis Thabor reportatam, qua occiderunt Jud 4, 40. Illius Regem interfecisse dicitur Ioseph et eamque tribus Manasse aseruit Jos 12, 21 et 17, 11. Manasse Chananeos locum hic Magedo habitare permittit Jud 1, 27. qui deinde tributarios fecerunt ibi.

à l'atmone noviter edificata seu restaurata prohibetur.
 3 reg 9, 15. Urbs haec etiam eade exercitus, Syria regio, per
 de quoque l'atmone vulnere à Sackao rege Egypti inflicto
 abstrahit 4 reg 23, 29, 30 et 2 par 28, 22 ubi Sphas in
 campo Magludo dimicasse dicitur. Cum enim Nethao Rex
 Egypti Assyrijs bellum illaturus et Charcanis urbem
 ad Euphratem positam occupaturus mari cum exercitu,
 ut deabile est Sphaeto, Samaria & l'itus attingeret per
 eandem aliasque terra fraeilica regiones per inhy-
 futus, ei occurrunt Sphas in campo Magludo in judicibus,
 ne ultra progredatur, tam huius verisimile est, ne regio
 ab ipsis exercitu quidquam detrimenti pateretur. Num
 ne Lemel dato frastu, eundem exercitum sub eodem
 regionis damno excipere cogatur donec, tum denique,
 quia metuebat, ne aegyptij se victores in Syria essent,
 feraciores effecti graves l'iti, magisque miltandi serent.
 Haec magna occasio esse videtur, quae sine funesta fuit.

1876 Machmethata urbs l'ita in confinio Ephraim et
 Manasse à regione et in confinio Sichem l'os 16, 6 et 17, 7.
 ubi Tribu Manasse adscribitur.

C A P U T III

De Galilea.

Galilea ampla terra sancta provincia plagam iustij
 septentrionaliter possidendum occupans à pluvie l'elicit
 fraeil live campo magno, l'itales habebat ad meridiam
 Samariam, ad orientem Jordanem et lacum Genesareth
 seu mare Tiberiadis, ad septentrionem montes Libani, li-
 donem usque praesens fuisse scribit Josephus ant 18, et
 ad occidentem mare mediterraneum.

Dividetur in Superiorem et Inferiorem; has duas
 Tribus Machar et Zabulon complectatur, illa vero Tribus
 aser et Naphtali circumscripta erat, atque etiam Galilea
 gentium mixta fuit, live quod, sicut iam l'ali anno
 laudamus, inter Hebraeos quamplurimi in ea numerarentur
 Ethnici, live Chonices, Syros, et Arabes idololatrias festi-
 mos haberet. Hanc D. Calmet ultra Jordanem et mare
 Tiberiadis ad orientem Trachoniticam, Libanum et Pa-
 thianam versus excurrere vult huius praecipue argumentis:

Quod Judaei Gaulonides in actis Apostolorum 15, 37 et a-
 pud Josephum ant 12, 3. Galileus dicitur, Gaulonitis regio
 autem trans Jordanem l'ita est, quod Bethsaida urbs Ga-
 lileae fuit, ut à qua oriendi Josepho Galilei dicitur fuit,
 eam autem Josephus trans Jordanem collocat de bello 12, 13.
 Quod Eusebius in l'os 9, 1. conceptis verbis Galileam trans-
 jordanicam l'itam aserat. Quod l'os 33, 9.

pro Balan, quod habet vulgata l'os, quae regio trans-
 jordanica est, veram Galileam, quae in re nomen patris
 pro toto usurpasse illos S. Hieronymus animadvertit in
 comant l'os. Unde habetur, illius etiam opinione Gali-
 laeam ad Balanitiam excurrere. Huius ad i. l'os, quod

Galileam gentium trans Jordanem collocat.
 Verum respondet Blondus l'os 31, p 181. Huius Judaei
 nomen l'os, dicitur, potius ab urbe pedali l'elicit, à loco
 educationis, et habitationis. Tunc patriam fuisse Gamala
 Gaulaniticam urbem, ad eam in Galilea domicilium ha-
 buisse. Iosum l'os, qui l'elicit Galileam et Gaula-
 nitiam distinguit ant 12, 3. illum Galileam appellare,
 eum prius l'elicit l'os 18, 1. Gaulanitem dixerat. Bethsai-
 dam vero l'os non eandem esse cum illa, quam l'os-
 daem vero l'os non eandem esse cum illa, quam l'os-

daem vero l'os non eandem esse cum illa, quam l'os-
 daem vero l'os non eandem esse cum illa, quam l'os-
 daem vero l'os non eandem esse cum illa, quam l'os-
 daem vero l'os non eandem esse cum illa, quam l'os-

238 238

237

Marginal notes on the left side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

erant, num haret dare
 tributum caesari ~~caesari~~ Math
 22, 17 ut videtur, ut advertebat
 Hieronymus, occasionem
 comparandi cum aedificandi;
 digne id praebere, coram
 illato asperantibus: "hunc
 "invocamus subvertentem
 "exitem nostram, et pro-
 "hibentem tributa dare cae-
 "sari Luc 23, 2. et sunt
 qui dicant, hunc summe le-
 gisum, auctoritas fuisse,
 qui factionem fecit, non
 vero Lecharum, qui hanc
 in commentariis fuerit.

Galilaea nomen habere videtur ab hebraeo Galilath, quod
 miter, seu confinia significat, atque hinc regionem fieri
 indigunt, quod confinia illa sancta attingeret. Ex eo graeci et
 latini Galileam esse.

Primum in sacra scriptura Galilaea nomen occurrit Jos 19,
 20, 21. et postea i reg 9, 2, 2 reg 15, 9. 1 par 6, 75. Jos 19, 20
 Galileam gentium memorat, atque hic primum gentium co-
 mina vocatur, ex quo conijci potest, quod nomen ei sum pri-
 mum fuerit inditum, postquam namque Reges Assyriae Galilaeam
 destructo regio, in partibusque in orientem Libani, et in
 Syriam et Assyriam colonias in illud deduxerunt, aut post
 ipsa Assyriae gentes eam hoc nomine nuncupavit. Tota
 Galilaea superioris, alibi etiam non in veteri
 quam in novo Testamento Galilaea regio memoratur, at
 in novo frequentius adhuc quam in veteri.

Galilaei in gentio esse bellicosos, audaces, et imperiosos, qui
 semper nationibus bellum semper manu referunt, ait Josephus
 lib 3, de bello 22. Pedites in super Galileam et soli natura
 ut qua tota fructuum ferax sit, et agraria cultura uberi-
 mam est, virosque alere bellis et laboribus, ut in ea et
 vicos frequentissimos occurrere incolis habitis, adeo ut om-
 nium civitatis viros 15000 incolas exhiberet.

Galilaei nomen Jos 19, 20. Nisareth Galilaeae urbe ubi
 puerus annos exegit, videtur fuisse confectus. Josephus vero
 Galilaeam dicit, eodem et Galilaeam appellat, sunt igitur
 et in caeteris scripturis et fides omnes derivatum est ut
 colligitur ex Act 13, 27. Galilaei quidem nunquam spectari
 religionis veri sunt habiti, neque ex illis populum pro-
 futurum unquam fidei arbitrabantur Jos 4, 9, 52. Tria
 caeterum a caeterorum regionum diversa utebantur, quo videtur
 Betrus Galilaeus agrivus est Math 20, 73. haec generatio
 de Galilaeis et ipsa Galilaea, vero singulari ius provinciae
 sed Tribus expendimus

§ I

De Tribu Issachar.

Tribus seu regio Issachar, de qua Jos 19, 18 una ex septem
 tribus terra Israel provinciae secus campum magnum
 seu vallam Israel in Galilaea inferiori sua limites habuit
 ad meridiem dimidiam tribum Manasse, ad orientem Jordanem
 et lacus Gazareth partem, ad septentrionem tribum Zabulon
 et ad occidentem mare mediterraneum, ubi montem Carme-
 lum attulit.

Relandus hic 28, p 158. contendit huius Tribus regionem
 non ad ipsum mare sed usque ad partem tribum Manasse tra-
 reatam et meridiam duxerat, pertigisse, nam alia
 inquit, Aler non contigit Manasse ab illis, quod legitur
 Jos 17, 10. Verum quod jam supra § 2. n. videtur
 Manasse nobis seroto esse, ambigimus successu temporis
 vis jam ipsa supra supra hominum tribuum limites mutatos
 fuisse, unde facile evenire potuit, ut regio Issachar eo pro-
 te fuerit, ut ad occidentem mare mediterraneum etiam
 attigerit, haecque opinio a plerisque Geographis communiter
 admissa est, quae et nos hic laquei commotum arbitrari
 Ita ea notatur

Ino terra Israel seu Israel urbi primum Tribus fuit
 a terra Jos 18, 25. Secunda Tribus Issachar Jos 18, 25. celebris
 regio hinc non ut ait Hieronymus tam in opus, in
 vicia metropolitae, prope quam sunt campi latissimi et
 vnumia insularis, quae plerumque ad valem per millia
 vnuma conditur. Namque ista erat in campo vnuma
 in campo Ederon, atque ut dicitur Jos 18, 25. mediam
 eam possidebat, in confinis Tribus Manasse non procul a
 thaim, et ad radices montis Galilee usque occidentem, in
 scaturit, cuius aqua prope Bethan, in Jordanem labitur.

Ad hanc urbem castra sua metati fuerant Manasse
 Amaleita, cum eo Gerson seu Gerson Jos 18, 25. et
 in huius etiam urbi confectus, et prope fontem illius

239. 237.

x

240. 238.

raëlita castra habebant, quando philistini eos fugaverunt & occisio saul et ejus filijs. 1. reg 29. ii. et 31. i. p. Hic locum Thabor Rex israel salathim habuit, juxta quod erat vinea laboth. Ista castrata, quam cum nec permutatione nec pecunia ab isop obtinere possit, sedabel ejus uxor curavit, ut magna hostilia sanguine blasphemus lapidaretur, tum Achab vineam hanc occupavit 3. reg 21. i. p. Nam Achab praelians adversus Syrios juxta Ramoth-Galaad lethala vulnere accipit et moritur, 3. Reg 22. 34. 37. Ochozias ipse filius regem sua gram, qui in obsidione Ramoth-Galaad, qua ibique iterato contra Syros bello, urbem hanc circumerat, accepto vulnere in Bethsael deportari se fecerat, ut curaretur, vivens a jehu misericorditer, reliqua urbem egressus occurrens ab eo in agro Thabor Ista castrata occiditur 4. reg 9. 25. Deinde jehu turbe ingressus sedabel octidit matrem per sexipram in glaciem precipitari iussit, a persequi sanguine ejus pariete equorum unguibus concussa est, caroque huius cadaver eorum raverunt. Idem 23. p. Cives Thaboris juxta jehu septuaginta filios Achab interficiunt, et eorum capra ad eum in Bethsael mittunt, 4. reg 10. 6. p. Regio, qua huius urbi adiacet, ipsius nomine vadit Ista castrata, idem campus Bethsael vocatur.

241 237

2do Lunam seu Lunam, idem Iulem urbs Tribu Issachar adscripta Jos 19. 18. Ista in campo magno 5. miliaribus a monte Thabor seu Galath-Ihu Galath-Thabor urbe ad pedem huius montis collocata, de qua Jos 19. 12. 18. versus austrum, nec procul a monte Galath ad occidentem. Ista Thabor cum saule praeliatur ad hanc urbem castra habuerunt, dum saul ad montem Galath Ista confugeret, 1. reg 28. 9. Ista quod alibi memoravimus, jesus est saulis exercitus, quoque et filij sui occubuerunt Jos 31. i. p. Istaque regio illa a Davide laus, quo ab ipso fuerunt, ducta ex hac urbe originem duxit 3. reg 1. 22. et 2. 17. 21. 22. Eadem nomine in scriptura vocatur mulier illa, qua Eliehem prolektum, quondam Lunam veniens, hospitio accipit Jos 4. 8.

242 240

3tio Ramoth urbs non procul a Lunam ad orientem. Tribu Issachar erat Jos 19. 21. Eadem videtur esse ac Tara-moth Jos 21. 29. et Ramoth i. par 6. 78. fuit urbs levi-tarum. ad cives Ramoth dona de praeda sua misit Jos 22. 27.

243 241

4to Endor Urbs quamvis in Tribu Issachar collocata, tamen Tribu Manasse attributa Jos 17. 11. 4. miliaribus a monte Thabor juxta meridiam versus non procul a Naim. hic Saraam a Gadone saluta fuisse nimis videtur Jos 22. ii. vid Jos 4. 6. p. Endor dabo Elyphonis fuit, quam saul ante praelium Galath combulit. 1. reg 28. 13.

244 242

5to Naim urbs, Ista in confinio Tribus Zabulon duobus miliaribus a monte Thabor ad meridiam non procul ab Endor. Ista christus induca filium, qui ad tumulum effere-batur, ad vitam revocavit Luc 11. 12. p. Torrens Elym inter Thabor et Naim fluit ad Jordanem pergens.

245

6to Aples urbs in valle Bethsael Ista non procul a Bethsael et ad illius septentrionem, ubi primum castratae sunt Philistini, cum saul ejusque exercitus vicinam Bethsael et montes Galath occuparent 1. reg 29. i. p.

§ II

De Tribu Zabulon.

246

Tribu seu regioni Zabulon communiter hi designantur, terminum, abisset ad meridiam Tribu Issachar ad orientem, mare Tiberiam, ad septentrionem Tribus Aser et Nephthali, et ad occidentem mare mediterraneum. Huius demum ob-munciat Galanum L. c. 28. pag 189. ubi non pugnam nignu, hanc Tribu Zabulon, usque ad mare extensam, et ista, qua leguntur Jos 19. 10. et 19. 20. ad orientem fuit, mare Tiberiam et pars Jordanis Math 4. 13. ad Pereaam. I. Bethsael Jos 19. 34. ad austrum Thabor. Thabor erat in confinio Jos 19. 12. 22. Ista Galanum. Varium, quod alibi jam diximus, non ipsum semper fuerit singulari

Tribuum limiles, quos ipsi intig. fove assignari, mo qd in
huc vivente quidam illorum mutasse fuisse vidantur: praeter
limiles hi, quos assignat fove, tanta evoluntur, ut fove dicitur
praeterquam quia praerogative loca, quae velut tribuum herpinos
conferat, vel nunquam amplius habitant, vel nomina mutarunt
ex ipso certum quid praefarandum diciturum tribuum limitibus
erui haud possit.

Carta Goli 40, 13. Jacobi praedicti in Zabulon in littore maris
habitantium i. e. in fovea navium portuorum, utque dicitur
proinde illius terminus occidentalis mare mediterraneum haud
improbi assignatur. Et quomodo Math 4, 13. dicitur Capharnaum
esse in finibus Zabulon et Nephthali, non tamen inde sequi
debetur tribuum Zabulon praeter mare Tiberiadis etiam abire
dantem. Denique eadem dicitur Jos 19, 29. Zabulon esse ad me-
ridiem Nephthali, ut id non desit, quoniam etiam sit quoque ad
meridiam Astar. huc recessu videntur loca legentia.

247

pro Zabulon seu Tareo ad orientem Lebna lita urbs versus
mare mediterraneum, inter et Naparath. Jos 19, 19. dicitur, quod
tribus Zabulon limiles usque Tereu protenduntur, indeque
versus orientem ad fines Capharnaum Capharnaum Thabor versus
fons sui fons isti ad mare Tiberiadis usque porrigi imple-
guntur, quod tribus Zabulon terminus est.

248

2do Naparath urbs exigua in confinio tribus Machab
versus occidentem in latere seu radice montis, ad quem in-
cunctis Ezeron campus desinit, 7 miliaribus a mari mediter-
raneo versus orientem, et 2 a monte Thabor ad occidentem
posita. In undique montibus circumdatur, qui tamen arva te-
lens frugifera, nec non et pulchris arboribus et plantis va-
riisq. salubribus herbis luxuriantur, unde notum Napa-
rath non incongrue quidam interpretes florem, et surculum
seu germen vocant, atque hanc urbem et Christum ser-
vorem notant, qui in ea conceptus est et educatus, suam
intellectu apud C. II, l. ubi ait: Excipitur virga de radice
et flos de radice eius affluat.

Urbs Naparath in veteri Testamento nulla est mentio, et
quia prioribus temporibus obscura admodum fuit, vel quia forte
nomen mutavit, ac in novo Testamento magis celebratur.
In ea enim Christus homo deus carnem induit, luc 1, 31. et
que pluribus dominis eam incoluit, ac postquam et Mariae matris
suae subditus, vixit luc 2, 52. nec non ea eadem Naparath no-
men accepit. Postquam praedicare cepit, interdum in eius
Synagoga concionatus est, luc 4, 16. cum quidem a suis pro-
phetibus, generis ipsius ignobilis, ut qui fabri filius di-
centur, adignanter, minime ei fides praeparatur, proinde
ibi paucissima paravit, math 13, 54. Cumque eos mirandu-
liberi argueret, dicit eum in monti, ad quem civitas erat au-
ficata, supercilium dixerunt, ut illum inde precipitem ad-
rent luc 4, 29. Inde alio transmigratione ultimum vitali
annis in urbe Capharnaum habitavit. Math 4, 13.

Modo Naparath nomen vili vici est, quem incolunt Ma-
F. F. de observatione ibi concionum habent et Ecclesiam eo loco
ut ajunt, in quo domus B. V. Mariae fuit, positam.

249

3tio Capharnaum seu Capharnaum Thabor, Jos 19, 21, 18. urbs in
radice montis Thabor versus orientem posita, pro uno ter-
minum tribuum Zabulon et Nephthali assignatur Jos 19, 21.

250. 248

4to Tiberias urbs celebris sita ad litus seu littus orientis
talem lacus Genezareth seu maris Galilaeae, quae ad ipsa
mare Tiberiadis dicitur 12 circiter miliaribus a Bethsaida
a Capharnaum versus meridiem.

Est herode Agrippa condita dicitur an Ch 17, atque in honore
Tiberij Imperatoris eius nomine Tiberias dicta. non procul
ipsa versus austrum in loco Emanu dicto fuerit candidia appa-
rum Thabca.

Communis prope Eusebium et V. Hieronymum non solum
urbem non recens ab Herode constructam fuisse, sed habentem
duntaxat, utriusque illius nomen esse Capharnaum et Cenerath
seu Genezareth. At id admodum incerta est, nec colligi
videtur, quod urbs Cenerath sita fuerit in tribu Nephthali
Jos 19, 25. Tribus autem haec ad austrum ultra Capharnaum

prolata non fuerit; Capernaum enim sita fuit in con-
finiis Zabulon et Nephtali Math 4 13. cum igitur Tiberias
in tribu Zabulon posita longius ad austrum à Capernaum
remota fuerit. Genareth autem ubi fuerit Tribus Nephtali
ultra Capernaum ad Boram collocata, certe non potuit esse
eadem ac Tiberias. De hac urbe in novo Testamento non
fit mentio nisi occasione maris, quod ab illius nomine mare
Tiberiadis dicitur (Joan 6, 1. 23 et 21, 1)

251. 249

Urbis Bethsaida ex ipso urbis sita erigitur ad ripam ma-
ris Genareth in confiniis Tribus Nephtali non procul à Ca-
pernaum. at D. Calhes cap ultra Jordanem prope Jordanis
os, ubi in illud mare influunt colles fulvis aut hirsutis, Johani
qui ante 118 cis et de solo loco. eam trans Jordanem in he-
gone Gaulanitica ponit, atque à Philippo herodis anti. pae
fratre Hurra et Trachonitidis regionis Tetrarcha restaura-
tam beatam et auctam, nec ubi antiquario epus veteri no-
mine Juliam seu Juliadem, appellatam memorat.

Verum non Trachonitidis aut Hurra sed in Galilea ad
mare Genareth, prope aditus occidentale latus Beth-
saidam, sitam fuisse testatur Evangelista Marcus 6, 95. et 8, 22.
Joan 12, 21. Eadem non ignoramus quosdam fueri par-
tem Gaulanitidis etiam Galileam dictam fuisse, atamen que-
stione in eam proferunt argumenta non sunt omnino de-
cisa. Certe novi Testamenti scriptores Evangelista uni-
versam Galileam cum Jordanem collocare videntur. ut naviga-
verunt ad regionem Gerazenerum, quae est contra Galileam,
inquit S. Lucas 8, 26. Hoc supposito Josephus, quem erudit
in eorum spiritantibus arguunt, combloa cum Evangelisti
notis conciliari posse videtur, si linea quaedam nominis, veteris
stratibus, quarum una cis, altera vero trans Jordanem in
Gaulanitide sita fuerit: de ita sermone est usus Evange-
listas, hanc vero in Galilea Bethsaidam, dicitur etiam passim,
quam Philippus Tetrarcha restauravit, ornata, et aucta,
antiquario eius veteri nomine Juliadem nuncupavit. Neque
etiam absurdum videtur, huius adhiberi huius nominis ur-
bes, quarum una cis altera trans Jordanem seu mare Ti-
beriadis sita fuerit, cum enixe nomen Bethsaida, ex he-
braeo Beth, quod domum, et saida, quod fontem, seu
fontem significat, compositum sit, quod est, qui
nomen hoc plerumque ad mare positi concacavit loci? Denique
cum Evangelista Tiberiadis, quod etiam recens nomen fuit,
meminerint, Juliadem vero nunquam, quamvis tamem ante-
quam Christus predicandi munus exorsus esset. Philippus
Tetrarcha Hurra se iam fuerit Luc 3, 1. atque Beth-
saida in Juliadem mutavit, omnino verisimile est, quod
ubi apud Evangelistas nomen Bethsaida occurrit, urbs
cuiusdam in Galilea debeat: quod manifeste colligitur, quod
Luc 6, 17 Christus post decollationem suam in Bethsaida
à patria sua, quae cis Jordanem erat, exiens ad ripam auctus
trans mare Tiberiadis in desertum lacum cum discipulis suis
cessavit Marc 9, 22 se Bethsaidam quare pluribus alia mira-
cula edidit, quibus et de sermonibus suis nihil per moti
incola tandem aliorum ex ipso mirramentum audiverunt.
Math 11, 21. Luc 10, 13. 9

Ad hanc urbem sepe divertit IESUS, ubi etiam e de-
bito loco, ad quem se trans mare receperat, regibus cacum
useravit Marc 9, 22 se Bethsaidam quare pluribus alia mira-
cula edidit, quibus et de sermonibus suis nihil per moti
incola tandem aliorum ex ipso mirramentum audiverunt.
Math 11, 21. Luc 10, 13. 9

Bethsaida azarphorum Petri et Andree et Philippi patri-
bus fuit Joj. 49. et 12, 21.

252

Urbis Saphoris ubi celebris et Galilea, metropolis, de in
Diocalarea appellata, 18 vel 10 distabat militibus à Ti-
beriadis ad occidentem posita non procul à Thabor et à pra-
eno campo. de ea in sacra scriptura nulla fit mentio.

inf. 400. possitibus, abbas
ta fuit litom fuit
antidam verus meridiam
bet alii voluit via mit-
pafibus ob Bethsaida
quare galilaea situm
ulla iniquo. Inas
ntum nota fuisse Maria
dalana, a qua Do-
mus septam Occurroia
mit Luca 3, 12.

X

eam tamen recessu placuit, quoniam amplissima ac velut
in palatina medietate sita, et post concessam fuvioni Agrippae
Galileam illius metropoli constituta fuit optima quoque totius
regionis habitatio est.

253

7mo Geth-Gabae huc Geth-Estae, vel Geth urbs inter civi-
tates tribus Zabulon recensita Jos. 19. 13. Exo. 31. 2. militari-
bus a Siphoni ad meridiem montem Thabor versus statuit S.
Hieronymus, fuit patria Jona propheta 4 reg. 14. 15.

254

8vo Cana Galileae urbs Siphonim inter et Nazareth
6 miliaribus a Siphoni ad occidentem et 4 a Nazareth ad
Euro-agulonem vulgo locata. Primo Christi miraculo, ubi
aquam in vinum mutavit, celebris Jo. 4. 1. 2. ad Joan. 2. v. 1. 2.

255

9to Nazareth huc Nazareth urbs tribus Zabulon assignata
Jos. 19. 11. et hinc ha familia Merari attributa Num. 26. 34.
Eadem est ac Pechanan Carmeli, sic dicta quod hanc pro-
cul a Carmelo distat, in monte asae Josue de pra alijs urbi-
bus proxima Haris, cujus eadem Josue videtur Jos. 11. 20.

256

10° Zabulon urbs sita in confinio tribus Aser Jos. 19. 27.
non procul a monte Carmelo ad Septentrionem. Zabulon
quasi iudex eam patriam habuit, ac in illa sepultus est
Jud. 12. 12. inter urbes tribus Aser numerata fuisse videtur
Jos. 19. 22.

§ III

De Tribu Aser.

257

In designandis finibus Tribus Aser non sibi convenit inter
Christos. Relandus ex Jos. 12. 18. condat eam ad austrum
habuisse tribum Manasse, ad occidentem mare magnum, ad
Septentrionem fines terrae Ephraim, et ad orientem tribus Zabulon
et Neptali ex Jos. 19. 134.

Abies vero hos eadem terminos assignat. ad occidentem
Phoenicem, ad Septentrionem Libanum, ad meridiem Ser-
pionem et tribum Saphar, et ad orientem tribus Zabulon et
Neptali, adhaec hanc tribum nunquam eam regionis trac-
tum sibi attributum solum possedisse, ut qui ultra Libanum
ad Syria et Phoenicem portum de portibus fuerit, hinc
rei causam fuisse sive hominum cupiditatem et torporum,
sive criminum, sive haec omnia dicitur.

Cum autem legamus Jos. 19. 28. Tribui huic pro termino
assignari Tyronem, Tyrum, et Sidonem, quae
urbes maritima fuerunt, merito arbitramur eam versus
occidentem mari conterminam fuisse. nec etiam affirmamus,
quia Josue abale ad latris suum Orientale castrum terra
Saphar seu Saphar, quam nos alibi Tribus Zabulon
et Saphar adhaerens, possedisse usque ad tribum Manasse,
neque quatenus ad hanc portionem, ambe tribus Zabulon et
Saphar ~~tribus~~ si fuerint orientales, quae tamen
postmodum hinc tribus cepit. Quod si ea da re sit
nos huc eos sequimur, qui huic tribui hos assignat limites
scilicet ad meridiem tribum Zabulon, ad orientem tribum Ne-
ptali ad Septentrionem montes Libani, et ad occidentem
Mare magnum.

Reges haec solum habebat omnium maxime pingue,
praecipueque qui eam perfluunt fluvij, sunt Belus seu
Belus, qui prope Belem, et Eleutherus, qui Ty-
ronem et Sidonem inter in mare effundit. In ea notari
merentur sequentia loca.

258

1° Belem urbs maritima ad belum sita, cujus
vetus nomen Hebraicum Bece seu Becho fuit Jud. 1. 31.

2° Anna urbs, quae Jos. 19. 29. Tribui Aser assignatur, aliud
ignota, forte eadem est ac Becho, cujus nomen an-
Namenasum incuria corruptum fuerit. unde Belem
dicta fuit, incertum est. veteres ipsi Belem Tribus Aser,
cui ipse obliquis, non delevit, sed quidam et sub Chabra-
xabrum seu Phoenicem ditione reliquit Jud. 1. 31. sub no-
mine Belem, ambe Machabaeorum libri illius fre-
quenter meminere, ut i. mach. capitulis 5. 10. 11. 12. 13.
2. mach. 12. item act. 11. 21. 7.

259

3° Cabul Jos. 19. 27. huc Chabel, 2 reg. 9. 13. urbs non
procul a Belem ad meridiem Syria pro sita. ab

262 260 Sto Serepta urbs Sidoniorum in Phoenicia inter Tyrum et Sidonem 5 miliaribus a mari, 20 a Tyro et 10 a Sidone. Elias Propheta, cum famem regnum Israel dire vastaret, ad hanc urbem veniens, in domo pauperis vidua divertit, cuius annonam multiplicavit. et hoc illo triennio, quo famelo dura vit, multam parte sui penuriam, illiusque quoque filium novum ad vitam revocavit 3 reg 17, 9, 2 et 18, 1.

263 261 Sto Maara Sidoniorum. hoc nomina alij ushem, alij primum, primum hinc regionem Sidoniorum intelligunt inter Sidonem et Sereptam hinc ad Euro septentrionem. Regionem vitalemque videtur Josue 13, 4 Maara hebraice dicitur caverna.

264 262 Sto Sidon urbs insignissima simul et florentissima, hodie Saida nuncupatur, a Sidone filio Chanan natu majori cognita, prout alibi jam advertimus; sita est ad mare in aditum rariorum in ameno 1000 pedibus seu 25 miliaribus Roma a Tyro ad septentrionem viginti sinera a Boreade seu Dan ubi fontis fons, ad occidentem. Portu commore instructa est. Emphoriarumque suis celeberrima.

Tribu aser describitur Jos 19, 28 ubi Sidon magna vocatur, inde nata quorundam opinio, duas fuisse et ante Sidones, quarum una magna, altera parva dicta fuerit, seu minor, cuius tamen apud veteres scriptores et Geographos alibi libentium, ad eque credendum, et propriam illam superabat excellentiam et sine ulla ad aliam mixturam respectu sic a Josue nuncupatum fuisse. Jos 1, 31 etiam in eadem tribu aser recensetur; mixturam tamen factum est, ut ea hujus tribu vix referentur.

Clarissima Sidoniorum numina fratre Baal, et Asar, seu Mol et Luna item Hercules. Phoenicum seu Sidoniorum, cultus, Serepta, inter Hebraeos irripuit, postquam ab Achabo rege Israelis Jezebel filiam Elbaalis Regis Sidoniorum 2 reg 10, 21.

De hac urbe in usque testamento frequentissima legitur scriptura. ut Gen 10, 19 et 49, 13. Jos 11, 8 et 19, 28. Jud 1, 31. et 10, 6. Item 18, 7, 28. 2 reg 24, 6. Hag 23, 24, 12. Jer 25, 22 et 47, 2. Item 47, 4. Zach 27, 8. Mal 2, 21, 22. Joel 3, 4. Zach 9, 2. 1 Mach 5, 15. Math 11, 21, 22 et 15, 21. Marc 3, 8. et 7, 24, 31. Luc 6, 17. et 10, 13, 14. act 27, 3.

265 263 Sto Rehob urbs tribu Aser aserta Jos 19, 28, et levis de familia Gerson, ad habitaculum Davidae ib 21, 31. In via seu in montibus Emath sita erat, Num 13, 22 et 2 reg 10, 6, 8. Civitas laici seu Dan in regione Rehob collocata fuit Jos 18, 28 et Hebraeis Rehob nuncupatur.

§ IV.

266 264 De Tribu Nephtali. Tribus Nephtali regio frumenti, olei et piscium diversa limites habuit ad septem Jordanem, ad austrum mare Tyberiadis et Sidonem Zabulon, ad occidentem Sidonem, et ad aquilonem montes Libani Jos 19, 32. Nephtalitis ad frida fuit, hincque, ubi illius adire possidem, non omnes Chananaeos expulerunt aut dale velunt, sed vestigabunt duntaxat hi fecerunt, Jos 1, 22. cumque pra caeteris Tribus maxime septentrionalis esset, hinc inter primos fuit, quos vixit Lea Syria, et captivos abduxit 1 reg 25, 29.

Ubi Jos 1, 21. quodammodo vultus lucem Christi, et ipse annuncians fore, qui priorum Evangelij luminis prepararent. et profecto Christus Dominus fulgentius et dulcius quam alibi, in Galilea et postquam in Tribu Nephtali praedicavit, Math 4, 15, 16. hic notari merentur legentes urbes.

267 265 Sto Emath urbs ad radices montis Libani sita in contermina Provincia Damasci. verisimile est eam ab Emath seu Amath, quam vulgare nostra Gen 10, 18 Amathiam nominat, fundatam fuisse, atque nomen assumpsisse. Jos 13, 5. Terminum terra promissa a Moysi ad septentrionem designatis recensetur Jos 19, 35. Tribu Nephtali tribuitur qua tamen istam fuisse urbem scriptura non meminit, prout colligitur Jos 1, 31.

Emath, ea potest fuisse ejusdem nominis regni. De quo non laus ac de ea frequens in scriptura laus occurrit sermo: ut Num 13, 22. ubi a Moysi ad exploranda terra

272.

270

6to Enan urbs. Illius non meminit Iosephus, at Num 34. 9. ubi terra promissa dicitur, et limites iuxta quatuor orbis plagas describuntur, villa inoccupatur, atque una cum Enath et Zaphroga velut territoria agulocaris terra promissa constituitur. Ezechiel quoque 48, i idam circa eam statuit, quam 47, 15. agrum Enon inoccupat. Creditur eadem esse ac En-Habor, quam Iosephus 12, 37. tribui Nephthali attribuit.

273

4mo Nephthali urbs posita in confinio tribus Zabulon non procul ab urbibus Naasson versus orientem, et septem versus meridiem. Cassiatis, Jos. 11. Harum urbium insulam alias in I. scriptura fit mentio.

274

2do Capharnaum urbs praecipua, cuius in veteri testamento insulam fit mentio; at contra in Novo Testamento frequenter ab Evangelicis memoratur. ut Math 4, 13. Mat. 11, 23. 12, 23. Marc 1, 21. 2, 1. 9, 32. Luc 4, 23. 31. 7, 1. 10, 15. Ioan 2, 12. 4, 46. 6, 17, 24, 60. Iam fuit ad lacum Tiberiadis Jo. 6, 1. et in finibus tribuum Nephthali et Zabulon Math 4, 13. adeo, ut incertum sit, ad quamnam pertineat. quo tandem proprio loco posita fuerit, ignoratur; parum tamen a Bethsaida eam abfuisse ex Evangelio discimus Math 11, 23. Luc 10, 15. Hic IESUS praedicavit, et in eam civitas eius dicta est Math 9, 1. Iam haec urbs, etiam ac in eius synagoga Jo. 6, 60. pluribus praedicavit, pluraque miracula edidit: verum quod Capernaite parvam proficerent, tandem eius ultimum minaturus est, et praedixit eandem existimari, Math 11, 23. Luc 10, 15. Iidem Mathaeus a Salomo repositus est, ut Christus loqueretur. Iam ea etiam I. Petrus domum habuit. Math 8, 14.

275

2do Conereth, Conereth, Genesar seu Genesareth urbs, Tribui Nephthali attribuita Jos 19, 35. I. etonymum et alij crediderunt Conereth eandem fuisse cum ea, qua Tiberias postmodum dicta fuit, eoque magna Galilaea et antiquam Tiberiadis nomine insignitum fuerit, lacus Conereth seu lacum Genesareth Luc 5, 1. et aqua Genesar I. Mack II, 67. inoccupatur. at Relandus lib. 1. c. 28. p. 181. id omnino incertum, sed non factum esse, videretur demonstrare ex eo, quod termini astrales Tribus Nephthali insulam sumant a Capernaum; nam I. Mathaeus 4, 13. novit, Capharnaum lacum habere in finibus Zabulon et Nephthali. Nephthali erat ad Dorcas, Zabulon vero ad Aulorum. cum itaque Tiberias multo australior urbe Capharnaum abne in Tribu Zabulon posita fuerit, apertum esse ait, illam cum urbe Conereth, quae in Tribu Nephthali erat, nec non ad eam pertinebat, minime confundendam esse. Verum hanc difficultatem momento solvit la. arthographus Joannes Christophorus Hareobergerus Obopositus Laurinij Schenmig. Is enim in sua, quam 1756 edidit, Chorographica terra sancta Tabula, Tribum Zabulon ad orientem a mari Galilaeae remouit, ac secundum illud a Capernaum urbe hanc, ut in confinio utriusque Tribus affe videretur, aqua textu Math 4, 13. facta veritas, etiam ab eodem mari disingit: Iamque linguam ultra Tiberiadem versus australem procedit velut Tribus Nephthali appendicem, hanc hanc urbem eandem esse ac Conereth statuit, ac in Tribu Nephthali collocat.

Itaq. suum Schema ex eo forte lausit, quod Jos 19, 34. dicitur, territorium filiorum Nephthali pertransire in Zabulon contra meridiem. verum id non ita intelligi debere videtur, quasi territorium Tribus Nephthali in ipsam Tribu Zabulon penetraret, sed quod ad eam usque pertransiret seu peringeretur, parum id est, etiam suam Galilaeam, sed intelligendum est, quod territorium Nephthali quoque in alio contra occidentem pertransire dicitur. Demum Evangelica loci sup. cit. aerea in mappa videntur Capharnaum urbem in littore maris hanc fuisse.

Quidquid ea de re sit, profecto velis Conereth hanc procul a mari inio in illius ora sita fuisse videtur, ut quod illius

Gam a tabe Moysi nomen
 hoc mare Conareth usurpa-
 tum fuit, Num 34, 11. et dicitur
 3, 17. ubi simpliciter Ca-
 nereth nuncupatum. Ma-
 ris Conereth hanc memo-
 rit Is. 13, 27. 276.

nominis nuncupata fuerit*, idque inde eruitur, quod
 Christus et discipuli eius mare istud transibant, in terra
 Gensarum seu Gensareth, quae eadem est de Conereth ve-
 nerunt. Matth 14, 24. Marc 6, 53.

10mo Abel seu Abela urbs illustris et mater in fra-
 nuncupata 2 reg 20, 19. In parte Septentrionali terra
 Syriae hanc fuisse colligimus, et 2 reg 20, 19. ubi
 cum ad eam obsidendam pararetur, a Ierobolyma ad Apollonia
 trionem per omnes tribus Syriae progressus fuisse scribitur
 profusa fuisse videtur ad occidentem vel austrum Canaan
 seu Dan, quod innuitur 3 reg 15, 20. ubi Basan rex
 Syriae, qui regiam habebat in Tamath et misit Principes
et exercitus sui in civitates Syriae, et percusserunt terram
et Dan, et Abel domum Maacha, et universam Canaan
et omnem partem terram Neptali.

Duplici nomine vocatur 2 reg 14, 15. recepit Abela et
Beth-Maacha et 3 reg 5, 20. his primum regibus
Abel domus Maacha i. domus habraie Beth dicitur
 forsua ut ab alijs urbibus Abela nomine dictis distingua-
 retur, a loco vicino Beth-Maacha cognomen accepit.

In hanc se recuperat Seba, qui rebellionem adversus
David suscitavit, 2 reg 20, 1. quo veniens Joab urbem vivam
 suscipere iam moriens, aggressionem parabat, cum
 mulier quaedam peruentia Sanna insignis ex alto ma-
 nium Joab allata quaerit, an ad urbem occidentem
 venisset, neganti illi, sequo arma in manum Saba mu-
 leri profertur, semina Saba eius caput ad ipsum mi-
 suram Sanna dicitur, quo quaedam conulatio per Sanna h
 populo peracto, Joab offidione Saba recessit. David post
Asa Rex Juda cum Basae Rege Hebel Simulthab
trans Jordanis in se Behada Rege Syriae, hinc in
Jordanis urbem hanc et totam Neptali occupavit. 2 reg
15, 18.

CAPUT IV.

De Trachonitide.

277

De Trachonitide seu Manasse trans Jordanem.

Trachonitidis nomen Sacer Erige meminit nisi S. Luca
 qui Evangelij sui C. 3, v. 1. memorat anno decimo quinto T.
herij Phelipum Herodis magni filium Tetrarcham fuisse
Phuraa et Trachonitidis, ubi Phuraa nomine ambas tribus
Ruber et Gad, et per Trachonitidem dimidiam tribum Ma-
nasse trans Jordanem intelligit, hoc enim nomine hinc
denotat terra ita trans Jordanem regio, quam Salatis fluvius
Jordanis Moyses et Joab hinc dimidia tribum tradiderunt.

Num 21, 35 32, 35. Deut 1, 4. 3, 1, 2, 3, 11, 13. Is. 12, 46. et 13, 23.

igitur fluvius hic fuerunt termini, ad orientalem montem
 Arabiae Deserta seu Galaad, ad meridiam tribus Gad seu
 Phuraa, ad occidentem Jordanes, et ad Septentrionem mon-
 tes Libani. Extremum in varias provincias distributa
quarum praecipua, et quibus alia magis copiosae
hic vocate fuerunt, namque Trachonitis, Basan, et
Gaulonitis. Trachonitis a Trachonibus binis et
tribus, quos Arabo h. d. p. 195. in vicina Tamathi colunt
hic dicta, plagam tribus Manasse Septentrionalem, occupa-
bat, eam tamen omnes tribus Syriae terrae Syriae, quae
Moyses et Joab duodecim tribus assignarunt, cor Joab
noti autem Salandus C. p. 2, p. 104. ad meridiam Basan
contermina erat, videtur in se confinisse regionem Ge-
ssari et Machati, de qua fit montis Deo 3, 14. ubi dicitur
Jair filius Manasse possidisse omnem regionem Ar-
gorum ad terminos Gefferi et Machati ita in par 2, 43.

legimus enim Geffer et Aram et in est Geffer Syriae et
Arabe. unde colligi potest, regionem hanc vel ad Syriam
haerere, vel Salam et vicinam fuisse. hinc regi-
nis incolas ab Syriae non delectos fuisse, sed in medio

* Aram regio, quam pro-
 prios Arabi Arabi vo-
 caere et alii populos
Syriae, qui pro Arabi
Arabi.

eorum habitaverat Jos 13, 13. memoratur. Gogath filius Saul
Rex constituitur super Gassur p 2 reg 2, 31.
Gassur regnum fuit, cuius Regis filia Davidi nupta Absalon
fuit 2 reg 3, 13. qui post eadem fratris ad eum transfugit
Jos 13, 13. Videtur tamen regnum hoc aliud fuisse à re-
gione Gassur transjordanica, ex ip, quae primùm de Gair,
et Gogath annotavimus; quae in Trachonide fuisse quo-
que videmus, quo nomine tota Tribus Manasse potmodum
nuncupata fuit; sunt tamen, qui velint illud ab ea maxime
distinctum fuisse.

Quando autem Trachonidis nomine universa dimidia tri-
bus Manasse trans Jordanem nuncupari coepit, ignoramus
est, postquam à Phil et Haglath, Isalasar, Assiria
Regibus occupata ejusque populi in Assyriam deducti fuere,
Jos 8, 26. Tunc enim istam regionem illius nomen anti-
quatum fuit. certe jam Christi aetate ha nomina totam istam
regionem, quam Moyses et Josue Num 32, 33. deut 3, 13 Jos
12, 4. et 13, 29 p dimidia hinc Tribu tradiderunt, vestigia
testis locuples est S. Lucas 3, 1.

Basanae nomen quocumque in sacris litteris occurrit,
sed ejus loco Basan praesepenter ponitur, atque etiam quum
Gogatha lapis illius sub hoc nomine meminimus, ut
Jos 6, 23. 134, 11. 135, 20. Isa 2, 13. 33, 9. Jerem 22, 20. 50, 19
Ezech 27, 6. Mich 7, 14. Nahum 1, 4. Zach 11, 2. Basan
autem regnum fuit Assyriorum, cuius ultimus Rex
Og prodigiosa magnitudinis gigas à Moysè devictus fuit,
cuiusque dimidia Tribu Manasse tradita Num 21, 33. et 32, 33.
deut 1, 4. et 3, 12, 2, 11, 13. Jos 12, 40. et 13, 29 p Basan etiam
regionem Argob in la complectebatur. deut 3, 4, 14. et
3 reg 4, 13.

Basanae seu Basan Trachonidis meridionalis fuit,
atque usque orientem montes Arabia seu Galaad usque
perlongebatur, et ad meridiem usque ad fluvium Jaboc,
quo ab Huraa seu Tribu Gad separabatur. Denique ad
occidentem habebat Goulonidem, quae à Mari Tiberiadis
usque ad Jordanis fontes extendebatur, proinde perperam
ab aliquibus prope montes Galaad collocari et à mari
Tiberiadis longius removeri videtur. Goulonida autem
olim partem fuisse regni Basan habemus ex Jos 20, 8. et
1. par 6, 11. Ceterum Basanae seu Basan Graec habebat
fuit, quaeque pro caeteris passua, quaribus, et armenta
scriptura commendat, deut 32, 14. haec de Trachonide
seu dimidia Tribu Manasse ejusque provinciae genera-
tim, modo praecipua illius loca et urbes exponimus.

278 276

imo Gaba Galaad urbs sita ad radices montis Galaad
in plaga meridionali Trachonidis seu dimidia Tribu Ma-
nasse Gerasam versus. Haec urbem diripiunt Israëlitae, quod
eius arma in Benjaminis unacum ipis injuriam injuria
terita alicujus vadri in Gabaon istam urbem capere re-
amiserunt, Jud 21, 4. Eandem postea oppidit Sbas Rex Am-
monitarum, qui à civibus exortatus, ut eo datis conditionibus
reciperet, respondit, se non alia conditione eo reciperetur, quia
ut urbs dedita dedita dedito oculo orbati paterentur. Ipsi
eandem vicem inducunt petierunt, neca quos, nisi supplicia
ferentur, illius arboris commissuros se responderunt. In-
terea Rex Saul hujus urbis radicebus angustis, cum exer-
citu super veniens, hostibus casu effidionem solvit 1 reg 11, 10
Beneficium ha pulchra faber etiam responderunt, cum
illius cadaver membris Basan à Philistinis appensum cla-
stulerunt, et in remore ubi prociis leguntur manda-
runt 1 reg 31, 12

279

2do Gerasa urbs ad orientalem oram maris Tiberiadis
posita in plaga meridionali dimidia Tribu Manasse seu
Trachonidis, capus regionis, quae ex istius nominis Gera-
sonorum dicitur. In eam cum venisset PESUS bino ho-
mines à demonibus obsessi, obviati habuit à quibus asia
maligae hos spiritus cepit, qui accepit ab ipsis spiritibus
in porcos, qui tunc ibidem stabantur, intrantes

gij deputata Jos 21, 27. ea hac urbe ortum dicitur
quidam Judas qui in actis Apost 5, 37. Judas Galileus
nuncupatur. de quo egimus supra C 3, n in not.
certus quis situs ignoratur.

11mo Maspha urbs in montibus Galaea posita. huius
factus inter Laban et Jacob videtur est Gen 31, 44. Item
alii inter Joseph & eundem urbs in colan et fraclitas
transjordanicos, qui ab Ammonitis acriter premebantur, a
quibus in suum ducem electus est. Igitur Joseph coactis
copijs in Ammonitas montes, ibique prole fugit, cum
Joseph voto se Domino offerret, post salutem de hosti-
bus victoriam se in holocaustum oblaturum eam, qui
a domo sua agrarius primus sibi occurrit, tum victori
domum revertenti prima ipsi occurrit unica filia sua,
cui postquam ipsa duorum mensuram spatio in montibus
virginitatem suam planavit, sicut sicut fuerat Jos 11, 10
Circa hoc Joseph verum non convenimus. I. Scriptura in
locis: Ab Abies et docesseni quinque Commentariorum
scriptores agnoverunt Joseph re ipsa filiam suam doming
in holocaustum obtulisse, idque aperte videtur videtur
lex per verba: nihilominus ea aliter, et contra mentem
veterum sibi ex potentia suscipiunt recentiores quidam
inter preces, atque conantur vincere, a Joseph filiam
hanc minime fuisse immolatum. verum haec de re videtur
Joseph Commentarius nosse in 2, 31 et Jos. de Joseph
nihil ultra meminit Scriptura, nisi postquam decennio
Rom publicam administrasset, mortuus fuerit, ac in Maspha
civitate sua sepultus Jos 12, 17. ubi vulgata nostra omis-
so vocabulo Maspha, eam Simpliciter civitatem Galaea
nuncupat, et C 11, 17, ait eum in Maspha in ducem
populi fraclitum electum fuisse in via. habetur, urbem
hanc ipsius patriam fuisse. Apostolus etiam Joseph
inter viros veteris testamenti fidei merito in Ephe
recenset Gal 3, 32. Jos 11, 31. Hebraeorum incolentium
regionem Maspha ad radices montis Hermon sita non
est, sed Livan arbitrantur, hic intelligi regionem urbem
Maspha, de qua proximum egimus.

288

12mo Maspha seu Maspha vel Maspha urbs prodecim mil-
liaribus a Gazara seu Gadara versus orientem Jos 11, 23
legitur Joseph Ammonitas ab Aioer urbe usque Monnith,
et usque ad Abel parcentu fuisse. Monnith et Aioer urbe
fuerunt in Libe Gad, quae Joseph etale Ammonitis parcentu.

289

13mo Carnion, seu Carnion-Carnaim vel Carnaim Car-
naim, seu Carnion. urbs Liba ad meridiem Abila, et Draa
seu Draai ad occidentem. Duo erant ejusdem nominis loca
in Batanea inter Abilam et Draam Liba rotem circiter
miliaribus inter se distita, quod prout Eusebius in Notaroth.
In hac urbe Og rex Basan regiam habuit Jos 11, 4. Jos 11, 10
12, 17. Jos 12, 12. Firmidia habuit Manasse tribum Jos 11, 17. et apud
refugij confugerunt, atque levit de familia Gerson afferunt
Jos 11, 17. Jos 11, 20. Carnionis mactabatur. Hostes
Judaeorum ducis Jua Machabaeo ab ipso contribi projectis ar-
mis figerunt ad fanum, quod erat in Carnaim, quam Ju-
das occupavit, fanumque in aciem ipsi omnibus, qui in illud
se recuperari, confugerunt. Jos 11, 20. Jos 12, 21. Jos 12, 21. Jos 12, 21. Jos 12, 21.
haec Carnion vocatur, in quam Semothens cognito Jua ad-
ventu mulieres, filios, et reliquum a paratam praemisit,
quod in ea pugnabile videretur et accipere discessit propter
locorum quosdam Jos. nihilominus sicut Jua occupavit
interfectis hostium viginti quinque milibus Jos.

290

Nomen Carnion Carnaim ex cultu Astarthes Deae lor-
nigerae derivatum creditur, siquidem Carnaim, additur Cor-
nica. procul dubio hujus Deae fanum fuit, quod Jua
Machabaeus in Carnaim flammis addidisse dicitur. In ali-
sunt autem Astarthes Dea Sumerorum, Alina, Regina caeli,
Dea caelestis, Venus caelestis, Dea Syriae, vel Venus Syriae,
Adonis sponsa, Juno, Ipe, cuius simulacro vel caput bo-
vis, vel coloma imponebantur Jos in carne in Jos. Astarthes.
13mo Draai urbs duabus leucis seu sex miliaribus
ab Astarthes ad orientem. in hac urbe Og rex Basan

Joseph patrem habuit no mine
ad et matrem unam ex
concupis: a patribus ex
ultimo conjugio natis velut
Dilatis hatarea pullos in
ionya Tob de recepit, ubi col-
patria ac pcedonum manu co-
plurimum invaluit, unde
carus a Galaeis principis
um confidit et Jos 11, 10
unde fuit regio in ora
aene lapentronali, Jos 11
Draia tribus manasse transf-
Jordanica. hujus regionis no-
men i mach 5, 13. Dulia, atque
ola 2 mach 12-17. Tubia-
in Jos appellatur.

aque ac in Ascharoth regionem habuit Jud 1, 4. Jos 12, 4.
Prope hanc urbem ex ipsa cum Israhelitis impelleret pugnam
quam una cum omni populo suo ad videraciorum persequi
seruat. Nim 21, 38. Jud 8, 10. ubi haec dimidia Tribus
Manasse viris adhibetur. Jos 18, 21. Jos 19, 27. alia quoque
nomini regis memoratur Israhel Tribus Abrahali aserunt
diversa usque ab illa, quam hic expendimus.

(A P U T V.
De
I t u r a e
Seu

291

De Tribubus Gad et Ruben.

Lucas Evangelij hui c 3, 11. ambas Tribus Gad et
Ruben sub Ituræa nomine comprehendisse videtur, pro
alibi iam advertimus. Ha Tribus Ituræa nomen ac
capite videntur ab Ituræis sicut Israhelitis filij Gen 25, 18.
1, par 131. posteris, qui à sua regione ad orientem Paranae
et ad meridiem Trachonitidis provincie posita profecti, in
his Tribubus, post Ituræarum devastationem, reliqua
populi Israhelitis restaverunt. 1, par 5, 19, 20. Manasse, Gad
Rubi et Rubenitis contra Agareos ab Ugar Abelhami in
villa sic dicta populos, qui ad orientem Galaaditidis Ituræ
habebant, dimicantibus auxilium præstasse dicitur, et
nonnulli hinc scriptura locum sic intelligunt, ut Ituræ
Agareis duxerat contra harum Tribuum viros auxilium
debuisse viderentur.

Ituræa etiam alio nomine à propriis Ituræis Ceraea
dicitur à voce Græca Κερα, quæ trans significat, quia
trans Jordanem posita est. item Ituræis cuius sub
Ituræa nomine meminit Esaias 47, 10. Nonnulli
Ituræam à Ceraea distinguunt, juxta binas Tribus Gad et
Ruben: prioram Ituræam impendunt, posteriorem vero le
team, quos hic legi placet. Igitur hujus capitis dux
erunt § 1, in quorum primo de Ituræa propria seu Tribu
Gad, in secundo autem de Ceraea seu Tribu Ruben
disseremus. § I

De Ituræa propria
Seu

292

Tribu Gad

Ituræa propria seu Tribus Gad huiusmodi limites ad orientem
montes Galaad, ad meridiem Ceraea seu Tribus Ruben, ad
occidentem Jordanes, et ad septentrionem dimidia Tribus Ma
nasse.

Post devictos Amorrhæorum Reges Og et Behon Tribus
Gad et Ruben eam sibi regionem concedi popularunt per
cuius civitatem, qualem hæ Tribus precibus abundantibus
optabant. Nim 32, 10. acquirit Moyse eam tamen legi, ut
trajecto amne fratres suos in obtinenda Chanaanitica
adjuvarent. Nim 32, 28. Tribus igitur Gad et Ru
ben, quibus dimidiam Tribus Manasse adjunctam, regna Behon
regis Amorrhæorum et Og Regis Paan tradidit, et
quod Josue capite 13, 4, ubi singulis conficitur Ituræ
sues hæ Tribus Gad ea pars obtinet, cujus limites præter
expressimus, in ea potari videntur.

293

Imo Græci ubi linguam Arminum utriusque Tribus
designant, Tribus Gad ad meridiem et Tribus Ruben ad
septentrionem, in confinis Ammonitis, Moabiticis et
Amorrhæorum sita ad ripam Arnon fluvij pene ad
quodam fontem, Deut 2, 26. et 3, 12. Jam 4, 48. Jos 12, 2
13, 9, 10, 20. Nim 32, 34. Gad ita dicitur eam ex
traisse, id est Ituræam, nam prius iam oppidum seu
urbem erat. Deut 2, 26. Rephaim videtur prope hanc urbem
cum Ammonitis dimicasse, quos inde persecutus est Moyses
et Bethur, quos vixit confinis est, utque Ituræ
videtur ac Rabba seu Rabbath Ammon de qua erat
plura, Jos 11, 33. Jos et Principes ex exercitu David

ab eo missi ad numerandum populum israel; transiisse Jordanem in Aröer ad dexteram urbis custodiam in vallis Gad posita legitur, venisse 2 reg 24. Habaäl Rex Syria pervenisse dicitur in universis finibus israel à Jordane & contra orientem plagam eandem urbem (Gad, Gad, et Ruben et Manasse ab Aröer, quae est supra torrentem Arnon

Relandus lib 3 p 582. V. Aröer contendit binas hujus nominis trans Jordanem fuisse urbes, unam, quae habitaret in termino australi transjordanica regionis; alteram vera contra seu in conspectu Rabba urbis Ammonitarum collocat; illamque Josue 13. 24. et 10. ex profum esse ait; haec vero ibid 4. 25. utramque tamen quatuordecim longae à se invicem distans ad tribum Gad pertinuisse. Verum tunc ne-cessa videtur hinc duas ejusdem nominis urbes confirmere tanta inter vallorum impidine à se invicem distans, quarum una tribus seu regionis Gad, altera vero tribus Ruben sit terminus australis, et tamen amba ad tribum Gad pertineant, quod casu paradoxum videtur: Nec ex eo, quod Josue 13. 24. Aröer ad ripam Arnon fluminis est ibid 4. 25. contra Rabba urbem Ammonitiam posita dicitur, sequitur duas fuisse hujus nominis urbes, nam scriptura plerumque eadem urbi varia hinc nomina adijcere; unde quia Aröer ad ripam Arnon fluminis et Siml e regione Rabba sita fuit, ita etiam modo ad ripam Arnon, modo contra Rabba sita dicitur à Josue. Denique quavis Num 21. 24. dicuntur israelitae cepisse terram Ruben & Regis Amorrhæorum ab Arnon usque ad Jeboc fluvium, et usque ad filios Ammon, id est, usque ad terram Ammonitarum, non sequitur, Ammonitas nullas ad austrum Jeboc habuisse possessiones; Rabba enim, quae iterum erat, et contra quam Aröer erat, in Jeboc sita in ejus plaga usque ad ripam fuisse constat.

2 reg 30. 16. 28. David dona missa dicitur ad proximos suos in Aröer; inde colligi potest, hujus nominis urbem in Tribu Juda etiam fuisse. ab ista hinc ista commode etiam intelligi potest de urbe Aröer transjordanica: David enim dicitur in regione Moabitarum demoratus fuisse in urbe hac aliquot ex suis cognatis reliquisse potuit.

Ergo Aröer Tamariscum significat planta genus frequentissimum; quare fluvium hunc nomen ex ea facile derivari potuit.

294

200 Rabba, Rabbat Ammon, Rabbat Ammana, sive tantum Ammana, vel Rabbat filiorum Ammon, idem est Thal viarum, de qua Josue 11. 32. postmodum Philadelphiam urbs metropolis Ammonitarum, ad radices montis Hebraad non praevalt à fontibus Arnon fluminis sita, sed septentrionem Aröer urbis Tribus Gad in ripa septentrionali torrentis Arnon sita, contra quam loci in conspectu cuius eam ponit Josue 13. 25. Jam Moysis castris celebris habebatur, itaque perreus lectus in Regis Sasan extolere traditur, Deut 34. David suscepto in Ammonitis bello, ad hanc urbem Joab cum exercitu misit, in cuius obsidione Uräs occulto Regis hujus insidiis in-veniens hostibus devictus interijt 2 reg 19. 37. i par 22. ad ultimas seductam angustias David expugnaturus ad exercitum veniens obtinuit 2 reg 22. 26. 27. caetera de qua supra imperium passim est.

Sibi filius Naas de Rabbat filiorum Ammon miser ille, qui Davidi filium suum ablatum fueranti occurrerunt, etique frumenta, rapina, vasa fictilia, Prumonum, hordarum, farinam, potentem, fabam, Lentem et fixum circei in urbe Manajm, quam vulgata nostra casta nuncupat, obtulerunt, numeratus 2 reg 19. 27. 28.

In Roboam Salomonis filio urbs haec eadem ac caetera Tribus Transjordanicae Jabo Regi israel cessit: habentia tunc regno israelitis cum Teglatphalasar abductis in captivitatem pluribus quoque regionis incolis praesens illam nudasset, Ammonite in reliquis debachab sunt: hinc Propheta

Jeremias et Ezechiel futuram in Babel metropolim
monitarum ultionem minitabi sunt per 49, 212 Ezech 21, 20
et 25, 5.

* hac de re in Tom. i. Theod.
nost. Tract. 1, part. 1, c. 7, pag
50, n. 99.

295

Ptolemaeus Philadelphus rex Aegypti ille ipse, qui gra-
cam LXXVI. inter presum L. scripturae hierosolym. cu-
rasse dicitur & nomen hanc de hoc nomine Philadelphum
appellari voluit. apocal. 1, 11 inter septem Ecclesias, ad quos
scribere iussur Johannes apostolus Philadelphiam recitat.
Iuxta 2, 17. ad eam etiam directa creditur. Ignatius
Iuxta parte ante obitum suum data epistola. Annotat
que eadem esse ac Abel urbis confusa, de qua Jer. 11, 33.
Iuxta Jazer urbs sita ad radices montis Galaad, 8. vel
10. miliaribus a Babelia versus occidentem iuxta eundem
locum nominis torrentem, quam tradaxer h. dicit. fuit
a non haerum. Num. 21, 32. milit. Moyses viros ad eam
expellendam, qui ibidem et vicales eius occupant, ad eam
terramque ipsius sibi dari populus Rubenita et Gadita
Gaditis traditur, hinc eam restaurat. Num. 32, 1, 3, 35.
Ios. 13, 25. Levitis de familia Merari traditur, nec
non urbs refugij constituitur, Ios. 21, 34, 37.

Jozab et principes exercitus Davidis missi ab ipso ad nu-
merandum populum israeliticum per Jazer transferunt
in Galaad 2 reg. 24, 16. Jives habuit fortissimos ierosolym.
circa eam urbs fuerunt, quarum excisionem per meta-
phoram praedicit propheta Hajar 10, 119. et Jeremia.
48, 32. Ex eo, quod apud Jeremiam haec est haec loquens
de plautu Jazer plautu hinc urbs Jabama: propagines
sue transferunt mare, usque ad mare tunc perueniunt
volunt colligunt, prope hanc urbem lacum fuisse, qui
mare Jazer dicitur. at hoc non adeo certum esse
ait Delandus l. 3. p. 825. Jazer. nam, inquit, in he-
braeo vox sum, quae latine mare significat, ad arcedon-
da urbs Jazer per legem ad Jazer perueniunt, prout
habet Hajar 10, 119. ubi sic legitur: « vineam Jaba-
ma Dominum gentium exciderunt: flagella J. ad est pro-
pagines: / eius usque ad Jazer perueniunt, et haurerunt
in deserto, propagines eius salicis sunt, et transfugerunt
in mare. nulla hic de mari Jazer mentio, sicut
per metaphoram locuti sunt hic propheta, ac per
gella seu propagines intelligunt Jabama et Jazer, pro-
pales, quos in captivitatem abducentes praedicit: Ad
hunc horum prophetarum textus sic exponi posse ar-
bitramur, scilicet Hajar dicere voluisse, populum et
q. d. Jozab usque ad Jazer peruenisse, atque post
quam in deserto ab omnibus derelicti, aliquam diem
traierunt, tandem capti trans mare in captivitatem ab-
ductos fuisse. Jeremiam vero: faculus Jabama vel
intra mare abductos fuisse, civis vero Jazer usque ad ma-
re duntaxat, ubi post haec verba: usque ad mare J. in
testiganda videtur vox propagines, quae si diceret pro-
pales usque ad mare propagines J. perueniunt, vel
quoniam hic vox mare redundans sit, atque ad antecedentem
referri debeat iuxta Delandum; et sic textus hic per-
tinet cum ipso, quae Hajar loquitur, ordinis conueniens.
et sane mirum videri potest, quod, cum scriptura ubi
frequenter urbis Jazer meminerit, nunquam tamen de
mari aliquo, quod prope eam sit, loquatur, ex unico
Jeremia textu, qui Jozab ex liberatij aliquo munitio
quod hanc vocem mare mendosus est, hincque velut
mare aliqua prope Jazer edidit.

Horum praeterit prophetarum praedictio in Malibus
repta sunt, qui post destructam Babel et deinde a Teglat-
phalasar in captivitatem tribus Gad et Ruben p. 1. par. 22
earum urbes occupaverant.

Ios. 21, 30. sit metropolis urbis Jazer contra, hinc regione
pertho in Tribu Ruben. Ita tanquam civitas refugij et
levitis ex familia Merari castra; unde colligitur J. ad est
trans Jordanem huius nominis urbes: vel forte

eadem est, quae quibus erepta Ribonitis transitur
3to Ramoth Galaad urbs celebris non procul a
Iaboc seu Iaboc fluvio in montibus Galaad ad orientem
Beth-san 10to 15 miliaribus a Ratha versus orientem sita di-
tribus Tribus Gad, et urbs refugij nec non civitatum praeter
Deut 4, 43. Jos 13, 26. et 20, 8. Num 21, 37. i. par 6, 20.

Salomon in ea habuit pyrum ex dignitate praefectis su-
per omnes Israel constitutis, qui ei et domui suae annonam
parabant 3 reg 4, 13. postmodum sub Regibus Israel flo-
ruit; deinde regum Damasci seu Syriae facta est: quae
inter eos et reges Israel bella interceserunt, consensu offi-
cialis eius in Syria ab hostibus, qui eam vexabant, in-
dicare; Achab igitur Rex Israelis ante eam inchoavit cum
Syriae praefectis decus ab 3 reg 22, 20. 2 par 18, 13. et 20, 34.
Ioram eius filius insurrexerat adversus Syriae bello urbem
hanc, anno obsidet, ubi accepto vulnere in se irratel de-
cessit 4 reg 8, 28, 29. 2 par 22, 5. 6. millium Ierem
filius Namsi. supremus Ioram bellum a Syriae plebe
quodam, quem Elzeus ad id miserat, in castris apud
Ramoth Galaad in regem Israelis ungitur in 2 par 22, 17.

296° 4to Danuel urbs iuxta torrentem Iaboc et infra
vallis duo trachia, 3 miliaribus a Maxim ad orientem
distans, et in a Beth-san. Cum Iacob a Mesopotamia
rediret ad torrentem Iaboc subit, sed ante auroram
alterius diei, universa eius familia torrentem transgre-
ssa, ipse solus in adversa ripa manens Angelum obviatum
habuit, quocum ad auroram naque lucis ab, nunquam
tenens dimittere noluit, usque ab ipso rogatus, ut accepta
pernis benedictione; ex hoc locum hunc Danuel, quod
faciem Dei significat, nominavit dicens: vidi Deum
in facie ad faciem, et salva facta est anima mea, gen 32, 20.
Incessu temporis urbs ibi sub eodem nomine condita
fuit, quae Tribus Gad castra.

Gedon e cado Madianitarum redire urbem hanc ever-
sit, aquae in cives ultimo exserpente servit, quod antea
ibi huiusque capis insulsa facta, et comestum dehaerent
4 reg 4, 17. Iam postea Ieroboam filius Nabath re-
fuit 3 reg 12, 18.

297° 5to Beoth, Beoth et Beoth, urbs non procul a Iuda-
ne ad Iaboc fluvij meridiem sita. Iacob a Mesopotamia
veniens hanc misse fornicale in Beoth venit, ubi edificavit
domo fixisque pastorij locum hunc Beoth, id est taberna-
cula appellavit Gen 28, 17.

Urbs haec Tribus Gad obtinuit Jos 13, 27. Huius urbis opti-
males Gedon, quod paxoram pro exercitu suo ipsi dant
gastent, spiritus ac tribulis coloravit ac comminavit quod 8, 20.
Iam postea Ieroboam filius Nabath Rex Israel respicit
3 reg 12, 25. Inter hanc urbem et Bethsan seu Sa-
regatham in campo Area templi vase ingentis operis
sub Salomone conflata fuisse 3 reg 7, 46. et 2 par 4, 17.

Non confundenda est cum iuxtaque nominis loco illo,
ad quae spaciis Aegyptum deferentes e Damasco venerunt,
Ecc 12, 38. et Num 33, 3, 5. Urbs Beoth Tribus Iuda
assignatur Jos 15, 28. forte eadem ac locus ille.

298° 6to Manaim, Mahanaim urbs ad Septentrionalem ta-
boe fluminis ripam non procul a Danuel versus occiden-
tem posita. Tribus Gad assignatur, usque urbs Levitarum
de familia Merari Jos 13, 26, 27. et 15, 27. i. par 6, 20. Nomen
Manaim, quod castra significat loco videtur est a Iacob
a Mesopotamia revertente, cum Angeli ibidem apparuerunt,
gen 31, 2. Vulgari postea urbem hanc interdum Manaim
et Mahanaim, interdum vero castra nuncupat. Iphos h
Ios 17, 26. Iacob hui obitum Tobam regni sui in hac urbe
constituit 2 reg 2, 10, 12. David ab Achis filium suum fugiens
in eam se recepit, 2 reg 17, 24, 27. et non procul a ea, quem
in Bethu Ephraim, ipse Achisum victus et interfectus est
a Iosab 18, 16, 17. Iam David hac urbe relicta transmissaque
Iordanem reversus est in Ierusalem Jos 18, 25.

299° 7mo Dan urbs Mahanaim inter et Ierusalem collocata.
Israelitis ducis Josue vada Josue benedixit, aquae illius

307

§ II.

De Peraa seu Tribu Ruben.

Peraa seu Tribus Ruben limites habet ad orientem ter-
ram Moabitaram, ad quos ipsa haec regio pertinet antiqua
ab Israelitis occupata, ad meridiem torrentem Arnon,
qui illam a Madianitida Sargat, ad occidentem Jordanem et
partem exiguam maris mortui, et ad occidentem tribu
Gad, a qua torrente Jazer separatur. In ea notatur

308

uno Dofra urbs valde et ampla quatuor diebus itinere
a Dapafco versus meridiem, in campis solitudinis infra
montes Galadi, feriebant ad orientem. Tribus Ruben
adhibetur, si qua urbs confugit denig 9, 43. 40/20, 8. 1. 21, 29
4 par 6, 17. Machabeorum caele a Syrii seu Moabitum
incolebantur in eaque multi Israeliti castri derivabantur,
at mox Judas Machabeus eas a Syrii capis et succedit
caele in ea omnibus maribus in mach 9, 28, 30.

Sub nomine Dofra memoratur Gen 30, 3. et 1. par 1, 49
ubi Jobab filius Dofra de Dofra in Edom, id est Dumaca
retraxit dicitur. Perique auctoritas hunc esse Job, quem
vultis patristica speculum sacra Biblia specialiter libro no-
bis exhibent. Hic 34, 15, 16, 17. Dumaca ac nomenclaturam
urbi Dofra videtur eandem. C. 63. 11. in omni virum de
Dofra tinctis sanguine vestitus venientem. per hunc
virum moica se videtur propheta Judam Machabeum qui
Dofra seu Dofram occupavit, ac ipse fenoga dicitur
4 mach 9, 28. prout primum dicitur. Sic etiam inter
paries nomen Christum servatorem intelligunt. Jeremias
48, 24. Siam Dofra, quam Moabitaram urbem nun-
cupat, eandem dicitur, ut et 49, 13 et 14. ubi vulgata
Dofra etiam Dofram nuncupat. Dem preterea hinc i. 12.
videtur aliquid, num haec Dofra eadem ubi quae Dofra
Dofra, quae Moabitaram fuit, quod alibi in Geogr. Lib.
est ut apud Syriam in urbe Edom seu Dumaca dicitur
verum, si i. Syriam, qui in ea regione, quae postmodum Mo-
abitaram facta est, Dumaca pariter, quae Dumaca
notus, in qua San habitavit, ab ipsis vocatur, collocant,
haud difficile est intelligere, utroque haec nomina eandem
urbem designari; quod si vero Dumaca magis ad austrum
removeret dicitur, prout a peris quoque sit, eas distincta
urbes dici oportet.

309

200 Sabana urbs septem civitatibus ab Heseben ver-
sus septentrionem diffusa, tribus Ruben ad huc. Num
32, 38. et 49, 12. Vinea Sabanae ab hostibus Moabi-
tarum vastata significat Jeremias 48, 34. Hinc urbem
Sabanae, cataractae Rubeniticae Moabica post abductas
in captivitatem in Teqlathpharsan decem Tribus, 1 par 5, 26.
occupaverant per 48, 32. Eadem videtur esse ac Saban
Num 32, 3.

310.

310 Dibon urbs regni Lebon Regis Amorrhoeorum
cujus denique regionem Israelita occupaverunt. Num
42, 27, 28. Tribus Gad a Moysse assignatus Num 32, 30
propea Rubenitis eam tradit Josaphat 15, 9, 11. Ita quippe
videtur in utroque tribus confinijs ad austrum torren-
tis Jazer et non procul a torrente Arnon, forta illi
ad orientem, videtur etiam eadem esse ac Dibon. Quae
urbs Israelita ex Aegypto profecta castra metati sunt
Num 30, 45. ubi haec dicit Propheta Jeremias 48, 34 et
Jeremias Moabitaram erat, cujus exivit peradit
Hic 15, 29. per 4, 18, 22. 2 Es 11, 15. memoratur
urbs Dibon Tribus Juda, at haec videtur eadem esse
ac Dabir seu Carith-lepher in eadem tribu. Hic
Carith-lepher.

311.

311 Bethania urbs ad Jordanem et ad occidentem
Heseben, ubi Joannes baptizabat per 1, 28. Origenes
in Jo 1, 8. S. Joannes Chrysostomus hom 10 in c. 1. Jo 1
et Eripharum Cradver hanc loco Bethania legit,
Bethabara, quae vox domus transitus interpretatur.

notantque oram fuisse, quas fraeilica duce ipse Jordanem
trajecere, et hanc communem hujus fluminis vadum esse
serunt.

312 ~~309~~

5to Medaba et Magaba urbs in ora meridionali non
procul ab Hesabon sita, Tribui Ruben tradita Jos 13, 10,
de ea etiam fit mentio ~~21, 20~~. Num 21, 20. Ammon
ita contra Davidem, cuius legatos Hanon eorum de
contumelia affecerat, pugnatum ex mesopotamia, Syria
copias conduxerat, quae uenientes e regione hujus urbis
castra metati sunt i par 19, 517. Haja etale a Moabitibus
occupata fuit, cuius exitum praedicit ~~15, 2~~. ~~15, 2~~
1, 35, p. narratur quod cum eius ciues filij Jambri uiri
tris hujus potentis Joanni fratri Juda Machabaei ad
Bethleem proficiscenti occurrissent, illum inuenerunt, quae
eodem postea Simon et Jonathan Joannis fratres ultimum
etiam Jambri filios hujus uiri luce regionis clarissimi
filium in domum ~~15, 2~~ sponsi deducendo inuenerunt
adorti occiderunt.

313

6to Hesabon urbs celebri et antiquissima, et Lehon
Regis Amorrhaeorum, qui Moabitae ex ea populatam
Regia, et capta ab fraeilicis Num 21, 20, Deut 1, 4, et 2, 1,
flam 2, 2, 10, 4, 40. Jos 11, 12. 12, 5, 13, 21. Jos 11, 19
2, 2, 22. Jam uero alias urbes, sibi de populis Canaan
et Rubenita, hi eam obtinent atque restaurant, Num 3,
2, 23. Jos 13, 12, 21. atamen ad Tribum Gad transisse
videtur Jos 21, 37. et i par 6, 41. ubi uideri urbes ex ea
dem tribu Lewis concessas recensentur.

Septimae Iudae et Dux fraeilicorum Regi Ammonitico
Hesabon velut suam repulenti preceatorum anno
rum possessionem ostendit, Jos 11, 20. Achior dux Ammon
nitico sub Holoferne Nabuchodonosoris hysperno Beth
duce, eadem Bethuliam obsidere uolenti uideri egrae
hebraeorum facinora omnes potentes in Hesabon eos
prostrata narrat Jos 11, 5, 5, 20.

8to transactis trans Jordanem decem Tribus ciuitas
haec rursum in Moabitatum ueterum illius incolatum
quos hic supra dictam, Lehon capulerat, posthabeat
transit, cuius uiderum praedictum Hajas C 15, 4, 10, 4, 19
et Peramias 48, 2, 34, 45. et 49, 3.

9to Jos 11, 4. Sponsus cuius Sulamitis sponsa sua con
parat pferunt ad portam ~~15, 2~~ Hesabon urbis popu
liffimae sibi, 2 Mach 12, p. sub nomine Cassian
eius fit mentio, quam Judas Machabeus cepit, in
eaque innumerabiles fecit cades, adeo, ut in hujus
sagnum fadorum duorum seu 300 passum latum
dixis sanguine interfectorum fluere uideretur.

314

7mo Cademoth urbs ad orientem Jordanis Arnon
e Regione Hesabon sita, una e stationibus Hebraeorum
ex Aegypto uenientium in deserto, unde Moyses nuptias
ad Lehon regem Hesabon misit, qui ab eo postulauit, ut
populum fraeilicum pacifice per ipsam terram transire
permitteret Deut 2, 10, 16. Rubenitis assignatur Jos 13, 15,
ubi Cademoth nuncupatur; postea Lehon Merati filij
eam obtinent i par 6, 17.

315

8mo Haja et Haja urbs ad meridiem non procul
ab occidentali Lehon torrentis ripa. hic Lehon rex
Amorrhaeorum a Moysse hujus fugatusque fuit Num 21, 23
Deut 2, 32, 33. Jos 11, 14, 15. Tribui Ruben cessit
Jos 13, 18. ac dauidae Lewis i par 6, 17. ubi Haja nunc
upatur. etale Haja et Peramie a Moabitibus lamabatur
cui ipsi mala imminantur ~~15, 2~~. Jos 48, 21, 34.

316

9mo Naba et Nebe urbs ad occidentem Haja posita
et non procul ab eisdem nominis monte, in qua
ascendere a Deo iussus est Moyses, ut ibi moreretur, Deut
32, 49, et 34. Tribui Ruben assignatur Jos 13, 38,
etale Haja et Peramie ea populi duntaxat Moabita, cui
etiam praenudantur ~~15, 2~~. et 48, 1. Jos 48, 1, 22.

317. 10mo Abel latim, idem Latim, et Latim urbs sita in
plante seu campis in Moab e regione Jericho Laaginta
padis seu Laalem miliaribus cum dimidia a Jordane ad pro-
cul a mont. Phogor. In Hebraei de montibus Phogor, profeti
capra metati ad morati cum filiabus Moab fornicati sunt
aque ab illis in idolatriam adusti: ob id illos Deus manu
Levitarum duxit multavit, Num 25, 1, 2, 3, 4, 5.
de Latim Josue misit duos exploratores, qui terram et urbem
Jericho considerarent, Jos 2, 1. Jos Josue capis, mari ad for-
danam, ubi cum exercitu per res dies subterit, Jos 3, 1.
Mikhaas 6, 5, populo Israelitico in memoriam celebrat bene-
ficia Jos a Deo collata a Latim usque Gulgala.

318. 11mo Ar Moabitum metropolis sita ad fluvium
arnon, qui mediam indaravit, et ea sita mentis, Num 21, 13, 14
Deut 2, 9. Israelita prohibentur aduersus Moabitas pugnare,
unde indaravit reliquerunt, Jos 4, 18, 19. Erostratum Josue
et Jeremia minas ex parte est. Jos 4, 15, 16. eam Ar Moab
ut, et II, ut et Jeremias 48, 31. Ar-harajet, live Kiriatha
res occupans, quod hebraicum nomen vulgata nostra
per muros seu Muram cacti lateris, idem Muram
fictilem vocat.

Cum Reges Israel, Juda, et Dom Josue dargbatam om-
nam regionem, eam obsiderent, atque ad ultimas angu-
stias hachach esset, Rex Moab incho confilio, primogeniti
suu sanguine duxit litare confilium, cuius rei indignitate
percussit aggressores, sicuti Bala obsidione recesserunt,
4 Reg 3, 25. ubi vulgata nostra illam muros fictiles vocat.

319. 12mo Beth-Phogor urbs Moabitum ad potentis
nam arnon, ubi mare nigro immersit, Jos 4, 15, 16.
in qua solus Phogor celebratur, tribus Ruben tradita
Deut 4, 46. et Jos 15, 20.

320. 13mo Beth-Phogor Tribus Ruben aperitur Jos 15, 20.
Beth-Phogor significat, unde urbs hac sig nomine
dicitur, quod in plantis est ad radices montis Balga
significat etiam loca fecunda et irrigua, sub qua signi-
ficacione dicitur Josue cis Jordanam perierit omnia
sinam montanum, et meridiam, atque campum,
et Beth-Phogor Jos 10, 40.

321. 14mo Beth-Phogor ad austrum, 10 circiter miliaribus
a Jordane posita. Rubenitis traditur Jos 15, 20. abale
Ezechielis a Moabitis occupatur, cuius ubi et aliarum ur-
bum Moab excidium praedicit. 25, 9.

322. 15mo Baalmeon et Baalmeon urbs Tribus Ruben,
Num 32, 38. et Jos 13, 17. Hanc rubenitis cepit Eze-
chielis abale possidebant Moabita, cuius excidium pra-
dicat 25, 9.

323. 16mo Mathana locus ubi Israelita in deserto castra
habuerunt, inde in Nahaliel tunc in Bamoth perre-
xerunt Num 21, 18, 19. Eufabius locus Arnon Nahaliel,
et Mathana ultra Arnon ad orientem locat se milia-
ribus ab urbe Medaba.

324. 17mo Bamoth, Bamoth-Baal. Hebraei ex Ba-
moth profecti sunt ad valem, qua est in regione
Moab, Num 21, 20. Jos 15, 17. Bamoth-Baal vocatur,
atque Rubenitarum sit possessio. In agro Ita, quem in-
terluit arnon.

325. 18mo Adama una ex quatuor urpibus civitatibus igne
caelesti consumtis Gen 19, 14. et Deut 29, 23. reliquis trien-
talior ad meridiam Arnon ac forte ubi torrens ille Mari
mortuo immergitur, sita. coniectura est eam non om-
nino perisset, aut regionis illius accolas novam civitatem
nomini urbem in orientali Maris mortui littore
et pene ad offic Arnonis edificasse, quod juxta septua-
ginta Sacrorum Bibliorum interpretes Jos 4, 15 vult.
praedicta destructurum Moabitas, urbem Ar, et re-
liquas adama. vid sup hic c. i. 81, n. 14, 16, 17.

326. 19mo Nemra et Nemrim urbs locus mare mor-
tuum est ad ejus orientem posita. hanc Libi dari pos-
sulans Gadita et Rubenita Num 32, 13, eoque traditur
4 v 36. ubi Beth-nemra dicitur, ut et Jos 13, 27.

Harias seu Ozias ejus filius Pumeas ex urbe Alath seu
 Alath seu Elat expulsi 4 reg 14, 22 2 par 26, 2. Sub
 Achaz Haria nazala et Jonathan filio Rapa Rex Syria eam
 occupavit, atque ejusdem judaeis illam Pumeas dante restituit,
 4 reg 15, 6. Illos Holofernes in Babiloniam reduxit 3, 14.
 Nabuchodonosor Jerosolymam obsidit, Pumeas de ea conjun-
 xerunt, rogantque ad eam funditus everendam instigant,
 1, 13, 7. Jerlm in 10 et 52, 7. Thren 4, 21, 22. Ezech 5, 12
 1, 17. at mali consilij auctores debita poena subsecuta
 est i signum Nabuchodonosor post quingent annos ab urbe
 Jerosolymae direptione foris, fudo nationes per circuitum
 Judae, ac Pumeas excessibus subegit. pe 19, 10. Ezech 25, 13.
 1, 17. Judas Machabeus pluribus victorijs illos
 fugit i mach 5, 3, 4 et 2 mach 10, 10. Joannes Hircanus
 Simonis Machabei sacerdotis summi filius i Mach 10 et
 2 mach 11. ubi Tobias filius dicitur, quoy Tobias ejus avus
 fuerit, celebratur tandem eos edomuit, ac lege victoris
 circumcisorum, ac caeterorum legalium offerentia subdidit
 1, 17. dat lib 13, 17. Jnda usque ad excidium Jerosolymae
 per Romanos Judaeis paruerunt; quibus in quodam ur-
 bis obsidione, certum illius non expectantibus, in Pumea
 praedea onusti regressi sunt 1, 17. De bell 1, 17, 18.

Pumeorum vetus religio ignoratur. olim et ab exa-
 dio in obsequio veri Dei fuerant, fradente Ejan, quam in
 doma patris sui Isaac abierat, Religionem. Job quoque
 Pumeas ejusque amici, quorum scriptura in libro
 Job meminit, Dominus quoque adhaerant. Pumei cir-
 cumcisionem abiecerant, cum a Joanne Hircano sub jugum
 missi eo se iterum mysterio initiare, moreque omnia a
 religione Judaica abstrata coacti sunt.

Modus Pumea terra deserta est et inculta, ac nemis.
 quidam hinc inde dispersi pagi in ea occurrunt, adeo
 ut omnino implationem videatur perennia a saeculo.
 " Et erit Pumea deserta: omnis qui transibit per eam
 " superbit, et sibilabit super omnes plagas ejus. Jer 49, 11.
 Videtur ea esse regio, quam Turci Beldumi vocant;
 haec enim collectata est inter terram sanctam ad Ephen-
 sionem, Aegyptum ad occidentem, Arabiam ad meridiam
 et orientem. Notatur hic

328

imo Bosra, urbs totius regionis caput of Deas Regu-
 lus. qui linguas Pumeas orientalem sicut et meri-
 dionalem fecerunt, urbem hanc in orientali collocant
 velut illius metropolim, nec non cum civitate Bosra, de
 qua praecedenti cap 52, 11. egimus, confundunt. Relan-
 dus tamen 1, 3. p 615, 2 notat plures hujus nominis urbes
 fuisse, ut in Thachontida seu dimidia Tribu Manassa 1, 21, 27.
 ubi Bosram vocatur; in Magbitide, in Pumea, de qua
 simul confundenda haud his, adhibere, quod cum nomen
 Hebraicum Bosra seu, ut ipse legitur, Bosra locum mu-
 nium significat, nimen non est, illud pluribus urbibus
 commune fuisse.

No de Bosra velut Pumea regio pro viribus naffis
 in 1, 5, 52, 11. sufficienter deservimus, ex quoque sum-
 juxta illorum opinionem, qui eandem esse ac Bosra
 volunt, assignavimus: videtur mox, qui hui opinionem ob-
 munitant, quo loco eam collocent.

329

2do Cebra seu fectehal urbs in finibus Pumea
 versus meridiem sita. Amasias Rex Juda adversus Pu-
 meas movens in valle Bliatium ad austrum maris
 mortui eos fudit, atque victoriap suam usque ad hanc
 urbem prosecutus est, quam et a fectehal coepit, nec non
 fectehal in est obediencia Deo appellavit, ut ostenderet
 merito obediencia sua erga Deum partem de Pumeis
 victoriam se accepto referre 4 Reg 14, 17.

Cebra vox graeca rugam significat, sic in Hebraeo La-
 nuanen vasus, quod nomen urbi hui forsate inditum est,
 quod edes quamplurimas in saxo ex cavatas haberas.
 De ea nullibi alias in scriptura, si pectio, nisi forse
 apud Isaiam 10, 11. et 40, 11. mentionem tamen est, an-
 tique Propheeta de hac, aut etiam alia ejusdem nominis

urbe, quas plures fuisse nonnulli Geographi avia
advertunt, de vero de hujus quaedam seu subseq sermo
est. Ino etiam incertum quatuordecim videtur eam
fuisse summa meridionalis metropolim, prout voluit, qui
regionem hanc byzariam dixerunt; potuit enim, ajunt,
Amasia superam quamdam, in quam summae fide la
re perant expugnare, quia inde argui debeat superam
illam urbem fuisse, sed forte ei casum quendam in
fide: nobis tamen verisimiliter videtur illam fuisse
urbem, quam Amasiae expugnavit, quamvis ignore
mus ad summa metropolim fuerit ne.

3230

310 Deaan urbs inter Etriam et mare nostrum
hinc ad meridiem et illi ad septentrionem posita. De ea
loquuntur, eique mala uteruntur Agostus Jeremias
35, 23. et 49, 18. et Ezechiel 25, 13 et 27, 20. Isaias
21, 13 etiam hujus urbis populorum meminit, quos
Deaanim vocat. Non confundenda est cum alia quorundam
nominis urbe, quam Geographi in Arabia felici in li
tore Sinu Persici collocant, et quam Ezechiel 27, 15. et
38, 13 memorat.

331 ~~324~~

410 Theman urbs inter ad Africum et Petra ad
Septentrionem posita. creditur fundata a Theman filio
Eliphaz et Son nepote, cuius fit mentio Gen 36, 11.
Joban v, 34. et 1 par 1, 38 memoratur Hufan de ur
be Themanorum in Summa regno successore Jobab,
Jeremias 49, 7. desecasse sapientiam in Theman, ait,
urbemque dissipandam praenuntiavit 2, 20. Isaias
et sapientiam ab ipsius habitatoribus recessisse ait
Baruch 3, 22 et 23. Ino delendam praedicit Amos
1, 12. Quidam volunt in hac urbe litterarum aca
demiam fuisse, quibus tamen alij obstant.

332 ~~325~~

510 Lutza urbs aequali ferme intervallo mare no
strum inter et Rubrum posita. Eam quidam civis ur
bis Bethel, quae prius Lutza vocabatur, condidit. Hic
Ephraim Bethel obsidentibus occultum in eam an
tum ostendit, per quem illi urbem ingressi, eade mox
potiti, civem hunc ipsaque cognatos omnes vita et
libertate donatos, dimiserunt; qui hinc profugus urbem
aedificavit, quam veteri civitatis luce nomine Luzan
nuncupavit. Jud 1, 24 Quidam volunt eandem
esse ac Lesam, quam velut terminum meridionalem
Chanad num designat Moyse Gen 10, 19, quod, si
verum sit, civis ille urbis Bethel eam restaurasse
dubitatur dicendus erit; porro Luzan Luzan Luzan
que restauratur, aedificari dicit. Alij etiam vide
tur eadem esse ac Albis, ad quam Israhelita, cum in de
serto sui morarentur, Daphnia regressi venerunt, Num 33, 15.

333 ~~326~~

610 Charan urbs Indi inter ab Ela Sen Alat,
orientem versus, ex qua nomen deserto Charan in
ditum. Cadorlahom, federatighe Reges, bello regi
bus Centapoleos elato, regionem usque ad urbe
Charan castarunt Gen 14, 16 Agar e Domo Abra
ham pulsa in deserto Charan uxacum filio huc Isra
el Idem fixit, Gen 21, 21. Israhelita a Israhel movet
les in eodem deserto castra metas. Num 10, 12 et 13.
Inde Moyse ex singulis tribubus principes viros ad
explorandam terram Chancaan misit Num 13, 3, 4.
De monte Charan dominum apparuisse ait Moyse
Deut 33, 2. Carra apud Habacuc 2, 3 leguntur
In Charan juxta Maon et Carneum David deulum
persequendum declinavit 1 Reg 25, 1, 2. Viri illi, qui
Adad filium Regis Summae, cum in ea sub obnox
mas ulos in lectu erect, subduerunt, illum per Charan
in Aegyptum detulerunt 3 Reg 11, 13.

324 ~~327~~

710 Ala, Alath, Elath, Alath, et Elan urbs
posita in finibus Summae ad Sinum maris rubri,
qui ab ipsa Sinus Elaniticus dicitur, decem passuum

millibus à betha secundum Eusebium in loc. Hebr. V. Elath
 et 1200 fadijs seu 180 milliarijs à Gaza per Habonem
 et Alinim, orientem versus. Israelitae per viam eam
 profugam de Elath et Asiongaber ad iter venerunt, quod
 dicitur in deserto Moab. Deut. 218. David victis Pumeis
 2 reg. 8, 14. Ailath quoque procul dubio subegit, quippe
 quod ex ea Salomon ejus filius naues miserit in Ophir,
 qua inde 450 talenta auri ad eum deferuntur. 2 par. 9, 17. p.
 Pumei sub regno foram filij Isaphat libertatem sua
 recuperarunt, nec non usque ad Oziam seu Ozariam,
 qui hanc urbem de novo obtinuit ac reparavit. 4 reg. 9,
 14. 22. et 2 par. 20, 2. Postmodum sub Rehabe regis Jude
 Rasin Rex Syriae illam occupavit atque Pumei eiecit,
 cum servum Pumeorum faceret. 4 reg. 16, 6. Urbis
 hac apud veteres profanos Scriptores plura alia no-
 mina sortitur, ut Elan, Elana, Elas, Aelan, sive Elon
 sive Asiongaber ubi etiam ad Sinum Elaniticum
 portus Ailath sita. Israelitae post longiorem moram
 in Habona tandem venerunt in Asiongaber, indeque
 moventes ad desertum Sin, in quo urbs Cades sita
 fuit, transierunt. Num. 20, 25. Deut. 218.
 In hujus etiam urbis portu Salomon classem in
 Pruxit in Ophir mittendam, ut inde aurum referret.
 3 reg. 9, 26. et 2 par. 8, 17, 18. Eadem intentione post-
 modum Isaphat Rex Jude classem instruxit, sed
 frustra, quae in hujus urbis portu constructa fue-
 rit. 3 reg. 22, 49. ad quod in curando hoc negotio
 societatem misisset cum Ochozia imperio Rege Israhel
 2 par. 20, 35. ubi Ophir Tharsis invenitur.

335. 228.

Index

Phafaf - V. 110.
 Phafaf - V. 93.
 Phafaf - X 251.
 Phafaf vid Der -
 Phafaf - X 175.
 Phafaf - X 209.
 Phafaf - X 2023.
 Phafaf - 5.
 Phafaf - 56.
 Phafaf - X 212.
 Phafaf - 46.
 Phafaf - 79.
 Phafaf - 108.
 Phafaf - 120.
 Phafaf - 121.
 Phafaf - 12.
 Phafaf - X vid Socho.
 Phafaf - X 298.
 Phafaf - X 142.
 Phafaf - X 2370.
 Phafaf - 117.
 Phafaf vid Semeon.
 Phafaf - V 94.
 Phafaf - I 38.
 Phafaf vid Stratonis Turris vid Caprea Palaestina.
 Phafaf - 240.
 Phafaf - 119.
 Phafaf - V. 79.
 Phafaf - I.
 Phafaf - 107.
 Phafaf - X 234.
 Phafaf - X 229.
 Phafaf - V 109.
 Phafaf - m. 73.
 Phafaf - X 151.
 Phafaf - X 185.
 Phafaf - X 219.
 Phafaf - X 220.
 Phafaf - X 222.
 Phafaf - X 145.
 Phafaf - 117.
 Phafaf - X 329.
 Phafaf vid Thamma.
 Phafaf vid Tanach - N. 90.
 Phafaf - 57.
 Phafaf vid Cenoreth.
 Phafaf - X 299.
 Phafaf V vid Raphaim.

Tob. regio 286. in rot
 Tophet V vid Ennon.
~~Tophet~~
 Tachonitis Regio 277.
 Tachonitis 206. in rot X 260.
 Tachonitis V X 180.
 Tachonitis 78. p.
 Tachonitis - V. 98.
 Tachonitis - V. 101.
 Tachonitis - 43.
 Tachonitis - Z.
 Tachonitis Tribus - 248.
 Tachonitis - X 256.
 Tachonitis - I 31.
 Tachonitis desertum 117.
 Tachonitis - X 155.
 Tachonitis 325.
 Tachonitis 324.
 Tachonitis in terra Santa
 58

43
 Turris Stratonis Vid.
 Caesarea Palaestina
 urbs Balmaram Vid.
 Jericho.

Terra Sancta vetus effigies

in
S. Scriptura libri adumbrata

Part II.

De singulis illius regionibus et provin-
ciis, earumque Urbibus, Oppidis et vicis, p.
Ubi Israëlitæ, partim pulsi partim subactis
veteribus Terra Sancta. sibi à Deo in parente suo
Abrahama promissa Gen. 12. 13. inchois, illius possessio-
nem adepti sunt, tum Moyses, et post ipsum
Ioseph eam in duodecim portiones totidem Tribubus
assignatas, iuxta numerum filiorum Jacob, qui duo-
decim erant, distribuere: à quibus tamen Tribus
Levi specialem regionem hanc obtinuit, nec Ioseph
ujus locum subiere Manasse et Ephraim filii filii,
sic, ut inter duodecim Tribus tota regio fuerit
distributa eâ ratione, ut cis Jordanem novem
Tribus et dimidia, trans Jordanem vero duo-
decim dimidia sedes suas auferunt.

Cis Jordanem ab austro ad aquilonem fuere
Tribus Juda, Tribus Simeon, Tribus Dan, Tribus
Benjamin, Tribus Ephraim, Dimidia Ma-
nasse, Tribus Issachar, Tribus Zabulon,
Tribus Aser, et Tribus Nephthali. Trans
Jordanem ab Aquilone ad Austrum fuere
Dimidia Tribus Manasse, Tribus Gad, et
Tribus Ruben.

Postmodum stante scilicet Templo Secundo in
quatuor distinctas principales regiones Terra
Sancta divisa fuit, nimirum cis Jordanem in
Judæam, qua Tribus Juda Benjamin, Simeon,
et Dan comprehendebantur: in Samariam
qua Tribus Ephraim et dimidiam Manasse
completabatur: et in Galilæam qua Tribus
Issachar, Zabulon, Aser, et Nephthali conti-
nebantur. Trans Jordanem vero in Beza-
ren seu Ituræam, qua in duas alias provincias
divisa erat, nempe in Trachonitidem, et Bathu-
neam, ~~quibus ad ipsos Idumæos adijunguntur, q~~

9 quibus altera dimidia Tribus Ma-
nasse, necnon Tribus Gad et Ruben
includebantur; aliqui Idumæam
adjungunt.

Tandem a tate Christi Servatoris nostri Terra
sancta universim in sex regiones seu provincias
distributa erat, quarum tres cis Jordanem ver-
sus mare mediterraneum colorate erant, scilicet
Galilæa, in qua Tribus Zabulon, Aser, et Neph-
thali continebantur: eam D. Calmet in Superi-
orem et Inferiorem dividit, atque Inferiorem
tres memoratas Tribus complecti ad Orientem
Maris Genesareth seu Tiberiadis; Superiorem vero
etiam ac potissimum ultra Jordanem porrigi Tra-
chonitidem, Libanum, et Bathaneam versus,
atque Galilæam Gentium appellatam fuisse,
sive quod Idumæos foret Ethnicos, sive quod Phœni-
ces, Syros, et Arabes quintimos habent. Samaria
qua proprie solum Tribus Ephraim et dimidiam
Manasse continebat. Et Judæa propria
qua Tribus Juda, Simeon, Dan, et Benjamin

comprehendebantur.

Dua vero trans Jordanem, nempe Traconitis, in qua Simonia Tribus Manasse, regiones Basan seu Galilaea et Galilee includuntur: et Itursa seu Peraea, quae ambas Tribus Gad et Ruben complectebatur.

Denique Idumaea, quam aliqui in Orientalem et Meridionalem dividunt; haec ad meridiem Terrae Sanctae collocatur, imò olim in plaga australi Judaea Hebronem usque porrigebatur; Orientalis vero ad orientem Maris mortui sita erat. Verum de Idumaea huius loco agemus.

Porro huius ultima Terrae Sanctae distributioni huius inhaerere animus est; proinde hanc partem nostri Partem II. in Sex Capita variis §§. distincte dividimus; in quorum I. de Judaea, in II. de Galilaea, in III. de Galilaea, in IV. de Traconitis, in V. de Itursa, et in VI. denique de Idumaea differemus.

Caput I.

De Judaea.

Judaea, quod primum diximus, quatuor Tribus complectitur, scilicet Tribus Juda, Simeon, Dan, et Benjamin. Limites habet ad Orientem Mare mortuum et partem Jordanis fluvii; ad Septentrionem Tribum Ephraim; ad Occidentem Mare Mediterraneum, et ad Meridiem Idumaeam et Amaleitarum regionem. Eius longitudo ab Oriente in Occidentem est circiter 80. miliarium Romanorum seu Hebraeorum, Latitudo vero 70. Singulas, quas continet, Tribus singulis §§. exhibemus.

§. I.

De Tribu Juda.

In Tribu Juda ambitu clauduntur Tribus Simeon et Dan, unde eadem ac Judaea limites ei sunt, nisi quod versus Septentrionem Tribus Benjamin attingat. In ea occurrit

1.º Jerusalem Urbis antea Jabus Jos. 18. 18. quod multorum est opinio, Salem Gen. 14. 18. Hebr. 7. i. vocata. Latini Solyman et Jerusalem dicunt. Hebraei pronuntiant Jerusalaim sive Jeruschalem, quod reddi potest visio, possessio et hereditas pacis. Sita est 24. miliaribus Romanis à Joppe et Mari Mediterraneo ad Orientem, et 30. à Mari Mortuo ad Occidentem.

Metropolis seu Caput fuit non modo totius Judaeae sed et universae Terrae Sanctae, ex quo Deus illam in Sedem Templi sui elegit. Sed exacte lines Tribuum Juda et Benjamin occupabat, ut unius illarum esset haud satis dignoscere, unde modo illi modo huic attributa fuit. Filii Juda Jabuseos Urbis huius incolae delere non potuerunt, sed eum in habitare eos permittere dabuerunt; deinde

filiis Benjamin cepit, qui et Jebusaei cum in
illa manere siverunt, Jos. 18. 28. Mortuo
Jone filii Juda ad eam applicaverunt, expugna-
tamque incendio tradiderunt, Jud. 1. 8. quam
tamen vel sic devastatam reliquerunt, vel iterum
amiserunt, aut non nisi inferiorem urbem te-
nuerunt Jebusaeis Arcem Defendentibus, penes
quos et ea stetit usque ad Davidis aetatem, qui
statim regi sui initio expeditionem in eam
suscepit 2. Reg. 5. 6. p. captamque Tribui Juda
adjeit non modo sed et totius Regni Sedem pra-
cipuam constituit; unde Efl. 7. 67. ait: Domini-
num non Ephraim elegerit sed Tribum Juda
et Montem Sion, in quo ipse novam urbem ex-
trauit suoque nomine insignivit.

Igitur Jerusalem jure veteris divisionis ad Ben-
jamin spectabat, deinde jure acquisitionis
ad Judam, quod illam hostibus his eripuerit
nempe primum sub Judicibus, ac tandem sub
Davide.

Urbis haec duobus collibus insidebat, monti-
umque coronam ambiabatur, Efl. 124. 2. Solo
erat petroso et sterili 60. Stadium longitudi-
nis. Substantia illius fontibus Gihon et Siloe
irrigabantur, ac Torrens Cedron et aqua Ethan
moenia aduebant. Vetus Urbis, quam

David Jebusaeis eripuit, angustis pomeriis clau-
debatur, quippe quae montem ~~Sion~~ Moria, in
cujus vertice postea Salomon Templum aedifi-
cavit, tantum completabatur. In monte
Sion, priori è regione opposito et ad Aquilonem
Peto, David novam urbem extravit suo nomi-
ne appellatam, 2. Reg. 5. 7. 9. et 1. Par. 7. 8.
item 3. Reg. 6. 1. p. et 2. Par. 3. 1. p. Efl. 47. 3.

Inter binos montes istos vallis Medo jacebat,
qua Davide et Salomone ejus filio ac hinc inde
invariantibus aggesti humo completata basis Urbis
ambas conjunxit, 3. Reg. 9. 15. 24. et 11. 27.
Post Manasses Rex Juda è captivitate rediit
novam urbem extrauit ac moenibus cinxit, 2. Par.
33. 14. Deinde Machabaei quibusdam adjectis
à Septentrione illam produxerunt, adeo, ut ali-
um tertium colem completeretur, Joseph. de
Jud. lib. 5. c. 6. Quartum colem nomine
Bezetham ad Septentrionem Templi secundum
Torrentem Cedron Agrippam addidisse et
moenibus ambire coepisse ait idem Josephus.
Quare Urbis Jerusalem nunquam amplior
fuit, quam ubi à Romanis obrepta est, quip-
pe cujus tunc temporis ambitus 33. Stadio-
rum seu 4125. passuum erat, qui leuam
galliam et fere dimidiam aquant.

Jerusalem magnificè exornatam et
auctam à Davide Salomon ejus filius,
praecularis aedificiis ita ampliavit, ut Urbium
orientalium magnificentissima haberetur.
Postmodum variis calamitatibus prope

fuit, multotiesque offensa et capta. Regna
ta Roboamo Salomonis filio et Successore à
Sesai Rege Aegypti occupata est, Saurone et
Regius thesaurus asportatus, 3. Reg. 14. 15. p.
Hazael Rex Syria motu ad illam exercitum ibidem
parabat expugnationem, id Joas Rex Juda, missis
ad Iffum Templi et Regii arari thesauris, impedi-
vit, 4. Reg. 12. 17. 18. et 2. Par. 24. 25. Illi
quanto post Amasias eius filius bello contra Joas
Regem Israël temere initis virtus in hostis venit
potestatem, qui ea occasione Ierosolymam in-
gressus thesauros Templi et Domus ^{Regis} Capita-
vit, ubisque muros à porta Ephraim usque
ad portam Anguli spatii 400. cubitorum de-
jicit, ac dein Samariam reversus est, 4. Reg.
14. 11. p. et 2. Par. 29. 23. 24. Sub Ezechia
Rege Juda Sennacherib Rex Assiriorum
munit validum exercitum, qui Ierosolymam
obsideret, at Ezechia et Isaia Deum depre-
cantibus Angelus Domini 185.000. Assiriorum
interfecit, 4. Reg. 18. 17. p. et 19. 1. p. Re-
gnante Joachin filio Joachin Nabuchodonosor
Rex Babylonis demum Urbem hanc obsedit et
obtinit, ablatisque Domus Domini et Domus
Regis thesauris, Regem Iffum unicum tota
sua familia, Principes omnes, universumque
populum, solis relictis pauperibus, cum Ba-
bylonem duxit captivos, pro Joachin Mattha-
nia ipsius patris in Regem constituto, cui Se-
decia nomen imposuit, 4. Reg. 24. 10. p. Cum
que hic adversus Iffum rebellasset, coacto
iterum valido exercitu movit in Jerusalem,
captamque penitus evertit nec Templo nec
ceteris aedificiis parens. Populos vero et Re-
gem Sedeciam in fugam apprehensum, post oc-
culos coram eo filios suos, ac oculos effodi iussit
siquae orbatum oculis in captivitatem abdu-
xit, 4. Reg. 25. 1. p. Hic initium Summi
70. anni captivitatis Judaeorum à Jeremia
26. 11. et 29. 10. predicti. Quibus ex-
tis Cyrus anno primo, quo Babylone regna-
vit, relaxata captivitate Judaeis facultatem
ad propria remeandi dedit: tum ipsi Tem-
plum ac urbem restituerunt, prout fuisse
narratur in binis Edra libris, Stetitque us-
que ad tempora Vespasiani Romanorum Im-
peratoris, cujus Imperii anno secundo Christo
70. Titus eius filius post gravem quatuor me-
sium obsidionem à mense Aprili scilicet
usque in Augustum eam obte asultu
obtinit ac penitus evertit. Haec omni-
um, quas Urbs haec ista sustinuit, memo-
rabilissima fuit, quippe in qua usque
1100000 Judaeorum perierunt. Sane
quidquid arte excogitari poterat formam

416
dis obidionibus validius, quidquid admirabilis, ni-
hil tunc à Romanis omnifurum est; nec aggresso-
rum peritia seu peritia militari, seu virtuti,
seu constantia quidquam cepit obessorum ardor
resistendi: mala vero omnia, quae diuturnam
obidionum sunt appendices, misera haec urbs caper-
ta fuit, iuxta id, quod de illa jam diu antea vati-
cinatus fuerat Jeremias c. 7. 32. et c. 9. 11. ac vo-
cissime Christus ipse Matth. 24. 2. et Luc. 23. 29.
enimvero peste, fame, seditione, mutuisque
caedibus non minus in ipsa urbe levitum est, quam
hostium furore. Hoc tandem supremum fuit
divina iudicis justitia de sorte et exitis superba
hujus metropolis in perfidia ac ingratisimi co-
gra cum animi ultionem latum iudicium.

2° Eleutheropolis. De hac urbe S. Scriptura
haud meminit; eam tamen hic statim anno-
tare placuit, quod Eusebius et S. Hieronymus,
quorum aetate celeberrima erat, ab illa omnia
urbium meridionalium Judaeae metiantur inter-
valla. Sita erat ad occidentem Jerusalem
medio ferme itinere ab hac urbe ad mediterra-
neum. 20. miliaribus ab ea abfuisse tradit Jo-
sephus, et 24. ab Ascalone, nempe 18. à Lydda
in Itinerario Antonini perhibetur. Eusebius
illam 5. miliaribus à Geth, 6. à Lachis, 25.
à Gerava, 20. à Jether, et octo à Gila
removet.

3° Maecada Urbs 8. miliaribus ab Eleutheropo-
li Orientem versus et Jerusalem juxta Euse-
bium. Jome è Maecada Lebnaam processit,
Jos. 10. 29. et 15. 41. Maecada Tribui Juda affi-
gnatur.

4° Lebna seu Lobna ~~Urbs~~ Jos. 15. 42. ubi
Labana nuncupatur. Urbs Sacerdotalis et
refugii ib. 21. 13. et 1. Bar. 6. 57. Cuius Idumaei
sub regno Joram jugum exuissent, Lobna
etiam se in libertatem aperuit, 4. Reg. 8. 22.
In parte meridionali Tribus Juda sita erat.
Eusebius et Hieronymus in Eleutheropolis re-
gione illam locant. Alia non est à Lebna
seu Lebna prope quam Israelitarum per
desertum itinerantium Statio fuit Num. 33. 20.
Attamen quidam volunt locum hunc in Arabia
fuisse. Sennacherib Rex Assyriorum hanc
urbem obidebat, cum Angelus Domini una
nocte 185000. de exercitu ipsius contidavit, sic-
que obidionem solvere. eum coegit. 4. Reg.
19. 8. 35. et Isa. 37. 8. 36. 37.

5° Cariathiarim, Cariath-Baalath, Baal,
Urbs in Confiniis Benjamin, Dan, et Juda
12. miliaribus Romanis ciriter à Jerusalem
versus Occidentem. Primum Gabaoni-
tarum fuisse dicitur Jos. 9. 17. Tribui Juda
attribuitur, ib. 15. 9. Hic Ara Do-

mini in Domo Domus Aminadab tandem Servatae
donec à Davide Jerusalem defertur, 2. Reg. 6.2.
et 1. Bar. 13.5. p.

6° Bethlam, Orulam, et Adulam Urbs sita
12. miliaribus ab Eleutheropoli ad Austum versus
Mare mortuum. Josue hujus Urbs Regem
terfecit Jos. 12. 15. Tribui Juda illam adscripsit ib.
16. 36. David à Saule profugus in spelunca Oru-
lam delituit 1. Reg. 22. 1. Idem fuit in provi-
dio, dum Philistini in valla gigantum castra
haberent, 2. Reg. 23. 13.

7° Marva seu Morasthi Urbs 2. miliaribus
Romanis ab Eleutheropoli ad orientem posita.
Patris Michae Propheta, Mich. 1. 1. Justa
illam in valla Sephata initum est proelium
inter Aza Regem Juda, et Geram Regem Athi-
pum, quam 1000000. militum exercitu Regum
Aza fecit fugavitque, neon Geram in pro-
persecutus est, 2. Bar. 14. 8. p. His Marva
1. Machab. 5. 66. legitur Samarita, quod mendacium
est librari.

8° Bethsur, Besur, seu Beth-Zura Urbs vel
Arx validissima à Roboam Rege Juda mun-
itionibus instruita, 2. Bar. 11. 7. Sita 20. milia-
ribus à Jerusalem Hebronem versus. Tribui
Juda ascribita est Jos. 15. 58. De ea etiam fit men-
tio 1. Bar. 2. 45. et 2. End. 3. 16. Potissimum at-
te Machabaeorum celebrata fuit, ac de ea fit
mentio 1. Mach. 4. 61. et 6. 7. 26. 31. 49. 50. item
9. 52. et 10. 14. neon 11. 65. ac 14. 7. 33. 2. Ma-
chab. 11. 5. ubi dicitur quinque diutinat studij
à Jerusalem abesse, verum error est, qui in ta-
tum incepit.

9° Socho seu Soco Urbs 9. miliaribus ab Ele-
theropoli Jerusalem versus disita. Tribui
Juda attribuitur Jos. 15. 35. Philistaei adu-
sus Saulem proelium inituri inter Soco et Alpe-
urbem Eleutheropolim inter et Jerusalem posita
castra metati sunt, 1. Reg. 17. 1. Sahel per-
sequens Davidem ad istermam magnam, qua
est in Socho venit, 16. 19. 22. Socho ad Be-
hered nun ex divitiis Prasatis, qui Salo-
moni Regi et Domini ejus annonam praebeant
partimisse dicitur 3. Reg. 4. 10.

10° Jerimoth Urbs 4. miliaribus ab Eleuthe-
ropoli ad Septentrionem Jerusalem versus.
Idem Regem occidit Josue, Jos. 10. 26.

11° Maspha sive Mispha et Mazphat Urbs
ad meridiam Jerusalem posita, et 6. leuis ab
illa distans, ad Septentrionem Hebronis et Eleu-
theropolis. De ea fit mentio Jos. 15. 38. Cre-
datur esse Maspha Benjamin Jos. 10. 17. et 18.
26. item 21. 5. ac 1. Reg. 7. 16. quo Hebraei oran-
di gratia convenire solebant, ac catus indubitan-
tur 1. Reg. 7. 5. p. 10. 17. 3. Reg. 15. 22. 2. Bar.
16. 6. 2. End. 3. 7. et 1. Mach. 3. 46.

12° Thema seu Thema Urbs 12. miliaribus à
Jerusalem versus meridiam ab Eusebio et S. Hiero-

quodam modo inter
Jerusalem et Hebronem

* fenta
quing
mor
gor
igne
nut
Bala
Leth
So
rang
man

onymo coloratur; alibi tamen idem S. Hieronymus
6. miliaribus à Bethleem meridiam versus illam
amovet. ejus fit mentio 2. Bar. 11. 6. Desertum
Theue occurrit 2. Bar. 20. 20. quod non longè à
mari mortuo patebat, 1. Mach. 9. 4.

13° Bethleem, Bet-tehem, et Beth-lehem,
id est, Domus panis Jos. 17. 7. Urbs exigua in collis
divis posita duabus levis gallicis ad austrum à
Jerusalem. Vulgò dicitur Bethleem Juda, ut
ab alia ejusdem nominis Urbe in Tribu Zabulon
distingueretur ~~Beth-lehem~~ Ruth. 1. 1. Vocatur etiam Ephrata
Gen. 48. 7. Mich. 5. 2. et ejus Imola Ephrataei
numupantur 1. Reg. 17. 12. Nec magnitudine
nec opibus celebris ceteras tamen ob natum apud
ipsam mundi Servatorem nobilitate antecedit.
Autrum seu specus, in quo Christus natus est, non
intus sed extra urbem reperitur, atque prosta-
bulo adhibebatur.

14° Gomorra urbs regia et inter florentissi-
mas Pentapoles Gen. 10. 19. Etate Abra-
hami speciales suos habuit Reges, ac ob civium
suorum scelera una cum ipsis igne coelesti
consumpta est, ib. 19. 24. p. et Dent. 29. 23.

D. Calmet eam inter quinque Pentapoles Ur-
bes maxime Septentrionalem constituit, in-
jus iudera in Mari Mortuo non procul ab Engad-
di adhuc eam dicuntur.

15° Engaddi alio nomine Asaroththamar,
id est, Urbs palmarum 2. Bar. 20. 2. regioni
enim palnis consita adiacebat ad Mare Mor-
tuum 300. Stadiis ab Jerusalem. Vineis,
cypri et balsami arboribus abundabat; hinc
vineae Engaddi à Salomone celebrantur Cant.
1. 14. In spelunca deserti Engaddi Da-
vid latens Sauli se insequentem necem inferre
potuisset 1. Reg. 24. 1. p. Hujus Urbis
alias etiam fit mentio in Scriptura, ut Jos.
15. 62. ubi Tribui Juda adscribitur. Item
Ezech. 47. 10.

16° Seboim inter quatuor urbes Pentapoles
coelesti igne absumtas una, Gen. 19. 24. p. et
Dent. 29. 23. posita Sodomam inter et Engad-
di ad lacum Asphaltitem sive Mare Mortuum.
Hujus nominis Urbem ad ripam occidentalem
Maris mortui adhuc sua statata extitisse Euse-
bius et Hieronymus memorant. Forte post
Abrahami et Lothi tempora in eodem solo
altera ejusdem nominis Urbs edificata fuit.
Valis Seboim 1. Reg. 13. 18. et hujus nominis
Urbs in Tribu Benjamin 2. Par. 11. 34. occurrit.

17° Sodomia Metropolis Pentapoles propè
Mare mortuum in plaga Australi Judæa Tha-
mar inter et Seboim colorata. In ea Loth
Abrahami nepos aliquandiu versatus est, Gen.

* Pentapoles seu Pentapolis nomine
quinque simul Urbes Sodomia, Go-
morra, Adama, Seboim, et Se-
gor significantur. Illæ omnes,
igne coelesti delapso consumptæ fue-
runt, præter Segor, alio nomine
Bala Gen. 14. 2. 8. quæ ad præces
Loth servata est, Gen. 19. 24. p.
Segor verò urbs exigua ad alte-
ram partem anguli meridionalis
maris mortui sita erat.

13. 12. Hujus Urbis civium Sceleribus Divinam ultio-
nem provocantibus, ignis à coelo delapsus illos adeo
que consumpsit; una et deflagarunt Gomorra,
Sobrim, et Adama, qua ad orientalem Maris mor-
tui ripam sita perhibetur, criminum communi-
ne conjuncta civitates, Gen. 19. 24. p. Deut. 29. 23.
In amoenis et fertili agro Urbes istae sitae tunc
paradisi specimen exhibebant Gen. 2. 8. at
dein terra faecis versa est, nam fulmine caelesti
imensum latens in illa regione bitumen exarsit.
Igri aquae fluminis succedentes solum inunda-
runt, et iis subinde recedentibus Mare mor-
tuum protenso ambitu suo ibidem resedit, cui
etiam Lacus Asphaltidis ex bitumine seu
asphalto ex aquis ebulliente nomen inditum
est. Vid. quae de isto Lacu diximus Sup. parte I.
c. 5. n. 26.

Apud Prophetas minarum Sodoma et Go-
morra saepius fit mentio, ut Jer. 49. 18. et
50. 38. Amos 4. 11. et Sophon. 2. 9. Tra-
dit Josephus de Bello l. 5. c. 5. circumjacentem
illis Urbibus agrum incendiis etiam servare re-
liquias, et combustarum Urbium catere vestigia.

Sodomam postmodum restitutam fuisse sive in
eodem, quo prius erat loco, sive juxta illum caes
conjecti licet, quod in veteri Notitia Ecclesiastica
Sodoma Urbis Episcopalis recensatur, cujus Severus
Episcopus Concilio Nisano subscribit, necnon Tha-
mar inter et Engadi constituitur.

18. Thamar Urb. Eam veluti terminum meri-
dionalem Judaeae Ezechiel constituisse videtur Eze-
47. 19. et 48. 28. ad Angulum meridionalem Ma-
ris mortui; amissa videtur unius diei itinere Jeru-
salem versus à Maloda Urbe 20. circiter miliaribus
Romanis ab Hebrone ad austrum sita, Jos. 15. 26
et 19. 2. Videtur eadem esse ac Maseloth Num. 33.
25. 26. Tribui Simeon attributa Jos. 19. 2. 1. Bar.
4. 28.

19. Gerara Urb. 25. miliaribus ab Eleutheropoli
ultra Davomam* in plaga meridionali Tri-
bus Juda posita. Illam Moyses inter Cades, et
Sud Arabia Petraea Urbem colorat Gen. 20. 1.
et S. Hieronymus de Trad. Heb. in genes. ab ea the-
rosolymanum tridui iter metitur. Torrentis
seu Vallis Gerara fit mentio Gen. 26. 27. Rex
Juda Zaram Aethiopiae Regem proliofum Geraram usque persequi-
tur, 2. Bar. 14. 13. Praefecturam totius
ora à Ptolemaide usque Geraram seu Gene-
ros Antiochus Imperator Jude Machabaeo de-
fati, 2. Mach. 13. 24. Abrahami et

Isaacii aetate Reges Gerara communi nomine
lechi nomine appellabantur: cum ambo hi
Patriarchae pater et filius successivè ibidem ali-
quandiu versari cogerentur, uxores suas,
quas apud se habebant, sorores suas dixerunt
veriti, ne, quia formosae erant, raperentur

* Davoma Sive Davon vox Hebraea
meridiam significans, et plagam
australem Judaeae quod Eusebi-
um et Hieronymum. Propter hoc
nomine totus ille tractus appel-
labatur, qui ab Eleutheropoli
Arabiam Petraeam versus in sep-
tentrione ad meridiem spatii
20. miliarium, ab oriente ve-
rò in occidentem à mari mor-
tuo usque Geraram et Bersabae
protenditur.

ipsi vero neci darentur Gen. 21. et 26. 48

20° Cades seu Cades-Barne Urbs, alio nomine mons Misphat, id est, mons iudicii dicta, Gen. 14. 7. 24. circiter miliaribus ab Hebrone ad austrum dista. Celebram esse tum Maria Soror Moyse et Aaron in ea diem claudens, tum ipsi Moyse et Aaron, cum super ad aquas contradictionis perire iussi Dei omnipotentia diffidere aliquantulum nisi morte damnati fuerunt optata spe terra promissa potius praesens, Num. 27. 14. Huius Urbis Rex à Jone cuius est, Jos. 12. 22. Inter Urbes Tribus Juda recensetur Jos. 15. 23.

21° Hebron seu Chabron una ex vetustissimis mundi Urbibus, ut quae septem annis ante Tanin Inferioris Aegypti Metropolim condita fuerit Num. 13. 23. Cuius Aegyptii suarum Urbium iactant vetustatem, ac re vera illorum regio post Babelis dispersionem omnium prima incolas habuerit, omnium antiquissimam fuisse Hebronem fatendum videtur. In loco edito sita erat 22. miliaribus à Jerusalem versus Meridiem, et 20. à Berabea ad orientem.

Vetus ipsius nomen fuit Arbe seu Arbee Gen. 23. 2. et 35. 27. Dein Pariath-Abe id est, Civitas Arbe Jos. 14. 15. ab Arbe eius institutore, qui fuit Gigas Balestina vetustissimus ex patre Enac genitus, à quo Enacim Gigantes dicti sunt, ib. 15. 13. qui adhuc Hebronem incolebant, dum Jone Chanaanitem subegit, ib. 14.

Quando Urbs haec Hebron nomen accepit, ignotum est. Nonnulli autem aut Calab ea potitum Jos. 15. 13. illam Hebronis filii sui nomine vocasse: at nomen Hebron antiquius, ac potius Calab filium suum illius nomine Desasse videtur.

Abraham ex Aegypto movens in convalle Mambre prope Hebronem sedem fixit, Gen. 13. 18. Ibi sub quercu seu Terebintho tres Angelos cepit, Gen. 18. 1. Sara eius Uxor ibi etiam vitam ponit, ac in Hebronem sepelitur duplici 4. sepelitur, ib. 23. 2. 19. post ipsa Abraham, ibid. 25. 7. p. ac demum Isaac ipsorum filius ib. 35. 29.

Jacob à Mesopotamia rediens venit ad patrem suum Isaac, qui et ipse in valle Mambre prope Hebron, quae tunc adhuc Arbee vocata fuit, morabatur, Gen. 35. 27. Joseph à Jacob patre de valle Hebron mittitur ad fratres suos, qui in Sichimis greges pascebant, Gen. 37. 14.

Jone Hebron exiugnat, Jos. 10. 37. fit civitas refugii, et datur filius Aaron, Jos. 20. 7. et 21. 13.

David adhuc Saulem fugiens casis Amaleitis, de ipsorum spoliis dona mittit ad habitatores Hebron, 1. Reg. 30. 31. In hac Urbe, Rex Juda primum, deinde Rex Israël proclamatur et inauguratur, 2. Reg. 2. 4. et 9. 3. Regnat in

q ayri Ephronis

ca septem annis, ib. 5. et 3. Reg. 2. 11., item 1. Cor. 29
27. Hic etiam conjuratio Abrahon in David
patrem suum erumpit, ib. 15. 12. Janna
est in Hebron domiciliu habuisse Zachariam
et Elisabeth, ibique eorum filium Joannem bap-
tistam natum fuisse.

22° Diph Ubs Tribui Juda compta Jos. 15. 24. ^{15.}
populum millibus ab Hebrone ad orientem posita. In
ejus solitudine David aliquandiu Saulem fugiens
latuit, 1. Reg. 23. 14. 15.

23° Ceila Ubs. 8. miliaribus ab Eleutheropoli
versis austrum et Hebronem. In ea, ut refert Do-
domenus Hist. lib. 8. c. 19. est sepulchrum Haba-
cuc propheta. Philistaeos eam oppugnante
David a Saule profugus caecidit, ubique libe-
ravit, inde, quia Ceilite cum Sauli erant tra-
dituri, aufugit, atque in desertum Diph se re-
cepit, 1. Reg. 23. 1. p.

24° Lachis Ubs sub Chananaeis Regia, quatuor leuis
gabicis a Jerusalem ad austrum, Septem miliaribus
Romanis ab Eleutheropoli ad Euronotum. De ea
fit mentio Jos. 10. 26. et 15. 39. Sennacherib
Assyriorum frustra eam obsedit, ac inde Babylonia
Jerosolymam misit, ut Urbis hujus incolae ad sub-
torem imitaret, 4. Reg. 18. 17. p. et 19. 8.

25° Cariath-Sepher, item Cariath-Senna, et
Dabir Ubs non procul ab Hebrone ad occidentem
Sita. Jos. 15. 15. 16. 49. et Jud. 1. 11. 12. p. Tribui Juda
assignata Calebo cepit, Jos. 15. 15. cujus dominium
obtinuit ope Othonielis, qui eam expugna-
vit, atque in rei bene gesta praemium filiam
ibius uxorem accepit in uxorem. Jos. 15. 17. et
Jud. 1. 13. Data est filijs Aaron et Urbis refe-

26° Arad live Arada, Arath, Adraa, Adra. ^{11.}
Chanaanitidis ad meridiem Tribui Juda in Arabia
petrea, ~~Arad~~ in vicinia Cadis quatuor miliaribus
a Malathi, et viginti ab Hebron ad Aspinum
Sita. Hujus Urbis Rex iter Israelitarum, qui in
Chanaanitidem jam proceperant, Num. 21. 1. prohib-
iturus, palio cum illis certavit prospero primum
successu; at Hebraeis totam eam regionem in
anathema devotentibus, iterum commisso pro-
lio caesus est, tota ipsius regione igni etque
justa voti obligationem tradita, Num. 21. 2. 3.
Arad post eam cladem restituta fuit.

27° Gaza Ubs Sita ad Mare Mediterra-
neum ad ostium Torrentis Besor, quem qui
dam putant esse ~~procurator~~ ^{idum} ~~egypti~~, ^{egypti} ~~egypti~~
Torrentem Egypti, de quo Jos. 15. 4. 47. et Jud. 2.
12. Sita 22. miliaribus ab Jerusalem ad
Aspinum. De ea fit mentio Gen. 10. 19. et
Deut. 2. 23. Inter quinque Satrapias Phi-
listhinorum recensabatur, cuiusque loci op-
portunitate ea Ubs maximi esset momenti
varis idcirco fortuna casibus, aestata fuit.
Jona eam occupasse, ac nihilominus Philis-
taeos in ea reliquisse videtur, Jos. 10. 41. et 11. 2.
Sorte Tribui Juda tradita est ib. 15. 47. cui

7° Ubsque ejus interfectus,
9° à Josue captus et sustata fuit Jos. 10.
38. 39. Ibi Dabir et Cariath-Sepher
nuncupatur.

9° qui facta Jos. 21. 15. et 1. Cor. 6. 58.
ubi Dabir nuncupatur vocatur. 2. Eabr.
11. 25. fit mentio Urbis Dibon à filijs Juda
inhabitata, qua videtur eadem esse ac
Dabir seu Cariath-Sepher, ac ubi Jos. 12.
13. Vulgata nostra ex Hebraeo Dabir habet,
Septuaginta Dibon loquunt.

21. 3. p.
Dabir, nuncupatur
Dabir

49
cepit Jud. i. 18. tunc Jamis Philistaeorum facta
est, in qua Samson duo proclara miraculosa for-
titudinis sua specimen edidit: nempe urbes hujus in-
portas una cum portibus celsas humeris suis in-
ponens in montis verticem detulit, Jud. 16. 3.

Item Domum seu Templum Idoli Dagon con-
cussis, quibus innitebatur, columnis subvertit,
ubi tria milia utriusque sexus animarum
una cum ipso interierunt, H. 30. Eze-

chias Rex Juda eam subegisse legitur 4. Reg.
18. 8. Pulsis Syris Affamoni seu

Machabei non semel eam subegere, 1. Ma-
chab. 11. 61. et 13. 43. S. Lucae aetate Deser-
ta erat, Act. 8. 26.

29° Ascalon Urbs in regione Philistinorum
inter Gazam et Azotum ad mare medi-
terraneum posita quingentis Stadiis seu sexa-
ginta duobus miliaribus una dimidio à Jeru-
salem. Hanc urbem unam ex quinque Sa-
trapiis Philistaeorum viri Juda post obitum
Josue occuparunt, Jud. 1. 18. at postmodum
ad Philistaeos rediisse debuit; nam ibid. 14. 19.

Samson Ascalonem descendisse ibique trigin-
ta viros occidisse scribitur. Ceterum hujus
urbis frequens occurrit in S. Scriptura sermo,
ut 1. Reg. 6. 17. 2. Reg. 1. 20. Jer. 25. 20. et

47. 5. 7. Amos 1. 8. Sophon. 2. 4. 7. Zachar.

9. 5. ~~in Machab. 11. 61. et 13. 43.~~ Act. 8. 26. p.

30° Azotus, juxta lectionem hebraicam As-
dod Urbs ad mare mediterraneum Ascalonem
inter et Accaronem posita. Jos. 15. 47. Tribui
Juda adscribitur. Una à Philistaeis deten-

tata fuit atque illorum quinque Satrapiarum
potentissima habebatur. Fuit in ea Tem-
plum Dagon, in quod Philistaei Israelitis
sub Saule devictis, eoque interempto, Aram
Dei, quam Israelita cum ipso pugnaturi ad
castris adduxerant, captam intulerunt,

1. Reg. 5. 1. p. Judas Machabeus in mon-
te Azoti occisus est 1. Mach. 9. 15. 18. Jona-

thas ejus frater Azotum una cum Templo Dagon
ac omnibus, qui in illud fugerant, succendit.

16. 18. 84. Philippus baptizato Candaeus Regi-
na Eunuchs à Spiritu Domini raptus inven-

tus est Azoti Act. 8. 38. 39. 40. alias etiam
alibi in Scriptura Azoti memoria recurrit, ut

Jos. 11. 22. 1. Reg. 6. 17. 2. Reg. 26.
6. Isa. 20. 1. Jer. 25. 20. Amos 1. 8. et 3. 9.

Sophon. 2. 4. Zachar. 9. 6. 1. Mach. 4. 15. et
~~10. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.~~ 11. 4. item 14. 34. et 16. 10.

p. 31° Bethsames Urbs Sacerdotalis Tribus
Juda Jos. 21. 16. 1. Reg. 6. 12. 4. Reg. 14. 21.

1. Bar. 6. 59. qua tamen, saltem sub hoc
nomine in catalogo Urbium Juda, quas huic
Tribui assignavit Josue cap. 15. non legitur.

Decem miliaribus ab Eleutheropoli ad Septentrionem versus Nicopolim seu Zumanus sita erat. Ara Domini à Philistais dimissa peruenit. Bethsames, cumque quidam ex populo nimia ditiacitate eam respicere ausi fuissent, Dominus ea principibus 70. viros et ex plebe 50000. hominum interfecit 1. Reg. 6. Amariam Regem, Iudas Rex Israël prelio vincit ac in hac urbe capit. 4. Reg. 14. 13. et 2. Par. 29. 23. Urbs hæc à Philistais oppugnatur, ib. 28. 18. Alibi etiam hujus Urbis non raro meminit Scriptura.

q̄ habitabant,

39° Bethania urbs seu oppidum 15. Stadiis seu 2000. circiter passibus ab Jerusalem distans, Joan. 1. 18. ad radices Montis Oliveti, Mar. 11. 1. ad orientem Jerusalemæ seu viam Jerichentis ad Jerusalem. Hic Martha et Maria una cum fratre suo Lazaro, quem mortuum Iesus iam Christus ad vitam revocavit, q̄ Joan. 11. 1. 43. 44. Ibi etiam Maria unguento unxit pedes Iesu et capillis suis terxit, Joan. 12. 3. Huc etiam à Jerusalem Christus Discipulos suos eduxit, dum que illis benediceret sublatus est in coelum, Luc. 24. 50. 51. Hæc Bethania non confundenda est cum alia ejusdem nominis urbe trans Jordanem posita, ubi Joannes baptizabat, Joan. 1. 28.

37° Bethphage pagus ad radices montis Oliveti Bethaniam inter et Jerusalemam à qua 1819 passibus aberat positus. Cum Christus Bethaniam radens Jerusalemis appropinquaret, mandavit Discipulis, ut Bethphage se conferrent, ad querendam sibi asinam, cui triumphantis insidens Jerusalem ingrederetur, Matth. 21. 2. Marc. 11. 2. Joan. 12. 14. q̄

S. II.

De Tribu Simeon.

q̄ 33° Maon urbs in extremis finibus Juda ad meridiem posita. Tribui Juda offerretur Jos. 15. 55. Nomen deserto tribuit, in quo Nabal Carmelus longum regionis tractum possidebat, 1. Reg. 25. 2. et David dicitur solvit Saulis persecutionem fugiens, 1. Reg. 23. 24. 25.

34° Carmel latus procul ab Urbe Maon posita civitas, tribui Juda offerretur Jos. 15. 55. Eam Nabal Carmelus vir Abigail inolebat, 1. Reg. 25. 2. 3. De eo et uxore ejus plura scriptum est 1. Reg. 24. 3. et 30. 5. Item 2. Reg. 2. 2. et 3. 3. Hic Saul post victoriam de Amaleitis relatum trophæum sibi exivit. 1. Reg. 15. 12. Inter triginta fortes, hæc fuit assignata, Jos. 19. 1. p. quam hujusmodi viros exercitus Davidis recensetur hæc regi de Carmelo, 2. Reg. 23. 35.

Jacob Patriarcha morti proximus, in Simeon et Levi filios suos, ob crudelitatem in Hermor filiumque suum Sichem, necnon Urbis Sichem incolas exercitum Gen. 34. 25. commotior Divis eos insectatus est: Maledictus pinguit ibid. 49. 5. furor eorum, quia pertinax; et indignatio eorum, quia dura. Dividam eos in Jacob et dispergam eos in Israël. Et sanè amba hæc Tribus nisi in Israël dispersa substituerunt: nulla enim certa sedes et hereditas Levi constituta est; Tribui vero Simeonis pars quedam à Tribu Juda auxerunt, 1. Par. 4. 39. p.

igitur Tribus Simeon in medio Tribus Juda substitit ita, ut ad oceanum propior esset Ma-

diterrones, quam ad ortum Mari mortuo; ad Aquilonem vero Tribum Dan et Philistaeos respiciat, ad austrum vero Arabiam Petraeam. Illius longitudo ab oriente ad occidentem erat 45. circiter miliarium Romanorum seu Hebraeorum, latitudo autem à Septentrione ad meridiem 30. In ea praecipue numerabatur sequentes Urbes,

1° Bersabee seu Beersabee, Putens juramenti vel Putens septem, quod ibi Abraham foedere cum Abimelech Rege Gerara Gen. 21. 22. immo septem agnas in jurati foederis monumentum illi dono dederit, Ibid. 30. Bersabee primum Tribui Juda à Jone tradita fuit, Jos. 15. 28. Deinde Tribui Simeon cepit, Ibid. 19. 2. Sitae est ad austrum 20. miliaribus ab Hebron. Sapientia Scriptura Terra Sancta fines his verbis notat: à Dan usque Bersabee, 2. Reg. 17. 11. et alibi. ad Aquilonem enim terminum habet Dan, ad austrum Bersabee, prout jam alibi indicavimus.

2° Molada, Malatha, Malathim Urbs ad orientem posita. Primum Tribui Juda Jos. 15. 29. dein Tribui Simeon adscripta, Ibid. 19. 2. Eadem videtur esse ac Maceloth Num. 33. 25. Israelita in hoc itinere in Aegypto moventes à Sepher venerunt Avad, inde Maceloth, quae dicitur, creditur esse Malathim seu Malatha.

3° Haserhual, Jos. 15. 28. Tribui Juda attribuitur, dein c. 19. 3. Tribui Simeon.

4° Asem Jos. 19. 3. eadem forte ac Asemona seu Harmona, Num. 33. 29. ad meridiem Aegyptum versus Sita Jos. 15. 4. quae statio fuit Hebraeorum in deserto, Num. 34. 4. 9. videtur etiam q

5° Bethul seu Bethuel et Bathuel, prout duobis eadem ac Bethulia seu Bethulia Gazam versus Sita, quam Sodomemus Hist. Eul. lib. 5. c. 15. Suburbium Gaza dicit, Eam quinque brevium dierum itinere à Belusio Aegypti Urbe ad ostium Nili versus Palaestinam colorata distare ait S. Hieronymus in vita B. Hilariensis. Haec est ipsa Bethulia obidione Holofernis à Judith interfecti celebris, Judith 6. 1. p. et 13. 10.

6° Horma, Horma, Horma, et Arama Urbs in ultimis finibus Simeon ad meridiem vel innotuam posita. ab Hebraeis Horma, id est, Anathema, nomen accepit, cum prius Sephaat appellaretur, Jud. 1. 17. Cum Rex Urbis Avad meridiana Terra promissionis tenens Hebraeos proelio vicisset, illi, ut victoriam à Deo obtinerent, omnia, quae illius forent, anathemati devota se habituros Domino poponderunt. Hinc hoc nomen Horma inditum, Num. 21. 3. Hujus tamen voti religionem non antea solvisse videntur, quam post ingressum Jone in Terram promissionis. Inter devictos à Jone Reges Rex Horma seu Horma, et Rex Hared seu Avad vel Avad recensentur, Jos. 12. 14. Post Horma ut Tribum Juda primum Jos. 15. 30. Deinde ad Tribum Simeon pertinuit, Jos. 19. 4.

7 eadem esse ac Jesimon, de qua 1. Reg. 23.

24.

7° Siceleg Urbs sita in septentrionali regione
plaga ad orientem, Tribui Juda adscripta Jos. 15. 31.
Tribui Simeon ceditur, 18. 19. 5. nec tamen illius
possessionem adisse videtur, enim vero Saulis pri-
mi Hebraeorum Regis aetate adhuc Philistaeorum
erat, illam quippe Achis Rex Geth Davidi don-
avit eo tempore, quo Saulem fugiens in terram
Philistinorum seceperat, 1. Reg. 27. 5. Unde legi-
bus, Juda mansit. Absente Davide Amale-
itae urbem hanc occupaverunt ac diruperunt,
1. Reg. 30. 1. 2. quos persequens David caecidit, et
nuncque praedam retulit, ib. 31. 7. 18

8° Kemmon Jos. 19. 7. Urbem hanc confun-
dendam censet D. Calmet cum alia in parte
Juda Jos. 15. 3. 1. 2. 2. 29. quae interdum Kemm
appellatur. Sita est 16. miliaribus ab Eleu-
theropoli austrum versus, Eadem facile est
de qua Zacharias loquitur 14. 10.

9° Athar, Ether, seu Jether Urbs proxima
Tribui Juda, Jos. 15. 42. Dein Tribui Simeon
assignata, ib. 19. 7. octo miliaribus ad meridiem
ab Eleutheropoli iuxta Malatham. Cata-
rbae, et loca, quae in hac Tribu occurrunt, cum in
iis nihil, quod memoria dignum sit, inveniantur
hic annotare supervacuum videtur.

§. III.

De Tribu Dan.

Danitarum Regio seu Tribus Dan limites habe-
bat ad orientem Tribum Juda et Tribum Benja-
min, ad meridiem demum Tribum Juda et Tribum
Simeon, ad occidentem Philistaeorum regionem
qua postmodum Tribus Juda facta est; et ad
septentrionem Tribum Ephraim. Solus erat pro-
picius et fertilis, sed artis adeo finibus: ut pote quod
portus esset regionis, quae Juda obtigerat: ut coloni
in alienas regiones mittere Danitae coacti fuerint;
quare missi quinque selectissimi viri ad aptum lo-
cum explorandum, Jud. 18. 1. p. Hi veniunt ad
Lais urbem ad fontes Jordanis, civibus nullo periculo
timore incautis, facile occupari posse. Idem igitur
destinata est colonia constans 600. viris ad arma
idoneis cum suis familiis, qui in itinere juniores
quendam Levitam in domo Michae idoli ajuvantes
Mystam in monte Ephraim offendentes se cum
eo coegerunt. Urbem vero Lais improvisè adorti
facile obtinuerunt; cui deinde nomen Dan inde-
derunt, superstitioemque idoli Michae cultum
in eam invenerunt.

Jos. 19. 40. p. post assignatam Tribui Dan loca
enumeratisque urbes illius tum v. 47. haec adhu-
tur: Manderuntque filii Dan et pugnaverunt
contra Lesem, ceperuntque eam in ore gladii
et possederunt et habitaverunt in ea vocantes
nomen ejus Lesem-Dan ex nomine patris sui
Dan. Lesem vero eandem esse ac Lais pla-
rimumque asserunt; cumque 600. viri illi Tribus Dan
proximum post obitum Josue Lesem seu Lais
occupaverint, dicendum videtur, ea, quae Jos.
19. 47. leguntur, deinceps ab aliis, qui Josue

centior fuit, addita fuisse, necnon ex Jud. 18. huc
translata fuisse majoris claritatis gratia, et ut
omnes possessiones Tribus Dan legentium oculis li-
mul subicerentur. Praequae huius annotantur

1° Dan, Laïs, seu Lesem, alias etiam Baneas,
intra Caesarea Philippi, Jemum Neronias dicta:
Urbis in ultimis finibus Septentrionalibus Terra
Israëlitica ac Tribu Nephtali ad radices montis

Libani, ubi Jordanis è terra erumpit, collocata.
quare, ut jam alibi observavimus, apud Saeros Scrip-
tores in designandis ditioribus Israëlitica extremitati-
bus non raro haec phrasis occurrit: à Dan usque Ber-
sabee, ut 1. Reg. 30. 20. 2. Reg. 3. 10. et 17. 11. item 24.
2. atque passim. Dan nempe ad Septentrionem
Terram Israëliticam terminabat, et ad Meridiam
Bersabee.

In Urbe Dan Jeroboam filius Nabath post adp-
tum adversus Roboam filium Salomonis regnum
Israëliticum vitulum aureum consecravit, 3. Reg.
12. 29.

Dan dicta est à viris illis ejusdem nominis Tribus,
quorum supra meminimus; cum prius etiam
Baneas diceretur à monte Banio, ad cuius pe-
dem sita est, vel à Phoenicibus. Postmodum
in honorem Augusti Imperatoris, vel, ut alii
placet, Tiborii ejus successoris Philippus Magni
Herodis filius Caesarem Philippi appellari voluit.

Idem sub hoc nomine fit mentio Matth. 16. 13. et
Mar. 8. 27. Soemina illa, quae fimbria vestis
Christi contactu à fluxu sanguinis liberata est
Matth. 9. 20. et Luc. 8. 43. ex hac Urbe fuisse di-
citur.

Denique Caesarea nomen Junior
Agrippa in Neroniadi nomen ob Neronem Impe-
ratorem commutavit.

Nonnulli post Eusebium et S. Hieronymum
Baneadem à Dan distinguunt, hancque ab illa
quatuor miliaribus in via Tyrum versus col-
locant: plerique tamen univiam Urbem cre-
dunt, ipsique S. Hieronymus in 2. Reg. 48. Dan
seu Lesem Baneadis nomen habuisse testatur.

2° Saraa sive Thara Urbs sita in plaga me-
ridionali Tribus Dan versus Africum, et ad confi-
nia Tribus Simeon non procul ab Esthaol, Jos.
19. 11. Hanc Urbem Eusebius sitam perhibet
juncta Capharsoree 10. miliaribus ab Eleuther-
ropoli Nicopolim seu Emmaum versus.

Fuit patria Samsonis Jud. 13. 24. C. Saraa
et Esthaol 600. viri illi Danita, quorum supra
meminimus, proceperunt ad Urbem Laïs seu Le-
sem, Jud. 18. 11. 10.

3° Esthaol Urbs ad Tormentum Soree, et Urbs
Saraa ad Africum posita 10. miliaribus ab Eleu-
theropoli Nicopolim versus. Primum Tribus
Juda fuit, Jos. 15. 33. Deinde Tribu Dan aperta, ib.
19. 4.

Urbem hanc inter et Saraa Danita
castra metati sunt adversus Philistaeos, ubi Sam-
son egregia stupenda fortitudinis suae edidit spe-
cimina, Jud. 15. 25. Hic quoque sepultus est
in tumulo patris sui Manue, postquam 20. annorum
spatio Inzël iudicasset, Jud. 16. 31.

4° Selebin seu Salebin Ubs Esthaol ad Ga-
rum, Jos. 19. 42. Selebin Amorrhæi sibi affe-
runt, ~~Jos. 19. 42.~~ Sed Ephraimite et Manasse
sui filii Josephi eos subjugarunt, necnon tribu-
tarios sibi effecerunt, Jud. 1. 35. Hic Reza-
lomon fraxetum habuit unum ex illis duode-
cim, qui per singulos menses ei et domini sui
anonam præbebant, 3. Reg. 4. 9.

5° Hirsenes id est, Civitas Solis Jos. 19. 41. Sele-
bin ad Aquilonem, et Saraa ad cauciam. Quibus-
dam eadem esse videtur ac Bethsames, que
Bonum Solis significat, et de qua Sup. 5. 1. egi-
mus, id non obscure colligi ajunt ex 3. Reg. 4.
9. ubi inter Salebin et Elon ambas Daniti-
cas urbes collocatur. Cum enim Tribus Juda
et Tribus Dan sint finitima, hinc fit, ut in
Scriptura modo uni modo alteri eadem Ubs
tribuetur.

6° Ajalon, que et Ahialon, aliquando
Elom, et Hilom dicitur, Tribui Dan affecta
Jos. 19. 42. ac Levitis ea familia Cuath tradi-
ta Jbid. 21. 14. Jone Amorrhæos oppugnans
lunam supra valem Ajalon stare jussit, Jos. 10.
12. De ea etiam fit mentio 2. Par. 28. 18.
Ubi Selebin ad cauciam sita videtur.

7° Themna, alias etiam Thamna Ubs pri-
mum Tribui Juda Jos. 15. 57. postea vero Tribui
Dan affecta Jos. 19. 43. Vocata etiam fuit
Thamnata Samsonis historia celebris Jud. 14. 1. p.
quam tunc tenebant Philistai, Sita erat
infra Saraam Modin inter et Emmaum. In
copiam versus Mare Mediterraneum in valle
pulsaris vinetis ornata, in quibus Samson
catulum Leonis discerpit, Jud. 14. 6. ad hæc
vincta abusisse videntur Isaïas 9. 2. et Jer-
emias 2. 21. Urbem hanc minivit Jonathas
Machabæus 1. Mach. 9. 50.

8° Modin Vicus seu Ubs celeberrima, in
qua Mathathias pater Machabæorum una cum
filiis suis conedit 1. Mach. 2. 1. p. Judas unus
ex dicti Mathathie filijs egressus circa Modin
constituto nocte aggreditur Antiochi Regis præ-
torium atque 4000. viros interfecit, 2. Mach. 11.
14. p. Postmodum cum exigua 800. virorum
manu adversus Barchidem et Alimum 20000. pe-
ditum et 2000. equitum instructos dimicans oc-
ciditur, ac in civitate Modin à fratribus suis
Jonatha et Simone sepelitur, 1. Mach. 9. 6. p.

Ubs Modin haud procul à Mari sita erat
tumulus enim in honorem Mathathie erectus
à nautis à navi spectantibus videri poterat,
1. Mach. 13. 27. 28. 29. p.

9° Auaron seu Avron Akron et Ekron Ubs
et Satriapia Philistinorum. Hæc in prima
Tribuum Divisione Tribui Juda cepit, Jos. 15.
tum Tribui Dan concessa est, Jb. 19. 43.

Haec prout à mediterraneo sita erat 2. Reg. 2.
tum inter et Jamniam. Potens erat civitas,
quam Hebraeos pacifice possedisse nusquam ex
historia patet. Accaronitae primi Arcam
Domini, quam fess Saulis exercitu ipsoque oc-
ciso Philistaei ceperant, remittendam censue-
re, ut à morbis, quos illius praesentia ipsi ac-
cesserat, liberarentur 1. Reg. 5. 10. Idolum
Musca seu Bealzebub primum Accaronitarum
numen fuit, 4. Reg. 1. 2. 3. 6. p.

10. Geth seu Geth Urbs quinque celeberrimum
Philistaeorum Urbium et Satrapiarum Ordine
quarta, Jos. 13. 3. 1. Reg. 6. 16. 17. ad mare medi-
terraneum Aegyptum inter et Accaron communi-
ter collocatur. Eundem vero illam longe ad
Meridiem versus Arabiam Petraeam collocant,
quod 1. Par. 7. 21. illius incolae, qui rapina vivere
solebant in Aegyptum, ubi Israhelita adhuc versa-
bantur, descendentes Ephraimites primo occur-
rentes adorti occiderunt: at vero id accidere
potuit, quin propterea Urbs Geth in Arabia
Petraea collocetur. Galis autem hunc scrip-
turae locum interpretari videntur, qui ex eo
colligunt, Ephraimitas in Aegypto adhuc versan-
tes, inde egresos in Urbem Geth expeditionem
molitos esse, atque hac occasione ab illius in-
digenis tomidatos fuisse. Vid. G. Germani Car-
tier Commentarium in hunc locum.

Inter Urbes Daniticas à Josepho Antiquitat.
lib. 5. 2. 1. recensetur, quamvis in catalogo
Urbium Iudaicum Israel à Josue ducto nus-
quam legatur.

Ab hac Urbe ortum dixerunt gigantes Go-
liath altitudinis sex cubitorum et palmi 1. Reg.
17. 4. quem David prostravit, 2. Reg. 21. 16. et eius
frater cuius hasta lignum erat quasi liniato-
rium texentium, quem percussit Adonathus
filius Salthus Bethlehemitae, 1. Par. 20. 5. et
alius senos habens digitos, id est, simul viginti
quatuor, quem interfecit Jonathan filius
Samaa fratris David. 2. Reg. 21. 16. et 17. Hi fue-
runt filii seu de origine Geth in Geth, 2. Reg.
21. 16.

David Regni sui initia in hujus Urbis expu-
gnatione auspiciatus est 2. Reg. 5. 1. et 1. Par.
18. 1. Davidi Absalom filium suum
fugienti se iunxit Ethai de Geth cum sea-
centis Gethaeis validis pugnantibus 2. Reg. 18.
18. p.

2. Reg. 21. 20. recensetur bellum à Davide
susceptum adversus Geth, inter bella ipsius
ordine quartum: at bellum hoc non vide-
tur esse aliud agnoscendum ab illis, quo Regni
sui initia auspiciatum esse fuisse pri-
mum diximus, atque Regem Geth Ge-
thaeique sibi tributarios duntaxat esse
cit.

Semci servos suos ad Achis Regem Geth profugos persecutus, deorsum rediens, quod contra mandatum Salomonis Urbe egressus esset, infra ipsius interfectus, 3. Reg. 2. 36. p.

2. Par. 11. 8. Geth inter Urbes munitas à Salomone Salomonis filio edificatas recensetur. ex quo colligere licet vel Urbem hanc à Salomone occupatam fuisse, vel quod Roboam ipse ejusque filius Roboam jus praesidii in ea habuerint, Gethaique ipsorum tributaria fuerint. Labente regno ipsius Geth, iugum exiit, quare ab Ozia Rege Juda capta est et muris nudata 2. Par. 26. 6. postmodum Hazael Rex Syria eam obsedit ac obtinuit 4. Reg. 12. 17.

Sub prophetis Amos et Michaa Geth tanquam Urbs potentissima atque à jure Regni Juda exanta habebatur Amos. 6. 2. Mich. 1. 10. 14. quare illi vanae Ozias, ut diximus, et post ipsum Ezechias sub Michaa operam hanc frustra impenderunt.

Eadem est ac Gethaim, de qua 2. Reg. 4. 3. et 2. Reg. 11. 33.

Sub Davide inter milites corporis sui custodes seu Fratorianos legio etiam Gethaorum cui praerat Ethai, recensebatur 2. Reg. 15. 18. 19. et 18. 2.

Cum autem vox Geth seu Gath. Coruella sonet, idcirco multa hujus nominis loca in Palaestina occurrunt.

11.º Gebbethon Urbs in plaga orientali Tribus Dan posita, Jos. 19. 49. Eadem forte ac Zabbatha. Baasa filius Ahia de Domo Tribus Issachar, Nadab Regem Israel Gebbethon, qua tunc Philisteorum erat, obsidentem occidit, atque pro eo regnavit, 3. Reg. 15. 27. 28.

12.º Geth-Remmon, Jos. 19. 45. 10. miliaribus à Diopoli seu Lydda in via ad Eleutheropolim sita Civitas. Levitis ex familia Caath capti.

4 13.º Jamnia seu Jabnia Urbs Maritima inter Azotum et Joppem. commode portu utitur. Eius nomen in textu Hebraeo et vulgata nostra Jos. 15. 45. non legitur sed tantum in Graeco ubi Jamnai dicitur, atque post Accaron in enumeratione Urbium Juda recensetur. Hanc Urbem Ozias Rex Juda filius Amaria à Philistaeis reduxit, 2. Par. 26. 6. Tribus Dan cepit teste Josepho Antiq. l. 5. c. 1. Portus Jamniae 240. Stadiis seu 30. miliaribus Romanis à Jerusalem abesse legimus 2. Mach. 12. 9.

4

§. IV.

De Tribu Benjamin.

Regionis Benjamin termini describuntur in Josue 18. 11. p. Sunt autem ad Orientem Jordanis flumen, ad Meridiem Tribus Juda ad Occidentem Tribus Dan, et ad Septentrionem Tribus Ephraim. In notari merentur 1.º Jericho Urbs aequae in Novo ac in Veteri Testamento celebrata, Tribu Benjamin apud Jos. 18. 25. Septem circiter miliaribus à Jerusalem ad Orientem, et duobus à Jordane ad Occidentem distans. Eam Moyses Deut. 34.

urbem palmarum appellat, siquidem ejus planities, palmis abundabat.

Hanc in Chanaanitide primam urbem Jone, promissis exploratoribus novis eoque miraculosis obsequiis genere expugnavit, pentitusque caecisam diis devovit, maledictioni subjiciens eam, qui in postea illam restaurare cogitaret, Jos. 2. 1. p. et 6. 1. p. Haec maledictio post 575. annos impleta est in Hiele de Bethel sub regno Ahab, qui eam urbem restituit, cum illius fundamenta jaceret primogenitum suum Abiram amisit, et cum portus imponeret, sequor illius natus minimus filius extinctus est, 3. Reg. 16. 34.

Præter tamen et ante Hiele aetatem urbs quaedam in eadem regione fuit, cui Jericho nomen, in vicinia Siliest veteris posita, nam tempore Judicium in eadem plaga Egloni Regi Moab parit urbs palmarum Jud. 3. 13. quae non alia à Jericho fuisse videtur. Item Legati Davidis ab Ammonitis probrose habiti tandem in Jericho substituerunt, donec barbae eorum crescerent, 2. Reg. 10. 4. 5.

Has duas ejusdem nominis urbes satis aperte distinguit Josephus de Bello 6. 5. c. 9. ubi ait huc adhuc tempore fontem quendam occurrisse prope veterem Jerichentem à Jone olim eversam, quo circumjacentia arva late irrigabantur. Post reparatam à Hiele hanc veterem urbem in ea sedem habere nemo venit: Elisens et filii prophetarum in illa domicilium habere, ipsaque Elisens illius fontis aquas prius amaras et salvas dulces et juveni potabiles efficit, 4. Reg. 2. 18. p.

Jesus prope Jericho coctis vinum reddidit, Matth. 20. 34. Marc. 10. 52. et Luc. 18. 43. Hi etiam Christus, Jesus apud Zachaeum Principem Publicanorum dicitur, Luc. 19. 1. p. Rosas Jericho Scriptura commendat Eccli. 24. 18. Alias etiam hujus urbis Savi praesertim Veteris Instrumenti Scriptores frequenter meminerunt.

2°. Emmaus Vicius 60. Stadiis seu 7. miliaribus Romanis cum dimidiis à Jerosolyma distans versus Septentrionem. Illuc ipsa resurrectionis Christi die tendentibus duobus illius Discipulis ipse velut iter agens se junxit comitem, ac ibidem cum ipsis comans se agnosendum illis praebuit necnon subito ex ipsorum oculis evanuit, Luc. 24. 13. p.

3°. Maspha, Masphath, Masphe, urbs clarissima Jos. 18. 26. 3. Reg. 17. 22. 2. Par. 16. 6. Haec Israëlita juramento se obstrinxerunt, quod filii Benjamin uxores de filiabus suis daturi non essent Jud. 21. 1. Olim in Maspha Hebraei orandi gratia convenire solebant, et coetus indicabantur, 1. Reg. 7. 5. 11. 16. 1. Mach. 5. 46.

4°. Maspha Bonis Maspha genericum nomen est. Sita erat in plaga occidentali regionis non atque locum in Sublimi positum significat procul à Gaboon, Jerosolyma ad caurum. unde in remotiora prospectus est, vigilesque locari soleant. Unde etiam plures hujus nominis urbes in Terra Sancta occurrunt.

4°. Gaboon Metropolis Gabaonitarum, qui post exisas à Jone urbes Jericho et Hielis religionis specie illum et Seniores, Israëlitis in

castris galgala adhuc moram facientes, deciperent
à longinqua regione se venire simulantes, foederis
cum populo Dei iituri, Jos. 9. 3. p.

Urbs Gabaon colli insidebat, quod ejus nomen
indicat, Gabaon enim collem significat, 40
Stadiis seu 5. miliaribus Romanis ab Jerusalem
versus Aquilonem. Aliquando Gabaa in
Scripturis sacris appellatur mutatis tantisper
litteris sed eodem sensu, 2. Reg. 9. 25. ubi dicitur
David percussisse Philistinos de Gabaa usque
Gazer, quod 1. Bar. 14. 16. repetitur his verbis
David... percussit castra Philistinorum
de Gabaon usque Gazer.

Gabaonita ab Hebraeis veteribus regionis habi-
tatoribus à quinque Chananaeis legibus obsequi
opem à Jove implorant, qui accurrens eo-
rum caso exercitu ipsos capit ac trucidat, Jos.
10. 1. p.

Gabaon Tabernaculum et Altare holocausto-
rum olim à Moysse conflata Gabaone erat
sub finem Regni Davidis et initium Salomonis,
cum Templum nondum constructum
esset, 1. Bar. 21. 29. 30. Salomonque regno
inito ibi ad offerenda sacrificia se contu-
lit, 3. Reg. 3. 4.

Gabaonita ab Hebraeis veteribus regionis ha-
bitatoribus genus dicebant, ac in eorum diti-
one, prater Gabaon ceterarum Metropolim
tres adhuc numerabantur Urbes, scilicet Cap-
ra seu Caphara, Beoth, et Cariath-jarim
que Tribui Juda cepit.

5° Gabaa, gabai, gaba, et Gabee, ita
gabaath, et Gebeeth, necnon juxta pronun-
tiationem hebraicam Gibeà. Jos. 18. 24. 25. 26.
2. Reg. 7. 30. Urbs Scriptura testimonio
famosa; patria Saulis primi Israelitarum Regis
unde Gabaa Saulis dicitur 1. Reg. 11. 4. Haec
prouit à Rama posita erat ad occidentem,
Jud. 19. 13. Josephus de Bell. lib. 6. c. 2. et
Antiq. lib. 9. c. 2. viginti Stadiis, Hieronymus
vero ad c. 5. Ofce septem miliaribus à Jerusa-
lerna distans fuisse aperuit versus septentri-
onem.

Civium sceleribus notissima fuit, praesertim
violata junioris cujusdam Levitae, qui ad eam
veniens ibidem pernoctavit, conjugem, et
eius exsecrandi facinoris historia fuse describitur
Jud. 19. et 20.

6° Rama editum quid sonat, hic eo nomine
intelligitur urbs Tribui Benjamin cepa Jos. 18. 25.
posita Gabaa inter et Bethel Jud. 9. 5. et 19.
Montes Ephraim versus 6. miliaribus à Jerusa-
lerna juxta Eusebium in locis. et 7. juxta S. Hierony-
num in Ofce 5. ad septentrionem. Via à Jeru-
salem ad Jerosolymam imminabat; unde Baasa
Rea Israel, sub cujus ditione erat, illam mun-
itionibus vadavit, 3. Reg. 15. 17. et 2. Bar. 16. 1.
quis unquam à ditione Juda in Israel transiit

q 1. Reg. 13. 3.

2
Nudum esse videtur delirium quin haec eadem sit² ai
Ramatha sive Ramathaim-Sophim patria Sa-
muelis Prophetae 1. Reg. 1. 1. 19. et 2. 11. item 7. 17.
Cumque in confiniis Ephraim sita esset, utriusque
Tribus homines sapientias habebat.

In Rama Jeremias Propheta ex omnibus, qui
de Jerusalem et Juda in Babylonem captivi de-
cebantur, solus libertate donatur, Jer. 40. 1. Ra-
ma etiam designatur, ubi Dominus Rachelum
plorantem filios suos solatur, Jer. 31. 15. quam
prophetiam Matthaeus ad Luctum Rachelis
pro nece puerorum in Bethleem ab Herode
patrata interpretatur Matth. 2. 18. et cum
vulgata nostra apud Jeremiam loc. cit. in
excelsis habet, apud Matthaeum ponit in
Rama.

7° Bethel Urbs ad occidentem Hai, Gen. 12. 8. in
confiniis Tribus Ephraim, 12. miliaribus Roma-
nis à Jerusalem versus messem Seius viam qua
ducit Sichem colorata. Tribui Benjamin
adscribitur legitur Jos. 18. 13.

9. 26. 35. 6. et 48. 3. Jos. 18. 2. et
18. 13.
Jacob iram patris sui declinans ac in Mesopota-
miam secedens prope hanc urbem post solis occa-
sum requievit, dormiensque Angelorum visio-
nem habuit, qua occasione urbs haec, quo prius
Luz nuncupabatur, Bethel, id est, Domus Dei
ab ipso dicta fuit, Gen. 28. 11. p. 19. De hac urbe
alias in Scriptura frequens fit mentio.

In defectione decem Tribuum Israel à Robo-
amo Rege Juda et Salomonis filio sub Jeroboamo
filio Nabath Ephrathaeo Urbs haec Regni Israel
facta est, atque in ea Rex iste vitulum au-
reum erexit, 3. Reg. 12. 16. 28. Tum filii
Juda, qui Domini David adhererant per con-
tentum eam loco Bethel, id est, Domus Dei
Bethaven, id est, Domus nihili seu iniquitatis
appellaverunt, Osee 4. 15. et 5. 8. item 10. 5.

Jona Verum jam ante tempora Jeroboami
nomen Bethaven in Scriptura usurpatum le-
gitur, quo vel urbs vel solitudo seu Campus
haud procul à Bethel designatur. Jona capta
Jerichunte mittit, qui Urbem Hai explorarent,
quo ad orientem plagam Bethel, juxta Betha-
ven sita dicitur Jos. 7. 2. et ibi. 18. 12. filii-
rum Benjamin termini per solitudinem Beth-
aven transeunt. 1. Reg. 13. 5. Philistaei in
Machmas vicis 9. miliaribus à Jerusalem
Raman versus ad orientem Bethaven castra
metati sunt proelium cum Saule inturo; et
ibid. 14. 23. vinti fuerunt Philistaei, et pugna
peruenit usque ad Bethaven.

8° Hai Urbs non procul à Bethel versus
orientem sita, Jos. 7. 2. Inter hanc urbem
et Bethel Abraham à Sichem veniens teten-
dit tabernaculum suum, et aedificavit alta-
re Domino invocans nomen ejus, Gen. 12. 6. 8.

Ad hanc urbem expugnandam Jona 3000
Selectissimos viros miserat, quos strenue
exipientes incolae in fugam vertierunt,
Deo ita permittente, ut violatum ab

Achan anathema in Hierichuntem prolatum
ulisceretur, cum scilicet ex praeda ejusdem
bis ipse sibi spolia eripuit, Jos. 7. 3. p. Expulsa
tandem crimine Urbs capta, direpta, et in con-
dis absumta est ab Hebraeis, omnes incola ter-
cidati, Rex quoque eorum in patibulo suspen-
sus, Jos. 8. 19. p.

9° Petra-Remmon rupes aut Urbs supra pro-
ruptum saxum posita, ad quam Benjamin-
prolis fracti se receperunt, Jud. 20. 47. Sita
erat non procul à Gabaa et Hai 15. milia
ribus à Jerosolymsa ad orientem.

10° Galgala locus celeberrimus ad occidentem
Jordanis et ad orientalem plagam Urbis Jeri-
cho, ubi Israelitae post trajectum hinc pede-
annum castra metati sunt, Jos. 4. 19.
Successu temporis Urbs ibidem condita est
rum gestarum memoria in Scripturis sacris
celeberrima. Hic Jome jubente Dominus
filios Israël circumcidit, Jos. 5. 3. Manna
quoque defecit, ibid. 12. De Galgalis
ascendit Jome, ut Gabaonitas foederatos
suos à quinque Regibus obsepos liberaret,
Jos. 10. 9. p.

Judicium etate idola Galgalis fuisse memo-
ratur Jud. 3. 19. Hic Saul à populis in
Regem electus est, 1. Reg. 11. 15. Postea de
Saul immolatis ante Samuelis adventum
victimis Dei indignationem in se inuitari
1. Reg. 13. 9. p. quinet reprobationis senten-
tiam in se prolatam audivit, quod Jerich-
Amalaicis eorum Regem vivere permittit
opinaque spolia levasset contra Domini
praeceptum, ibid. c. 15. v. 2. 3. 12. 18. 23. p.

Post cladem Absalom David Regiam re-
petens transmissis Jordane venit in Galga-
la omni populo Juda comitante, 2. Reg.
19. 40.

Cum levare vellet Dominus Eliam per
tubinem in cochum, ibant ipse et Elisaeus
de Galgalis, 4. Reg. 2. 1. Videtur, quod
Elisaeus etiam in Galgalis domicilium ha-
buerit, ibid. 4. 30.

Vitulum aureum populorum cultui ibi
vel à Jeroboamo Rege Israëlis, vel ab alio
quodam ejus Successore erectum fuisse tes-
tatum fuisse videntur Propheta Isaias
9. et 9. 15. item 12. 11. et Amos 4. 4. et 5.

Caput II. De Samaria.

Samaria Terra Sancta vis Jordane
provincia Tribum Ephraim simul et ma-
riam Tribum Manasse complectebatur,
limitesque habebat ad ortum Jordane
ad austrum Judaeam propriam, ad Oceanum
Mare Mediterraneum, et ad Aquilonem
Galilaeam. Illius Longitudo ab or-
te in occidentem seu ad Jordane ad Ma-

4 10° Non hic patentermittenda est
Urbs Hobe, ^{non Nob} ~~pro Samaria~~. Videtur eadem esse
ae Anathoth, de qua Jos. 13. 18, quam in-
scribitur V. Anathoth tribus Nephtalim ab
Hieronymum in Jerem. 1. et 31. Iose-
phus vero Ant. l. 10. c. 10. 20. Stadium ab ea
distantiam fuisse memorat, quod ferme ad
eamdem redit distantiam. id ~~videtur~~
quod dicitur in 2. Reg. 2. 20.

Auctor libri 2. Esd. c. ii. v. 32. eas distinguere videtur, aut enim filios Benjamin occupasse Anathoth, et Nob. Verum quidquid

ea de re sit sibi invicem vicinioribus, ab eis vicinia fuisse dici debent, ut unus idemque locus fuerint reputata.

Anathoth Jos. 21. 18. fit civitas confregit filios Lavon tributur. 2. Reg. 23. 27.

Inter triginta fortes exercitus Davidis venietur Abiezer de Anathoth. 3. Reg. 2.

20. Salomon Abiathar Sacerdotem filium Achimelech Sacerdotis in Nobe emanavit in urbem suam Anathoth f. unde colligi potest, hanc eandem esse ac Nobe, cum in Nobe Abiathar natus fuerit: 1. Esd. 2. 23. inter Israelitas, qui

Luce Zorobabel e captivitate Babylonica reversi sunt in Jerusalem, viri urbis Anathoth 123. at 2. Esd. 7. 27. 128. numerantur. Isai. 10. 30. Urbs haec pericula vocatur. Fuit patria Jeremia Propheta, Jer. 1. 1. Convidibus suis, qui ei mortem minabantur, Nona eos prophetaret, exitum praedicit, c. ii. v. 21. p. Insuper Sedecia Regis Jerusalemis in carcere detentus agrum in Anathoth eruit, Jb. c. 32. 7. 8. 9.

Nobe seu Nob si non eadem cum Anathoth saltem ei abas vicinia fuit, ut eam attingere videatur, atque etiam Sacerdotalis audit, David in Anathoth profugus patria Achimelech Sacerdotis; ad quem David a Saule profugus veniens ab eo gladium Goliath, qui ibidem operabatur, et panes propositionis quos Achimelech paulo ante e. Davidis mensis subduerat, ad comedendum accepit; qua de re a Doeg Edomae certior factus Saul, ipsum Achimelech et omnes Sacerdotes Nobe, interfecit, et populum ibi dispersit, 1. Reg. 21. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. Urbsque populatus est, ib. v. 19. 20. Sennacherib Regem Assyriorum in Nobe cum exercitu venturum praedicit.

Nobe haec confundi non debet cum alia ejusdem nominis Urbe trans Jordanem, et in dimidia Tribu Manasse non in ejus plaga septentrionali posita, qua prius Chanatha seu Anath dicta, tunc proximum Nobe si vocari cepit, cum eandem quidam Israelita, qui pariter Nobe vocabatur, occupavit, atque nomina suo insinavit, Num. 32. 42. Jechon usque ad hanc urbem impetravit, Jud. 8. 11. Gair filio Segub admittitur, 1. Par. 2. 23.

Mediterraneum erat civiter 63. miliarium Hebraeorum seu Romanorum; Latitudo autem a Meridie ad Septentrionem seu a Judea ad Galileam 33. civiter.

A Regno Israel, quod decem Tribubus, quae motus Salomone a Regno Juda secesserant, constabat, distincta non fuit, atque primum Samaria nomen adeptam est ab Urbe Samaria ab Amri Rege Israel a fundamentis extorta atque totius Israelitici Regni Metropoli facta. Unde Samaritanorum nomine ceteri possent decem Tribuum Israelita, qui Regnum hoc universim tenebant: ut consueto Savorum Auctorum Stylo, illi duntaxat Samaritani vocantur, qui Tribum Ephraim et dimidiam Manasse incolunt, et quos Salomanasar Rex Assyria occupatis hisce duabus provinciis, earumque omnibus incolis ad longinquas regiones in captivitatem abductis, e remotissimis transseptentrionalibus regionibus in illas deduxit, 4. Reg. 17. 24. Hi cum

veri Dei cultum ignorantes falsa sua numina colere pergerent, a Leonibus subito inventibus devorabantur, unde e captivitate missi, ad eos Sacerdos Dei Israel, a quo Hebraeorum religionem edocuerant, quam ita amplexi sunt, ut pristinam Idolorum religionem retinentes cultum veri Dei cum veteri superstitione jungerent. ib. v. 28. et Reg.

Quamdiu is rerum Status permanserit, incertum est: post regressum tamen e captivitate Idola jam abieciisse videntur; tum cum Israelitas etiam atque etiam rogarent, ut in adificatione Templi se socios adhiberent, testati. e. jam a diebus Asor Haddan Regis Assyria, qui Salmanasari successerat, eosque veram Religionem persecutos esse, 2. Esd. 4. 1. 2. Neque sane usquam Scriptura cultum Idolorum populi istius exprobrat, quamquam aliorum criminum eos insinulet, veluti invidi in Judaeos animi, atque instigatorum in illos fraudum et calumniarum, ut Regia edita contra illos obtinent, 2. Esd. 2. 10. 19. et 4. 2. item 6. 1. p.

Postmodum ipsi sibi Templum vero Das dictum in Monte Garizim extiterunt, qua de re differimus supra part. 1. c. 2. §. 2. n. 70. Eundem montem et Templum indicavit Samaritana cum Christo miscens Sermonem Joan. 4. 20.

Samaria frumenti, vini, variorumque fructuum, non parvorum feracissima fuit; Samaritensis Regio, inquit Josephus de bello lib. 3. c. 2. inter Judaeam et Galileam sita est. . . . natura nihil a Judea discrepat, nam amba montosa sunt et campestris, agrisque colendo moles, atque optima, non et arboribus plena: pomisque tam

Sylvestribus quam mansuetis abundant, eo quod
natura sint acida, imbrumque satis habent
ant: Dulces autem per eas supra modum
sunt aqua, Bonique graminis copia; pro-
ter alias earum pecora lactis abundant
quodque maximum virtutis est, utque op-
lentia specimen, utraque vis referta
est. At modo Samaria plerumque
deserta est et inulta.

Huius regionis nomen non raro occurrit
apud Sacros N. T. Scriptores: Transibat Jesus
per mediam Samariam; id est, per regio-
nem Samaria, Luc. 17. 11. Oportebat au-
tem eum transire per Samariam, Joan. 4.
4. Venit in civitatem Samariae quae
dicitur Sichar, ibique cum foemina Sa-
maritana collocutus est, Joan. 4. 5. p.
Post necem S. Stephani Discipuli per Urbem
Iudaea et Samaria disperserunt, Act. 8. 1.

Samaria, ut iam dictum, binas continet
provincias Tribum Ephraim nempe et
et dimidiam Manasse, quas binis S. S. ex-
penditur.

S. I.
De Tribu Ephraim.

Tribus Ephraim inter Tribum Benja-
min et dimidiam Manasse collocata
est, haec ei ad aquilonem, illa ad austrum
est. In ea notari merentur loca se-
quentia

id est Samaria Metropolis Regni ejusdem
nominis sive decem Tribuum, ab Anni Regi
Israelis condita 3. Reg. 16. 24. atque ea mo-
tis ~~causis~~ ~~edificavit~~ Somerom, quem du-
rum talentorum Argenteorum pretio a viro
quodam Somer nomi dicto emit, et cum
illam inadificavit, nomine Samariam
dixit. Igitur in collis amoeni et ulte-
vestice porta erat 12. miliaribus Romanis
a Dotthaim, totidem a Merom, et qua-
tuor ab Atharoth, et 36. a Jerusalem verso
Septentrionem.

Sunt, qui ante Anni aetatem, iam initia
quodam urbis ejusdem nominis existisse
picentur, ut cujus ante ea tempora mentio
occurrat 3. Reg. 13. 32. At alii volunt hoc
locus virum Dei per prolepsin seu anticipati-
nem de Urbibus Samariae locutum fuisse.

Verum quidquid ea de re sit, illud sane
constat Samariam non nisi post Anni cal-
orem fuisse; neque antea, quam post
illam aetatem Sedes Regni in ea consti-
ta fuit, quae prius Thersa erat.

Eius gloria augenda qua munitioni-
bus, qua divitiis Reges Israel totis in-
venere viribus. Ahab eburneas aedes
habet ebore instructissimas edificavit in

adificavit, 3. Reg. 22. 29. praedictam urbem hujus
ideam etiam sub Jeroboam II. etiam exhibet
Amos 3. 15. et 4. 1. 2.

Fora publica seu vias Benadad Rex Syria suis
impensis Samaria adificaverat, 3. Reg. 20. 34.
forte ut commodis suorum Mercatorum ibi
negotiorum causa versantium servirent.
Benadad ejus filius annis eam invasit, sed pro-
lis victus obsidionem solvere coactus est, 3. Reg.
20. 1. 20. cumque anno sequenti reparata
enerit bellum adintegraret, novo proelio fac-
tus annis aliquot se continuit, 3. Reg. 20. 26. p.
His elapsis Sennacherib Samariam ante obsidione
proffit adeo, ut dira fame cives veniente mater
inventu sit, quae filii sui carnibus veneretur.
tandem non sine Dei prodigio fugientibus hostibus
a presentissimo periculo Urbs liberata est, 4. Reg.
6. 26. p. et 7. 1. p. Denique post trienna-
lem toleratam obsidionem omnis Salmanasa-
ris Regis Assyria cepit, passimque a victori-
bus non in urbem tantum, quam secundum
Michaeam prophetiam c. 1. v. 6. in turrem lapi-
dum redegerunt, sed et iuxta dictum Osee c. 10.
v. 4. in cives dire levitum, ~~quodammodo~~ ^{quodammodo} ~~perierunt~~ ^{perierunt}
captivitatem abducti, 4. Reg. 17. 6. p. Deserta
regio ~~involens~~ Chutais aliisque Babilonia
populis ad incolendum tradita est a Rege Assy-
ria, ib. v. 24. qui, ut narrat Josephus Antiq. lib. 7.
c. ult. reversam urbem negligentes, Sichem
regni metropolim constituerunt. Non tamen
Samariam adeo neglexisse videntur, quin sub
Ipsam Israelitarum a captivitate regressum
quaedam illius aedificata conerentur,
1. Esd. 4. 17. et 2. Esd. 4. 2. Denique He-
rodes magnus pristino illam splendore resti-
tutam, in honorem Augusti Imperatoris
Sebastem latine Augustam dici voluit,
Josephus Antiq. l. 15. c. 11.

Philippus Diaconus ad hanc urbem veniens
plurimos ad Jesu Christi fidem traduxit, qui-
bus S. Spiritus idipsum confirmandis Petrus et
Joannes in illam se contulerunt. Ea occa-
sione Simon Magus, iam a Philippo Bapti-
zatus munus conferendi Spiritum S. pecunia
oblata comparare sibi ab Apostolis tentavit,
Act. 8. 9. pp.

Eslovi corpus Abdica Propheta sepultum fuisse
vulgò creditum tradit S. Hieronymus in Abdica 1.
ut et sepulchra Elisei et S. Joannis Baptista
ibi fuisse ait in Mich. 1. et in Osee 1. nempe
Epist. ad Maredam.

2° Sichem Urbs refugii et Levitica posita
in confiniis Manasse Jos. 17. 7. ac in monte Ephra-
im Jos. 20. 7. prope montem Garizim, 10. milia
tribus Romanis seu Hebrais a Silo ad aquilonem
40. a Jerusalem pariter ad aquilonem, et 5 2.
a Jericho ad Eus-aquilone-mesem.

Hebraei per Darisum eam Sichem vocant quod

4 in ea Urbe versans, et

abrietatem exprimit, forte iuncta huius nominis
occasione ex eo, quod Isaias Ephraimites Sicho-
rim, id est, abrios nuncupat c. 38. i. Va corona
Superbia abris Ephraim. Incola eam Ma-
batha seu Marmotha dicunt. Sicut Romani,
postquam Iudaeos penitus opprefferunt, urbem
hanc munitionibus instruxerunt, atque Nea-
polim vocaverunt, quod nomen hactenus servat
se videtur.

Abraham prociante Dominus relicta patria
venit Sichem usque ad locum Sichem ibique
altare Domino edificavit, gen. 12. 4. 7. Ja-
cob agrum apud eam urbem emit, gen. 35. 19
in quo ossa Iosephi, quae Hebraei de Aegypto te-
num tulerant, sepulta fuisse Jos. 24. 32.

Sichem filii Iacob omnis habitatoribus evide-
rent, gen. 33. 25. p. Restauratam Abimelech
filius Gedeon ex concubina oppugnavit, inter-
fectisque habitatoribus destruxit ita ut, alim
ea dispergeret Jud. 9. 45.

Postmodum
restituta fuit, ad eam enim venit Roboam
filius Salomonis ut ab Israelitis ibidem con-
gregatis in regem eligeretur, ubi cum ipsorum
postulatis annuere renfisset, denique ipsis
respondisset, tum eo abdicato Jeroboam
filius Nabath Ephraim sibi regem con-
stituerunt, qui Sichem penitus restauravit
ac aedificiis auxit, sedemque suam fecit.
3. Reg. 12. 1. p.

Post eversam a
Salmanasare Rege Regis Aegyptiae Samariam
Sichem regionis Samariae Metropolis facta
est, idemque privilegium aetate Alexan-
dri Magni huius urbi mansisse auctor est
Josephus Antiq. l. ii. c. 8.

Iuxta hanc urbem fons seu puteus Iacob
entabatur, cui Jesus Christus assidens, cum
muliere Samaritana sermonem habuit,
Joan. 4. 5.

93° Mello iuxta vulgatam nostram
Jud. 9. 6. Urbs eorum prope Sichem,
cujus Incola una cum Sichimitis
Abimelech Gedeonis ex concubi-
na filium Regem salutarunt.
Verum textus Hebraeus pro Urbe
Mello legit Domum Mello, unde
credunt aliqui Mello nomen
esse visi Sichimita, seu vici
urbis Sichem. Et sane nulla
alias in Terra Israelitica Urbs
hujus nominis occurrit, cujus
Scriptura, si vulgatam nostram
loc. cit. exquiras, meminere.

94° Ischarioth vicus ad orientem Sichem,
de illo Scriptura quidem non meminit,
meminerunt autem Eusebius, et S. Hiero-
nymus in Isai. 28. 1. in eo natus creditur
Judas Proditor. Alii vero Carioth in Tri-
bu Juda Urbem, cujus meminit Jos. 18. 25.
Josue c. 15. 25. ei patriam fuisse volent,
alii denique eum in Tribu Issachar fuisse
putant, atque Ischarioth nuncupari,
cum Issachariotes dicitur deberet.

95° Baalhasor Urbs, sita in plaga mariti-
nali Tribus Ephraim in confinis Benjamin
versus Jordanem. In ea tondabantur
greges Absalom filii David, ibique Amnon
alter filius David occidi ab Iphis iussus est
in vindictam stupri Thamar sorori sua
idati, 2. Reg. 13. 23. --- 28.

96° Ephraim seu Ephrem Baalhasor
ad occidentem in confinis Benjamin. Ad
hanc urbem Christus passus ante passionem

Inam se recepisse videtur, Joan. 11. 54. 57

7° Silo Ubs celebrata Jos. 18. et 19. item 21.

Miliaribus 12. iuxta Eusebium, et 18. tantum iuxta Thieronymum à Sichem supra montem hunc ubi posita, inter Bethel ad aquilonem et Sichem ad meridiem, in via ab illa urbe ad istam ducente. Lebona* ad Euronotum seu meridiem prout notatur Jud. 21. 19. Quisam ajunt eam etiam Rama, quod loco edito celebrata erat s. Rama enim editum quid significat: sora tam fuisse.

* Lebona ad Septentrionem seu Can-
nem, Silo Sita ubi et Sichem
ad meridiem.

Hic coactis à Josue populo de Secunda Terra promissionis divisione actum est, Jos. 18. 1. p. Ibi etiam fuit Orca, et Tabernaculum post fixas à populo in Chanaanitide Sedes ibi 8. v. 10. et 19. 51. ibique ipsa mansit, donec paulo ante mortem Hely Summi Sacerdotis à Philistinis capta fuit, 1. Reg. 4. 11. 12. Ibidem Samuel clarece cepit 16. c. 5. v. 19. p. et Ahias propheta sedem habuit, 3. Reg. 14. 4.

Jeremias Templum Domini ad ~~hoc~~ eandem quam Silo, desolationem et devastationem redigendum ait, c. 7. v. 12. 14. et c. 26. v. 6. 9. Quando autem haec Ubs Silo devastata, fuerit nullibi Scriptura exprimit, nisi forte id tum factum fuisse intelligatur, cum Sal- manasar rex Assyriorum totam regionem peragratus est, ac devastavit, 4. Reg. 17. 5.

Certa S. Thieronymi aetate nihil de veteri hinc urbis hujus gloria reliquum fuit, nisi rudera Altaris holocaustorum eo tempore erecti, quo Tabernaculum ibidem erat, Thieronymus in Sophon. 1. et in Epitaph. Paula.

8° Bethoron. Scriptura duarum hujus nominis Urbium meminit, quarum unam Bethoron Superiorem alteram Inferiorem nuncupat, Jos. 16. 3. 5. Utraque à Sara filia Ephraim edificata dicitur, 1. Par. 7. 24. Ambe etiam terminos Tribus Ephraim constituisse videntur Superior ad Aquilonem in confinis Tribus Manasse; Inferior vero ad Meridiem in finibus Tribus Benjamin, Jos. 16. 3. 5. Haec ad orientem Gader seu Gazara ponitur 32. miliaribus a Jersalem teste Josepho de. Seb. l. 2. c. 11. et Antiq. l. 20. c. 14. Tribus Ephraim cepit Jos. 16. 5. inde facta urbs refugii et levitis tradita, 28. c. 21. v. 21. 22. et 1. Par. 6. 63.

Bethoron Superior communiter ad Aquilonem Inferiorem collatur in confinis Benjamin, ut dicitur, dei itinere ab inferiori disita. De ea, sed paulo obscurius meminit Josue 16. 5. Ubi factus est, inquit, terminus filiorum Tribus Ephraim in contra orientem ~~ad~~ Ataroth addar usque Bethoron Superiorem. 1. Mach. 7. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

* Ataroth addar Ubs erat Tribus Ephraim sita in confinis Benjamin inter Janno et Jericho, Jos. 16. 7. Janno vero urbs erat ejusdem Tribus ad fines Dimid Tribus Manasse posita, Jos. 16. 6. Eusebius illum Janno vocat, et 12. miliaribus à Sichem removet.

1. Mach. 7. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

fugientesque persequitur usque Gazara unius diei
itinere, ib. v. 45. Bakhides munit Bethoron
Inferiorem, 1. Mach. 9. 30.

Etate Eusebii et Hieronymi ambae urbes ad vici-
nam conditionem redactae jam fuerant. Sic enim
ille scribit in Onomastico, sicut ~~cas~~ duo esse vici
12. Milliaribus ab Alia seu Jerusalem versus Nispe-
lin seu Emmaum, quorum unus à situ dicitur
Bethoron Superior, quem edificavit Salomon,
alter Bethoron inferior datus Levitis in posses-
sionem. Josephus de Bello l. 2. c. 11. et Antiq.
lib. 20. c. 4. centum circiter stadiis Bethoron
locat; et 5. Hieronymus in Epitaph. S. Paula
apertit, S. Paulum à Bichem seu Neapoli Ierosoly-
man pergentem per utramque Bethoron tran-
sisse, urbes esse à Salomone constructas, sed varia
postmodum belorum tempestate delatas, et
in Sophon. c. 1. ait: Rama et Bethoron et reli-
quae urbes nobiles à Salomone constructae, per
vi viculi demonstrantur.

* ex 3. Reg. 9. 17. et 2. Par. 8. 5.

At Eusebius nimis vicinas sibi invicem vicinas
has duas ponit urbes, ut qui utramque 12.
Miliaribus à Jerusalem miliaribus distans asse-
rat, cum certum sit tum in Jos. 16. 3. 5. tum
ex 1. Mach. 7. 45. eas longius à se invicem
distans remotas esse, necnon Bethoron
Superiorem ab Inferiori diei itinere quem
admodum Gazara sicut quae sub eadem cum
ipsa linea paulo versus orientem sit consti-
tuta, distans esse. Quod ergo hic Eusebius
de ambarum urbium seu vicorum à Jeru-
salem distantia loquitur, intelligi dum-
taxat debet de Bethoron Inferiori.

Quod denique Salomon dicitur has duas
urbes edificasse, cum incertum sit, ea
jam diu ante huius Regis aetatem stetisse
id ita accipiendum, ut nempe eas restau-
ravit atque munitionibus instruxerit,
qui loquendi modus in sacris libris admodum
frequens est.

9° Thammath-Saraa Urbs quam filii Israëli
Josue, postquam singulis Tribubus Teram
promissionis sorte diripisset, dederunt in posses-
sionem, Jos. 19. 50. Abique motus est ac sepul-
tus. Jos. 24. 30. et Jud. 2. 9. ubi Urbs haec
Thammath-Saraa nuncupatur. Sitae erat
in plaga septentrionali montis gazara
inter et Bethoron inferiorem, in confinis
Tribus Benjamin.

10° Gazzer seu Gazara, item Gazara, seu
Urbs sub Charandis regia, cuius Regem
Josue una cum populo ipsius percussit ad
internecionem, Jos. 10. 33. et 12. 12. Urbs
refugii facta est et Levitis assignata Jos. 21.
21. Nec tamen Charandis excepta fuit, sed
ipsam retinuerunt, suorumque Ebronit-
tarum tributarii, Jos. 16. 10. et Jud. 1. 29.
Charas postmodum illam oppugnavit et in-
cendit, deinde filia sua, quam Salomoni
uxorem dedit, tradidit, dedit in dotem, cum

Salomon restauravit, 3. Reg. 9. 16. 17. ⁵⁸ Diei
itinere, ut supra dictum, à Bethoron Superiori
distabat pontagium confinis Benjamin quatuor
miliaribus Romanis ab Emasa seu Nicopoli
ad Septentrionem inter Jerusalem et Joppem.

1. Bar. 4. 16. Gezer nuncupatur, et 2. Reg. 5.
25. Gezer, tandem 1. Mach. 4. 15. Gezeron.

11. Lydda seu Lyda, vel Diospolis, hebraice
Lud sive Lod, 12 vel 15. circiter miliaribus
Romanis à Joppe ad lironotum. ad Tri-
bum Ephraim pertinebat, at post captivi-
tatem Babylonicam a Beniamitis frequen-
tata creditur ex 2. Esd. 11. 34. ubi ipsi in Lod
fuisse dicuntur. Una est ex Toparchis à
Samaria dimissa atque Judaeis tradita, 1. Mach.
11. 34. Hic S. Petrus Aeneam paralyti-
cum sanitati restituit, Act. 9. 33. 34.

12. Ramatha Ubs sita Lyddam inter et
Joppem 17. circiter miliaribus à Joppe, et
3. à Lydda, quae ipsi ad latus est versis mesem,
in plaga meridionali Tribus Ephraim et in con-
finis Tribus Dan. sive inter Jerusalem et
Joppem 38. miliaribus Romanis à Jerusa-
lam.

Postmodum et jam aetate Christi
Arimathia seu justa vulgatam nostram
Arimathaea fuit nuncupata, nomen à
Ramatha, quod celebritudinem significat, de-
rivatum. Patria fuit Josephi viri poten-
tis et Deumionis, necnon Christi Discipuli
oculti, qui laudatur ab Evangelistis Matth.
27. 57. p. Marc. 15. 43. p. Luc. 23.

50. p. Joan. 19. 38. p. Luc. 23. 51. ci-
vitas Judaea vocatur, non quod in Judaea
propria situm habuerit, sed quia aetate
Christi, et post reditum Hebraeorum à cap-
tivitate Tribus haud amplius distincta
fuerint, et Ubs ista 1. Mach. 11. 34. ubi
Ramatha vocatur, è ditione Samaria
seu Tribus Ephraim avulsa Judaea ad-
jecta dicitur. alias etiam Rama vocatur.

13. Joppe Ubs maritima in patenti agro
Janniam inter et Caesarem Balestina.
seu Turrim Stratonis, et Ramatha, quae qua
6. vel 7. miliaribus distat, interjacet.
Portum habet Scopulis in eo prominentibus
satis infestum. Jos. 19. 46. Limites Tri-
bus Dan Joppem usque protenduntur. In
Joppem appelebantur rates Hiram Regis Ty-
ri, quae Salomoni ligna in monte Libani
cursa pro Templi Hierosolymitani constructione
advehebant, 2. Bar. 2. 16. Hebraei è cap-
tivitate reversi iterum Sidonios et Tyrios
mercede condusserunt, qui ligna ad novi Tem-
pli aedificium de Libano Joppem adveherent,
1. Esd. 3. 7. Jonas Ninivem pergere à Joppe
iussus imperium detrahitans in Joppe navem
consequitur Tharsum Cilicia fugitivus, Jon. 1. 1. 2. 3.

Jonathas Machabeus Joppem oppugnat, i. Mach. 10. 75. 76. alias etiam frequens est huius Urbis in libris Machabeorum memoria, ut i. Machab. 11. 6. 12. 33. 34. et alibi. S. Petrus hic

Tabitham mortuam suscitavit, ac multis diebus commoratus est, Act. 9. 36. p. Iudei Caracaram à Cornelio gentili cohortis Italiae Centurione accersitur, Act. 10. 1. p.

Joppe una à vetustissimis mundi Urbibus creditur et à Japhet Noë filio fundata. Jaffa seu Japha, et Jufa à media etatis et novissimis Scriptoribus nuncupatur.

34. Saron seu Saronia Urbs aliquibus videtur ad Septentrionem Joppe et non procul à Mari ad orientem collocata. Josue Regem Saron prole victum et captum interfecit, Jos. 12. 18. i. Bar. 27. 29. armentis, quae ponebantur in Saron propositus fuit Saroni Saronites. Act. 9. 35. Saroni habitatores convertuntur ad Dominum. facile tamen in iis nomen regionis, non Urbis exprimitur, Vid. qua de Saroni diuersimodis parte I. c. 8. n.

35. Saroni habitatores convertuntur ad Dominum. facile tamen in iis nomen regionis, non Urbis exprimitur, Vid. qua de Saroni diuersimodis parte I. c. 8. n.

~~36. Saroni habitatores convertuntur ad Dominum. facile tamen in iis nomen regionis, non Urbis exprimitur, Vid. qua de Saroni diuersimodis parte I. c. 8. n.~~

§. II.

De Dimidia Tribu Manasse.

Dimidia Tribus Manasse posita est inter Tribus Ephraim et Issachar; haec ei Septentrionalis est, illa meridionalis, ad orientem Jordanem attingit, et ad occidentem à Mediterraneo abluitur. Hos limites ei tribuit Josephus Antiq. l. 5. c. 1. At Relandus li. 6. p. 156. ex Jos. 17. 10. alios eius fuisse terminos contendit, illamque ad orientem habuisse Tribum Issachar duntaxat, et ad Boream Tribum Aser, adeoque ad Jordanem usque non pertigisse. Verum potuerunt portiones horum Tribuum limites ita mutari, ut Tribus Manasse in fuerintestate Josephi, quos illi ipsi adscribit; Et sane post assignatos à Josue huius Tribui terminos, quos Relandus eidem attribuit, idem Josue eodem cap. 1. 7. 8. 11. ex Tribu Aser ipsi varias Urbes assignavit, quae Tribui Issachar fontem suam Terram Saphrae qua versus meridiem Jordanem attingit, et ex Tribu Issachar Urbem Bethsan, qua pariter versus boream huius fluvio iungitur. Undequid ea de re sit nos hic consultum et commemorandum ducimus Tribui Manasse terminos ad

quos procul dubio ipsius aetate habuit. mentem Josephi tribuere, et In ea regione sequentia loca à nobis notantur 10. Thebes Urbs Ephraim, deinde Dimidia Tribui Manasse adiecta, 13. millibus passuum à Sichem Bethsan seu Sutytopa

lin versus, Abimelechque am obvidens, qui in eum à muliere mole fagine occidit. Jud. 9. 50. p. Abimelech filii Carsoval gestonis et Urbis Thebes fit mentio 2. Reg. 11. 24. Conjectura est esse Teblath

10. Thebes Urbs Ephraim, deinde Dimidia Tribui Manasse adiecta, 13. millibus passuum à Sichem Bethsan seu Sutytopa

lin versus, Abimelechque am obvidens, qui in eum à muliere mole fagine occidit. Jud. 9. 50. p. Abimelech filii Carsoval gestonis et Urbis Thebes fit mentio 2. Reg. 11. 24. Conjectura est esse Teblath

9 15. 0 Thapsa Urbs non procul à Samaria. Sciso à Sallum filio Iobes Zacharia Rege Israelis vacuum regnum Manahem Dux copiarum ejusdem Regis occupavit: cumque huius Urbis cives ipsi obsisterent, Urbe circumquata, tanta crudelitate in eos saevit, ut nec foetibus ipsi dissecto matrum utero pepercerit, 4. Reg. 15. 10. p.

9 15. 0 Thapsa Urbs non procul à Samaria.

9 inter quas Dor quae maxime Borealis est; et ex Tribu Ephraim

9 quos procul dubio ipsius aetate habuit.

9 gadeonis ex concubina filius

4 quod nomen jam aetate Maab-
 baorum invaluerat, nam 2. Mach.
 12. 29. Civitas Scythorum, et ibid.
 v. 30. Cives illius Scythopolita num-
 upantur; ~~quod nomen~~ idemque
 Bethsan seu Scythopolis potissima
 fuit inter ~~urbes~~ decem Urbes, à quibus le-
 gis illarum Decapolis dicit vocata fuit, cuius
 unius apud Matth. 4. 45. et apud Marcum
 5. 20. et 7. 21. ^{fit mentio:} quod urbes, water Bethsan
 trans Jordanem circa Hippum, Bellam,
 et Gabaram teste S. Hieronymo colorata
 fuerunt. Hippus et Bella non meminit
 Scriptura; Hippus tamen celebratur
 à Josepho velut Hippenes modica regio
 aë metropolis, lib. 3. c. 2. De bello. Ultra
 lacum Genesareth 30. Stadiis (q. habuit,
 à Tiberiade, et 60. à Gabara
 eam reperit ~~De itinere~~ lib. De vita
 sua. Bellam vero Plinius in jucundis
 aquarum fluentis laudat, lib. 5. c. 16. Pro-
 pter Eusebium de in Onomast. v. Anioth. 60
 miliaribus à Jabos inter ipsam et Gerasam
 collocat.

* Strato Graecus quidam fuisse creditur,
 qui constructam à se ~~urbem~~ hinc
 turrim de suo nomine appellaverit
 Praefat. Novella 103. in corpore Juris
 Casarei

Ubs haec postmodum Scythopolis dicta est,
 à Sythis, et quidam ~~antiqui~~ qui imperante
 Jovia filio Amos Rege Juda Palaestina in-
 vasere, Jerusalem quendam autem ment.

8° Beth-zecha Ubs decem circiter miliaribus
 a Bethsan ad occidentem. Eam invadens
 Bacchides plerisque ejus incolas in puteum pro-
 jecit, 1. Mach. 7. 19. Fors eadem est a ~~Bepeth~~
 Iegna Jud. 1. 4. 8. et 1. Reg. 11. 8.

9° Dothain Ubs 12. miliaribus a Sama-
 ria ad Septentrionem. Hic Joseph à fratri-
 bus venditus est Ismaëlitis mercatoribus ex
 Galaaditide venientibus, Gen. 37. 25. p.
 Holofernes castra à Dothain usque Chel-
 mon Urbem prope Eubelon ~~pagum~~
 in Tribu Machar 9. Jud. 7. 3. Ubs haec etiam
 vocatur Dothan, ubi Eliscus fuit, quando
 Regis Syria invidias Regi Israël detexit, 4. Reg.
 6. 8. 13.

10° Merom è regione Dothain ad mari-
 diem, ac etiam 12. miliaribus versus 12. Cas-
 rum à Samaria prope torrentem seu aqua
 Merom, ubi Jome exercitum Jabin et
 foederatorum Regum dedit, Jos. 11. 5. 7. 8.
 Sita urbs. Jud. 5. 18. Merome vocatur
 ubi duae Tribus Zabulon et Nephthali Ga-
 aleam subierunt.

11° Dor Ubs maritima cum portu satis
 incommodo Casarea Palaestina inter et
 montem Carmelum posita, et 5. seu, ut qua-
 dam volunt, 9. miliaribus ad boream ab
 illa distans. Saepè apud antiquos Scrip-
 tores inter Phoeniciae Urbes recensetur.
 Proprium habuit legem, caputque fuit Re-
 qui, quod ab illa nomen habebat, Jos. 11. 2.
 Idem Jome obtinuit Rege illius interfecto
 ac dimidia Tribui Manasse tradidit, Jos. 17.
 23. et 17. 11. quae Chananaeos veteres illius
 incolas seum habitare permisit, atque
 postea sibi tributarios fecit, Jud. 1. 27.
 In hac Urbe Antiochus Semeon filius
 phonem Syria Tyrannum obedit, 1. Mach.
 15. 11. 13. 25.

12° Casarea Palaestina, antea Turris
 Stratonis dicta. Hanc urbem Herodes
 Magnus in honorem Augusti aedificavit
 eo loco, in quo olim Turris Stratonis ca-
 nebat*. Sita erat ad orientale Mare
 Mediterranei latus; 600. Stadiis seu 82.
 miliaribus à Jerusalem remotiora ad
 Septentrionem remotam tradit Jose-
 phus, De Bell. l. 1. c. 5. Antiq. l. 13. c. 19.
 cum portu satis commode. Hujus Ubs
 frequens est in Novo Testamento mentio
 Hic Rex Agrippa populi laudibus tur-
 nec Deo gloriam referens à Deo percussus
 est, Act. 12. 25. Cornelius Centurio

ibidem baptisatus est à S. Petro, Act. 10.1.p. Casarea domicilium habebat S. Philippus Diaconus quatuor virginum pater, Act. 21.8.9. Ibi Agabus propheta

Paulo Apostolo carcerem et vincula Ierosolymis imminere praedixit, ib. v. 10. 11.

Tandem idem Apostolus in hac urbe tam diu custoditus fuit, donec Romam abduceretur, Act. 23. 35. et 24. item 25.

Hac urbs semper intelligitur, quoties in Scriptura nomen Casarea sine addito legitur.

13° Tanach urbs q. miliaribus à monte Carmelo versus orientem, nec procul à Merom et Dothaim ad Septentrionem posita; facta est civitas refugii ac Levitis concessa Jos. 21. 25. Eadem est

ac Thanae, cuius Rex à Josue interfectus dicitur Jos. 12. 21. Jud. 5. 18. 19.

Reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Mageddo pugasse memorantur. 1. Bar. 6. 70. Aner vocatur, atque Levitis ex familia Gaath tradita dicitur.

14° Mageddo urbs Thanach inter et Bethoron Superiorem sita priori ad meridiem nec procul ab ea; nec etiam multum à Merome abfuisse conjicitur ex Judic. 5. 18. 19. ubi duo Tribus Zabulon et Nephthali pugnaverunt animas suas obtulisse in regione Merome, et Reges Chanaan pugasse in Thanach iuxta aquas Mageddo dicuntur in Canticum triumphali et gratiarum actionis Sebbore et Barac post victoriam de Sisara ad radices montis Thabor reportatam, Jos. 7. 24. quo memoratur

Jehus Regem interfecisse dicitur Josue, cunctae Tribui Manasse aperuisse, Jos. 12. 21. et 17. 11. Manassei Chanaanos tecum in Mageddo habitare permiserunt Jud. 1. 27. quos deinde tributarios fecerunt, ib. 28.

à Salomone noviter edificata seu restaurata prohibetur 3. Reg. 9. 15. Urbs hac etiam eade exercitus Josia Regis Iuda ejusque lethali vulnere à Nechas Rege Aegypti inflicta celebratur 4. Reg. 23. 29. 30. et 2. Bar. 35. 22. ubi Josias in campo Mageddo dimicasse dicitur.

Cum enim Nechas Rex Aegypti Assyriis bellum illaturus et Chanaanis Urbem ad Euphratem positam occupaturus mari cum exercitu, ut credibile est, trajecto, Samaria^{*} littus attingeret per eandem abieritque terra Israelitica regiones iter instituturus, si occurrit Josias in campo Mageddo impediturus, ne ultra progrediretur, tum, quod verisimile est, ne regio ab ipsius exercitu quidquam detrimenti pateretur, tum ne, semel dato transitu, eundem exercitum sub eodem regionis, damno cuipere cogentur

* Imperante Josia nulla auxilium abductis nempe decem Tribubus in Assyriam 4. Reg. 17. distinctio fuit inter Regnum Iuda et Israelis, sed utroque imperabat Josias, ut qui non in Iuda tantum, sed et in urbibus Samariae, 4. Reg. 23. 17. in urbibus Manasse, Ephraim, et Simeonis usque ad Nephthali cultum veri Dei restituerit, 2. Bar. 34. 6.

verum, tum denique quia metuebatur, ne
Egyptii si victores in Aegyptia essent, feroces
effecti graves sibi magisque metuerent forent.
Hac pugna curio esse videtur, quo Jona fu-
resta fuit.

15° Machmethath urbs sita in confinijs
Ephraim et Manasse è regione et in cons-
pectu Sichem, Jos. 18. 6. et 17. 7. ubi Tribus
Manasse ascribitur.

Caput III. De Galilaea.

Galilea ampla Terra Sancta provin-
cia plagam ipsius Septentrionalem potissi-
mum occupans à planitie Scilicet Jezra-
ël sive campo magno, Limites habebat
ad Meridiem Samariam; ad Orientem
Jordanem et Laam genesareth seu Mare
Tiberiadis; ad Septentrionem Montes Libani
Sidonem usque potensam fuisse scribit Jo-
sephus Antiq. l. 8. et ad occidentem Mare
Mediterraneum.

Dividebatur in Superiorem et Inferio-
rem; hac binas Tribus Issachar et Zabulon
completebatur, Illa vero Tribubus
Aser et Nephthali circumscripta erat,
atque etiam Galilea gentium nun-
cupata fuit, sive quod, prout alibi jam
annotavimus, inter Hebraeos quamplurimi
in ea numerarentur Ethnici, sive Phoe-
nices, Syros, et Arabes Idololatrias finitimas
haberent. Hanc J. Calmet ultra Jor-
danem et Mare Tiberiadis ad Orientem
Trachonitidem, Libanum et Bathanea-
am versus enumerasse vult his praecipue

argumentis: quod Judas gaulonites in Actis
Apostolorum 9. 37. et apud Josephum Antiq.
l. 20. c. 3. Galilaeus dicitur, Gaulonitis ve-
ro autem trans Jordanem sita sit. Quod
Bethsaida urbs Galilaea fuerit, ut è
quo oriundi Apostoli Galilaei dicti sint,
eam autem Josephus trans Jordanem collocat
De Bebo l. 2. 13. Quod Eusebius in Isai. 4.

conceptis verbis Galileam in Transjorda-
nica sitam aperat. Quod Septuaginta
in Isai 33. 9. pro Basan, quod habet
vulgata nostra, qua regio transjordanica
est, vertant Galilaea. Et

Verum respondet Relandus lib. 1. c. 31. p. 11.
Hujus Judae nomen triplex dari potest
ab urbe natali scilicet, à loco educa-
tionis, et habitationis. Judae patrum
fuisse Gamalaeam Gaulonitidis urbem
at cum in Galilaea domicilium habisset
Ipsam Josephum, qui sollicitè Galilaeam
et Gaulonitidem distinguit, Ant. l. 3.
3. eam Galilaeam appellare; cum per
Scilicet lib. 18. 1. Gaulonitem dicitur

Et qua in se nomen partis pro toto usu-
posse illos S. Hieronymus animadvertit
in Comment. ibid. unde habetur
illius etiam opinione Galileam ad
Basanitidem enumerasse. His addi
potest quod Isaias c. 9. v. 1. Gali-
laeam gentium trans Jordanem
collocat.

* Judas iste auctor fuit Sectae, qua quibusdam
post Christi ortum annis audiri
coepit. Secta seu haeresis occasionem
praebuit census Imperii Romani subdi-
torum ab Augusto imperatus, Luc. 2. 1.
Præterebant hi seditiosi solum Deum
tanquam Dominum esse agnoscendum,
proinde insignem fore Israelitis
alii, præter ipsum, quidquam pen-
dere, unde nec Imperatori tribu-
tum esse pendendum. Hanc
Judam perisse, eique adhaeren-
tes dissipatos fuisse aperit qui-
dam Phariseus Gamaliel nomi-
ne in Actis Apostolorum c. 5. v. 37.

Attamen dum post ipsum Gamalie-
lem Sectarium hunc superfuisse
ait Calmet in suo Dictionario
Biblico V. Judas XII. quavis quo
tempore quova mortis genere ob-
it ignotum sit.

Quia Christus ac ejus Discipuli è Gali-
laea erant, in hujus Sectae suspicio-
nem adducti fuerunt, unde Pharisei
piscerunt, qui ab eo quæverant, num

ligerat dare tributum caesari, Matth. 21. 16.
17. ut inde, quod advertit S. Hieronymus,
occasione caperent eum accusandi; at-
que id praestiterunt, coram Pilato, afferentes:
Hunc invenimus subvertentem gentem
nostram et prohibentem tributa dare
Caesari. Luc. 23. 2. At sunt, qui si-
cant, hunc Judam Seditiosum iunta-
xat fuisse, qui factionem fecerit, non
verò Seditarium qui haecim commen-
tatus fuerit.

ligerat tributum dare caesari, Matth. 21. 16.
ut inde, quod
Bethsaidam vero Josephi non eandem
esse cum illa, quam scriptores laevi com-
memorant, hoc visum est, Jordanem sitam
esse, postquam ubi de caesariis iudicibus
et de his, qui ad metrum hinc, peritiam merentur
esse committuntur, quos pingit, hoc, postquam
Bethsaidam, alibi postquam Jordanem sitam
operante hanc enim cis Jordanem sitam
fuisse, quod postea ostendimus sit. cetera
D. Calmeti argumenta proferit. Nos ubi
nobis de urbe Bethsaidam sermo erit, situm
illius expendemus.

Galilaea nomen habere videtur ab
Hebraeo gelilath quod limites seu confi-
nia significat, atque hinc regione forsi-
tan inditum, quod confinia Terra Sancta
attingeret. Ex eo Graeci et Latini
Galileam effecere.

Primum in S. Scriptura Galilaea nomen
occurrit Jos. 13. 2. 20. 7. et postea 1. Reg. 9. 2.
2. Reg. 15. 9. 1. Par. 6. 76. Isai. 9. 1. ubi
Galileam gentium memorat, atque hic
primum gentium nomine vocatur, ex quo
conjiici potest, id nomen ei tunc primum
fuisse inditum, postquam nempe Reges
Aegypti Israelis destructo regno, deporta-
tisque in Orientem Hebraeis, eorum loco
Syriorum et Aegyptiorum colonias in illud de-
duxerunt. Aut forte ipse Isaias primum
eam hoc nomine nuncupavit. Tobias c. 1.
sit mentis Galilaea superioris. Alibi etiam
tam in Veteri, quam in Novo Testamento
Galilaea saepius memoratur, at in Novo
frequentius adhuc quam in Veteri.

Galileos ingenio esse bediosos, audaces,
et impravidos, qui finitivis nationibus vali-
da Pompei manu restiterint, ait Josephus
lib. 3. de Bell. c. 2. Adit imper Gali-
leam et soli natura, ut quae tota fru-
tuum ferax sit, et egregia cultura uberi-
simam esse, vivisque alere solertes et la-
boriosos, Urbes in ea et vicis frequentissimas,
occurrere incolis refertos, adeo ut omnium
minimus vicus 15000 incolas exhiberet.

Galilaei nomen Jesu Christo ex Nazareth
Galilaea urbe, ubi pueriles annos exegit,
inditum fuisse constat. Apostoli vero,
quod in Galilaea essent, eodem et ipsi cogno-
mento appellati sunt, quod et in ceteros
Discipulos et Fideles omnes derivatum est,
ut colligitur ex Act. 2. 7. Galilaei quidem
nunquam spectatae religionis viri sunt habiti,
neque ex illis Prophetarum proditorum unquam
Judaei arbitrabantur Joan. 7. 41. 52. Disci-
pulis in ceterorum Judaeorum diversa utebantur
quo inditio Patris Galilaeus agnitus est Matth. 26.

73. Haec generatim de galileis et ipsa galilaea, modo singulas ejus provincias seu Tribus expendimus.

S. I.

De Tribu Issachar.

Tribus seu Regio Issachar, de qua Jos. 19. 17. una ex fertilioribus Terra Sancta provinciis seu Campum Magnum seu Vallem Jezrael in Galilaea inferiori sita limites habuit ad Meridiem dimidiam Tribum Manasse, ad Orientem Jordanis et laeus Jenepareth partem, ad Septentrionem Tribum Zabulon, et ad Occidentem Mare Mediterraneum ubi Montem Carmelum adit.

Relandus l. i. c. 28. p. 158. contendit hujus Tribus regionem non ad ipsum Mare, sed usque ad portionem Tribus Manasse borealem et Maritimam duntaxat pertigisse, nam alias, inquit, Aser non contigisset Manasse ab Austro, quod legitur Jos. 17. 10.

Verum, quod jam sup. §. 2. n. ubi de Tribu Manasse nobis locum

erat, annotavimus huc tempore, immo jam ipsa Josue aetate horum Tribuum limites mutatos fuisse, unde facile evenire potuit, ut Regio Issachar eo protensa fuerit, ut ad occidentem Mare Mediterraneum etiamnum attigerit: haec quoque opinio à plerisque Geographis communiter adoptata est, quam et Nos huc sequi commodum arbitravimus. In ea notatur

Jezrael seu Jezrahel Urbs primae Tribus Judaeperta Jos. 18. 55. Deinde Tribus Issachar Jos. 19. 18. celebris et Regia, necnon, ut ait S. Hieronymus Com. in Osee 1. Samaria Metropolis, prope quam sunt campi latissimi et vallis nimis vastitatis, quae plusquam ad decem milia passuum tenditur. Nempe sita erat in Campo Magno seu in Campo Jezreel, atque ut dicitur Jos. 17. 16. mediam vallem possidebat, in confinis Tribus Manasse non procul à Dothaim, et ad radices Montis Gelboë versus Occidentem, ubi fons scaturit, cujus aquae prope Bethsan in Jordanem labuntur.

Ad hanc Urbem castra sua metati fuerunt Madianita et Amalceita, cum eos Gedeon seu Jerobaal fudit, Jud. 6. 33. et 7. 16. p. In hujus etiam Urbis conspectu, et prope fontem illius Juvilita castra habebant, quando Philistaei eos fugaverunt occisis Saul et ejus filius, 1. Reg. 29. et 31. 1. p. Hic etiam Achab Re-

Israël salutem habuit, iuxta quod erat in
 re Naboth Jezraelitica, quam cum ^{neg} per
 mutationem ^{neg} pecuniam ab ipso obtinere posset,
 Jezabel eius uxor curavit, ut ~~Naboth~~ ini-
 qua ~~sententia~~ sententia tanquam blas-
 phemus lapidaretur, tunc Achab vineam
 hanc occupavit. 3. Reg. 21. 1. p. Item
 Achab prolians adversus Syros prope Ramoth
 Galaad lethale vulnus accipit et moritur
3. Reg. 22. 34. 37. Ochozias eius filius
 iterato adversus ~~syros~~ ~~in~~ ~~ramoth~~ ~~galaad~~ ~~regem~~
 Juda Joram, qui in obsidione Ramoth
 Galaad, qua interque iterato contra Syros
 bello, urbem hanc invenerat, accepto vulnere
 in Jezrael deportari se fecerat, ut curaretur,
 inuisens à Jehu interceptus, illicque urbem
 egressus occiditur, 4. Reg. 9. 18. p. Deinde
 Jehu urbem ingressus Jezabel Ochozie
 matrem per fenestram in plateam proci-
 pitari iussit, aspersaque ~~ejus~~ sanguine eius
 pariete equorum ungulis conculcata est,
 canesque illius cadaver devoraverunt, ib.
33. p. Cives Samaria Jusu Jehu
 Septuaginta filios Achab interfecerunt, et
 eorum capita ad eum in Jezrael mittunt,
4. Reg. 10. 6. p. Regio, qua huic urbi adja-
 cet, ipsius nomine valis Jezrael, item Cam-
pus Endelon vocatur.

2° Sunem seu Sunam, item Sulem Urbs
 Tribui Issachar adscripta Jos. 19. 18. Sita in
 Campis magno 5. miliaribus à monte Thabor
 versus austrum, nec procul à monte Gelboi
 ad occidentem. Philistai cum Saule
 proliantur ad hanc urbem castra habue-
 runt, dum Saul ~~huc~~ ad montem Gelboi
 sua constituerat, 1. Reg. 28. 4. Ibi, quod alibi
 memoravimus, fuit est Saulis exercitus, ipseque
 et filii sui occiderunt, ib. 31. 1. p. Abitrag
 virgo illa à Davide bene, quo ab ipsa foreve-
 tur, ducta ex hac urbe originem ducit, 3. Reg.
1. 23. 15. et 2. 17. 21. 22. Eodem nomine in
 Scriptura vocatur mulier illa, que Eliseum
 prophetam, quoties Sunam venisset, hospitio
 recipiebat, 4. Reg. 4. 8. p.

3° Rameth Urbs non procul à Sunem ad
 orientem. Tribui Issachar cedit Jos. 19. 21.
 Eadem videtur esse ac Jaramoth Jos. 21. 29.
 et Ramoth 1. Par. 6. 73. fuit Urbs Levitarum
 4° Endor Urbs quamvis in Tribu Issachar
 collocata, tamen Tribui Manasse attribu-
 ta, Jos. 17. 11. 4. miliaribus à Monte
 Thabor posita meridiem versus non procul
 à Naim: ~~quis~~ ~~orientalis~~ ~~partes~~ Hic Sisaram
 à Gedeone fuisse immo videtur Eff.
82. 11. vid. Judic. 4. 6. p. Endor sedes

4° seu Casaloth live Cesleth Thabor
 urbe ad pedem ~~montis~~ hujus montis
 collocata, de qua Jos. 19. 12. 18.

5° ad Cives Ramoth Jona de prada sua
 misisse dicitur David. 2. Reg. 30. 27.

Pythoniæ fuit, quam Saul ante primum gelboe consuluit, 1. Reg. 28. 13.

5° Naim Urbs sita in confinis Tribus Zabulon duobus miliaribus à monte Thabor propè ad meridiem propè ~~Thabor~~ non procul ab Endor, Ibi Christus vidua filium, qui ad tumulum efferebatur, ad vitam revocavit, Luc. 7. 12. p. Toremus Cison inter Thabor et Naim fluit ad Jordanem pergens.

6° Aphec Urbs, ~~in valle Jezrael~~ sita non procul à Jezrael et ad idius Septentrionem, ubi primum castra metati sunt Philistai, cum Saul, ejusque exercitus viciniam Jezrael, et montes gelboe occupabant, 1. Reg. 29. 1. p.

§. II.

De Tribu Zabulon

Tribus seu regioni Zabulon communiter hi designantur termini, scilicet ad Meridiem Tribus Issachar, ad Orientem Mare Tiberiadis, ad Septentrionem Tribus Aser et Nephthali, et ad occidentem Mare Mediterraneum.

Hic demum obmunitat Relandus lib. 1. c. 28. p. 159. ubi, non putarem, inquit, hanc Tribum Zabulon: usque ad Mare extensam ob illa, quæ leguntur Jos. 19. 10. et 19. 26. ad Orientem fuit Mare generareth et pars Jordanis Matth. 4. 13. ad boream Nephthali Jos. 19. 34. ad austrum Issachar. Thabor erat in confinis Jos. 19. 12. 22. Hæc Relandus. Verum, quod

alibi jam diximus, non iidem semper fuerunt singulorum Tribuum limites, quos ipse initio Jomæ assignavit Jomæ, immo ipse adhuc vivente quidam id eorum mutati fuisse videntur: præterea limites hi, quos assignat Jomæ, tanta involuntur obcuritate præsertim quia gloria, quæ velut Tribuum terminos recenset, vel nusquam amplius extant vel nomen mutarunt, ut ex his certum quid pro statuendis dictorum Tribuum limitibus erui haud possit.

Certe gen. 49. 13. Jacob prædicit Zabulon in littore maris habitaturum, et in statione navium portaturum usque Sidonem, proinde illius terminus occidentalis Mare Mediterraneum haud improbe assignatur. Et quamvis Matth. 4. 13. dicatur Capharnaum esse in finibus Zabulon et Nephthali, non tamen inde sequi videtur

Tribum Zabulon ~~contineret~~ præter Mare Tiberiadis etiam attigisse Jordanem. Denique Jos. 19. 26. et 19. 34. dicitur Zabulon ~~contineret~~ ad mare usque et ad Jordanem, quod ~~non~~ ~~est~~ ~~improbabile~~ ~~quia~~ ~~in~~ ~~Matth. 4. 13.~~ ~~dicatur~~ ~~Capharnaum~~ ~~esse~~ ~~in~~ ~~finibus~~ ~~Zabulon~~ ~~et~~ ~~Nephthali~~, ~~non~~ ~~tamen~~ ~~inde~~ ~~sequi~~ ~~videtur~~ ~~quod~~ ~~Zabulon~~ ~~contineret~~ ~~præter~~ ~~Mare~~ ~~Tiberiadis~~ ~~etiam~~ ~~attigisse~~ ~~Jordanem~~.

7 pleraque

equidem dicitur Jos. 19. 34. Zabulon esse
ad meridiem Nephtali, at id non obest,
quin etiam sit quoque ad meridiem Aser.
Hic recenseri merentur loca sequen-
tia.

1° Savid seu Sared ad Torrentem
Cison Sita^{Urbis} versus Mare mediterrane-
um Jos. 19. 10. Dicitur, quod Tribus
Zabulon limites usque Savid proten-
dantur, indeque versus orientem ad fi-
nes Ceseteth-Thabor vergant. forte hic
fines isti ad Mare Tiberiadis usque porrigi
intelliguntur, quod Tribus Zabulon
terminus est.

2° Nazareth urbs exigua in finibus
Tribus Machar versus Oriem. in latere seu radice
montis ubi ad quem iudaeus Endelon campus
desinit, 3° p^{ro}posita in latere versus ad Septem-
q^u miliaribus transessum de Galilee, 7. q^uo Mari medi-
terraneo versus orientem, et 2. a Monte
Thabor ad Occidentem posita. Undique
montibus cingitur, qui tamen arva
habent frugifera, necnon pulchris ar-
boribus et plantis variisque salubribus
herbis luxuriantur, unde nomen Naza-
reth non incongrue quidam Interpretes
florem et succulentum seu germen ver-
tunt, atque hanc Urbem et Christum Ser-
vatores nostrum, qui in ea conceptus
est et educatus, Isaiam intellexisse ajunt
c. 11. i. ubi ait: Egredietur virga de radice
 Jesse i. id est in familia David: et flos
de radice ejus ascendet.

Urbis Nazareth in Veteri Testamento
nulla fit mentio, vel quia prioribus tempo-
ribus obscura admodum fuit, vel quia
forte nomen mutavit; at in Novo tan-
to magis celebratur. In ea enim Christus
homo Deus carnem induit, Luc. 1. 31. p.

atque pluribus annis eam incoluit, ac Josepho
et Mariae matris sua subditus vixit Luc. 2. 53.
atque ea eadem Nazarai nomen accepit.
postquam predicare coepit, interdum in
ejus Synagoga concionatus est, Luc. 4. 18. p.
cum autem a suis popularibus, generis ipsius
ignobilitatem, ut qui fabri filius diceretur,
de dignantibus, minime ei fides praes-
taretur, prodigia ibi paucissima patravit,
Matth. 13. 54. p. Cumque eos increduli-
tatis argueret, irati eum in montis, ad quem
Civitas erat edificata, supercilium duxerunt,
ut inde eum precipitem agerent, Luc. 4. 23. p.
Inde alio transiit, ultimus
vite suae annis in Urbe Capharnaum habita-
vit, Matth. 4. 13.

Modo Nazareth non nisi vilis vicus est,
quem incolunt Arabes. 5. h. Minores de
observantia ibi conventum habent et Eule-
siam eo loco, ut ajunt, in quo Domus B. V. Ma-
riae fuit, positam.

q^u inter et Nazareth.

3° Casaloth seu Ceseleth - Thabor, Jos.
19. 12. 18. Urbs ad pedem montis Thabor ver-
sus orientem posita. pro uno terminorum

Tribui Zabulon à Josue assignata, ib. 18.
4° Tiberias Urbs celebris sita ad litus lacu-
ripam occidentalem lacus Genesareth seu Ma-
ris Galilaeae, quod ab ipsa etiam mare Tiberia-
dis dicitur 12. circiter miliaribus à Bethsaida
et 18. à Capharnaum versus meridiem.

Ab Herode Agrippa condita dicitur an. Chr.
17. atque in honorem Tiberii Imperatoris
ipsius nomine Tiberias dicta. Non pro-
cul ab ipsa versus austrum in loco Emaus dicitur
fuisse condantia ex aquarum balnea.

Communis post Eusebium et S. Hieronymum
fuit opinio hanc urbem non relictam ab Herode
constructam fuisse sed restauratam. Iuxta
veterumque idius nomen esse Ceneseth seu Ge-
nesareth. at id admodum incertum est
inde colligi videtur, quod Urbs Ceneseth
ta fuerit in Tribu Nephthali Jos. 19. 35. Tri-
bus autem haec ad austrum ultra Capharnaum
potenta non fuerit, Capharnaum enim
sita fuit in confiniis Zabulon et Nephthali
Matth. 4. 13. cum igitur Tiberias in

7 Tribus Nephthali

Tribu Zabulon posita longius ad austrum
à Capharnaum remota fuerit, Ceneseth
autem Urbs fuerit ultra Capharnaum ad
Boscam colorata, certe non potuit esse
eandem ac Tiberias. De hac Urbe in
Novo Testamento non fit mentio nisi
occasione Maris, quod ab idius nomine
Mare Tiberiadis dicitur, Joan. 6. 1. 23. et
21. 1.

5° Bethsaida ex vico Urbs sita creditur
ad ripam Maris Genesareth in confi-
niis Tribus Nephthali non procul à Ca-
pharnaum. At D. Calmet eam
ultra Jordanem ~~est~~ prope Jordanis
ostia ubi in idius mare influit collocat
fultus auctoritate Josephi, qui Ant. 6. 11.
13. et de Belo 6. 2. 13. eam trans Jordanem
in regione Gaulanitica ponit, atque à
Philippo Herodis Antipae fratre Iturae
Traehonitidis legionis Tetrarcha resta-
ratam ornatum et auctam, necnon
antiquato ejus veteri nomine Juliam
seu Juliadem appellatam memorat.

Verum non in Traehonitide aut Itu-
rea sed in Galilaea ad mare Genesae-
reth, proinde ad idius occidentale litus
Bethsaidam sitam fuisse testantur
Evangelista Marcus 6. 45. et 8. 22. Jo-
ann. 12. 21.

Equidem non ignoramus
quorundam tueri partem Gaulanitidis et
am Galilaam dictam fuisse, attamen
qua hanc in rem proferunt argumenta
non sunt omnino secretoria. Certe
Novi Testamenti Scriptores Evangelisti

universam Galilaeam cis Jordanem colorare videntur: Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam, inquit S. Lucas c. 8. v. 26. Haec supposito Jo-

sephus, quem eruditi interdum oritantiis arguunt, commode cum Evangelistis nostris conciliari posse videtur, si bina ejusdem nominis urbes statuantur, quarum una cis Jordanem, altera vero trans Jordanem in Gaulanitide sita fuerit: De illa sermonem esse apud Evangelistas, hanc vero intellexisse Josephum, eamque ipsam esse, quam Philippus Tetrarcha restauratam, ornatum, et autam, antiquato ejus veteri nomine, Juliadem numparavit. Neque

etiam absurdum videtur, binas admittere hujus nominis urbes, quarum una cis-altera trans Jordanem seu Mare Tiberiadis sita fuerit, cum enim ~~Bethsaida~~ nomen Bethsaida ex hebraeo Beth quod domum, et tsaida quod verationem seu piscationem significat, compositum sit, quid obest, quin nomen hoc pluribus ad mare positis conveniat locis? Denique cum Evangelista Tiberiadis, quod etiam vocens nomen fuit, meminissent, Juliadis vero nunquam, quamvis tamen antequam

Christus predicandi munus exorsus esset, Philippus Tetrarcha Iturae p. jam fuerit, Luc. 3. i. nomenque Bethsaida in Juliadem mutavit, omnino verisimile est, quod ubi apud Evangelistas nomen Bethsaida occurrit, urbs cis-jordanica intelligi debeat: id manifestè colligitur, quod Luc. 6. i. p. Christus post

scollatum Joannem Baptistam à patria sua, quae cis Jordanem erat, exiens navi rectus trans mare Tiberiadis in desertum locum ~~loperit~~ cum Discipulis suis secesserit, Matth. 14. 13. Marc. 6. 32. quos postea regressi atque navi ascensam transfretum ad Bethsaidam illum procedere iussit, Marc. 6. 45. Joan. 6. 17. Unde quando Luc. 9. 10. Desertus

hic locus dicitur, quod sit Bethsaida, sensus non est, quod prope Bethsaidam fuerit, sed à regione illius trans Mare duntaxat.

Ad hanc urbem loape divertit Jesus, ubi etiam à deserto loco, ad quem se trans mare receperat, regressus eorum curavit, Marc. 8. 22. p. Ibi etiam quamplurima alia miracula edidit, quibus ut at sermonibus suis nihil permoti incola tandem aeternum sae ipsi mimentem audierunt, Luc. 10. 13.

Bethsaida Apostolorum Petri Andreae et Philippi patria fuit. Joan. 1. 44. et 12. 21.

6. Sephoris urbs celebris et Galilaeae metropolis, dein Diosassarca appellata, 18. vel 10. duntaxat milliariis à Tiberiade ad occidentem posita non procul à Thabor et à magno Campo. De ea in Sava Scrip-

7 Joan. 6. i.

4 Matth. 11. 21.

q illius

tura nulla fit mentis; cum tamen recensere
placuit, quoniam vobis amplissima pars ac vobis
in Palaestina mediterranea sita, et post con-
cepam juniori Agrippa Galilaeae Metropoli
constituta fuit. optima quoque totius regionis
fuit habita est.

7° Geth-opher sive Geth-Epher, vel Geth
vobis inter Civitates Tribus Zabulon recensita
Jos. 19. 13. Ejus situm 2. miliaribus à Sephorim
ad meridiem montem Thabor versus statuit
S. Hieronymus. fuit patria Jona Propheta
4. Reg. 14. 15.

8° Cana Galilaeae. Vobis Sephorim inter et Nazareth
6. Miliaribus à Sephorim ad occidentem
et 4. à Nazareth ad Euro-Aquilonem vulgo
locata. Primo Christi miraculo, ubi aqua
in vinum mutavit, celebris, Joan. 11. 1. 2. p.

9° Jeconam sive Jeconam Vobis Tribus Za-
bulon assignata Jos. 19. 11. et Levitis ex fa-
milia Merari attributa ib. 21. 34. Ea-
dem est ac Jechanan Carmeli, sic dic-
ta, quod haud procul à Carmelo distat
ac fortè aetate Josue ei pro aliis vobis
proxima fuerit, cujus Regem Josue
interfecit, Jos. 12. 22.

q non procul à monte Carme-
lo ad Septentrionem.

10° Zabulon Vobis sita in confinis Tribus
Aser, Jos. 19. 27. q ~~procul à monte Carmelo~~
Abialoni Israelis Judex eam patriam habuit
ac in illa sepultus est, Jud. 12. 12. In-
ter vobes Tribus Aser numerata fuisse vide-
tur Jos. 19. 27.

S. III.

De Tribu Aser.

In designandis finibus Tribus Aser non satis
convenit inter Scriptores. Relandus ex Jos. 17. 7.
10. contendit eam ad austrum habuisse Tribum
Manasse, ad occidentem Mare magnum, ad
Boream fines terrae Israeliticae, et ad orientem
Tribus Zabulon et Nephthali ex Jos. 19. 34.

Calmet vero hos eadem terminos assignat:
ad occidentem Phoeniciam, ad septentrionem
Libanum, ad meridiem Carmelum et Tri-
bum Issachar, et ad orientem Tribus Za-
bulon et Nephthali; additque hanc Tribum
nunquam eam regionis tractum sibi attri-
butum totum possedisse, ut qui ultra Li-
banum ad Syriae et Phoeniciae portionem
peractus fuerit, hujusque rei causam fuisse
sive hominum avaritiam et torporem, sive
crimina, sive haec omnia simul.

Cum autem legamus Jos. 19. 28 p. Tribus
haec pro termino assignari Sidonem, Ty-
nam, et Achzibum, quae vo-
bes Maritima fuerunt, merito arbitra-
mur eam versus occidentem mari con-
terminam fuisse. Nec tamen absum-
mus quin Jona aetate eam ad latus suum ori-

4 ei fuerint

entale exiguum terra spatium seu linguam, quae nos alibi Tribus Zabulon et Issachar adscripsimus, possederit usque ad Tribum Manasse, sique quantum ad hanc portionem amba Tribus Zabulon et Issachar fuisse orientales, quae tamen postmodum hisce Tribus ceperit.

Quidquid ea de re sit Nos hic eos sequimur, qui huic Tribui hos assignant limites, scilicet ad Meridiem Tribum Zabulon, ad Orientem Tribum Nephtali, ad Septentrionem Montes Libani, et ad occidentem Mare Magnum.

Regio haec solum habebat omnium maxime pingue; praecipueque, qui eam perfleunt, fluvii, sunt Belus seu Balanus, qui prope Stolemaidem, et Eleuterus, qui Tyrum et Sareptam inter in Mare influunt. In ea notari merentur sequentia loca

1° Stolemaidis Urbs maritima ad Belum sita, cuius vetus nomen hebraicum Acco seu Acco fuit Jud. i. 31. Anna Urbs, quae Jos. 19. 29. Tribui Aser assignatur, alio ignota, forte eadem est ac Acco, cuius nomen Annamensium invidia corruptum fuerit. Unde Stolemaidis dicta fuerit incertum est. Veteres ejus incolas Tribus Aser, cui ipsa obtigerat, non delevit, sed quietos et sub Chananaeorum seu Phoenicum ditione reliquit, Jud. i. 31. Sub nomine Stolemaidis ambo Machabeorum libri illius frequenter meminere, ut 1. Mach. capitibus 5. 10. 11. 12. 13. 2. Mach. c. 12. item act. Apost. c. 21. v. 7.

2° Cabul Jos. 19. 29. sive Chabul 3. Reg. 9. 13. Urbs non procul à Stolemaide ad meridiem Tyri posita. Ab hac Urbe Regem Tyri eas Urbes, quas pro exhibitis ad Templi constructionem subsidis à Salomone acceperat, Terram Chabul appellasse plerique autumant.

3° Anaph seu Stechapho Urbs cuius Regem Josue profligavit Jos. 12. 25. et quam Tribui Aser adscripsit c. 19. v. 29. Ad Mare Mediterraneum sita fuit Tyrum inter et Stolemaidem trium viciter horarum spatios itinere ab hac distita.

4° Tyris Urbs Phoenices florentissima Israhelica Zor seu Tzor, dicitur, Petra, Tribui Aser assignata Jos. 19. 29. ubi et ciuitas unitissima vocatur. Non tamen legimus hujus Tribus viros illius possessionem unquam adeptos fuisse, aut Chananaeos ea ca populasse. Sane Davidis et Salomonis aetate proprium Regem habuit, 2. Reg. 9. 11. 3. Reg. 5. 1. 7. 13. 9. 11. 12. 1. Par. 14. 1. 2. Par. 2. 3. alii

De ea tunc in Veteri tunc in Novo Testamento frequens est memoria. Sunt qui contendunt hanc urbem primum post aetatem Josue caelitatem fuisse necnon urbem Mikgar Dor, quam vulgata reddit ~~Civitatem~~ Civitatem munitissimam Tyorum aliam esse à Tyro de qua num loquimur, et qua Isai. 23. 12. Sidonis filia dicitur Colonia numpatur, unde videtur esse Sidone recentior. Josephus ~~et~~ etiam tradit Tyorum nominis 240. ante Templum Salomonis conditam fuisse, id est 200. post Josue annis. Et Homerus solius Sidonis, nunquam vero Tyri meminit.

q. ant. lib. 9. c. 9.

Ut cum certum sit hoc eodem nomine duas venire urbes, quarum una Graecis Palatyrus Latinis Tyris antiqua, altera simpliciter Tyris dicitur, illaque in continenti ad litus Maris posita erat, altera vero in Insula cuius quo 30 stadiorum, ut Strabo memorat, vel 700. passuum, ut ait Plinius l. 5. c. 19. inter duas intervallo à continenti distincta, dicendum de Tyro antiqua sermonem esse apud Josue, in scriptura in libris Regum et Paralipomenon loc. cit. quod velint aliqui Ty alteram Tyorum necnon vel ipsa Salomonis aetate conditam fuisse contra quam tamen contendit Josephus; et hanc ab Isai Sidonis filiam appellari. Josephus l. 1. c. 8. cont. Appian. et Dio et Menandro Ephesio Phoenices, historia scriptoribus refert Hiram Salomonis amicum aggere in Mari constructo urbem et Templum Herculi unicum in tota insula junxisse. et Plinius it. loc. eam opera Alexandri Magni, dum eam obsideret, continenti junctam fuisse ait.

4 forte

Tyri excidium prophetae praedixerunt Isaias c. 23. v. 1. Jeremias c. 27. 3. et 47. 4. Ezechiel c. 26. 2. p. 27. 2. p. 28. 2. 11. 29. 18. Joel c. 3. 4. Apoc. c. 1. 9. 10. Zacharias c. 9. 2. p. primum quidem à Salmanasare obsessa fuit et devastata; deinde à Nabuchodonosor, quam deversionem fuisse describit Ezechiel loc. cit. Denique ab Alexandro magno. Disceptant conditi an hae repetita et a Sanctis prophetis praenuntiatae obsidiones, et vastationes, de utraque urbe sint intelligenda an vero de una tantum. Parte utramque excisam fuisse comperimus habemus, novamque, quamvis saepius oppugnata tamen semper restauratam fuisse ac caput extulisse, proinde de ea intelligendum esse quod dicit Isaias c. 23. v. 15. 17. iam scilicet in oblivione septuaginta annis futuram, ac post eos demum restaurandam fore: veterem vero nunquam amplius fuisse restitutam, ejus nominis quaedam remanserunt vestigia, ut aquaeductum à continenti in Insulam aquas deducantium rudera; ac de illi potissimum locutus fuisse videtur Ezechiel c. 26. v. 21. ubi haec idam adloquitur: ~~Et~~

7 Tyri

nihilum te redigam et non eris, et requisita non
invenieris ultra in sempiternum. et c. 24. v. 36.
ad nihilum deducta es, et non eris neque in per-
petuum.

Apostolorum In libris Machabaeorum fit
etiam Tyri mentio, ut 1. Mach. 5. 15. et 11. 59.
Item 2. Mach. 4. 18. 32. 44. Item in Novo
Testamento Matth. 11. 21. 22. et 15. 21. Mar.
3. 8. et 7. 24. 31. Luc. 6. 17. et 10. 13. 14.

Apostolorum etate Tyrum ad Christianorum
Sera transivisse, atque in ea multos fuisse
fideles colligitur ex Act. c. 21. v. 3. 7.

5° Sarepta urbs Sidoniorum in Phoenicia
inter Tyrum et Sidonem 9. miliaribus à Ma-
ri 20. à Tyro et 10. à Sidone. Elias Prophe-
ta, cum famem regnum Israel die venisset,
ad hanc urbem veniens in domo pauperis viduae
divertit, cuius animum multiplicavit, ut
toto illo triennio, quo famem duravit, nullam
populi sit peruriam, illius quoque filium mor-
tuum ad vitam vocavit, 3. Reg. 17. 9. p. et 18. 1.

6° Maara Sidoniorum. Hoc nomine alii
urbem, alii specum, portum, sive regionem
Sidoniorum intelligunt. Sarepta inter Sid-
onem et Sareptam hinc ad Euro-aquilo-
nem. Regionem intelligisse videtur Josue
c. 13. 4. Maara hebraice sonat cavernam.

7° Sidon urbs vetustissima simul et floren-
tissima, hodie Zaida nuncupata, à Sidone filio
Chanaan natu majori condita, prout alibi jam
advertimus. Sita est ad Mare Mediterraneum
in amano agro 200. Stadiis seu 25. miliaribus
Romanis à Tyro ad Septentrionem, sicut
itinere à Baneade seu Dan, ubi fontes Jor-
danis, ad occidentem. Portu commodis in-
struita est, Imporiumque fuit celeberrimum.

Tribui Aser adscribitur Jos. 19. 28. ubi Sidon
magna vocatur, unde nata quorundam suspici-
o, duas fuisse ea etate Sidones, quarum una
Magna altera parva dicta fuerit, quae seu
minor, cuius tamen apud veteres scriptores
et geographos altum silentium, adeoque
credendum, ob propriam suam distantiam ex-
cubentiam et sine ullo ad aliam minorem
respectu 7. Jud. 1. 31. etiam in sorte Tribus
Aser recensetur; nunquam tamen factum
est, ut ea huius Tribus viri potiverentur.

Clarissima Sidoniorum Numina fuisse Baal
et Astarte, seu Sol et Luna, item Herulos.
Phoenicum seu Sidoniorum cultus saepe in-
ter Hebraeos inchoavit, potissimum post ductam
ab Achabo Rege Israelis Jezebel filiam
Etbaalis Regis Sidoniorum 3. Reg. 16. 31.

De hac Urbe in utroque Testamento fre-
quentissime loquitur Scriptura, ut Gen. 10.
19. et 49. 13. Jos. 11. 8. et 19. 28. Jud. 1. 31.

q sic à Jone nuncupatam
fuisse

et 10.6. item 18.7.28. 2. Reg. 24.6. Isai. 23.
2.4.12. Jer. 25.22. et 27.3. item 47.4. Isai.
Ezech. 27.8. et 28.21.22. Jool 3.4. Zachar.
9.2. 1. Mach. 9.15. Matth. ii. 21.22. et
15.21. Mar. 3.8. et 7.24.31. Luc. 6.17. et
10.13.14. Act. 27.3.

q Rohob Urbs Tribui Aser aperta
Jos. 19.28. et Levitis de familia
 Gerson ad habitandum tradita
ib. c. 21.31. In via seu introitu
 Emath sita erat, Num. 13.22. et
2. Reg. 10.6.8. Civitas Laïs seu
 Dan in regione Rohob collocata
 fuit, Jud. 18.28. ab Hebraeis
Rochob nuncupatur.

§. IV.
 De Tribu Nephthali.

Tribus Nephthali regis frumentum, olei, et
 pammorum dives limitas habuit ad ortum
 Jordanem, ad austrum Mare Tiberiadis
 et Tribum Zabulon, ad occiduum Tribum
 Aser, et ad Aquilonem Montes Libani.
Jos. 19.32. p. Nephthalitis adscripta fuit,
 hique, ubi illius adire possessionem,
 non omnes Chanaanos expulerunt aut dele-
 verunt, sed vestigales duntaxat sibi fece-
 runt, Jud. 1.33. cumque pro ceteris Tribu-
 bus maxime Septentrionales essent, hinc
 inter primos fuere, quos invasit Rex Syria
 et captivos abduxit, 4. Reg. 25.29.

Isaias c. 9. v. i. praedicit ipsos visuros lucem
 Christi, et iis annumerandos fore, qui pro-
 ves Evangelii lumine illustrarentur. Et
 profecto Christus Dominus frequentius et diu-
 tius quam alibi, in Galilea, et potissimum
 in Tribu Nephthali praedicavit, Matth. 4.13.
15. hic notari merentur sequentes
 Urbes

1) Emath Urbs ad radices Montis Libani,
 sita in confinis Provinciae Damasci. Veri-
 simile est eam ab Emath seu Amath, quem
 vulgata nostra Gen. 10.13. Amathum
 nominat, fundatam fuisse, ejusque no-
 men assumpsisse. Jos. 13. v. 5. Terminis Ter-
 ra promissa à Deo designatis ad Aquilonem
 designatis recensatur. Jb. 19.35. Tribui
 Nephthali tribuitur, qua tamen ibidem
 fuisse potitam Scriptura non meminit, pro-
 ut colligitur ex Judic. 3.3.

q in Scriptura sacra

Emath Caput fuit ejusdem nominis Regni,
 de quo non solum ac de ea frequens occurrit
 sermo: ut Num. 13.22. ubi à Moyse ad
 explorandam Terram promissam missi à
 Deserto Sin usque Rohob intrantibus
Emath, id est, usque ad confinia regionis
Emath, penetrarunt, et C. 34. v. 8. Ter-
 minus Septentrionalis ejusdem terrae pro-
 missae Emath à Moyse designatur, Jos.
13. v. 5. ut primus annotavimus, inter
 fines illius à Deo assignatos numeratur:
Donac ingradialis Emath. Jud. 3.3. inter
 populos, qui, sic disponente Deo, ab Isaac
 etis delicti haud fuerunt, recensentur

3° Sabarim Ubs limes Septentrionalis Terra
promissae. Tam Ezechiel c. 47. 16. inter fi-
nes Emath et Damasci constituit.

4° Dan seu lais in Tribu Nephtali sita
sed ad Tribum Dan pertinens, qua loquens in
Scriptura fines seu extremitates ditioris Ibrae-
liticae versus Septentrionem designantur p.
vid. que de ea diximus supra Cap. 1. §. 3.

5° Cades Ubs Tribu Nephtali tradita Jos. 19. 37
Civitas refugii constituitur et Levitis ex fami-
lia Gerson traditur ib. 20. 7. et 21. 32. Patria
fuit Barac, qui una cum Deborah Prophe-
tice Sisaram Principem militiae Regis Jabin
devicit, Jud. 4. 6. Sub Chace Rege Israel
Theglathphalassar Rex Assyriae eam occupa-
vit, ~~et~~ et universam Terram Nephtali,
et idius incolas transtulit in Assyrios, 4. Reg. 18.
29. Eusebius et S. Hieronymus eam 20. mil-
liaribus à Tyro prope Pancadem collocant.

Dicta est Cades Nephtali ad distinctionem
aliorum ejusdem nominis Urbium in aliis Tri-
bus collocatarum. Dominus Calmet q.

6° Enan. De hac Ube sic eloquitur Cal-
met: fortasse eadem est ac Enna sive Inna
Propheta Ezechiel c. 48. 1. ^{de Enna} et prius versu
c. 47. 17. De Enon velut de limite notissime
ore Septentrionalis Terrae promissionis loqui-
tur. Apud Moysen haec verba occurrunt
Num. 34. 9. Istantque confinia: Terra pro-
missionis: usque ad Zaphona, et Villam
Enan, hi erunt termini in parte Aquilo-
nis.

~~6° Enon Ubs. Apud Josue non fit mentio.
At apud Moysen haec verba occurrunt Num. 34.
8. 9. 10.~~

6° Enan Ubs. Idius non meminit Josue
At Num. 34. ^{11. 9.} ubi Terra promissa situs et
limites juxta quatuor Orbis plagas descri-
buntur, ~~et~~ villa nuncupatur, atque una-
cum Emath et Zaphona velut terminus
aquilonaris terrae promissae constituitur.
Ezechiel quoque c. 48. 1. idem circa eam
statuit, quam c. 47. 15. ^{Enon} nuncupat.
^{credidit} eadem esse ac En-Hazar quam
Josue c. 19. 37. Tribu Nephtali adscribit.

7° Nephtali Ubs posita in confinis Tri-
bus Zabulon, non procul ab Ube Naapton
versus orientem, et Sephet versus meridiem.
Patria Tobia, Tob. 1. 1. Harum Urbium
nupiam alias in S. Scriptura fit mentio.

8° Capharnaum Ubs maritima, cujus
in Veteri Testamento nupiam fit mentio;
at contra in Novo frequenter ab Evan-
gelistis memoratur, ut Matth. 4. 13. 8. 5.
11. 23. 17. 23. Marc. 1. 21. 2. 1. 9. 32.

q. arbitratur, quod sit eadem ac
Nephtali patria Tobiae, Tob. iii.
Communiter tamen utraque
distinguitur. De Nephtali
mox erit nobis sermo.

q. Enna

Luc. 4. 23. 31. 7. 1. 10. 15. Joan. 2. 12. 4. 46.
6. 17. 24. 60. Sita fuit ad Lacum Tiberiadis,
Joan. 6. 17. et in finibus Tribuum Nephtali et
Zabulon, Matth. 4. 13. ad eam ut incertum sit ad
quamnam pertineat. Quo autem proprie locus
posita fuerit, ignoratur; parum tamen a Beth-
saida eam abfuisse ex Evangelio discimus,
Matth. 11. 23. Luc. 10. 15. Hic Jesus spatio
trium suae praedicationis annorum ut plurimum
demonstratus est, Matth. 4. 13. 8. 5. 17. 23. Marc. 2.
1. 9. 32. Unde etiam civitas ejus dicta est, Matth.

7 Joan. 6. 60.

quam S. Petrus Iosimum habuit,
Matth. 8. 14.

9. 1. In hac urbe etiam plures ac in eius
Synagoga plures praedixit, plurisque miracu-
la adidit: verum quod Capharnaum parum
proficerent, tandem eis ultimum minatus est
et praedixit exitium, Matth. 11. 23. Luc. 10. 15.
Ibidem Matthaeus à telonio revocatus est, ut
Christum sequeretur, Matth. 9. 9. In ea eti-

9. Cenereth, Ceneroth, Genesar seu gene-
sareth Urbs Tribui Nephtali attributa, Jos. 19.
35. S. Hieronymus et alii crediderunt Cene-
rath eandem fuisse cum ea, quae Tiberias
postmodum dicta fuit, eò quod Mare Galilaea
antequam Tiberiadis nomine insignitum fuerit,
Lacus Cenereth seu Stagnum Genesareth, Luc. 5.
1. et Aqua Genesar, 1. Marc. 11. 67. nomen pa-
retur. At Relandus lib. 1. c. 28. p. 161. id

omnino incertum, si non falsum, esse videtur
demonstrare ex eo, quod termini australes
Tribus Nephtali initium sumant à Capharna-
um, nam S. Matthaeus c. 4. 13. notat Caphar-
naum situm habere in finibus Zabulon et Nephtali;
Nephtali erat ad boream, Zabulon vero
ad austrum: cum itaque Tiberias multo aus-
tralius urbe Capharnaum atque in Tribu Za-
bulon posita fuerit, apertum esse ait, illam
cum urbe Cenereth, quae in Tribu Nephtali
erat nempe ad eam pertinebat, minime con-
fundendam esse.

Verum hanc difficultatem momento soluisse
se arbitratur Joannes Christophorus Havenber-
gus Praepositus S. Laurentii Scheming. Is
etiam in sua, quam anno 1750. edidit, chorogra-
phica Terra Sancta Tabula, Tribum Zabulon
ad orientem à Mari Galilaea removet, ac secundum
illud à Capharnaum urbe: quam, ut in confi-
niis utriusque Tribus esse videatur, atque hoc ten-
turi Matth. 4. 13. Stat haec veritas, etiam ab eodem
Mari disjungit: terra linguam ultra Tiberia-
den versus austrum protendit velut Tribus Nephtali
appendicem, sicque hanc urbem eandem
esse ac Cenereth statuit, ac in Tribu Nephtali
collocat.

Hoc solum Systema ex eo forte haurit, quod
Jos. 19. 34. dicitur terminum filiorum Nephtali
pertransire in Zabulon contra meridiem:
verum id non ita intelligi debere videtur, quasi
terminus Tribus Nephtali in ipsam Tribum Za-

bulon penetraret, sed quod ad eam usque pertinet
sive seu porigeretur, prout id ipsum etiam ibidem
de Tribu Aser intelligendum est, ubi terminus Nephtali
quoque in Aser contra occidentem pertransire
dicitur. Deinde Evangelista Cæsaris, citatis
aperta in mare videntur Capharnaum Urbem in
altiore maris litem fuisse.

Quidquid ea de re sit, profecto Urbis Cenereth
haud procul à mari inò in illius ora lita fuisse
videtur, ut quod illius nomine nuncupatum
fuerit, idque inde conitur, quod cum Christus
et Discipuli eius Mare istud transstarent, in
terram Genesar seu Genesareth, que eadem est
ac Cenereth, venerint, Matth. 14. 34. Marc. 6.
53.

10° Abel seu Abela Urbis illustis et Mater
in Israel nuncupata 2. Reg. 20. 19. In parte
septentrionali Terra Israëlita litem fuisse
colligimus ex 2. Reg. 20. 14. Ubi Joab, cum ad eam
obviendam pergeret, à Jerosolyma ad septen-
trionem per omnes Tribus Israël progressus
fuisse scribitur. Contra fuisse videtur ad occi-
dentem vel austrum Damasci seu Dan, quod
inimè videtur 3. Reg. 15. 20. Ubi Benadad Rex
Syria qui regiam habebat in Damasco misit
Principes exercitus sui in ciuitates Israël, et
percusserunt Abion, et Dan, et Abel domum
Maacha, et universam Cenereth, omnes
Tribus Terram Nephtali.

Duplici nomine vocatur 2. Reg. 14. 18. nem-
pe Abela et Beth-Maacha; et 3. Reg. 15.
20. ut primum retulimus, Abel domus Ma-
cha; Domus Hebraice Beth dicitur; forsi-
tan ut ab aliis Urbibus Abela nomine di-
ctis distingueretur à locis vicinis Beth-Ma-
cha cognomen accepit.

In hanc se receperat Seba, qui rebellionem
aduersus David suscitauerat, 2. Reg. 20. 1. quo-
reueniens Joab urbem inuavit, suffragisque jam
moenibus, aggrationem parabat, cum mulier
quedam prudentia fama insignis ex alto
moenium Joab abouita, quæsiuit, an ad urbem
excidendam venisset, neganti illi, seque ar-
ma in unum Sebam morisse proficenti, foc-
mina statim ejus caput ad ipsum missuram
propondit; quo ejusdem mulieris persuasione
à populo peracto, Joab obsidione soluta
recepit. Die post Itra Rex Juda cum
Baasa Rege Israel similitates gerens foedus
iuit cum Benadad Rege Syria; hincque vi
foederis Urbem hanc una et tota Nephtali
Regionem occupavit, 3. Reg. 15. 18. 20.

Hæc Urbis videtur fuisse Metropolis paræ-
lyptis Abihina, cujus Lyraniam Tetra-
cham fuisse memorat S. Lucas c. 3. 1.

* Jam ætate Moysi nomen hoc Mare
Cenereth nuncupatum fuit, Num. 34. 11.
et Deut. 3. 17. ubi simpliciter Cenereth
nuncupatur. Mare Cenereth etiam
meminit Josue c. 13. 27.

Caput IV.
De Trachonitide
Sive

In Dimidia Tribu Manasse trans Jordanem.
Trachonitidis nomen, Sacer Scriptor memi-
nit nisi S. Lucas, qui Evangelii sui c. 3. v. 1.
memorat Anno Decimo quinto Tiberii Phi-
lippum Herodis Magni filium Tetrarcham
fuisse Ituræ et Trachonitidis; ubi Ituræ
nomine ambas Tribus Ruben et Gad, et per
Trachonitidem Dimidiam Tribum Manasse
trans Jordanem intelligit; hoc enim nomine
tunc veniebat tota illa Trans Jordanem regio,
quam delatis illius incolis Moyses et Josue
huius Dimidiæ Tribui tradiderunt, Num. 21. 35.
32. 33. Deut. 1. 4. 3. 1. 2. 3. 11. 13. Jos. 12. 4.
6. et 13. 29. p.

Igitur finis hi fuerunt termini, adorian-
tem Arabiarum desertæ montes Arabie Deserte
Sive Galaad, ad Meridiem Tribus Gad
Sive Ituræ, ad Orientem Iordanis, et ad Septen-
trionem Montes Libani.

Postmodum in varias provincias distributa
fuit, quarum præcipua, et quibus alia mino-
res continebantur sic vocatae fuerunt, nem-
pe Trachonitis, Batanaea, et Golanitis.

Trachonitis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

Abdijoth
Geshuritis, quæ præcipua, et in orientibus districtis
Tribus Manasse septentrionalem occupa-
bat; eam tamen omnem intra fines terra
Israëliticæ, quam Moyses et Josue duode-
cim Tribubus assignarunt, constituere non
audet Relandus lib. 1. c. 23. p. 108. ad meridiem
Batanaea contrema erat. videtur Regio
nem Geshuri et Machati, de qua fit mentio
Deut. 3. 14. ubi dicitur Jair filius Manasse
possidere omnem regionem Argob usque ad termi-
nos Geshuri et Machati; et 1. 6. ar. 2. 23. legi-
mus eum Geshur et Aran, id est Geshur Syria-
cum esse. Unde colligi potest, regionem, vel ad
Syriam spectasse, vel saltim si omnino siri-
nam fuisse. Huius regionis incolæ ab Israë-
litis non delatis fuisse sed in medio eorum ha-
bitasse, Jos. 13. 13. memoratur.

* Haec regiones Agareorum genti-
lium populorum ab Agar ancilla
Abraham sic ditorum fuerunt
e quibus filii Ruben, Gad, et
Dimidia Tribus Manasse eos pe-
tulisse dicuntur, i. Gen. 25. p.

q a finis Trachonibus binis collibus,
quos Strabo l. 16. p. 756. in vicinia
Samaris colorat, sic dicta

q in se continuisse

* Aram regis, quam posteriores quasi
Syriam vocaverunt, et illius populos
Syros, qui prius Aramei dicebantur.

9. Geshur Regnum fuit, cuius filia Davidi
nupta Absalon genuit 2. Reg. 3. 3. qui post
eodem patris cum eum confugit, ib. 13. 37.
videtur tamen Regnum hoc aliud fuisse
à regione Geshuri transjordanica, ea in
qua prius de Jair, et Isboeth anno-
taviimus; quam in Trachonitide fuisse
quoque dicimus, quo nomine tota
Tribus Manasse postmodum nuncupata
fuit. Sicut tamen, qui voluit illud ab ea
minime distinctum fuisse.

10. Geshur Regnum fuit, cuius filia Davidi
nupta Absalon genuit 2. Reg. 3. 3. qui post
eodem patris cum eum confugit, ib. 13. 37.
videtur tamen Regnum hoc aliud fuisse
à regione Geshuri transjordanica, ea in
qua prius de Jair, et Isboeth anno-
taviimus; quam in Trachonitide fuisse
quoque dicimus, quo nomine tota
Tribus Manasse postmodum nuncupata
fuit. Sicut tamen, qui voluit illud ab ea
minime distinctum fuisse.

11. Geshur Regnum fuit, cuius filia Davidi
nupta Absalon genuit 2. Reg. 3. 3. qui post
eodem patris cum eum confugit, ib. 13. 37.
videtur tamen Regnum hoc aliud fuisse
à regione Geshuri transjordanica, ea in
qua prius de Jair, et Isboeth anno-
taviimus; quam in Trachonitide fuisse
quoque dicimus, quo nomine tota
Tribus Manasse postmodum nuncupata
fuit. Sicut tamen, qui voluit illud ab ea
minime distinctum fuisse.

12. Geshur Regnum fuit, cuius filia Davidi
nupta Absalon genuit 2. Reg. 3. 3. qui post
eodem patris cum eum confugit, ib. 13. 37.
videtur tamen Regnum hoc aliud fuisse
à regione Geshuri transjordanica, ea in
qua prius de Jair, et Isboeth anno-
taviimus; quam in Trachonitide fuisse
quoque dicimus, quo nomine tota
Tribus Manasse postmodum nuncupata
fuit. Sicut tamen, qui voluit illud ab ea
minime distinctum fuisse.

13. Geshur Regnum fuit, cuius filia Davidi
nupta Absalon genuit 2. Reg. 3. 3. qui post
eodem patris cum eum confugit, ib. 13. 37.
videtur tamen Regnum hoc aliud fuisse
à regione Geshuri transjordanica, ea in
qua prius de Jair, et Isboeth anno-
taviimus; quam in Trachonitide fuisse
quoque dicimus, quo nomine tota
Tribus Manasse postmodum nuncupata
fuit. Sicut tamen, qui voluit illud ab ea
minime distinctum fuisse.

4 Trachonitidis nomine universa di-
midia Tribus Manasse trans Jor-
danem nuncupari coepit,

q venise,

q atque etiamnum propheta locis illius sub
hoc nomine meminere ut Est. 6. 23. 1. 34. 11. 1. 35. 20.
Isa. 2. 13. 33. 9. Jerem. 22. 20. 50. 19.
Ezech. 27. 6. Mich. 7. 14. Nahum 1. 4.
Zach. 11. 2.

q proinde propter ab aliquibus prop-
montes galaad collocari videtur
et à mari Tiberiadis longius remo-
veri videtur.

q dimidia

quando autem profectus fuerit, ignota
est, fortè postquam à Chul et Shel-
glathphalnasar Assyria legibus dissipata
ejusque populi in Assyriam deducti fuere,
1. Bar. 5. 26. tum enim etiam proprium
illius nomen antiquatum fuit. Certe jam
Christi aetate hoc nomine totam illam re-
gionem, quam Moyses et Josue Num. 32. 33.
Dent. 3. 13. Jos. 12. 4. 6. et 13. 29. p. dimidia
huic Tribui tradiderunt q testis Comptes est
5. Lucas c. 3. v. 1.

Batanea nomen usquam in sacris litteris
occurrit, sed ejus loco Basan frequenter po-
nitur, q Basan autem regnum fuit Amor-
raeorum, cujus ultimus Rex Og prodigiosa
magnitudinis gigas à Moyses devictus fuit,
regioque dimidia Tribui Manasse tradita
Num. 21. 35. et 32. 33. Dent. 3. 1. 2. 3. 11. 13. Jos.
12. 4. 6. et 13. 29. p. Basan etiam regio-
nem Argob in se complectebatur, Dent. 3. 4. 14.
et 3. Reg. 4. 13.

Batanea seu Basan Trachonitidi meridia-
lis fuit, nisi forte hanc in regione usque ad
Arabiam seu Galaad usque porrigebatur, et ad
meridiem usque ad fluvium Jabor, quò ab
Iturea seu Tribu gad separabatur. Denique
ad occidentem habebat Gaulonitidem, qua
à mari Tiberiadis usque ad Jordanis fontes ex-
tendebatur, q Gaulonitis autem olim strabus
q partem fuisse regni Basan habemus ex
Jos. 20. 8. et 1. Bar. 6. 71. Ceterum Bata-

naa seu Basan feras habebatur, ejusque
praeter ceteris pasua, quercus, et armenta Scrip-
tura commendat, Dent. 32. 14. Haec se-
Trachonitide seu Tribu Manasse non ejusque
provinciis generatim, modo praecipua illius
loca et urbes expendimus. Igitur occurrit

1° Jabes Galaad urbs sita ad radices mon-
tis galaad in plaga meridionali Trachoni-
tidis seu dimidia Tribus Manasse gerasam
versus. Hanc urbem diripere Israelitae,
quòd cives roma in Benjaminis una cum ipsis
experta injuriam seivita alicujus unori in ga-
baon idatam ultoris capere remiserunt, Jud.
21. 8. Eandem postea obedit Naas Rex
Ammonitarum, qui à civibus exoratus, ut
eos satis conditionibus reciperet, respondit,
se non alia conditione eos accepturum, quàm
ut urbe dedita dentis oculo orbari pote-
rentur. Illi septem dierum inducias petie-
runt, intra quos, nisi supplicia ferrentur,
illis arbitris committunt se sponderunt.
Interim Rex Saul hujus urbis intellactis
angustus cum exercitu superveniens, hosti-
bus caris, ditionem solvit, 1. Reg. 11. 1. p.

Beneficium hoc Inocentia Jakes eidem respon-
derunt, cum illius cadaver moribus Bethsan
à Philistais oppreſſum clam hestulerunt, et
in nemore ubi proximo ſepultura manda-
runt, i. Reg. 31. 12. p.

2. Gerasa Ubs ad orientalem oram Maris
Tiberiadis poſita in playa meridionali Si-
midis Tribus Manafſe ſeu Trachonitidis,
caput Regionis quo ex ipſius nomine Geraſe-
noorum dicitur. In eam cum veniſſet Jeſus
binos homines à Damonibus obſeſos obriam ha-
bit, à quibus etiam reliquos hos ſpiritus ejeit,
qui accepta ab ipſo facultate in porcos, qui tunc
ibidem pabulabantur, intrantes illos in ma-
re precipites egerunt, Matth. 8. 28. 37. Marcus
c. 5. i. p. et Lucas c. 8. 26. 27. unius duntaxat
demoniaci meminerunt, quia hic ferocior erat,
et forte in ea regione notior.

Geraſeni aliquibus iudem fuiſſe videntur
ac Geryſſai, de quibus Gen. 10. 16. et 15. 21.
Deut. 7. 1. Jos. 3. 10. et 24. 11. i. Bar. 1. 14.
et 2. Endr. 9. 8. In graecis S. Marci, 5. 1. 9

et S. Luca 8. 26. necnon in quibus etiam
graecis S. Matthaei 8. 28. exemplari-
bus gadareni vocantur. Unde et
Ubs Gerasa, Geryſſa, itam Ga-
dara nuncupata invenitur.

3. Magadan Ubs trans Mare Tiberiadis
prope Geraſam ad Septentrionem. Post-
quam Chriſtus quaſi quatuor milia homi-
num ſeptem panibus et paucis piſciulis pa-
viſſet, tranſiſſo mari in huius Ubs fines ve-
nit; ibi Pharifſei et Saduſſei ab eo lignum
de caelo petierunt, quibus increpatis, navi
conſenſa demum abiit trans fretum Matth.
15. 32. p. et 16. i. p. Marci 8. 10. 11. 12. 13. huius

ubi hic Evangelista loco Magadan, quod habet
Matthaeus, ponit Dalmantha, atque Chriſtum
in partes Dalmantha veniſſe. S. Auguſtinus
arbitratur unum idem eundemque fuiſſe lo-
cum ſed binomium; at forte fuerunt duae
urbes ſeu oppida ſibi mutuo vicina, in quo-
rum fines Chriſtus venit.

4. Canon Ubs in Galaadide ſeu terra
Galaad poſita Jakes Galaad ad Euro-
acone meſem. In ea Jair Index Iſrael
ſepultus eſt, Jud. 10. 5.

5. Cedar. Graeci Interpretes nomen hoc
Galaad vertunt; ex quo apparet illo re-
gionem Galaad ſeu Galaaditidem designa-
ri, qua ad orientem Jordanis et ad radices
Montium Arabiae deſerta imò intra hos mon-
tes, qui etiam Montes Galaad nuncupantur,
ſita fuit. Auguſtinus Calmet ait Ceda-
renos Arabiae deſerta regionem tenuiſſe
Nabathaei* proximam. Adit difficile eſt
certum huius populi domiciliū reperire,
cum nec in urbibus, nec in domibus ſed in
tentoriis duntaxat viverent, ut habetur Gen.
i. 4. Iſai. 42. 11. atque ſedem frequenter nu-
merat. S. Hieronymus ait regionem hanc
quae à Nabathaeis et Paravide auerſa.

* Nabathaei, à Regione Nabajoth,
quam Iſaias c. 60. v. 7. memorat, ſic di-
ci Arabiae populi, Machabeorum
amici, i. Mach. 5. 24. et 9. 35. ubi
Nabathaei vocantur. Epiphanius
Hares. lib. 10. vel. 90. Ebionitas proci-
pua à Nabathaeis et Paravide auerſa.

maëlis filio, de quo Gen. 25. 13. et 1. Bar. 1. 29.
 fit sermo. Sunt, qui velint, sine teste
 tamen, Cedar fuisse urbem ad orientem Jor-
 danis sitam; quidam ajunt, eam supra
 montem collocatam fuisse, quod nomini
 Cedar, quod obscurum significat, non satis
 convenit. Cedar alius etiam meminit
 Scriptura Judith 1. 8. Est. 119. 5. Isai. 21. 16.
17. 42. 11. et 60. 7. Jer. 2. 10. et 49. 28. Ezech.
27. 21.

6° Corozain Urbs Decapoleos ad ripam ori-
 entalem Jordanis ubi Mare Tiberiadis in-
 trat è regione Capharnaum sita. Sunt
 tamen qui post S. Hieronymum, eam in Ga-
 lilee ad latus occidentale ejusdem maris
 bis mille passibus à Capharnaum versus
 septentrionem collocant. Christus
 Jems pluribus editis miraculis, ac repetitis
 predicationibus hanc urbem exivit; ve-
 rum cum frustra se laborare intellexerat,
 ultimum ei minitatum exitum Matth.
11. 21. Luc. 10. 13. alius mibi in Scriptu-
 ra hujus urbis est memoria. Jam dis-
 pentes excisa fuit, ut nullum ejus ceter
 vestigium. forte jam S. Hieronymi aeta-
 te non amplius supererat; unde non mi-
 rum, quod circa situm illius Scriptores
 inter se discrepent.

7° Argob Urbs Caput ejusdem nominis re-
 gionis in Basanide, in qua occurrunt 60
 illa Urbes Haroth Jair, id est villa Jair
 appellata proceris moenibus et firmis por-
 tis notissima, pluraque alia oppida et vici
Deut. 3. 4. 14. et 3. Reg. 4. 13. Eusebius
 urbem Argob 15. miliaribus à Gerasa ad ori-
 tem collocat.

8° Gessur Urbs Caput ejusdem seu
 nominis regionis in Trachonide non
 procul à monte Libano inter fontes Jorda-
 nis et montem Hermon sita; de qua
 supra n. egimus.

9° Gaulon Urbs celebris, quo Gaulonitidis
 modica regioni nomen indidit. Tribui
 Manasse transjordanica cepit Deut. 4. 43.
 ubi Golan nuncupatur. ac deinde Levitis
 è familia Gerson, et inter urbes refugii de-
 putata Jos. 21. 27. In hac urbe ortum
 fuit quidam Judas, qui in Actis Apost.
 c. 5. v. 37. Judas Galileus nuncupatur. de
 quo egimus sup. c. 3. n. in not. Certus
 10° Mospha Urbs in montibus Galaad
 posita. Hic foedus inter Laban et Jacob
 initum est Gen. 31. 49. p. Item aliud inter
 Sephte ejusdem urbis in solam et Israelitas

4 De qua Superius,

9 ejus Situs ignoratur.

* Sephte patrem habuit nomine Galaad et
 matrem unam ex ipsius concubinis; à fra-

1124
 tribus, legitimo conjugio natis, velut hereditatis
 incipiam, in regionem Tob se recepit, ubi collecti-
 tia ac prodonum manu coacta plurimum invasit
 unde vocatus à galaaditis Brimeys eorum consti-
 tutus est Jud. ii. 1. 2. 3 p. Tob autem ~~ha~~ fuit
 Regis in ora maximè Septentrionali sortis di-
 midia Tribus Manasse Transjordanica. Hujus
 regionis nomen 1. Mach. 5. 13. Tubin, atque
 imola Fabricianis 2. Mach. 12. 17. dicitur Tubianesi
 appedantur.

Transjordanicos, qui ab Ammonitis acriter
 premebantur, à quibus in Lunam Duceam clau-
 tus est. Igitur Jephthe coactis copiis in Am-
 monitas morit, illosque proelio fregit, cum
 prius voto se Domino obstrinxerat, post ~~ca~~
 vslatam de hostibus victoriam se in holo-
 caustum oblaturum eum, qui è domo sua
 agrefus primus sibi occurrerat; tum victor
 domum revertenti prima ipsi occurrat uni-
 ca filia sua, cui postquam ipsa duorum
 mensium spatii in montibus virginitatem
 suam planxerat, fecit sicut voverat, Jud.
ii. 1. 2 p.

Circa hoc Jephthe votum non conveniunt
 S. Scripturae Interpretes: SS. Patres et Doctissi-
 mi quique Commentariorum Scriptores agno-
 verunt Jephthe re ipsa filiam suam Domi-
 no in holocaustum obtulisse, Idque aperte
innere videntur clavae textus verba,
 nihilominus ea aliter, lib et contra men-
tem Veterum, sibi exponenda suscipiunt
recentiores quidam Interpretes, atque
conantur evincere à Jephthe filiam hanc
minime fuisse immolatam. Verum hac
de re videri potest Commentarius noster
in s. 31. c. ii. Jud. De Jephthe nihil

ultra meminit Scriptura, nisi quod post-
 quam Sexennio Rem publicam administrasset,
 mortuus fuerit ac in Maspha civitate sua
 sepultus, Jud. 12. 7. ubi vulgata nostra
 omisso vocabulo Maspha cum simpliciter
civitatem Galaad nuncupat; atque postea, eti-
am Jephthe inter viros Veteris Testamenti
fidei merito insignes ~~etiam~~ recenset, Heb. ii.
32.

Josue ii. 3. Havaorum incolentium re-
 gionem Maspha ad radices montis Hermon
 fit mentis, p. Quidam arbitrantur hic
 intelligi regionem Urbis Maspha, de qua
 proximum egimus.

11° Abel seu Abela vel Abila Urbis duo-
 decim miliaribus à Gerasa seu Gadara versus
 orientem. Jud. ii. 33. Legitur Jephthe mun-
 itas ab Aroir Urbe usque Mamith, et
 usque ad Abal. Mamith et Aroir
 Urbes fuerunt in Tribu gad, quae Jephthe
 etate Ammonitis parebant.

12° Astaroth, seu Astaroth Carnaim,
 vel tantum Carnaim, et Carnion.
 Urbis sita ad meridiem Abilae, et Abrae
 seu Edrai ad occidentem. Duo erant ejus-
 dem nominis loca in Batanea inter abi-
 lam et Abraam sita novem circiter mil-
 liaribus inter se distita, quod prohit Eu-
lebius in Astaroth.

q c. ii. v. ii. ait cum in Maspha in Duceam
 populi Israelitici electum fuisse; unde ha-
 betur Urbem hanc ipsius patriam fuisse.

In hac urbe Og Rex Basan regionem habuit, Deut. 1. 4. Jos. 9. 10. 12. 4. 12. 12. Tribus dimidia Tribus Manasse attribuitur, ib. 1. 31. et urbs refugium constituitur, atque levites de familia Gerson assignatur 1. Cor. 6. 71. 1. Mach. 5. 26. Carnaim nuncupatur, Hostes Judaeorum. Dux Juda Machabaeus ab eis constitutus, illis projectis armis fugerunt ad fanum, quod erat in Carnaim, quam Judas occupavit, fanumque una cum eis omnibus, qui in idem se receperunt combussit, ib. 1. 43. et 44. 7. Mach. 12. 26. 27. 28.

7 2. Mach. 12. 21. et 28. Urbs haec Carnion vocatur, in quam Timotheus cognito Juda adventu mulieres, filios, et reliquum apparatus praemisit, quod inaequabilis videretur et acceperit diffidit propter locum. (4) Dea Cornigera cum angustias 1. 21. nihilominus cum Judas occupavit interfectis hostium viginti quinque milibus, 1. 26.

hac Carnion vocatur, in qua viginti quinque milia hostium Judas interfectis videtur. Nomen Astaroth Carnaim ex cultu Astaroth derivatum creditur; liquidem Carnaim redditur Cornua. Procul debis hujus Dea fanum fuit, quod Judas Machabaeus in Carnaim flammis addixisse dicitur loc. sup. cit. Sicut autem Astaroth Dea Nemorum, Luna, Regina Caeli, Dea Coelestis, Venus Coelestis, Dea Syria, vel Venus Syria, Adonidis sponsa, Juno Isis, cujus simulacro vel caput bovis, vel cornu imponebantur. p. vid. Palmet in Diet. V. Astaroth.

13. Edrai Urbs duabus levis seu sex milibus ab Astaroth ad orientem. In hac urbe Og Rex Basan equum se in Astaroth regionem habuit, Deut. 1. 4. Jos. 12. 4. et 13. 12. Prope hanc urbem Og Rex iste cum Israelitis impetiter pugnavit, quem una cum omni populo suo ad internecionem deperperunt, Nun. 21. 34. 35. Deut. 3. 1. 3. Urbs haec dimidia Tribus Manasse viris assignatur, Jos. 13. 31. et 19. 49. 1. Mach. 5. 37. alia hujus nominis Urbs memoratur, quae Tribus Nephtali assignatur, diversa utique ab illa, quam hic expendimus.

Caput V.
De Iturrae

Seu
De Tribubus Gad et Ruben.

S. Lucas Evangelii sui c. 3. v. 1. ambas Tribus Gad et Ruben sub Iturrae nomine comprehendisse videtur, post alibi jam advertimus. Haec Tribus Iturrae nomen accepisse videntur ab Iturrae Jetur Ismaelis filii Gen. 25. 18. 1. Cor. 1. 31. posteris, qui e sua regione ad orientem Bactrianam et ad meridiem Traconitidis propria posita profecti, in his Tribubus, inter reliquos post illarum devastationem, inter reliquos populi Israelitici resederunt. 1. Mach. 5. 19. 20. Manassitis, Gaditis, et Rubenitis.

7 qui ad orientem galuaditidis sebes ha-
bent

itis contra Agarcos ab Agar Abrahami
Ancilla sic dictos populos dimicantibus auxi-
lium praebuisse dicuntur; at nonnulli hunc
Scriptura locum sic intelligunt, ut Ithu-
rai Agaris sunt aut contra harum
Tribuum viros auxilium detulisse vi-
deantur.

Ithuraa etiam alio nomine à profanis
Scriptoribus Berea dicitur à voce graeca
περας qua trans significat, quòd trans
Jordanem posita sit; item Auranitis u-
jus sub Auran nomine meminit Ezechiel
c. 47. v. 16.

Nonnulli Ithuraam
à Berea distinguunt juxta binas Tribus
gad et Ruben: priorem Ithuraam
nuncupant, posteriorem vero Beream;
quos hic sequi placet. Igitur hujus Ca-
pitis duo sunt §§. in quorum primo
de Ithuraa propria seu Tribu Gad; in
secundo autem de Berea seu Tribu
Ruben differemus. Sit

§. I.

De Ithuraa propria
seu
Tribu Gad.

Ithuraa propria seu Tribus Gad hi sunt
limites ad orientem Montes Galaad, ad
Meridiem Berea seu Tribus Ruben,
ad occidentem Jordanes, et ad Septentrio-
nem dimidia Tribus Manasse.

Post devictos Amorrhæorum Reges Og et
Sehon Tribus gad et Ruben, et dimidia Ma-
nasse eam sibi regionem concedi postula-
runt passim divitem, qualem ha Tribus peroribus
abundantes exigebant, Num. 32. 1. p. Acquisivit
Moyses ea tamen lege, ut trajecto aureo pretio
suos in obtinenda Chanaanitide adjuvarent, Num.
32. 28. 29. Tribus igitur gad et Ruben,
quibus dimidiam Tribum Manasse adjuvit
regna Sehon Regis Amorrhæi, et Og Regis Ba-
san tradidit, c. 33. 4 ac Tribui gad ea pars
obtigit, cujus limites primùm expressimus.
In ea notari merentur

1.º Urbis Ubsi tanquam terminus utriusque
Tribus designatus, Tribui gad ad meridiem et
Tribui Ruben ad septentrionem, in confiniis
Ammonitidis et Moabitidis sita ad ripam
ad non fluvii Arnon fontes
c. 32. 34. ga-
lita dicuntur eam extenuisse, id est, restan-
tasse, nam prius jam oppidum seu Urbem erat,
Deut. 2. 26. Depte videtur prope hanc
urbem cum Ammonitis dimicasse, quos inde

7 Quod Josue repetit c. 13. v. 8. p. ubi
singulis limitibus constituit fines suos,

7 et Amorrhæorum

7 Deut. 2. 26. et 3. 12. Item 4. 48. Jos.
12. 2. 13. 9. 16. 25.

q. Urbis Tribus Gad in ripa Septentrionali
torrentis Bonon sita,

Urbis Metropolis Ammonitarum, ad ⁷³radi-
ces montis galaad non procul à fontibus
Bonon fluminis sita, ad Septentrionem
Avvör contra quam seu in conspectu cuius cam-
ponit Jome c. 13. 25. Jam Moyses sta-
ta celebris habebatur, ibique ferrens lectus
Og Regis Basan editisse traditur, Dent. 3. 11.
David suscepto in Ammonitas bello, ad hanc
urbem Joab cum exercitu misit, in cuius
obvione Urias occulto Regis hujus, infra
ingruentibus hostibus desolatus interiit,
2. Reg. 11. 1. 15. 16. 17. 1. Bar. 20. 1. Adulti-
mas redactam angustias David expugnatus
ad eam urbem veniens obtinuit, 2. Reg. 12. 26. p.
enimvero Regem Juda imperium pepasit.
Sibi filius Naas de Rabbat filiorum Ammon
inter illos, qui Davidi filium suum Absalom fu-
gienti occurrunt, eique stratoria, tapetia,
vasa fictilia, frumentum, hordeum, farinam,
polentam, fabam, lentem, et ficem ciner
in urbe Manaim, quam vulgata nostra Castra
nuncupat, obtulerunt, numeratur, 2. Reg. 17. 27.

28.
Sub Roboam Salomonis filio Urbis hanc eodem
ac cetera Tribus Transjordanica fatis Regi Israël
cepit: labente autem Regno Israël cum
Teglathphalasar abductis in captivitatem
pluribus ejus regionis incolis praesidio idam
indisset, Ammonita in reliquos debachati
sunt: hinc Propheta Jeremias et Ezechiel
futuram in Rabbat Metropolim Ammonita-
rum ultionem nuntiati sunt, Jer. 49. 2. 3. Eze-
ch. 21. 20. et 25. 5.

Ptolomaeus Philadelphus Rex Aegypti ille ipse,
qui Graecam Septuaginta Interpretum S. Scriptu-
rae versionem curasse dicitur, Urbem hanc de
suo nomine Philadelphiam appellari voluit.
Apocalypsis c. 1. v. 11. inter septem Ecclesias, ad
quas scribere jubetur Joannes Apostolus Phi-
ladelphia recensetur, ut et c. 3. v. 7. ad eam
etiam directa creditur S. Ignatii Martyris
paulo ante obitum suum data epistola.
Videtur quoque eadem esse ac Abel vicinis
consita, de qua Judic. 11. 33.

3° Jazer Urbis sita ad radices montis galaad,
8. vel 10. miliaribus à Rabba versus Occasum
justa ejundem seu nominis torrentem, quem
Jordanes suscipit. fuit Amorrhoeorum. Num.
21. 32. mittit Moyses viros ad eam explorandam,
qui idam et viculos ejus occupant, p. Eam
tenantque ipsius Sibi dari postulant. Rubeni-
ta et Gadita; Gaditis traditur, hinc eam
restaurant, Num. 32. 1. 3. 35. Jos. 13. 25.

Levitis de familia Merari traditur, necnon
urbis refugii constituitur, Jos. 21. 34. 37.

Joab et principes exercitus David, missi ab
ipso ad numerandum populum Israeliticum

* hae de re vid. Tom. i. Theol. nost. Tract. i.
part. i. c. 7. pag. 60. n. 99.

3. per Jazer transierunt in Galaad, 2. Reg. 24.
 Ro 6. Cives habuit fortissimos i. Bar. 26. 31.
 terra cum vinea fuerunt, quarum emissionem
 per metaphoram predicunt Propheta Isaias
 c. 16. v. 8. 9. et Jeremias c. 48. 32. Ex eo,
 quod apud Jeremiam loc. cit. haec legantur: De
 planctu Jazer plorabo tibi vinea Sabana: pro-
 pagines tuae transierunt mare, usque ad mare
 Jazer pervenerunt, plerique colligunt prope
 hanc urbem laum fuisse, qui Mare Jazer
 diceretur. At hoc non adeo certum esse
 ait Relandus, lib. 3. p. 825. v. Jazer. nam,
 inquit, in hebraeo vox Jazam quod antea den-
 tia referri potest et legi ad Jazer pervenerunt,
 prout habet Isaias cit. c. 16. v. 8. ubi sic legitur:
 Vineam Sabana Domini gentium exciderunt:
 flagella: id est propagines: ejus usque ad Jazer
 pervenerunt, nulla hic de Mari Jazer men-
 tio. Siquate et per metaphoram locuti
 sunt hic Prophetae, si per flagella seu propa-
 gines intelligunt Sabana et Jazer populos,
 quos in captivitatem abducos predicunt:
 Nos viros horum Prophetarum tentus sic ex-
 poni posse sicut Isaiam dicere voluisse: po-
 pulum et fugitivos Sabana usque Jazer per-
 venire, atque postquam in deserto ab omnibus
 deserti aliquandiu errassent, tandem capti
 trans mare in captivitatem abducos fuisse.
 Jeremiam vero: incolas Sabana ultra
 mare abducos fuisse, cives vero Jazer us-
 que ad mare dentant, ubi post haec verba
 usque ad mare, se intelligenda videtur
 non propagines, quasi diceret Propheta
 usque ad mare propagines Jazer pervene-
 runt. Vel quod hic vox Mare redundans
 sit, atque ad antecedentia referri debeat
 juxta Relandum; et sic tentus hic Jeremia
 cum iis, quae Isaias loquitur, omnino con-
 veniat. Et sane mirum videri potest,
 quod cum Scriptura satis frequenter Urbis
 Jazer meminerit, nusquam tamen de Mari
 aliquo, quod prope eam sit, loquatur, ex uni-
 co hoc Jeremia tentu, qui forte ex librari
 alicujus incuria quoad hanc vocem Mare men-
 dosus est, plerique valint Mare aliquod pro-
 pe Jazer existisse.
 Horum binorum Prophetarum vaticinia
 in Moabitas directissima sunt, qui post abducos
 à Bethel et deinde à Thebathphalnasar
 in captivitatem Tribus gad et Ruben, p. i. Bar.
 5. 26. eorum urbes occupaverunt.
 Jos. 21. 36. sit mentis Urbis Jazer contra seu
 à regione Jericho in Tribu Ruben sita tan-
 quam civitatis refugii et levitis ex familia
 Merari cepta; unde colligitur duas fuisse trans
 Jordanem hujus nominis urbes; vel forte eadem
 est, quae quidam expta Rubenitis traditur.

q qua latine Mare significat

q erraverunt in deserto, propagines ejus volute. se transierunt mare.

q arbitramur

3° Ramoth galaad urbs celebris non procul à Jabor seu Jabor fluvio in montibus galaad ad orientem Beth-San, et 15. miliaribus à Rabba. versus orientem sita ditioris Tribus Gad, et urbs refugii necnon Levitarum facta, Deut. 4.43. Jos. 13.26. et 20.8. item 21.37. 1. Par. 6.80.

Salomon in ea habuit unum ex duodecim Praefectis super omnem Israël constitutis, qui ei et Domui suo annonam praebant, 3. Reg. 4.13. Postmodum sub Regibus Israël floruit; deinde Regum Damasci seu Syria facta est: unde inter hos et Reges Israël bella intercesserunt, conantibus Israëlitis ejus imperium ab hostibus, qui eam tenebant, vindicare; Achab igitur Rex Israël ante eam into cum Syris proelio occisus est, 3. Reg. 22.3.p. 2. Par. 18.3.p. et 33.34. Joam ejus filius instaurato adversus Syrios bello urbem hanc Damis obsidet, ubi accepto vulnere in Jezrahel defertur, 4. Reg. 8.28.29. 2. Par. 22.5.6. in-
terim Jahu filius Namsi Supremus Joam Bellidua à Propheta quodam, quem Eliseus ad id miserat, ~~inducitur in castris~~ in castris apud Ramoth galaad in Regem Israël ungitur, 16. c. 9. 1. p. et 2. Par. 22.7.

4° Phannel urbs, juxta torrentem Jabor et intra illius duobrachia, 3. miliaribus à Manaim ad orientem distita, et 12. à Beth-San. Cum Jacob à Mesopotamia redire ad torrentem Jabor substitisset ante auroram alterius diei, universa ejus familia torrentem transgressa, ipse solus in adversa ripa manens Angelum obvium habuit, quorum ad auroram usque hucatus est, eumque tenens dimittere noluit, et si obijfo rogatus, nisi accepta prius benedictione; ex hoc locum hunc Phannel, quod faciem Dei significat, nominavit dicens: Vidi Deum facie ad faciem, et salva facta est anima mea, Gen. 32.22. Successive temporis urbs ibi sub eodem nomine condita fuit, quae Tribui Gad cepit.

Gedcon à caede Madianitarum redire urbem hanc evertit, atque in cives ultimo caeterminio levit, quod antea sibi suisque copiis insultassent, et comuncatum denegassent, Jud. 8.4.17. Eam postea Jeroboam filius Nabath restituit, 3. Reg. 12.25.

5° Soroth, Sahot, et Socoth urbs non procul à Jordane ad Jabor fluvii meridiam sita. Jacob à Mesopotamia veniens transiit torrentem in Soroth venit, ubi edificata domo fixisque tentoris locum hunc Soroth, id est, Tabernacula appellavit, Gen. 32.17.

Urbs haec Tribui Gad obvinit, Jos. 13.27. Hujus urbis Optimates Gedcon, quod annonam pro exortu suo ipsi denegassent, spinis ac tribulis contrivit ac comminuit, Jud. 8.5.p. Eam

7 Inter hanc urbem et Satham seu Saxe-
 Satham in campo circa Templi vasa ingenti
 operis sub Salomone conflata fuerit, 3. Reg.
 7.46. et 2. Par. 4.17.

postea Jeroboam filius Nabath Rex Israel restituit
 3. Reg. 12.25. 9

Non confundenda est cum ejusdem nominis locis
 ad quem Israelita Egyptum desertes à Ramesse
 venerunt, Exod. 12.37. et Num. 33.3.5. Urbs
 Seroth Tribui Juda assignatur Jos. 15.48. forte
 eadem ac Lousille.

6. Manaim, Mahanaim Urbs ad septentriona-
 lem Jabor fluminis ripam non procul a Phannul
 versus occidentem posita. Tribui Gad assi-
 gnatur, fitque Urbs Levitarum de familia Mana-
 ri Jos. 13.26.30. et 21.37. 1. Par. 6.30. Nomen

Manaim, quod Castra significat loco inditum
 est à Jacob à Mesopotamia revertente, in
 Angeli ibidem occurrunt, Gen. 32.2. Vul-
 gata nostra eam Urbem hanc interdum Mana-
 im et Mahanaim, interdum vero Castra vnum-
 pat.

7. Isboeth post Saulis patris sui obitum
 Seben regni sui in hac Urbe constituit, 2. Reg. 2.
 9.12. David Absalom filium suum fugiens
 in eam se recepit, 2. Reg. 17.24.27. et non procul
 ab ea, nempe in Saltu Ephraim ipse Absalom
 vixit et interfectus est à Joab ib. c. 18. v. 6. 7. 14.

Tum David hac Urbe relicta transiitque
 Jordane reversus est in Jerusalem, ib. c. 19.

7. Adom Urbs ~~Satham~~ Manaim inter et
 Satham collocata. ~~Jos. 3.18.~~ Israelitis
 Duce Jone vada Jordanis tenentibus, aquae
 illius, ~~steterunt~~ ipsi illius transitum faciliem
 suisque pedibus effectura steterunt, atque mon-
 tis instar intumuerunt ita, ut procul videri
 poterint ab Adom videlicet usque Satham,
 Jos. 3.18.

8. Satham, ~~Satham~~ Sadata, Urbs ad
 ripam orientalem Jordanis, Laeni Tiberiadis ad
 meridiem, 9. Quidem, ^{ad hanc} ad hanc Jordanis ripam
 occidentalem collocant ex eo, quod, procul pri-
 mum memoravimus, Israelitis vada Jordanis
 tenentibus aquae illius steterunt, ac montis
 instar intumuerunt, adeo ut procul videri po-
 tuerint, ab Adom videlicet usque Satham.

at inde hoc duntaxat colligitur, nempe
 Satham vicinam Jordani et ad ejus ripam
 collocatam fuisse, Adom vero longe ab ipso
 remotam. Satham autem, de qua
 hic nobis est sermo, ad orientalem Jordanis
 ripam sitam fuisse manifestum fit ex 3. Reg.
 4.46. et 2. Par. 4.17. ubi legitur in agro ~~Tan~~
 regione campestri inter Seroth et hanc Ur-
 bem vasa circa ad usum Templi Salomonis
 conflata fuisse.

~~Ut supra diximus, Satham~~
 unde, quemad-
 modum Seroth, quod supra diximus, ita et
 Satham trans Jordanem sita fuerit ne-
 cesse est: absurdum quippe omnino videtur
 hinc campo cis Jordanem quereve limitem,
 qui Jordanes esset non Satham, si haec

7 prope Jabor.

civitas ad occidentalem ejus ripam Sita fuisse.
Equidem 3. Reg. 4. 12. memoratur Sarthana
urbis ad occidentem Jordanis posita, juxta quam
Beth-san regio esse dicitur; sed profecto haec
alia est à Sarthan seu Saredata nostra. Ibid.
etiam c. 11. v. 26. p. et c. 12. 20. p. Sareda fit mentio
patria Jeroboam filii Nabath Ephraim, qui
rebellavit adversus Salomonem, ac post ejus mor-
tem regnum Israël obtinuit; nec ista con-
fundi debet cum Sarthan.

9° Ephron urbs humilissima non procul à Sar-
than et ad meridiem Sooth posita. Juda Ma-
chabeo ab expeditione in Timothaem Syriorum
Ducem redeunti transitum denegans ab ipso
capta fuit et direpta, nempe incolarum,
qui ex variis erant nationibus 25000. prostra-
ti, i. Mach. 9. 46. p. 2. Mach. 12. 27. p.

Non confundenda est cum alia Ephron tribus
Benjamin, et in confiniis Tribus Ephraim posi-
ta, quam Abia Rex Juda Davido Jeroboamo
Rege Israël inter alias occupavit, et Regno Jude
denique offeruit, 2. Bar. 13. 19.

10° Dabir urbs in confiniis Tribus Ruben
versus Jordanem collocata, Tribui Gad assigna-
ta Jos. 13. 26. Minime confundenda est cum
Dabir seu Cariath-Sepher Tribus Jude, de qua
alibi egimus.

11° Ataroth, urbs, quam Davitis Amonheo-
rum Regibus Schon et Og, inter alias sibi Davi
postularunt tradita, et obtinuerunt, Num. 32. 3.
34. Jos. 13. 26. Sita fuisse videtur in confiniis regio-
nis illius, qua Rubenitis attributa fuit non
procul à Dabir et Dibon huic ad Septentrio-
nem illi vero ad orientem. Septentrionem

Minime confundenda est cum alia ejusdem
nominis urbe cisjordanica et Tribui Ephraim
adscripita Jos. 16. 5. quae non in confiniis Dima-
dia Tribus Manasse versaretur non procul à
Jordanis Sita, cuius jungitur Addar, atque
Ataroth Addar dicitur, unde vix haec no-
mina eandem urbem denotare videntur
Jos. 18. 13. Ataroth Addar denique memoratur
atque filiorum Benjamin limes designatur,
nec procul à Bethoron inferiori collocatur: haec
non eadem videtur esse ac prior.

Josue 18. 3. inter Urbes Tribus Jude assignatas
fit mentio urbis Addar.

12° Ethroth urbs in plaga meridionali ac
confiniis Tribus Ruben. Quidam volunt eam
idem esse ac Atharoth, sed perperam, quippe
quae ab invicem aperte separantur, atque dis-
tinctim filius Gad adscribantur, Num. 32. 34.

13° Mennit urbs quatuor miliaribus ab Epe-
ron in via Habbam seu Philadelphiae versus
posita. Olim Ammonitarum erat tunc
scilicet, cum Jephthe adversus eos bellum sus-
cepit, quos ab Aroer usque Mennit percussisse
dicitur, Jud. 11. 33.

7 Josue eam occupat ac vastat Jos. 10. 38. 39.

probat id. ibid.

De Beraa seu Tribu Ruben

Beraa seu Tribus Ruben limites habet ad orientem terram Moabitarum, ad quos ipsa haec regio pertinet antequam ab Israelitis occuparetur; ad meridiem torrentem Arnon, qui illam à Madianitide separat; ad occidentem Jordanem et partem aliquam Maris mortui, et ad septentrionem Tribum Gad, à qua torrente Jazer separatur. In ea notatur

1° Bosor urbs valida et ampla quatuor dierum itinere à Damasco versus meridiem, in camperti solitudine intra montes Galaad Jerichunti ad orientem sita. Tribu Ruben adscribitur, filiqua urbs confugii Dent. 4. 43. Jos. 20. 8. et 21. 36. i. Bar. 6. 78. Machabeorum aetate à Syris seu Moabitis incolebatur; in eaque multi Israelitae captivi detinebantur, at mox Judas Machabeus illam affulsa cepit ac incendit caesis in ea omnibus viribus, i. Mach. 5. 28. 36.

Sub nomine Bosra memoratur gen. 36. 33. et i. Bar. 1. 47. ubi Jobab filius Zava de Bosra in Edom, Dent. 2. 12. Idumaea regnasse dicitur. Plerique autem hunc esse Job, quem velut patientiae speculum Sava Biblia speciali libro nobis exhibent. Isaias c. 34. v. 8. 7. 8. Idumaeae nomenclatur ubi Bosra minatur exitium. c. 63. 1. induit virum de Bosra tinctis sanguine vestibus venientemq. ~~quod~~ Interpretes nostri Christum Senatorem intelligunt. Jeremias c. 48. v. 24.

Idem exitium praedicit, ut et c. 49. v. 13. et 22. ubi Vulgata nostra illam Bosran nuncupat. Idem praestat Amos c. 1. 12.

Dubitant aliqui num haec Bosra eadem ubique sit ac Bosor, quae Moabitarum fuit, quod alibi, in generi scribit, et apud Isaiam, p. Urbs Edom seu Idumaeae dicitur. Verum, si eius fides, qui in ea regione, quae postmodum Moabitarum facta est, Idumaeae partem, quae Idumaea vetus, in qua Esau residit, ab ipsis vocatur, collocant scilicet difficile est intelligere, utroque hoc nomine eandem urbem designari: quod si vero Idumaea magis ad austrum removeri debeat, prout à plerisque fit, eas distinctas urbes dici oportet.

2° Sabana urbs 500. iuxta passibus ab Hebron versus septentrionem distans, Tribu Ruben adscripta Num. 32. 38. et Jos. 13. 19. Vincas Sabana ab hostibus Moabitarum vastatas significat Isaias c. 16. v. 8. 9. Isaias Urbem Sabaman, ceteraque Rubeniticas Moabita post abductas in captivitatem à Teglatphalassarum Decem Tribus, i. Bar. 5. 26. occupaverant, Jerem. 48. 32. Eadem videtur esse ac Saban Num. 32. 3.

3° Dibon urbs legum Schon Regis Amorrhaeorum, cujus deserti regionem Israelitae occupaverunt, Num. 22. 24. 25. Tribu Gad à Moyse assignatur, Num. 32. 3. 34. 35. postea Ruben

7 Per hunc virum indicasse videtur Propheta
Judam Machabeum, qui Bosor seu
Bosram occupavit, ac eam fenestras dele-
vit, i. Mach. 5. 28. prout primum dicitur
mus. Hic etiam

Interpretes nostri Christum
Senatorem intelligunt. Jeremias c. 48. v. 24.
exitium praedicit, ut et c. 49. v. 13. et 22. ubi Vul-
gata nostra illam Bosran nuncupat. Idem
praestat Amos c. 1. 12.

Dubitant aliqui num haec Bosra eadem ubique
sit ac Bosor, quae Moabitarum fuit, quod alibi,
in generi scribit, et apud Isaiam, p. Urbs Edom
seu Idumaeae dicitur. Verum, si eius fides, qui
in ea regione, quae postmodum Moabitarum
facta est, Idumaeae partem, quae Idumaea vetus,
in qua Esau residit, ab ipsis vocatur, collocant scilicet
difficile est intelligere, utroque hoc nomine ean-
dem urbem designari: quod si vero Idumaea magis
ad austrum removeri debeat, prout à plerisque
fit, eas distinctas urbes dici oportet.

2° Sabana urbs 500. iuxta passibus ab He-
bron versus septentrionem distans, Tribu Ruben
adscripta Num. 32. 38. et Jos. 13. 19. Vincas Sa-
bana ab hostibus Moabitarum vastatas signifi-
cat Isaias c. 16. v. 8. 9. Isaias Urbem Saba-
man, ceteraque Rubeniticas Moabita post
abductas in captivitatem à Teglatphalassarum
Decem Tribus, i. Bar. 5. 26. occupaverant, Jerem.
48. 32. Eadem videtur esse ac Saban Num.
32. 3.

3° Dibon urbs legum Schon Regis Amorrhaeo-
rum, cujus deserti regionem Israelitae occupave-
runt, Num. 22. 24. 25. Tribu Gad à Moyse
assignatur, Num. 32. 3. 34. 35. postea Ruben

7 non procul a torrente Arnon, forte
illi ad orientem.

7 que vox domus transitus interpre-
tatur

7 ejus civis filii Jambri viri urbis
hujus potentis

7 filiam

itis eam tradit Jone, Jos. 13. 9. 17. 16. Sitafuisse
videtur in utriusque Tribus confinis ad austrum Tor-
rentis Jaber et Jorais. Videtur etiam
eandem esse ac Dibon-gad, ubi Israelita ex Agypto
profecti castra metati sunt, Num. 33. 45.

Urbis hac etate Prophetarum Isaie et Jeremiae
Moabitarum erat, cujus exitium predicunt, Isai.
15. 2. 9. Jer. 48. 18. 22.

2. Esdr. 11. 25. memoratur urbs Dibon Tribus Juda:
at hac videtur eandem esse ac Dabir seu Cariath-
Sapher in eadem Tribu. Vid. Cariath-Sapher.

4° Bethania. Urbis ad Jordanem et ad occidentem
tam Hesebon, ubi Joannes baptizabat, Joan.
1. 28. Origenes loco in Joan. 1. 8. S. Joannes Chry-
tostomus hom. 16. in c. 1. Joan. et Epiphanius l. 2.
advers. haeres. loco Bethania legunt Bethabara 9
notantque eam fuisse, qua Israelita Duce
Jone Jordanem trajecere; et hanc communem
hujus fluminis vadum esse ferunt.

9° Medaba et Madaba urbs in ora meridie-
nali non procul ab Hesebon sita, Tribu Ruben
tradita, Jos. 13. 9. 16. De ea etiam fit mentio
Num. 21. 30. Ammonita contra Davidem

cujus Legatos Hanon cum Rea contumelia affe-
cerat, pugnaturo ex Mesopotamia, Syria p.
copias conduxerunt, que venientes e regione
hujus urbis castra metati sunt, 1. Par. 19. 6. 7.

Isaie etate a Moabitis occupata fuit cujus exiti-
um ipse predicat, Isai. 15. 2. 1. Mach. 9.

35. p. narratur, quod, cum Jonathas Joann-
ni fratri Juda Machabsei ad Nabuthaeos profici-
enti occurrerent, illum trucidarunt; quam ca-
dem postea Simon et Jonathas Joannis fratres ultra
ri Jonathas eos contra Jambri filios nuptum viri
sua regionis clarissimi in domum sponsi Judaeum
tas improvisis adorti occiderunt.

6° Hesebon urbs celebris et munitissima
et Schon Regis Amorrhoeorum, qui Moabitus
an ea populabat, 1. Mach. 11. 29. Regia, et capta
ab Israelitis, Deut. Num. 21. 26. p. Deut. 1. 4.
c. 2. v. 24. p. c. 3. v. 2. b. c. 4. v. 46. c. 29. 7. Jos. 1. 4.
v. 10. c. 12. 5. 13. 21. Jud. 11. 14. 2. Esdr. 9. 22.

Eam inter alias urbes sibi deposcent gadita
et Rubenita, hi eam obtinent atque restan-
tant, Num. 32. 2. p. 37. Jos. 13. 17. 21. attu-
men ad Tribum Gad transisse videtur Jos. 21.
37. et 1. Par. 6. 81. ubi inter Urbes ex eadem
Tribu Levitis comessas recensetur.

Jephthe Judae et Duce Israelitarum Regi Am-
monitarum Hesebon velut suam repenti tre-
centorum annorum possessionem obtendit, Jud. 11.
11. 26. Achior Dux Ammonitarum

sub Holoferne Nabuchodonosoris Imperatoris Babilo-
niae, eidem Bethuliam obidire volenti inter
egregia Hebraeorum facinosa omnes potentes,
in Hesebon eos prostrasse narrat, Judith. 5.
5. 20.

Post translatas trans Jordanem Jacam Tribus
Civitas haec rursus in Moabitarem veterum ibi in-
colarum, quos, ut supra dictum, Schon expulerat,
potestatem tranxit, cujus introitum praedixit Isai
as c. 15. v. 4. v. 16. v. 8. 9. et Jeremias c. 48. v. 2. 34. 48.
et c. 49. v. 3.

Cant. 7. 4. Sponsus oculos Sulamitis Sponse sua
comparat piscinis ad portam Hesebon ubi populo-
sissima Sitis. 2. Mach. 12. p. sub nomi-
ne Casphin ejus fit mentio, quam Judas Macha-
beus cepit, in eaque innumerales fecit caedes,
adeo, ut ei adiacens stagnum stadiorum duorum
scilicet 300. populum latitudinis sanguine interfec-
torum fluere videretur.

7° Cademoth Urbs ad orientem Torrentis Amon
e regione Hesebon sita, una e Stationibus He-
braeorum ea Aegypto venientium in deserto,
unde Moyses nuntios ad Schon Regem Hesebon
misit, qui ab eo peterent, ut populum Israe-
liticum pacifice per ipsius terram transire
permitteret, Deut. 2. 26. p. Rubenitis
assignatur Jos. 13. 18. ubi Cadimoth nuncupatur
postea Levita Merari filii eam obtinent, 1. Bar.
6. 17.

8° Jasa et Jassa Urbs ad meridiem non procul
ab occidentali Amon torrentis ripa. Hic Schon
Rex Amorrhaeorum a Moyses furtim fugatusque
fuit, Num. 21. 23. Deut. 2. 32. 33. Jud. 11. 20. 21.

Tribui Ruben cepit, Jos. 13. 18. ac deinde Levi-
tis, 1. Bar. 6. 78. ubi Jassa nuncupatur. Aetate
Isaia et Jeremias a Moabitibus tenabatur, cui
ipsi mala imminantur Isai. 15. 4. Jer. 48. 21. 34.

9° Nabo et Nabo urbs ad occidentem Jasa po-
sita, et non procul ab eodem nominis monte
in quem ascendere a Deo iussit Moyses, ut ibi
moreretur, Deut. 32. 49. et 34. 1. Tribui Ru-
ben adscripta est, Num. 32. 38. Aetate Isaia
et Jeremias ea potiebantur Moabitis, cui et
etiam praesentiant, Isai. 15. 2. et 46. 1. Jer.
48. 1. 22.

10° Abel-Satim, item Settim, et Setim Urbs sita
in planitie seu campestribus Moab e regione
Jericho sexaginta stadiis seu septem milliaribus
vix dimidio a Jordane nec procul a monte Ore-
gor. Ibi Hebraei de montibus Hebraim pro-
fecti castra metati ac morati cum filiabus
Moab fornicati sunt, ab atque ab illis in idolo-
latriam adducti: ob id Deus illos manu Levi-
tarum dure mulavit, Num. 25. 1. 2. p. et
33. 49. De Setim Josue misit duos explo-
ratores, qui terram et urbem Jericho explor-
averunt considerarent, Jos. 2. 1. Inde Josue
castra movit ad Jordanem, ubi cum sacerdotibus
per tres dies substitit, Jos. 3. 1. Michas c. 6. 15.

populo Israelitico in memoriam revocat beneficia
ipsi à Deo collata à Bethim usque galgala.

11° R^o Moabitarum Metropolis posita ad flu-
vium Arnon, qui mediam interfuit. De ea fit
mentio Num. 21. 15. 28. Dent. 2. 9. Israelitae pro-
hibentur adversus Moabitas pugnare, unde in-
tactam reliquerunt, JB. 418. 29. ^{propheta-}
rum Isaia et Jeremiae miras capta est. Isai-
as c. 15. v. 1. cam R^o, et v. 7. et 11. ut et Jeremias
c. 48. v. 31. Kir. Hareset sive Kiriathares un-
cupant, quod hebraeum nomen vulgata nostra
per Muros seu Murum cocti lateris, item
murum fictilem reddit.

Cum Reges Israël, Juda, et Edom, penitus post
desertatam omnem regionem, eam obsiderent
atque ad ultimas angustias redacta esset, Rex
Moab, initis consilio, primo geniti sui sanguine Divi
litar constituit, ejus rei indignitate percussis ag-
gressores, statim soluta obsidione recesserunt, 4. Reg.
3. 25. p. ubi vulgata nostra illam Muros fictiles
vocat.

12° Beth-Chogor Urbis Moabitarum ad septen-
trionem Arnon, ubi non Mari mortuus immergi-
tur, posita, in qua idolum Chogor colabatur,
Tribui Ruben tradita Dent. 4. 46. et Jos. 13. 20.

13° Asedoth-Charga Tribui Ruben asseritur
Jos. 13. 20. Asedoth planitiam significat, unde
urbis haec eo nomine dicta est, quod in planitie
esset ad radices montis Charga. Significat
etiam loca fauusta et irrigua, sub qua signifi-
catione dicitur Josue cis Jordanem percussisse
omnem terram montanam et meridianaam,
atque campestram, et Asedoth Jos. 10. 40.

14° Bethjesimoth ad austrum decem circiter
miliaribus à Jordane posita. Rubenitis traditur
Jos. 13. 20. etate Ezechielis à Moabitis occupaba-
tur, ejus ut et aliarum Urbium Moab exortium
praesent c. 25. v. 9.

15° Baalmeon, et Baalmeon Urbis Tribus
Ruben, Num. 32. 38. et Jos. 13. 17. Haec Urbe-
nitis ereptam Ezechielis etate possidebant
Moabita, ejus exortium praesentiat, c. 25. 9.

16° Mathana locus ubi Israelitae in deserto
castra habuerunt, inde in Nahaliel, hinc in
Bamoth perreuerunt, Num. 21. 18. 19. Eusebius
seus Arnon Nahaliel, et Mathana ultra Ar-
non ad orientem locat 12. miliaribus ab Urbe
Medaba.

17° Bamoth, Bamoth-Baal. Hebraei ex
Bamoth profecti sunt ad vallam, quae est
in regione Moab, Num. 21. 20. Jos. 13. 17. Ba-
moth-Baal vocatur, atque Rubenitarum fit
possessio. In agro sita, quem interfuit Arnon.

18° Adama una ex quatuor impiis ciuita-
tibus igne coelesti consumptis, Gen. 19. 14. et
Dent. 29. 23. reliquis orientalis ad mari-
dem Arnon se ferta ubi tomens iste Mari
mortuus immergitur, sita conjectura est eam

190 Nemra et Nemrim Urbis hinc mare
 motuum et ad eus orientem posita. Hanc
 sibi dari postulavit Gadita et Rubenta
 Num. 32. 3. וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּרוּ אֶת-יְרֵמֹהוּ
אֶת-מִנְיַת מִיָּדָם וְיִשְׁבְּרוּ אֶת-בְּנֵי
עֲדָיָה וְיִשְׁבְּרוּ אֶת-בְּנֵי מִיָּדָם
 traditur 18. v. 36. ubi Beth Nemra dici-
 tur, ut at Jos. 13. 27. ubi Tribu Gad
 adscribitur, cum tamen in Tribu Ruben
 sita fuerit. Isaias 15. 6. et Jeremias
48. 34. mala Moabitae minitantes
 aquarum Nemrim meminerunt, quas
 desertas et pessimas nuncupant.

* Sinus Elaiticus factum fuit ab urbe
 Elan sive Hilan ad ripam orienta-
 lem maris Rubri sita nuncupatum.
 Elat sive Elan portus erat in tribu
 Maris Rubri, quorum primi duo
 Beonice, et Clyma appellabantur.
 Foris Elan sive Elat spatii 150. mil-
 liarium a Gaza distabat, juxta
 Plinium, vel 1200. Stadium solum
 dum Strabonem et Plinium.

non omnino perisse, aut regionis illius accolae
 novam ejusdem nominis urbem in orientali
 Maris mortui littore et juxta ad ostia Anonnis
 edificasse, quod juxta Septuaginta Sacerdotum
 Bibliorum Interpretes Isaias c. 15. v. ult. probat
 cat Deum destructurum Moabitae, urbem Ar
 et reliquias Adama. Vid. quae diximus sup. hinc
 c. i. s. i. n. 14. 16. 17.

¶ Caput VI.
 De Idumaea seu terra Edom.

Idumaea Arabia provincia ab Elau Patiar-
 cha Isaac filio et ejus posteris post ejectione Hor-
 ras priores illius incolae possessa, inter Juda-
 am, Aegyptum et Arabiam Petraeam sita, non
 tribus Edomaeis abundans, inter quos praecipuus
 Scir fuit, qui illam a Judea sejungebat.

Edom dicitur quod nomen hebraeum est, di-
 ctum atque rupum significat, dicta est a
 cognomine Esau, qui quod rufus esset, Edom
 cognominatus fuit, et rufus illiusque re-
 gio terra Edom nuncupata, quam deinde Graeci
 Idumaeam dixerunt.

S. Calmet scribit: Esau primo in montibus
 Scir sedem fixisse; deinde in regionem Horrae
 rum ad orientem et meridiem Maris mortui mi-
 grasse. Posterosque ipsius Arabiam Petraeam,
 totamque regionem ad meridiem Palaestinae in-
 ter Mare mortuum et Mediterraneum late ha-
 bitasse. Quin et tempore captivitatis Baby-
 lonica, et cum Judaea raris frequentaretur
 habitatoribus, plagam Judae meridionalem
 Habron usque occupasse. Quare, pergit illa,
 cum de Idumaea agitur, aetate distinguenda
 sunt: aeo Moysis, Josue ac Regum Juda
 illam ad orientem et meridiem Mare Mor-
 tuum definiabat, ac Scir Mons versus sinum
 Elaiticum clauderat. Insuper tempore
 Idumaea in plagam australem Juda possi-
 gebatur. Orientalis Idumaea Metropolis
 Bozra habebatur Edom versus sita; meri-
 dionalis vero Petra seu Jestael. Hanc
 duas Idumaeas, addit, orientalem et meri-
 dionalem Palaestinae non nos primi distin-
 ximus: alii quoque ante nos, Strabo, Bro-
 cardus, Bonfrerius, Abichonius, Tornielus, ea
 distinxerunt.

At hic obmittunt alii, necnon Cellarius
 Not. Ob. Ant. III. 14. 23. specialiter Bonfrer-
 rium binas statuentem Idumaeas refutat,
 simulque ostendit, regionem hanc initio
 non ita amplam fuisse, quia Israelitae in
 Aegypto migrantes illam facili negotio circum-
 ve ejusque fines petransire valuerint. Post
 modum ac praesertim durante Babyloniae ca-
 ptilitate Idumaei fines suos longius postea
 distaxerunt etiam in Hebraeorum terram postea

adhaerabant. Idumaei circumcisionem
abiecerant, cum à Joanne Hircano sub jugum missi
eos se iterum mysteris initiare, moerisque omnes
religionis Judaicae adoptare coacti sunt.

Modò Idumaea pene deserta est et inculta, ac
nomini quidam hinc inde dispersi pagi in ea
occurunt, adeo ut omnino impletum videatur
Jeremiae de ea oraculum: Et erit Idumaea deserta,
omnis qui transibit per eam stupabit, et labietur
sibilabit super omnes plagas ejus, Jer. 49. 17.

Videtur ea esse regio, quam Turcae Biduni
vocant, haec enim collocata est inter Terram
Sanctam ad septentrionem, Aegyptum ad occiden-
tem, Arabiam ad meridiem et orientem. No-
tatur hic

1° Bosra Urbs totius regionis caput et Sedes
Regum ipsius. Qui binas Idumaeas orientalem
scilicet et Meridionalem statuerunt, urbem hanc
in orientali collocant velut ibius Metropolim,
necnon unam civitatem Bosor, de qua procedenti
cap. 5. 2. n. 1. agimus, confundunt. Relandus
tamen l. 3. p. 665. et 666. notat plures hujus nomi-
nis urbes fuisse, ut in Trachonitide seu Dimidia
Tribu Manasse Jos. 21. 27. ubi Bosram vocatur,
in Moabitide, in Idumaea, p. quae simul con-
fundenda haud sint, additque quòd, cum
nomen hebraeum Bosra seu, ut ipse loquitur,
Botzra locum munitum significat, mirum
non sit, illud pluribus urbibus commune fuisse.

Nos de Bosra velut Idumaeae Regia pro viribus
nostris cit. c. 9. 5. 2. n. 1. sufficienter speravimus,
ejusque situm juxta illorum opinionem, qui
eamdem esse ac Bosor volunt, assignavimus.
viderint modò ~~alii~~ qui huic opinioni obstant,
quo loco eam collocent.

¶ Urbs

2° Petra seu Jactahel in finibus Idumaeae
versus meridiem sita. Amasias Rex Juda
adversus Idumaeos movens in Valle Salinarum
ad ~~autem~~ austrum Maris mortui eos perdit, at-
que victoriam suam usque ad hanc urbem
prosecutus est, quam et assultu coepit, nec-
non Jactahel, id est, Obadientia. Deo appel-
lavit, ut ostenderet merito obadientia sua er-
ga Deum justam de Idumaeis victoriam se
auspto referre, 4. Reg. 14. 17.

Petra vox graeca rupes significat, ac
in Hebraeo Sela nuncupatur, quòd nomen
Urbi huic fortasse inditum est, sive quòd
rupi insederit, sive quia laevis undique cir-
circundata esset, sive tandem, quòd ardes, quam
plurimas in laeo excavatas haberet.

De ea nullibi aliis in Scriptura fit men-
tio, nisi fortè apud Isaiam c. 16. v. 1. et 42. 11.
incertum tamen est, an huic Prophetae de
haec, aut etiam alia ejusdem nominis urbes,
quas plures fuisse nonnulli geographi ani-
madvertunt, an verò de rupe quadam
sive laeo sermo sit. Incertum incertum

quibusdam videtur eam fuisse Idumaea meridionalis, sicut voluit, qui regionem hanc bifariam dividit; potuit enim, ajunt, Amasias regem quandam, in quam Idumaei forte se receperunt expugnare, quin inde argui debeat regem illam urbem fuisse, sed forte ei castrum quoddam insedisse: nobis tamen verisimilius videtur illam fuisse urbem, quam Amasias expugnavit, quamvis ignoremus an Idumaea Metropolis fuerit necne.

3° Dedan Urbis inter Petram et Mare mortuum hinc ad meridiem, et illi ad Septentrionem posita. De ea loquuntur, eique mala praediciunt Prophetae Jeremias c. 25. v. 23. et c. 49. v. 8. ~~et~~ et Ezechiel c. 25. v. 13. et c. 27. v. 20. Isaias c. 21. v. 13. etiam hujus Urbis populorum meminit, quos Dedaniam vocat. Non confundenda est cum alia ejusdem nominis urbe, quam Geographi in Arabia Sabae in litore Sinus Persici collocant, et quam Ezechiel c. 27. v. 15. et c. 38. v. 13. memorat.

4° Theman Urbis Dedan ad Africum et Petra ad Septentrionem posita. Creditur fundata à Theman filio Eliphaz et Esau nepote, unde fit mentio Gen. 36. 11. Ibidem v. 34. et i. Par. 1. 45. memoratur Theman de terra Themanorum in Idumaea regis successor Jobab. Jeremias c. 49. v. 7. Insuper sapientiam in Theman ait, ubique dissipationem praenuntiat v. 20. Disciplinam et sapientiam ab ipsius habitatoribus recepisse ait Baruch c. 3. v. 22. et 23. Igne delendam praedicit Amos c. 1. v. 12.

Quidam volunt in hac urbe litterarum Academiae fuisse, quibus tamen alii obmucant. 5° Luz Urbis aequali fere intervallo Mare mortuum inter et Rubrum ~~est~~ posita. Eam quidam civis Urbis Bethel, quae prius Luz vocabatur, condidit. Hic Ephraimitis Bethel obsidentibus occultum in eam aditum ostendit, per quem illi urbem ingressi, eademque potiti civem hunc ejusque cognationem cognatos omnes vita et libertate donatos, dimiserunt, qui huc progressus urbem aedificavit, quam veteri civitatis suae nomine Luzam nuncupavit, Jud. 1. 24. 25. 26. Quidam volunt eandem esse ac Leran, quam velut terminum meridionalem Chanaanitidis designat Moyses Gen. 10. 19. quod si verum sit, civis ille Urbis Bethel eam restaurasse duntaxat dicendus erit; porro Scriptura loquitur de ea, quae restauratur, aedificari dicit.

Aliis etiam videtur eandem esse ac Alus, ad quam Israhelita, cum in deserto Sine morarentur, Daphnia egredi venire, Num. 33. 13.

6° Pharan Urbis tridui itinere ab Ela Sen Ailat, orientem versus, ex qua novam desertum Pharan inditum. Cordolabomor

foederatiq[ue] Reges, bello Regibus Pentapoles illatis,
regionem usque ad arva Pharan vastarunt, Gen. 14
6. Agar à domo Abraham pulsa in deserto
Pharan unacum filio suo Jmaële sedem finit,
Gen. 21. 21. Israëlita à Sinai moventes in eodem
deserto castra metati sunt, Num. 10. 12. et 13. 1.
Inde Moyses ea singulis Tribubus principes viros ad ex-
plorandam terram Chanaan Num. 13. 3. 4. De
monte Pharan Dominum apparuisse ait Moyses
Deut. 33. 2. Bania apud Habacuc c. 3. 3. legun-
tur. In Pharan juxta Maon et Carnalium
David Saulam persequentem delinquit, 1. Reg. 28
1. 2. Viri illi, qui Adad filius Jmaëlis, Jmaëlis
cum in ea Joab omnes mosulos ~~et~~ ^{et} subdura-
runt, idem per Pharan in Aegyptum ~~exierunt~~
detulerunt, 3. Reg. 11. 18.

7° Aila, Ailath, Elath, Elath, et Elan,
urbs posita in finibus Idumaea ad sinum Mari
Rubri, qui ab ipsa Sinus Elaniticus dicitur, secun-
passuum millibus à Petra secundum Eusebium
in locis Hebr. v. Elath. et 1200 Stadiis seu 150. mi-
liaribus à Gaza juxta Strabonem et Plinium
orientem versus. Israëlita per viam
campestrem de Elath et Aniongaber ad ita-
venerunt, quod dicit in desertum Moab, Deut
2. 8. David victis Idumais, 2. Reg. 8. 14.
Ailath quoque procul dubio subegit, quippe
quod ex ea Salomon ejus filius naues mise-
rit in Ophir, qua inde 450. talenta auri
ad eum detulerunt, 2. Par. 8. 17. 18.

Idumai sub Regis Joram filii Josaphat
libertatem suam recuperarunt, necnon usque
ad Odiam seu Azariam, qui hanc urbem
demis obtinuit ac restauravit, 4. Reg. 14. 22
et 2. Par. 26. 2. Postmodum sub Achaz Regi
Juda Resin Rex Syria illam occupavit atque
Judaeos eiecit, tunc iterum Idumaeorum facta
est, 4. Reg. 16. 6. Urbs haec apud veteres
profanos Scriptores plura alia nomina sortitur
ut Elan, Elana, Elas, Aelan sive Elon.

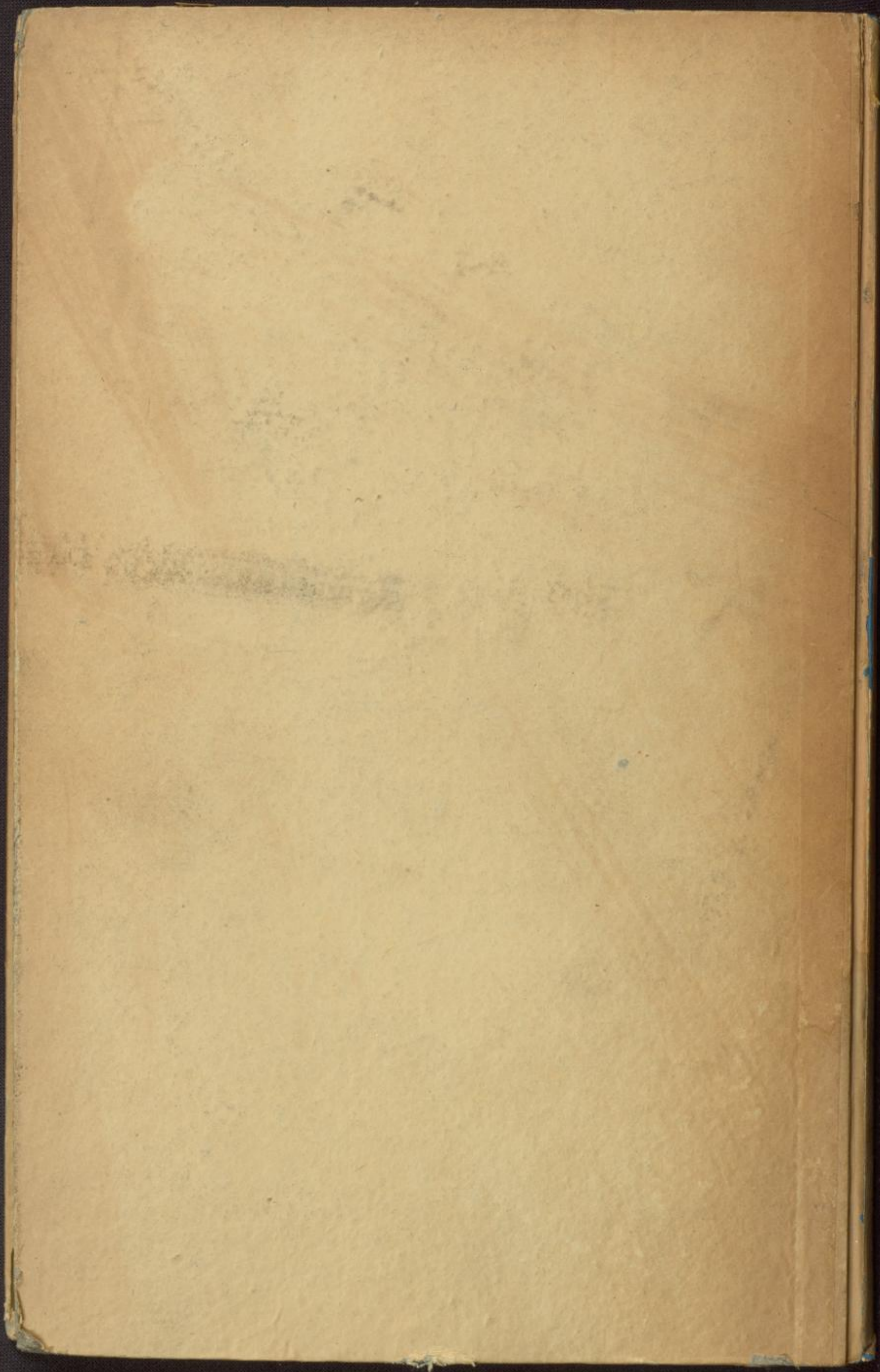
8° Aniongaber Urbs etiam ad sinum Elani-
ticum prope Ailath sita. Israëlita
post longiorem moram in Hebrona tandem
venerunt in Aniongaber, indeque moventes
ad desertum Sin, in quo urbs Cades sita fuit,
transierunt, Num. 33. 35. Deut. 2. 8.

In hujus etiam Urbis portu Salomon classem
instituit instruit in Ophir mittendam, ut
inde aurum referret, 3. Reg. 9. 26. et 2. Par.
8. 17. 18. Eadem intentione postmodum
Josaphat Rex Juda classem instruit, sed frus-
tra, ut quae in hujus Urbis portu confecta fue-
rit, 3. Reg. 22. 44. eo quod in curando hoc ne-
gotio societatem iniussit cum Ophioa imperio
Rege Jmaël, 2. Par. 20. 35. 36. 37. ubi Ophioa
Thasis nuncupatur.

Thivis.

79 Bl. 35 x 22

35 x 22